

**UCHWAŁA NR XXV/172/2021
RADY POWIATU STRZELECKO DREZDENECKIEGO**

z dnia 20 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028”.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. *o samorządzie powiatowym* (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 920 ze zmianami) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1973)

Rada Powiatu
Strzelecko- Drezdeneckiego

uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028” w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Zbigniew Kubasik

STAROSTA STRZELECKO-DREZDENECKI

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU STRZELECKO-DREZDENECKIEGO NA LATA 2021-2024, Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028

Strzelce Krajeńskie, październik 2021 r.

Zamawiający

Powiat Strzelecko-Drezdenecki
ul. Ks. St. Wyszyńskiego 7
66-500 Strzelce Krajeńskie

Realizacja

ul. Gołębia 4
62-065 Grodzisk Wielkopolski
Tel: 609 41 00 39
biuro@expeco.pl

Spis treści

1. WSTĘP	1
PODSTAWA I GŁÓWNE UWARUNKOWANIA PROGRAMU	1
ŹRÓDŁA DANYCH.....	1
METODYKA OPRACOWANIA	2
2. ZAKRES I STRUKTURADOKUMENTU	2
3. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	3
4. CHARAKTERYSTYKA POWIATU STRZELECKO-DREZDENECKIEGO.....	7
4.1 POŁOŻENIE	7
4.2 WARUNKI KLIMATYCZNE.....	11
4.3 SPOŁECZEŃSTWO	11
4.4 SYTUACJA GOSPODARCZA.....	13
5. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ORAZ WEWNĘTRZNE OPRACOWANIA PROGRAMU.....	14
5.2 SPÓJNOŚĆ Z GŁÓWNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI PROGRAMOWYMI	15
6. OCENA STANU ŚRODOWISKA, CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH INTERWENCJI.....	46
6.1 KLIMAT I POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	46
6.1.1 JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	46
6.1.2 ZAGROŻENIA ORAZ DZIAŁANIA W ZAKRESIE POPRAWY STANU POWIETRZA	49
6.1.3 PRZYCZYNY ZMIAN OBECNEGO STANU JAKOŚCI POWIETRZA.....	50
6.1.4 Najważniejsze problemy i sukcesy.....	51
6.1.5 Analiza SWOT.....	52
6.1.6 Tendencje zmian.....	53
6.1.7 Zagadnienia horyzontalne	53
6.2 KLIMAT AKUSTYCZNY	53
6.2.1 Hałas przemysłowy	54
6.2.2 Hałas komunikacyjny	54
6.2.3 Linie kolejowe	61
6.2.4 Działania w zakresie poprawy stanu uciążliwości hałasu drogowego	61
6.2.5 Najważniejsze problemy i sukcesy.....	62
6.2.6 Analiza SWOT.....	63

6.2.7 Tendencje zmian.....	63
6.2.8 Zagadnienia horyzontalne	63
6.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE.....	64
6.3.1 Najważniejsze problemy i sukcesy.....	67
6.3.2 Analiza SWOT.....	68
6.3.3 Tendencje zmian.....	68
6.3.4 Zagadnienia horyzontalne:	69
6.4 ZASOBY I JAKOŚĆ WÓD. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	69
6.4.1 Wody podziemne.....	70
6.4.2 Wody powierzchniowe	76
6.4.3 Ocena jakości wód płynących	81
6.4.4 Gospodarka wodno-ściekowa.....	86
6.4.5 Najważniejsze problemy i sukcesy.....	96
6.4.6 Analiza SWOT.....	97
6.4.7 Kierunek zmian	97
6.4.8 Zagadnienia horyzontalne	97
6.5 Gleby	98
6.5.1 Najważniejsze problemy i sukcesy.....	103
6.5.2 Analiza SWOT.....	104
6.5.3 Tendencje zmian.....	104
6.5.4 Zagadnienia horyzontalne.	104
6.6 Zasoby geologiczne	105
6.6.1 Budowa geologiczna	105
6.6.2. Złoża kopalin	105
6.6.3. Zagrożenia i problemy - zasoby geologiczne	108
6.6.4. Analiza SWOT - zasoby geologiczne.....	109
6.7 GOSPODARKA ODPADAMI	110
6.7.1 Odpady komunalne.....	110
6.7.2 Odpady zawierające azbest	113
6.7.3 Odpady pozostałe	115
6.7.4 Najważniejsze problemy i sukcesy.....	115
6.7.5 Analiza SWOT.....	116
6.7.6 Tendencje zmian.....	116

6.7.7 Zagadnienia horyzontalne.	117
6.8 Zasoby Przyrodnicze.....	117
6.8.1 Formy ochrony przyrody na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego.....	118
Turystyka i zieleń urządzona.....	146
6.8.2 „Lasy.....	149
6.8.3 Gospodarka łowiecka.....	154
6.8.4 Najważniejsze problemy i sukcesy.....	155
6.8.5 Analiza SWOT.....	156
6.8.6 Tendencje zmian.....	156
6.8.7 Zagadnienia horyzontalne.	156
6.9 Zagrożenia poważnym i awariami.....	157
6.9.1 Najważniejsze problemy i sukcesy.....	158
6.9.2 Analiza SWOT.....	159
6.9.3 Tendencje zmian.....	159
6.9.4 Zagadnienia horyzontalne.	159
6.10 Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią i suszą.....	160
6.10.1 Powodzie.....	160
6.10.2 Susze	162
6.10.3 Najważniejsze problemy i sukcesy.....	163
6.10.4 Analiza SWOT.....	164
6.10.5 Adaptacja do zmian klimatu.	164
7.CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA DO 2024 ROKU I ICH FINANSOWANIE.....	165
8.ZARZĄDZANIE I MONITORING ŚRODOWISKA.....	195
8.1 INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.	195
8.2 MONITORING, PRZEGLĄD STOPNIA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY SRODOWISKA ORAZ JEGO AKTUALIZACJI	197
9. PODSUMOWANIE	200
10. LITERATURA I WYBRANE DOKUMENTY PROGRAMOWE.....	201

Spis Tabel

<i>Tabela 1 Powierzchnia i miejscowości w poszczególnych gminach powiatu</i>	8
<i>Tabela 2 Liczba ludności w latach 2017 – 2020 według miejsca zamieszkania</i>	12
<i>Tabela 3 Podmioty wg sekcji PKD (2007) Powiat Strzelecko-Drezdenecki w 2020 r.</i>	13
<i>Tabela 4 Spójność Programu z dokumentami strategicznymi</i>	16
<i>Tabela 5 Wynikowe klasy strefy lubuskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w 2020 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia</i>	48
<i>Tabela 6 Wynikowe klasy strefy lubuskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin - według oceny rocznej w 2020r.</i>	49
<i>Tabela 7 Sieć gazowa na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego</i>	51
<i>Tabela 8 Stopień gazyfikacji gmin na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego</i>	51
<i>Tabela 9 Najważniejsze sukcesy – powietrze atmosferyczne</i>	52
<i>Tabela 10 Tabela SWOT dla obszaru interwencji powietrze atmosferyczne.</i>	52
<i>Tabela 11 Wyniki pomiaru hałasu komunikacyjnego na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego w 2017r.</i>	59
<i>Tabela 12 Najważniejsze sukcesy - hałas</i>	62
<i>Tabela 13 Tabela SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia hałasem.</i>	63
<i>Tabela 14 Wykaz stacji bazowych telefonii komórkowych na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego</i>	65
<i>Tabela 15 Najważniejsze sukcesy</i>	68
<i>Tabela 16 Tabela SWOT dla obszaru interwencji pola elektromagnetyczne.</i>	68
<i>Tabela 17 Monitoring jakości wód podziemnych - monitoring operacyjny 2020</i>	75
<i>Tabela 18 Wyniki monitoringu JCWP na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego w latach 2014-2019</i>	84
<i>Tabela 19 Istniejący stan infrastruktury kanalizacyjnej w poszczególnych aglomeracjach na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego</i>	87
<i>Tabela 20 Charakterystyka oczyszczalni ścieków na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego</i>	88
<i>Tabela 21 Przyłącza kanalizacyjne w podziale na gminy</i>	89
<i>Tabela 22 Ujęcia wód na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego</i>	90
<i>Tabela 23 Ilość wody dostarczonej gospodarstwom domowym na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego</i>	94
<i>Tabela 24 Ilość zużywanej wody na 1 mieszkańca w ciągu roku na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego</i>	94
<i>Tabela 25 Ludność korzystająca z sieci wodociągowej</i>	95
<i>Tabela 26 Długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego</i>	95

<i>Tabela 27 Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego</i>	95
<i>Tabela 28 Najważniejsze sukcesy – zasoby i jakość wód</i>	96
<i>Tabela 29 Tabela SWOT dla obszaru interwencji zasoby wód, gospodarka wodno - ściekowa.</i>	97
<i>Tabela 30 Wyniki monitoringu gleb w miejscowości Bobrówko w latach 1995-2015</i>	99
<i>Tabela 31 Najważniejsze sukcesy - gleby</i>	103
<i>Tabela 32 Tabela SWOT dla obszaru interwencji gleby.</i>	104
<i>Tabela 33 Złoża surowców na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego</i>	106
<i>Tabela 34 Analiza SWOT - zasoby geologiczne</i>	109
<i>Tabela 35 Ilość odebranych odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkanymi oraz niezamieszkanymi z obszaru Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego w 2020r.</i>	112
<i>Tabela 36 Poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych oraz poziom ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w 2020r.</i>	112
<i>Tabela 37 Zestawienie masy wyrobów azbestowych na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego</i>	114
<i>Tabela 38 Najważniejsze sukcesy - odpady</i>	116
<i>Tabela 39 Tabela SWOT dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.</i>	116
<i>Tabela 40 Użytki ekologiczne na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego w podziale na gminy</i>	- 128 -
<i>Tabela 41 Zieleń urządzona na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego</i>	146
<i>Tabela 42 Lasy i grunty nieleśne na terenie powiatu w podziale na Nadleśnictwa [ha]</i>	150
<i>Tabela 43 Najważniejsze sukcesy</i>	155
<i>Tabela 44 Tabela SWOT dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze.</i>	156
<i>Tabela 45 Najważniejsze sukcesy</i>	158
<i>Tabela 46 Tabela SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami.</i>	159
<i>Tabela 47 Najważniejsze sukcesy</i>	164
<i>Tabela 48 Tabela SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia powodzi i susze.</i>	164
<i>Tabela 49 Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem</i>	166
<i>Tabela 50 Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem</i>	169
<i>Tabela 51 Wskaźniki służące do monitoringu realizacji celów Programu ochrony środowiska dla Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego</i>	198

Spis rysunków

<i>Rysunek 1 Położenie powiatu na tle jednostek fizyczno – geograficznych wg Kondrackiego .....</i>	7
<i>Rysunek 2 Położenie administracyjne Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego .....</i>	9
<i>Rysunek 3 Gęstość zaludnienia Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego .....</i>	13
<i>Rysunek 4 Sieć dróg na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego .....</i>	55

<i>Rysunek 5 Przebieg obwodnicy Strzelec Krajeńskich .....</i>	<i>60</i>
<i>Rysunek 6 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych na terenie Powiatu Strzelecko Drezdeneckiego .....</i>	<i>71</i>
<i>Rysunek 7 Mapa z występowaniem JCWPd w podziale na 172 .....</i>	<i>73</i>
<i>Rysunek 8 Mapa z występowaniem JCWPd nr 34.....</i>	<i>73</i>
<i>Rysunek 9 Mapa z występowaniem JCWPd nr 25.....</i>	<i>74</i>
<i>Rysunek 10 Sieć wód powierzchniowych na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego .....</i>	<i>80</i>
<i>Rysunek 11 Sposób oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych.....</i>	<i>83</i>
<i>Rysunek 12 Gleby Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego wg nomenklatury FAO .....</i>	<i>102</i>
<i>Rysunek 13 Udział zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest do ilości unieszkodliwionego – baza azbestowa.gov.pl .....</i>	<i>114</i>
<i>Rysunek 14 Sieć korytarzy ekologicznych z podziałem na korytarze międzynarodowe i krajowe .....</i>	<i>144</i>
<i>Rysunek 15 Lesistość Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego w 2020 r. ....</i>	<i>152</i>
<i>Rysunek 16 Zagrożenie powodziowe na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego.....</i>	<i>161</i>
<i>Rysunek 17 Mapa klas zagrożenia susza rolniczą.....</i>	<i>163</i>

WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW

WYKAZ SKRÓTÓW	
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IOŚ	Instytut Ochrony Środowiska
JCW	Jednolite Części Wód Podziemnych
JCWP	Jednolite Części Wód Powierzchniowych
KPGO	Krajowy Program Gospodarki Odpadami
KPOŚK	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
LZO	Lotne Związki Organiczne
MBP	Mechaniczno-biologiczne przetwarzanie
NMLZO	Niemetanowe Lotne Związki Organiczne
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OZE	Odnawialne źródła energii
PEM	Promieniowanie elektromagnetyczne
PIG	Państwowy Instytut Geologiczny
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PKP	Polskie Koleje Państwowe
PN	Polska Norma
POP	Program ochrony powietrza
ppk	Punkt pomiarowo kontrolny
PSP	Państwowa Straż Pożarna
PSSE	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
PZRP	Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym
RDOŚ	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
RGOK	Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi
RIPOK	Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
RLM	Równoważna liczba mieszkańców
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SDR	Średni dobowy ruch
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats - technika służąca do porządkowania i analizy informacji
UE	Unia Europejska
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WHO	World Health Organization - Światowa Organizacja Zdrowia
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
PGW WP ZZ	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni
ZDR	Zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej
ZZR	Zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

1. WSTĘP

Przedmiotem niniejszego opracowania jest *Program ochrony środowiska dla Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028* (zwany dalej: Programem). Jest to dokument planowania strategicznego, wyrażający cele i kierunki polityki ekologicznej powiatu i określającym działania z niej wynikające. Program przedstawia aktualny stan środowiska i ma na celu doprowadzenie do jego poprawy. Umożliwia koordynację inwestycji podejmowanych i planowanych przez różne podmioty i instytucje. Sam program nie jest dokumentem stanowiącym prawo miejscowe. Nie ingeruje w uprawnienia poszczególnych jednostek administracji rządowej i samorządowej oraz podmiotów korzystających ze środowiska. Należy jednak oczekiwać, że poszczególne jego zapisy i postanowienia będą respektowane i uwzględniane w poszczególnych działaniach inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego. Program będzie przesłanką do konstruowania budżetu powiatu oraz innych jednostek oraz podstawą do ubiegania się o fundusze celowe. Takie planowanie jest bardzo istotne gdyż dzięki niemu wiemy, dokąd zmierzamy i możemy racjonalnie gospodarować dostępnymi środkami. Zamierzenia i działania proponowane w programie będą podstawą tworzenia programów operacyjnych i zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podmiotami gospodarczymi. Program ten winien posłużyć, jako dodatkowe źródło wiedzy, inspiracji i motywacji dla mieszkańców i władz lokalnych, jednostek administracyjnych oraz organizacji pozarządowych do wspólnego działania na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców przy zachowaniu bezpieczeństwa ekologicznego i walorów środowiska naturalnego oraz zrównoważonego rozwoju.

PODSTAWA I GŁÓWNE UWARUNKOWANIA PROGRAMU

Podstawą prawną opracowania Programu ochrony środowiska jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2021 poz. 1973). Program ochrony środowiska dla powiatu sporządza organ wykonawczy powiatu, czyli Starosta Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego, a uchwała Rada Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego. Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia Programu jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Opracowania tego typu powinny stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej jednostki samorządu terytorialnego.

Opracowanie Programu zostało podporządkowane planowaniu strategicznemu obejmując:

- ocenę stanu środowiska przyrodniczego Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego, wraz z charakterystyką poszczególnych obszarów interwencji;
- określeniu celów głównych, celów krótkoterminowych i kierunków działań dla Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego;
- uwarunkowania realizacyjne Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, źródeł finansowania;
- określeniu zasad monitorowania.

ŹRÓDŁA DANYCH

Źródłami informacji do opracowania aktualizacji Programu były materiały udostępnione przez następujące jednostki:

- Ministerstwo Środowiska,
- Starostwo Powiatowe w Strzelcach Krajeńskich
- Gminy z terenu powiatu,
- Główny Urząd Statystyczny,
- Państwowe Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- Nadleśnictwa,
- Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska,
- Powiatową Stację Sanitarно-Epidemiologiczną,
- Komendę Państwowej Straży Pożarnej w Strzelcach Krajeńskich,
- Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą,
- prace instytutów i placówek naukowo – badawczych z zakresu ochrony środowiska, oraz dostępna literatura fachowa.

Punktem odniesienia niniejszego opracowania jest aktualny stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska na sierpień 2021 r.

METODYKA OPRACOWANIA

Program opiera się na zapisach następujących dokumentów:

- ustawa z 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2021 poz. 1973), która definiuje ogólne wymagania w odniesieniu do programów ochrony środowiska opracowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin.
- opracowanie Ministerstwa Środowiska z września 2015 r. pt. *Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska*, wraz z aktualizacją z 2017 r., gdzie ustalono że, do podstawowych zasad tworzenia programów ochrony środowiska należą:
  - zwięzłość i prostota,
  - spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi,
  - konsekwentne i świadome stosowanie terminów,
  - wyznaczenie ram czasowych (co najmniej do roku 2022 z perspektywą na kolejne cztery lata),
  - oparcie na wiarygodnych danych,
  - prawidłowe określenie celów,
  - włączenie interesariuszy w proces opracowania POŚ,
  - przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W wytycznych określono również następujące obszary interwencji:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza,
2. Zagrożenia hałasem,
3. Pola elektromagnetyczne,
4. Gospodarowanie wodami,
5. Gospodarka wodno-ściekowa,
6. Zasoby geologiczne,
7. Gleby,
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
9. Zasoby przyrodnicze,
10. Zagrożenia poważnymi awariami.

Obszary interwencji, o których mowa powyżej, powinny uwzględniać zagadnienia horyzontalne (przekrojowe, dotyczące wszystkich dziedzin), tj.:

- adaptację do zmian klimatu
  - działania edukacyjne,
  - monitoring środowiska.
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.
  - Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).
  - Polityka ekologiczna państwa 2030-strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

2. ZAKRES I STRUKTURADOKUMENTU

Program został sporządzony w celu realizacji strategii ochrony i poprawy stanu środowiska na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego na lata 2021–2024 z perspektywą do roku 2028. Ramy czasowe zostały ustalone zbieżnie z okresem obowiązywania głównych dokumentów strategicznych i programowych w obszarze środowiska, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (tj. Dz. U. 2021 poz. 1057). Wobec powyższego ustalono okres operacyjny dla celów krótkoterminowych, koniecznych do podjęcia konkretnego działania na cztery lata, tj. do roku 2024 oraz okres dodatkowej perspektywy dla celów długoterminowych dla każdego z obszarów interwencji na kolejne cztery lata tj. do roku 2028.

Jak wspomniano już we wstępie do niniejszego opracowania, zawarte w nim planowane zadania nie są obligatoryjne i wymagają realizacji. Program jest dokumentem wyznaczającym ramy i priorytety dla przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska. Ustala jedynie cele i kierunkowoje działania konieczne do realizacji na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego w tym zakresie oraz problemy środowiskowe wraz najważniejszymi obszarami interwencji.

Analiza bieżącego stanu środowiska obejmuje każdy obszar interwencji - analiza SWOT. Analiza została przeprowadzona dla następujących obszarów interwencji:

- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami wraz z gospodarką wodno – ściekową,
- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- zagrożenia poważnymi awariami.

W programie przedstawiono prognozowane zmiany w środowisku do roku 2028, określono cele środowiskowe i wskaźniki monitoringu środowiska. W ramach celów przedstawiono niezbędne kierunki działań, prowadzące do wyeliminowania zaistniałych problemów środowiskowych.

3. STRESZCZENIE W JEZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2021 poz. 1973) nakłada na organy wykonawcze m.in. powiaty obowiązek sporządzania programów ochrony środowiska w celu realizacji polityki ochrony środowiska kraju. Z kolei polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. 2021 poz. 1057).

W Programie ochrony środowiska dla Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028 podano informacje uzyskane z wiarygodnych źródeł tj. z specjalistycznych jednostek oraz publikacji instytutów i placówek naukowo – badawczych z zakresu ochrony środowiska, oraz dostępnej literatury fachowej. Program zawiera analizę środowiska Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego i ocenę istniejącego stanu, jego ochrony oraz określono główne cele i priorytety działań ekologicznych.

W programie zwięźle przedstawiono charakterystykę powiatu: położenie geograficzne, oraz sytuację gospodarczą i demograficzną. Zawarto diagnozę stanu poszczególnych obszarów interwencji: ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami wraz z gospodarką wodno – ściekową, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami. Podstawowym zadaniem Programu jest określenie zakresu zadań przewidzianych do realizacji na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego. Zawarto w nim informacje o sposobie zarządzania, możliwych formach finansowania działań proekologicznych wraz z harmonogramem zadań inwestycyjnych - zadań dla powiatu. Uwzględniono również zakres zadań związanych z ochroną środowiska, które stanowią zadania własne powiatu. Jednocześnie wskazano zadania monitorowane, tzn. takie, których realizacja nie wchodzi w zakres obowiązków władz powiatu, a są realizowane przez inne podmioty.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028 nie jest dokumentem prawa miejscowego, lecz opracowaniem o charakterze operacyjnym przeznaczonym do cyklicznej aktualizacji.

W odniesieniu do poszczególnych obszarów interwencji środowiska stwierdzono:

I. Powietrze atmosferyczne

Z wieloletnich wyników badań wynika, że w ostatnich latach zanieczyszczenia powietrza dla O₃ oraz benzo(a)piranu jest niepokojąco wysoki. Główną przyczyną występowania przekroczeń benzo(a)piranu szczególnie w okresie zimowym jest emisja z systemów indywidualnego ogrzewania budynków i utrudnione warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń.

Inne przyczyny występowania przekroczeń to m.in. emisja zanieczyszczeń z transportu drogowego oraz niezorganizowana emisja pyłu z dróg i terenów przemysłowych.

Na podstawie „Oceny poziomu substancji w powietrzu oraz wyniki klasyfikacji stref województwa lubuskiego za rok 2020”, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, obszar Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego, (jako strefy lubuskiej) został zakwalifikowany w ocenie rocznej, dokonanej wg. kryterium ochrony zdrowia ludzi:

- klasa A- ze względu na brak przekroczeń odpowiednio poziomów dopuszczalnych SO₂, NO₂, benzen (C₆H₆), CO, PM₁₀, PM_{2,5} Pb, Cd, As, Ni,.. Klasa ta oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie,
- do klasy C z powodu przekroczeń poziomów dopuszczalnych O₃, benzo(a)pirenu

W Programie przewidziano szereg zadań, zmierzających do:

- wykonywania remontów istniejących dróg, polegających m.in. wymiany nawierzchni,
- promowania działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji ze źródeł komunalnych m.in. wymiany kotłów węglowych na gazowe, olej opałowy, biopaliwa,
- modernizacji kotłowni i wykorzystanie energii odnawialnych.

II. Klimat akustyczny.

Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego podstawowym źródłem hałasu, decydującym o klimacie akustycznym terenu jest komunikacja drogowa. Na poziom hałasu drogowego mają wpływ następujące czynniki:

- natężenie ruchu komunikacyjnego,
- rosnąca liczba pojazdów zarejestrowanych na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego,
- udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- typ i stan techniczny pojazdów,
- prędkość ruchu pojazdów (wzrost hałasu zwiększa się wraz z prędkością pojazdu),
- wzrost znaczenia drogi w układzie funkcjonalnym,
- nachylenie nawierzchni drogi,
- stan jezdni oraz płynność ruchu.

W chwili obecnej realizowany jest jeden duży projekt drogowy, który diametralnie zmieni sytuację w mieście Strzelec Krajeńskie. Mowa tutaj o obwodnicy miasta, która wyprowadzi ruch tranzytowy z centrum Strzelca na jego rogatki poprzez nowobudowaną obwodnicę Strzelec Krajeńskich. Inwestycja długo wyczekiwana znacząco poprawi klimat akustyczny w centrum miasta.

Kolejną wyczekiwaną inwestycją drogową jest budowa obwodnicy Dobiegniewa. Obwodnica jest w chwili obecnej w fazie przygotowań, a jej budowa ma się zakończyć najpóźniej do roku 2030 w ramach rządowego programu budowy 100 obwodnic.

Innym rodzajem hałasu, który może występować na terenie gminy jest hałas emitowany przez zakłady produkcyjne i usługowe. Ten rodzaj hałasu ma charakter lokalny i stanowi uciążliwość dla niewielkiego procentu ludności, która zamieszkuje najbliższe sąsiedztwo. Hałas ten charakteryzuje się długotrwałym i ciągłym oddziaływaniem co może być powodem znacznej uciążliwości dla ludzi.

W Programie Ochrony środowiska zaplanowano zadania zmierzające do:

- przebudowy i modernizacji nawierzchni dróg,
- przestrzegania zasad strefowania w planowaniu przestrzennym m.in. lokalizowania w sąsiedztwie przedsięwzięć o zbliżonej uciążliwości hałasu,
- ustalania i egzekwowania dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku przez właściwe organy i inspekcje ochrony środowiska.

III. Pola elektromagnetyczne.

GIOŚ w ramach monitoringu PEM w oparciu o badania trzyletniego cyklu pomiarowego przeprowadził pomiary natężenia promieniowania elektromagnetycznego w ramach *Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020*. W wyniku przeprowadzonych pomiarów stwierdzono, iż w żadnym z badanych punktów na terenie Województwa Lubuskiego, nie stwierdzono przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych, a wyniki kształtowały się znacznie poniżej dopuszczalnej normy PEM - 7 V/m. Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego przeprowadzono badania w zakresie pola elektromagnetycznego w czterech punktach pomiarowych.

Przewidziane w Programie zadania zmierzają głównie do:

- weryfikacji sprawozdań z pomiarów poziomów PEM załączanych do zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne,
- wnikliwej analizy wniosków w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- wykonywania przez prowadzącego instalacje pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, zgodnie z wymogami przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi.

IV. Zasoby i jakość wód.

Wody podziemne

Pod względem hydrogeologicznym powiat można podzielić na dwa rejony hydrogeologiczne. Rejon wysoczyzny morenowej – charakteryzuje się dużą zmiennością warunków hydrogeologicznych - głębokością występowania zwierciadła wód podziemnych i parametrów hydrogeologicznych warstw wodonośnych. Teren wysoczyzny można podzielić na dwie części: wschodnią, na której znajduje się GZWP nr 136 Dobiegniew oraz część zachodnią o bardzo zróżnicowaniach w budowie geologicznej, a co za tym idzie warunkach hydrogeologicznych, Rejon pradoliny – występujący poziom wód podziemnych charakteryzuje się ciągłością poziomu wodonośnego, znaczną miąższością warstw wodonośnych (od 20 do 40 m) i wysokimi wartościami współczynnika wodoprzepuszczalności. Woda tego poziomu ma charakter przeważnie swobodny. Zwierciadło wód podziemnych w rejonie pradoliny obniża się stopniowo ku osi pradoliny oraz doliny Odry, co jest zgodne z ogólnym nachyleniem powierzchni terenu, i pozostaje w związku z odpływem powierzchniowym. Głębokość występowania zwierciadła zmienia się w przedziale od 0 do 15 m p.p.t. Bardzo dobre są parametry warstwy wodonośnej. Pradolina stanowi regionalną strefę drenażu wód podziemnych. Zasilana jest dopływem wód podziemnych z wysoczyzn oraz intensywną alimentacją wód opadowych, dzięki znacznej przewodze utworów przepuszczalnych.

W 2020 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring operacyjny stanu chemicznego wybranych jednolitych części wód podziemnych. Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego próbki pobrano w czterech otworach badawczych. W trzech próbkach woda mieściła się w klasie II, a w jednej próbce w klasie III.

Wody powierzchniowe

Sieć hydrograficzna powiatu jest zróżnicowana. W części północnej, słabo rozwinięta, natomiast w części południowej, w dolinie rzeki Noteci jest gęsta, utworzona głównie przez sieć kanałów i rowów melioracyjnych. Teren powiatu położony jest w całości w zlewni rzeki Noteci.

Powiat położony jest na obszarze dwóch regionów wodnych – Regionu Warty i Regionu Środkowej Odry. Granica między tymi regionami biegnie od punktu topograficznego 103,8 do punktu granicznego gmin Pełczyce – Strzelce Krajeńskie – Krzęcin.

Na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego znajduje się 107 jezior o powierzchni powyżej 1 ha, o powierzchni ogólnej 3528,99 ha. Są one zróżnicowane pod względem głębokości, wielkości oraz genezy powstania. Łączna powierzchnia lustra wody wynosi 2795,73 ha. W podziale na poszczególne gminy ilości jezior prezentują się następująco:

- Dobiegniew – 42 jeziora, o łącznej powierzchni 2136,22 ha,
- Drezdenko – 23 jeziora, o łącznej powierzchni 815,58 ha,
- Stare Kurowo – 2 jeziora, o łącznej powierzchni 15,49 ha,
- Strzelce Krajeńskie – 39 jezior, o łącznej powierzchni 558,25 ha,
- Zwierzyn – 1 jezioro, o powierzchni 3,45 ha

Badania JCWP na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego w ramach Państwowego Monitoringu wykazały złą jakość wód. Żadna z pobranych próbek nie wykazała dobrego stanu wód powierzchniowych

V. Gleby.

Według powyższej tabeli i wykresu można wnioskować, że gleby Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego są glebami dobrej jakości, prawie 40% jest glebami lekko kwaśnymi, których pH wynosi 6.4 – 5.9. Większość roślin potrzebuje właśnie gleb lekko kwaśnych do najlepszego rozwoju. Optymalne pH gleby umożliwia prawidłowy wzrost i funkcjonowanie systemu korzeniowego umożliwiając optymalne zaopatrzenie w wodę i składniki pokarmowe, będące warunkiem uzyskania wysokich plonów o dobrej jakości przy efektywnym wykorzystaniu nawozów. Na podstawie odczynu gleby sprawdza się potrzeby wapnowania. Według badań, aż dla 1/3 przebadanych gleb są one zbędne. Również 1/3 gleb posiada bardzo wysoką zawartość fosforu i potasu, oraz średnią zawartość magnezu.

Wg nomenklatury FAO na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego występują gleby mułowe i mułowo – glejowe, rdzawe właściwe, rdzawe bielcowane, płowe właściwe, bielcowe i bielice, oraz torfowe i murszowe.

VI. Gospodarka odpadami.

Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego funkcjonuje Celowy Związek Gmin SGO5 którego zadaniem jest koordynacja działań w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. W skład Celowego Związku Gmin wchodzi następujące Gminy: Dobiegniew, Stare Kurowo, Strzelce Krajeńskie oraz Zwierzyn. Gmina Drezdenko nie jest zrzeszona w żadnym związku i sama realizuje zadania w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

Na terenie każdej gminy wchodzącej w skład SGO5 oraz Drezdenka utworzony został Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w którym mieszkańcy każdej gminy mogą nieodpłatnie przekazywać odpady problemowe m.in. odpady opakowaniowe, odpady budowlane i rozbiórkowe, meble i odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, chemikalia, zużyte opony, ubrania i tekstylia, odpady zielone. Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych znajdują się:

- Drezdenko ul. Pierwszej Brygady 21A
- Dobiegniew ul. Nowomłyńska 1
- Stare Kurowo obok oczyszczalni Ścieków
- Strzelce Krajeńskie ul. Jedności Robotniczej (okolice Rofix)
- Zwierzyn Górki Noteckie (za cmentarzem)

VII. Zasoby przyrodnicze.

Flora i fauna Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego jest bogata. Aby zachować cenne przyrodniczo obiekty na terenie powiatu wyznaczono szereg form ochrony przyrody w postaci: rezerwatu przyrody, obszarów chronionego krajobrazu, a także pomników przyrody. Poniżej przedstawione zostały wszystkie formy chronione występujące na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

- Park Narodowy
- Obszary Natura 2000
- Pomniki Przyrody
- Użytki Ekologiczne
- Obszary Chronionego Krajobrazu
- Rezerwaty Przyrody
- Park Krajobrazowy

VIII. Zagrożenie poważnymi awariami.

Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego zlokalizowany jest jeden zakład o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii, jest to Kopalnia Ropy Naftowej i Gazu Ziemnego Lubiatów Grotów 59A, Gmina Drezdenko .

Oznaczenie prowadzącego ZDR	ZDR	Składowane substancje niebezpieczne
PGNiG S.A. w Warszawie ul. Marcina Kasprzaka 25, 01-224 Warszawa Oddział w Zielonej Górze ul. Boh. Westerplatte 15, 65-034 Zielona Góra	Kopalnia Ropy Naftowej i Gazu Ziemnego Lubiatów Grotów 59A, 66-530 Drezdenko	ropa naftowa (surowa/handlowa), gaz propan-butan, kondensat węglowodorowy

4. CHARAKTERYSTYKA POWIATU STRZELECKO-DREZDENECKIEGO

4.1 POŁOŻENIE

Obszar regionu Strzelecko – Drezdeneckiego usytuowany jest w części dwóch makroregionów – Pojezierza Południowopomorskiego i Pradoliny Toruńsko – Eberswaldzkiej. Określając dokładniej położenie regionu, to w większej części leży on w mezoregionie Pojezierza Dobiegniewskiego. Zachodnie krańce regionu obejmują fragment sandrowej Równiny Gorzowskiej, a wschodnia część to sandr Równiny Drawskiej. Południowe obszary powiatu leżą w mezoregionie Kotliny Gorzowskiej. Północno-zachodni skraj powiatu zajmuje południową część Drawieńskiego Parku Narodowego, a w okolicach Strzelce Krajeńskich mały fragment Gorzowskiego Parku Krajobrazowego.

Rysunek 1 Położenie powiatu na tle jednostek fizyczno – geograficznych wg Kondrackiego

Źródło: Opracowanie własne

Powiat Strzelecko – Drezdenecki zajmuje obszar 1 248 km² i graniczy:

- od północy z Powiatem Choszczeńskim (woj. zachodniopomorskie),
- od północno-wschodniej strony z Powiatem Wałeckim (woj. zachodniopomorskie),
- od północno-zachodniej z Powiatem Myśliborskim (woj. zachodniopomorskie),
- od wschodniej z powiatem Czarnkowsko – Trzcianeckim (woj. wielkopolskie),
- od południowo-wschodniej z Powiatem Międzychodzkiem (woj. wielkopolskie),
- od południa z Powiatem Międzyrzeczkim (woj. lubuskie),
- od południowo-zachodniej z Powiatem Gorzowskim (woj. lubuskie).

W poniższej tabeli znajduje się podział administracyjny powiatu, oraz na rysunku rozmieszczenie gmin.

Tabela 1 Powierzchnia i miejscowości w poszczególnych gminach powiatu

<i>Lp.</i>	<i>Gmina</i>	<i>Powierzchnia [ha]</i>	<i>Sołectwa</i>	<i>Miejscowości</i>	
				<i>Ogółem (łącznie z miastem)</i>	<i>W tym wsie</i>
<i>Gminy miejsko – wiejskie</i>					
1	Dobiegniew	35 127	13	54	24
2	Drezdenko	39 991	27	53	30
3	Strzelce Krajeńskie	31 898	23	34	25
<i>Gminy wiejskie</i>					
4	Stare Kurowo	7 757	10	13	10
5	Zwierzyn	10 013	11	14	13

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Rysunek 2 Położenie administracyjne Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego

Źródło: Opracowanie własne

Gmina Dobiegniew

Gmina Dobiegniew położona w północno-wschodniej części województwa lubuskiego na pograniczu Pojezierza Dobiegniewskiego i Równiny Drawskiej. W samym mieście jest Jezioro Wielgie z kąpieliskiem. Rzeka Mierzęcka Struga przepływająca przez miasto jest dopływem rzeki Drawy. W odległości 1 km od głównej trasy nr 22 (biegnącej z Berlina-Gdańsk-Królewiec) w północno-zachodniej części gminy leży grupa jezior z największym jeziorem Osiek (pow. 6,1 km, długość 10 km, głębokość do 35 m, długość brzegów 28 km).

Ludność miasta i gminy liczy 6 462 stałych mieszkańców (stan wg GUS na 31.12.2020 r.). Miasto i Gmina Dobiegniew zajmuje obszar 35 127 ha, w tym miasto 560 ha.

Przez obszar gminy przebiegają:

- droga krajowa 22,
- droga wojewódzka nr 160 Suchań – Miedzichowo.

Miasto i gminę przecina także uczęszczana linia kolejowa Szczecin – Poznań, a dalej do Warszawy, Wrocławia, Krakowa.

Gmina Drezdenko

Obszar gminy Drezdenko zajmuje centralną część Kotliny Gorzowskiej rozciągając się w poprzek Pradoliny Noteci od skraju Puszczy Drawskiej do granic Puszczy Noteckiej.

Ludność miasta i gminy liczy 17 009 mieszkańców (stan wg GUS na 2020 r.). Miasto i Gmina Drezdenko zajmuje obszar 39 991 ha, w tym miasto 1 074 ha.

Przez obszar gminy przebiegają:

- droga wojewódzka nr 158, Gorzów Wielkopolski – Drezdenko,
- droga wojewódzka nr 160, Suchań – Miedzichowo,
- droga wojewódzka nr 181, Drezdenko-Czarnków.

Na terenie Drawieńskiego Parku Narodowego znajdują się wojewódzkie drogi wojewódzkie nr 161 i 164.

Miasto położone jest przy linii kolejowej relacji : Krzyż – Kostrzyn n/Odrą, co umożliwia bezpośrednie połączenie z Berlinem.

Uzupełnieniem połączeń drogowych i kolejowych jest żeglowna rzeka Noteć. Poprzez Kanał Bydgoski istnieje powiązanie z Wisłą, a poprzez Wartę z Odrą.

Gmina Stare Kurowo

Ludność gminy liczy 4 034 mieszkańców (stan wg GUS na 2020 r.). Gmina Stare Kurowo zajmuje obszar 7 757 ha.

Gmina podzielona jest na dwie silnie zróżnicowane części, północną i południową. Część północna obejmuje obszar wysoczyzny morenowej o przewadze obszarów leśnych. Pod względem fizyczno-geograficznym położona jest w makroregionie Pojezierze Południowopomorskie, mezoregionie Pojezierze Dobiegniewskie.

Część południowa natomiast jest płaska, nizinna część zalewowa i nadzalewowa rzeki Noteci jest w użytkowaniu rolniczym. Pod względem fizyczno-geograficznym położona jest w makroregionie Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka, mezoregionie Kotlina Gorzowska.

Gmina Strzelce Krajeńskie

Gmina Strzelce Krajeńskie dzięki swemu położeniu na pograniczu wysoczyzny pomorskiej i pradoliny Noteci region posiada niezwykle urozmaiconą rzeźbę terenu. Stąd dużo tutaj wzgórz i pagórków, z rozpościerającymi się na ich zboczach polami uprawnymi i lasami. Pośród tego bogactwa natury mienią się błękitem wód liczne jeziora i strumienie. Ogólna wysokość terenu waha się tutaj od 26 do 129 m n.p.m. Ludność miasta i gminy liczy 16 809 mieszkańców (stan wg GUS na 2020 r.). Miasto i Gmina Strzelce Krajeńskie zajmuje obszar 31 898 ha, w tym miasto 494 ha.

Przez obszar miasta i gminy przebiegają:

- droga krajowa 22,
- droga wojewódzka nr 156 Barlinek – Drezdenko.

Gmina Zwierzyn

W strukturze krain geograficznych obszar gminy zajmuje niewielki fragment Kotliny Gorzowskiej, która jest częścią Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej (Pradoliny Noteci). Południową granicę gminy na całej długości wyznacza prawy brzeg Noteci, północną natomiast ciąg pagórków czołowo-morenowych Pojezierza Myśliborskiego, które należą już do Pojezierza Pomorskiego. Ludność gminy liczy 4 307 mieszkańców (stan wg GUS na 2020 r.). Gmina Zwierzyn zajmuje obszar 10 013 ha.

Przez obszar gminy przebiegają:

- droga krajowa nr 156 Barlinek – Drezdenko,
- droga krajowa nr 157 Zwierzyn - Goszczanowo.

Przez środek gminy biegnie równoleżnikowo linia kolejowa Kostrzyn-Krzyż, zapewniająca dogodnie połączenie z Poznaniem, Piłą i Szczecinem. Na terenie gminy funkcjonują trzy stacje kolejowe: w Górkach, Sarbiewie i Zwierzynie (Strzelce Krajeńskie Wschód).

4.2 WARUNKI KLIMATYCZNE

Klimat na obszarze obejmującym teren Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego należy do strefy klimatu umiarkowanego, w obszarze przenikania wzajemnego wpływów morskich i kontynentalnych, czego skutkiem są zmienne stany pogodowe, które uzależnione są od rodzaju napływających mas powietrza. Częstotliwość występowania poszczególnych mas powietrza jest nierównomierna:

- dominują tu masy powietrza polarno-morskiego (ok. 45 % dni) napływające z zachodu lub północnego zachodu, polarno-kontynentalnego (ok. 38 %) napływające ze wschodu,
- w skali roku przeważają wiatry zachodnie (powyżej 13 % częstości) i południowo-zachodnie (15 %) oraz wschodnie (8 %),
- średnia roczna prędkość wiatru wynosi 2,5 m/s,
- średnie roczne opady atmosferyczne wynoszą 567 mm, przy opadach minimalnych na poziomie 382 mm i maksymalnych 643 mm,
- średnia liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi 44,7 przy minimalnej 21 dni i maksymalnej 85 dni,
- średnie roczne wartości temperatury wahają się w granicach 7,6 – 8,9°C, a średnia temperatura lipca 17,0°C,
- nasłonecznienie wynosi ok. 1718 h w ciągu roku.

Teren powiatu nie wykazuje znacznych dysproporcji w lokalnych warunkach klimatycznych. Pewne różnice klimatyczne zaznaczają się okresowo na nielicznych terenach wysoczyznowych oraz doliny Noteci. W rejonie doliny Noteci okresowo zalegają chłodniejsze masy powietrza o zwiększonej wilgotności oraz częściej występują przygruntowe przymrozki. Dolina pełni więc okresowo rolę korytarza umożliwiającego spływ chłodnego powietrza.

4.3 SPOŁECZEŃSTWO

Charakterystyka społeczna przedstawiona w niniejszym podrozdziale została opracowana na podstawie danych GUS i Urzędów Gmin.

Zgodnie z prognozą demograficzną GUS, do 2025 roku liczba ludności województwa lubuskiego ulegnie zmniejszeniu o 2%. Największy ubytek będzie miał miejsce w grupie ludzi młodych (spadek o 6,6%), oraz grupie ludności w wieku produkcyjnym (spadek o 6,3%), co zwiększy wskaźnik obciążenia demograficznego, czyli ludność w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym, z 28 do 35. Prognoza demograficzna dla powiatu strzelecko – drezdeneckiego odzwierciedla trend obserwowany na terenie województwa. Liczba ludności powiatu zmniejszy się do 2025 o ponad 3%. Największy ubytek prognozuje się w grupie osób w wieku produkcyjnym (spadek o 7,4%) oraz grupie osób w wieku przedprodukcyjnym (spadek o 6,7%). Ma to odzwierciedlenie w przyroście liczby osób w wieku

poprodukcyjnym, do której w 2025 roku należeć będzie 16,3% mieszkańców powiatu.

Pod koniec 2020 r. na terenie Powiatu Strzelecko – Dreźnieckiego mieszkało 48621 osób, z czego 46,9% stanowili mieszkańcy miast. Coroczne dane wykazują, że najmniej zaludnioną jednostką jest miasto Dobiegniew skupiające niespełna 6,2% populacji powiatu.

Ludność w wieku produkcyjnym na terenie Powiatu Strzelecko – Dreźnieckiego stanowi bardzo duży odsetek i wynosi 59,9%. Przyrost naturalny w 2020 r. wyniósł -217 osób. Również w poprzednich latach przyrost naturalny na terenie powiatu był ujemny.

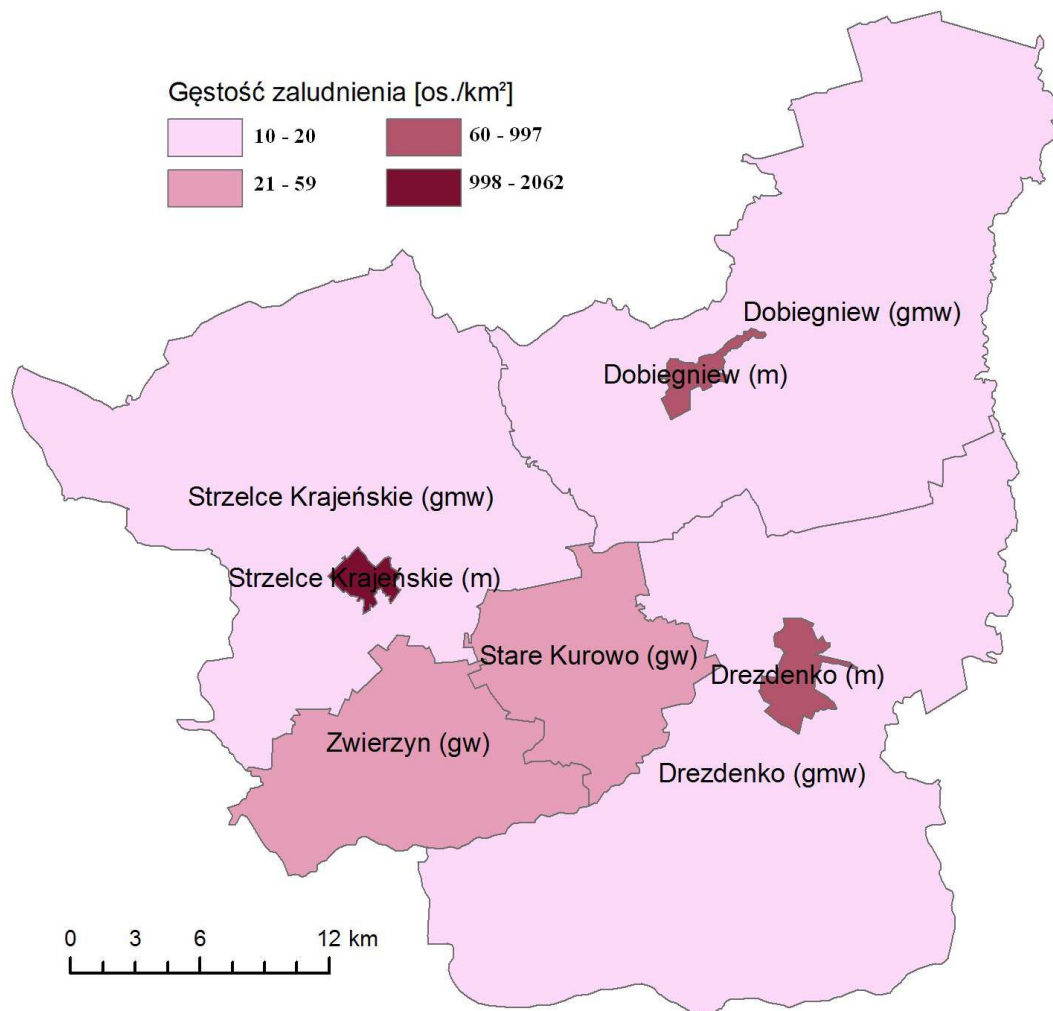
W poniższej tabeli przedstawiono jak zmieniała się liczba ludności w poszczególnych gminach w ciągu ostatnich czterech latach.

Tabela 2 Liczba ludności w latach 2017 – 2020 według miejsca zamieszkania

	2017	2018	2019	2020
Powiat	49701	49366	49009	48621
<i>Dobiegniew (obszar miejski)</i>	3087	3088	3071	3017
<i>Dobiegniew (obszar wiejski)</i>	3577	3509	3465	3445
<i>Drezdenko (obszar miejski)</i>	10282	10182	10074	9978
<i>Drezdenko (obszar wiejski)</i>	7099	7054	7026	7031
<i>Stare Kurowo</i>	4083	4082	4062	4034
<i>Strzelce Krajeńskie (obszar miejski)</i>	10012	9969	9916	9833
<i>Strzelce Krajeńskie (obszar wiejski)</i>	7201	7128	7077	6976
<i>Zwierzyn</i>	4360	4354	4318	4307

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych,

Poniższa mapa przedstawia natomiast gęstość zaludnienia w poszczególnych jednostkach administracyjnych. Największa gęstość występuje w ośrodkach miejskich, najmniejsza na terenach wiejskich.

Rysunek 3 Gęstość zaludnienia Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.4 SYTUACJA GOSPODARCZA

Na dzień 31 grudnia 2020 roku na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego w rejestrze REGON wg sektorów własnościowych zarejestrowanych było 5118 podmiotów gospodarki narodowej, przy czym w sektorze publicznym działało 170 podmiotów, natomiast w sektorze prywatnym – 4948. Poniżej przedstawiono udział poszczególnych branż w liczbie podmiotów gospodarczych Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego wg sekcji PKD (2007) w roku 2020.

Tabela 3 Podmioty wg sekcji PKD (2007) Powiat Strzelecko-Drezdenecki w 2020 r.

Sekcja PKD (2007)	Sektor prywatny	Sektor publiczny
Ogółem	4948	170
A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	244	4
B – Górnictwo i wydobywanie	2	-
C - Przetwórstwo przemysłowe	445	1
D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	6	-

E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	14	4
F - Budownictwo	776	0
G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1191	-
H - Transport i gospodarka magazynowa	339	-
I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	124	2
J - Informacja i komunikacja	55	-
K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	94	-
L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	333	57
M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	235	5
N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	163	0
O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	29	17
P - Edukacja	86	50
Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	326	19
R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	97	10
S i T - Pozostała działalność usługowa, oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	388	-

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego zarejestrowanych jest (według danych GUS na dzień 31.12.2020 r.) 4948 podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym oraz 170 w sektorze publicznym z czego zdecydowana większość na terenie gminy Drezdenko oraz Strzelce Krajeńskie.

Branże najliczniej reprezentowane przez podmioty gospodarcze Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego to: handel hurtowy i detaliczny, budownictwo, pozostała działalność usługowa oraz transport i gospodarka magazynowa.

Rolnictwo Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego charakteryzuje się systematycznymi przemieszczeniami własnościowymi, strukturalnymi i ekonomicznymi. Duża liczba jednostek zróżnicowanych pod względem wielkości gospodarstw, kierunku i poziomu produkcji powoduje złożoność i zmienność sytuacji ekonomicznej rolnictwa. Na tę złożoność i zmienność zasadniczy wpływ ma trudna sytuacja ekonomiczna ogółu ludności, ograniczony popyt na artykuły rolno – spożywcze i niskie ceny artykułów rolnych zarówno skupu, jak i targowiskowe. Te elementy ekonomiczne decydują o strukturze i liczbie gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą, o stopniu wykorzystania i sposobach użytkowania gruntów, o kierunkach produkcji rolniczej, a także o prowadzeniu działalności pozarolniczej w gospodarstwach rolnych.

5. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ORAZ WEWNĘTRZNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Powiat jest układem otwartym a niezamkniętym. Poszczególne elementy środowiska zachowują ciągłość bez względu na granice terytorialne. Z tego względu, konieczne jest przyjęcie uwarunkowań wynikających

z programów, planów i strategii zewnętrznych wyższego rzędu, umożliwiających szersze spojrzenie na poszczególne dziedziny ochrony środowiska.

Główne uwarunkowania zewnętrzne dla Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego w zakresie ochrony środowiska wynikają

z następujących dokumentów strategicznych:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
- Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.,
- Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku,
- Krajowy Program Ochrony Powietrza w Polsce,
- Projekt Polityki Wodnej Państwa 2030 (z uwzględnieniem etapu 2016),
- Program Wodno-Środowiskowy Kraju,
- Ramowa Dyrektywa Wodna,
- Projekt Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami 2030 (z uwzględnieniem etapu 2015),
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020,
- V Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022,
- Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów
- Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
- Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej,
- Krajowa Strategia Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej,
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Plan Działania w zakresie Energii ze Źródeł Odnawialnych,
- Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej,
- Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Lubuskiego na lata 2020-2026 wraz z planem inwestycyjnym
- Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej,
- Program ochrony środowiska dla Województwa Lubuskiego

5.2 SPÓJNOŚĆ Z GŁÓWNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI PROGRAMOWYMI

Spójność celów Programu Ochrony Środowiska z celami głównymi dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym i regionalnym z punktu widzenia ochrony środowiska przedstawia tabela poniżej. Odniesiono się w niej do celów określonych w dokumentach strategicznych do celów długoterminowych w poszczególnych obszarach interwencji:

- A. Ochrona klimatu i jakości powietrza.
- B. Zagrożenia hałasem
- C. Pola elektromagnetyczne
- D. Gospodarowanie wodami. Gospodarka wodno-ściekowa
- E. Zasoby geologiczne
- F. Gleby
- G. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
- H. Zasoby przyrodnicze
- I. Zagrożenie poważnymi awariami
- J. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią i suszą

Tabela 4 Spójność Programu z dokumentami strategicznymi

Lp.	Cele dokumentu strategicznego	Odpowiadające cele Programu	Zgodność
Dokumenty szczebla krajowego			
1.	<p>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, • Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych • Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski 	Wszystkie cele Programu wpisują się w założenia przyjęte w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju.	pełna zgodność
2.	<p>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 (z perspektywą do 2030 r.)</p> <p>1. Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną</p> <p>- Kierunek interwencji – Rozwój nowoczesnego przemysłu</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Działanie – Wsparcie inwestycji zmniejszających energochłonność i poprawiających efektywność energetyczną przemysłu b) Działanie – Zmniejszenie zasobo- i materiałochłonności procesów przemysłowych, c) Działanie – Wsparcie inwestycji obniżających emisyjność przemysłu, d) Projekt strategiczny – Nowa polityka przemysłowa – przygotowanie dokumentu określającego potencjał przemysłowy, identyfikującego potrzeby i bariery przemysłu, kierunki interwencji państwa oraz instrumenty wsparcia niezbędne dla jego rozwoju, w tym kontrakt branżowy, e) Projekt strategiczny – Strategia transformacji do gospodarki niskoemisyjnej – przygotowanie dokumentu o charakterze wykonawczym, identyfikującego działania przyczyniające się do zmniejszenia emisyjności i energochłonności gospodarki, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony konkurencyjności sektorów strukturalnie energochłonnych, f) Projekt strategiczny – Mapa drogowa w zakresie transformacji w kierunku gospodarki o zamkniętym obiegu – opracowanie dokumentu o charakterze wykonawczym, identyfikującego działania na rzecz zwiększenia wydajności wykorzystania zasobów i ograniczenia powstawania odpadów, g) Projekt flagowy – Program <i>Ekobudownictwo</i> – stymulowanie przygotowania i wdrażania wybranych produktów budownictwa ekologicznego (w tym z surowców naturalnych, m.in. z drewna), z uwzględnieniem wymogów efektywności energetycznej nowoczesnych materiałów budowlanych. <p>- Kierunek interwencji – System zarządzania jakością w przemyśle</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Projekt strategiczny – Polityka zakupowa państwa – ukierunkowanie zakupów na innowacyjne i zrównoważone produkty i usługi dostarczane instytucjom publicznym. <p>- Kierunek interwencji – Surowce dla przemysłu</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Działanie – Opracowanie katalogu działań na rzecz zabezpieczenia dostępu przemysłu do nieenergetycznych surowców 	Cele Programu wpisują się w założenia przyjęte w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Kraju 2020 (z perspektywą do 2030 r.).	pełna zgodność

- mineralnych i kopalin (przy szczególnym uwzględnieniu koncepcji gospodarki o obiegu zamkniętym i dyplomacji surowcowej), który będzie stanowił istotny wkład w politykę surowcową państwa,
- b) Działanie – Zapewnienie synergii działań w obszarze polityki surowcowej będących w kompetencji poszczególnych instytucji,
  - c) Projekt strategiczny – Surowce dla przemysłu – przygotowanie, w oparciu o koncepcję gospodarki o obiegu zamkniętym (circular economy), Planu działań na rzecz zabezpieczenia podaży nieenergetycznych surowców mineralnych i kopalin.
- Kierunek interwencji – Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny
- a) Działanie – Aktywna rola instytucji sektora publicznego w rozwoju innowacyjnych sposobów adresowania wyzwań społecznych, w tym wprowadzanie regulacji stymulujących wdrażanie innowacji w takich dziedzinach jak np. ochrona środowiska i ochrona zdrowia (tzw. innowacje wymuszone),
  - b) Działanie – Stymulowanie powstawania i rozwoju ekoinnowacji, w tym zapewnienie warunków do weryfikacji technologii środowiskowych,
  - c) Projekt strategiczny – System Weryfikacji Technologii Środowiskowych (ETV) – ukierunkowany na dostarczenie niezależnych i wiarygodnych informacji o innowacyjnych technologiach środowiskowych przez zweryfikowanie, czy deklaracje sprawności przedstawiane przez twórców i producentów technologii są kompletne, rzetelne i oparte na wiarygodnych wynikach badań.
- Kierunek interwencji – Stymulowanie popytu zewnętrznego na innowacje poprzez zwiększenie zdolności i skłonności firm do eksportu oraz lokowania bezpośrednich inwestycji za granicą
- a) Działanie – *GreenInn* – stworzenie preferencji dla zielonych technologii w aplikowaniu w programach, w tym tworzenie akceleratorów branżowych, które wypromują rozwiązania na rynku globalnym.
- Kierunek interwencji – Konkurencyjne gospodarstwa rolne i producenci rolno-spożywczy
- a) Działanie – Wspieranie wytwarzania i dystrybucji produktów o wysokiej jakości i poziomie innowacyjności, w tym m.in. tradycyjnych, regionalnych i ekologicznych – wdrażane również poprzez projekty rozwoju branż,
  - b) Projekt strategiczny – Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego na lata 2014–2020 – rozwój rolnictwa ekologicznego oraz rynku żywności ekologicznej,
  - c) Projekt strategiczny – Gospodarowanie gruntami rolnymi na rzecz zrównoważonego rozwoju – nowy system regulacji prawnych służących poprawie struktury obszarowej gospodarstw rolnych,
  - d) Projekt strategiczny – Program wsparcia hodowli roślin w Polsce – w programie zostaną ujęte strategiczne z punktu widzenia polskiego rolnictwa kierunki hodowli roślin z uwzględnieniem zmian klimatu, odporności na organizmy szkodliwe czy też wymagań rynkowych.
- Kierunek interwencji – Wzmocnienie rozpoznawalności polskich produktów, marki „Polska” oraz Marki Polskiej Gospodarki
- a) Działanie – Uspójnienie działań w obszarze promocji gospodarki z działaniami nakierowanymi na budowę wizerunku Polski jako atrakcyjnej, bezpiecznej i otwartej destynacji turystycznej opartej o bogate zasoby kulturowe i przyrodnicze,
  - b) Działanie – Działania na rzecz promocji polskiego sektora zielonych technologii oraz wsparcia ekspansji zagranicznej polskich przedsiębiorców tego sektora przy wykorzystaniu nowych form finansowania klimatycznego (Zielony Fundusz Klimatyczny oraz Fundusz Adaptacyjny),
  - c) Projekt strategiczny – Budowa Domu Polskich Turystycznych Marek Terytorialnych wraz z systemem koordynacji polityki turystycznej – stworzenie systemowych i kompleksowych rozwiązań prawnych, organizacyjnych, finansowych i narzędziowych

w zakresie integracji, koordynacji, komercjalizacji i internacjonalizacji polskich, markowych produktów turystycznych opartych na potencjale kulturowym i przyrodniczym kraju.

2. Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

- Kierunek interwencji – Poprawa dostępności do usług, w tym społecznych i zdrowotnych
  - a) Działanie – Optymalizacja mobilności przestrzennej w dojazdach do pracy oraz racjonalizacja przestrzennej lokalizacji obiektów świadczących usługi społeczne (w tym edukacyjne i zdrowotne).
- Kierunek interwencji – Tworzenie warunków do dalszego rozwoju konkurencyjnej gospodarki w Polsce Wschodniej i w innych obszarach słabszych gospodarczo
  - a) Działanie – Zapewnienie skutecznej i efektywnej realizacji Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014–2020, w tym pakietu inwestycji obejmujących: zapewnienie spójności i dostępności terytorialnej makroregionu poprzez inwestycje w drogi i kolej, rozwój komunikacji miejskiej w stolicach województw Polski Wschodniej,
  - b) Działanie – Przygotowanie i realizacja programu krajowego, złożonego z różnych instrumentów krajowych i unijnych, publicznych i prywatnych, adresowanego przede wszystkim do obszarów o najniższym poziomie PKB i borykających się z problemami rozwojowym, obejmujących m.in. obszary zagrożone marginalizacją i średnie miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
  - c) Projekt strategiczny – Program ponadregionalny skierowany do najsłabszych gospodarczo obszarów 2020+ – ma służyć aktywizacji i restrukturyzacji obszarów funkcjonalnych.
- Kierunek interwencji – Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych
  - a) Działanie – Wdrożenie aktywnej polityki przyciągania nowych inwestycji związanych z budową nowej gospodarki i podniesieniem innowacyjności województwa,
  - b) Działanie – Opracowanie i wdrożenie programów rządowych w obszarze m.in. węgla kamiennego i energetyki,
  - c) Działanie – Kompleksowe działania służące ograniczeniu niskiej emisji, związane m.in. z promowaniem publicznego transportu niskoemisyjnego, termomodernizacją, rozwojem sieci ciepłowniczych i wymianą lub modernizacją urządzeń grzewczych,
  - d) Działanie – Rekultywacja terenów pokopalnianych i przemysłowych oraz ich ponowne wykorzystanie na cele gospodarcze i społeczne,
  - e) Działanie – Kontynuowanie zintegrowanych działań rewitalizacyjnych miast śląskich, w tym modelowej rewitalizacji i projektu pilotażowego Bytomia,
  - f) Projekt strategiczny – Program dla Śląska – zmiana profilu gospodarczego regionu, stopniowe zastępowanie tradycyjnych sektorów gospodarki, takich jak górnictwo i hutnictwo, nowymi przedsięwzięciami w sektorach bardziej produktywnych, innowacyjnych i zaawansowanych technologicznie.
- Kierunek interwencji – Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta
  - a) Działanie – Wspieranie realizacji zintegrowanych działań rewitalizacyjnych na podstawie programów rewitalizacji ukierunkowanych na przekształcenie obszarów zdegradowanych (w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym),
  - b) Działanie – Realizacja niskoemisyjnych strategii miejskich i związanych z poprawą jakości powietrza oraz przystosowanie do zmian klimatycznych obszarów miejskich, w powiązaniu z działaniami wskazanymi w obszarach SOR dotyczących energetyki i środowiska naturalnego,

- c) Działanie – Realizacja strategii zrównoważonej mobilności miejskiej w powiązaniu z działaniami dotyczącymi kompleksowych programów rozbudowy infrastruktury systemów transportu publicznego, rekomendacji dla polityki transportowej wskazanymi w obszarze Transport,
  - d) Działanie – Tworzenie krajowej sieci współpracy miast umożliwiającej wymianę wiedzy i najlepszych praktyk nt. zrównoważonego rozwoju miast, usprawnień w zarządzaniu, koordynacji i realizacji innowacyjnych projektów,
  - e) Działanie – Promowanie podejścia partycypacyjnego w podejmowaniu decyzji oraz w zakresie zarządzania miastami i realizacji działań rewitalizacyjnych, w tym nacisk na realizację niskoemisyjnych strategii miejskich oraz strategii zrównoważonej mobilności miejskiej na funkcjonalnych obszarach zurbanizowanych,
  - f) Projekt strategiczny – Pakiet działań na rzecz wsparcia samorządów w programowaniu i realizacji rewitalizacji – upowszechnianie rewitalizacji jako ważnego elementu rozwoju miast,
  - g) Działanie – Wprowadzenie preferencji i zachęt przyczyniających się do zmian dotychczasowych zachowań mobilnych obywateli na rzecz użytkowania transportu zbiorowego, jako podstawowego środka komunikacji w obszarach miejskich i ich strefach podmiejskich,
  - h) Działanie – Tworzenie warunków do rozwoju elektromobilności m.in. poprzez ułatwienia w lokalizowaniu stacji do ładowania pojazdów elektrycznych, zakup elektrycznych autobusów itp. oraz wspieranie miast w rozwoju niskoemisyjnego transportu zbiorowego,
  - i) Działanie – Wspieranie miast w wymianie taboru transportu miejskiego na ekologiczny i niskoemisyjny (np. autobusy elektryczne we wszystkich miastach wojewódzkich),
  - j) Działanie – Rozwiązywanie kwestii środowiskowych, w tym zmniejszenie problemu zanieczyszczeń powietrza i emisji gazów cieplarnianych oraz dostosowanie/adaptacja obszarów zurbanizowanych do zmian klimatu,
  - k) Działanie – Poprawa dostępu do usług publicznych i optymalizacja zagospodarowania przestrzennego w skali miast i ich otoczenia, wzmocnienie roli ośrodków w świadczeniu ponadlokalnych usług publicznych i reorganizacja sieci usług na skutek spodziewanych zmian demograficznych,
  - l) Działanie – Rozwijanie i integrowanie systemów transportu zbiorowego usprawniających jakość połączeń w miastach, między nimi a ich wiejskim otoczeniem i ważnymi sąsiadującymi ośrodkami.
- Kierunek interwencji – Rozwój obszarów wiejskich
- a) Działanie – Wsparcie usług sprzyjających rozwojowi pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych (turystycznych, edukacyjnych, zdrowotnych, opiekuńczych i in.),
  - b) Działanie – Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii i dystrybucji energii na poziomie lokalnym,
  - c) Działanie – Rozwój lub modernizacja infrastruktury niezbędnej do prowadzenia działalności gospodarczej (w tym w szczególności: infrastruktury energetycznej, transportowej i infrastruktury w zakresie szeroko pojętej gospodarki wodnej),
  - d) Działanie – Upowszechnienie gospodarki o obiegu zamkniętym w rozwoju obszarów wiejskich,
  - e) Działanie – Promowanie ładu przestrzennego na obszarach wiejskich, w szczególności w zasięgu oddziaływania obszarów silnie zurbanizowanych, m.in. w celu zapobiegania rozpraszaniu istniejącej sieci osadniczej,
  - f) Działanie – Wdrożenie Paktu dla obszarów wiejskich, łączącego ze sobą wszystkie działania o charakterze systemowym (zmiany legislacyjne, instytucjonalne, programowe) oraz inwestycyjnym, związane z procesem zarządzania obszarami

- wiejskimi,
- g) Działanie – Kontynuacja wsparcia infrastrukturalnego i przedsięwzięć podnoszących jakość oraz dostępność usług publicznych na obszarach wiejskich,
  - h) Działanie – Kompleksowe działania obejmujące planowanie, przygotowanie i przeprowadzenie przekształceń przestrzennych i infrastrukturalnych, potrzebnych lokalnie do zachowania i poprawy funkcji gospodarczej (w tym rolnictwa), mieszkaniowej, przyrodniczej i kulturowej obszarów wiejskich na rzecz ładu przestrzennego,
  - i) Projekt strategiczny – Pakt dla obszarów wiejskich – wdrażany jako dokument o charakterze porozumienia społecznego i politycznego, integrujący w sposób kompleksowy działania systemowe (zmiany legislacyjne, instytucjonalne, programowe) oraz inwestycyjne, związane z procesem zarządzania obszarami wiejskimi. Efektem tych skoordynowanych działań będzie wzmocnienie wszystkich funkcji wsi: społecznych, gospodarczych i środowiskowych,
  - j) Projekt strategiczny – Infrastruktura dla rozwoju obszarów wiejskich – kompleksowy i zintegrowany pakiet działań określający interwencje z różnych źródeł krajowych i UE, niezbędne dla zwiększenia dostępności mieszkańców obszarów wiejskich do podstawowych usług publicznych i poprawy ich jakości, obejmujący m.in. poprawę dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich, wsparcie inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich,
  - k) Działanie - Udoskonalenie realizacji zintegrowanych działań rewitalizacyjnych (realizowanych na podstawie programów rewitalizacji) ukierunkowanych na wsparcie obszarów zdegradowanych, w tym po byłych państwowych gospodarstwach rolnych (w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym),
  - l) Projekt strategiczny – Pakiet działań dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją do roku 2020 – z zakresu m.in.: rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, aktywizacji lokalnych zasobów ludzkich, pobudzania lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, a także poprawy dostępu mieszkańców do podstawowych usług publicznych. Jednym z elementów Programu będzie rewitalizacja obszarów defaworyzowanych, w tym po byłych państwowych gospodarstwach rolnych.
- Kierunek interwencji – Wzmocnienie sprawności administracyjnej samorządów terytorialnych oraz ich zdolności do współpracy z partnerami na rzecz rozwoju
- a) Działanie – Upowszechnienie dobrych praktyk i wdrożenie projektów pilotażowych dotyczących rozwoju lokalnego, np. wykorzystanie dostępnych instrumentów gospodarki nieruchomościami gminnymi i planowania przestrzennego do tworzenia mikrostraf aktywności gospodarczej, centrów handlu lokalnego, modelowania efektywnej współpracy samorządów z przedsiębiorcami, dostosowania i wykorzystania zasobów pracy do potrzeb rynkowych,
  - b) Projekt strategiczny – Centrum Wsparcia Doradczego (CWD) - powołanie instytucji zarządzanej na poziomie krajowym (z możliwością rozszerzenia o sieć instytucji regionalnych) oferującej kompleksowe doradztwo dla gmin i powiatów w zakresie: przygotowania projektów do realizacji (m.in. aspekty prawne, efektywność ekonomiczna, kwestie środowiskowe, zamówienia publiczne, PPP; wsparcie w zakresie przestrzegania prawa europejskiego; pozyskiwania środków finansowych z różnych źródeł); planowania strategicznego i planowania przestrzennego.
3. Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu
- Kierunek interwencji – Zwiększenie efektywności programowania rozwoju poprzez zintegrowanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego oraz zapewnienie realnej partycypacji społecznej
- a) Działanie – Zapewnienie powszechnego dostępu do aktualnej informacji o stanie i przeznaczeniu terenów, w tym planów

zagospodarowania przestrzennego w postaci cyfrowej (bazodanowej), powszechnie dostępnych w rejestrze urbanistyczno-budowlanym,

- b) Działanie – Wzmocnienie systemu monitoringu przestrzennego oraz uporządkowanie systemu okresowych sprawozdań oraz analiz dotyczących stanu zagospodarowania przestrzeni oraz efektów polityk przestrzennych w układach terytorialnych,
- c) Projekt strategiczny – Kodeks urbanistyczno-budowlany (KUB) – kompleksowa regulacja zakładająca osiągnięcie trzech głównych celów: 1) przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego, 2) usprawnienia procesów inwestycyjno-budowlanych, 3) zapewnienia sprawnej i terminowej realizacji inwestycji celu publicznego,
- d) Projekt Strategiczny – Plan zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich – baza dla efektywnego wykorzystania przestrzeni morskiej przy zastosowaniu podejścia ekosystemowego, usprawnienia procedur dotyczących procesów inwestycyjnych w polskich obszarach morskich, wzmocnienia pozycji polskich portów morskich, zwiększenia konkurencyjności transportu morskiego, zapewnienia bezpieczeństwa morskiego oraz zwiększenia udziału sektora morskiego w PKB.

4. Obszar wpływający na osiągnięcie celów *Strategii* – Transport

- Kierunek interwencji – Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce

- a) Działanie – Przygotowanie długofalowej i kompleksowej polityki rozwoju transportu, zawierającej plan zintegrowanego oraz zgodnego z wymogami ochrony środowiska rozwoju wszystkich gałęzi transportu,
- b) Działanie – Promocja wzorców zrównoważonej mobilności w polskim społeczeństwie, w tym wykorzystywania transportu publicznego (zwłaszcza transportu kolejowego),
- c) Działanie – Promocja transportu intermodalnego oraz kombinowanego, jako alternatyw względem transportu lądowego – wykorzystanie potencjału zarówno podmiotów publicznych, jak również przedsiębiorstw oraz partnerów społeczno-gospodarczych,
- d) Działanie – Sporządzenie strategicznych ocen oddziaływania na środowisko dla planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016–2020 z perspektywą do roku 2030 i ocen oddziaływania na środowisko inwestycji realizowanych w oparciu o te plany,
- e) Działanie – Powiązanie Polski z korytarzami sieci bazowej TEN-T: Bałtyk–Adriatyk oraz Morze Północne–Bałtyk,
- f) Działanie – Dostosowanie istniejącej sieci dróg krajowych do ruchu na terenach miast oraz ich obszarów funkcjonalnych (ruch tranzytowy, wymogi względem ruchu niezmotoryzowanego),
- g) Działanie – Wdrożenie systemów informatycznych i telekomunikacyjnych (telematyki transportowej) we wszystkich rodzajach transportu, z uwzględnieniem kosztów oraz potencjalnych zysków,
- h) Działanie – Wdrożenie systemu wsparcia sektora transportu wodnego śródlądowego w zakresie: modernizacji taboru, rozwoju kompetencji i kadr sektora, tworzenia mechanizmów współpracy podmiotów sektora w świadczeniu usług transportowych,
- i) Projekt Strategiczny – *Program rozwoju polskich portów morskich do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)* – celem głównym programu jest poprawa konkurencyjności polskich portów morskich oraz wzrost ich udziału w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju i podniesienie rangi portów morskich w międzynarodowej sieci transportowej,
- j) Projekt Strategiczny - *Rozwój sektora żeglugi śródlądowej obejmujący rozwój śródlądowych dróg wodnych w Polsce, wzmocnienie kapitału ludzkiego dla żeglugi, rozwój floty polskich statków śródlądowych oraz szersze gospodarcze i społeczne*

- wykorzystanie powstałej infrastruktury w rozwoju lokalnym,
- k) Projekt Strategiczny – Budowa drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską zapewniającej dostęp do Portu Elbląg kanałem żeglugowym przez Mierzęję Wiślana,
  - l) Projekt strategiczny – Rozwój transportu intermodalnego – określenie działań, w tym niezbędnych inwestycji w infrastrukturę transportu, zapewniających zwiększenie przewozów intermodalnych.
- Kierunek interwencji – Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności
- a) Działanie – Przygotowanie mechanizmów koordynacji zasad świadczenia usług publicznego transportu zbiorowego na poziomie województwo – powiat – gmina,
  - b) Działanie – Promocja mechanizmów zarządzania i poprawy transportu publicznego w miastach i w ich obszarach funkcjonalnych,
  - c) Działanie – Działania na rzecz zmniejszenia udziału przejazdów indywidualnym transportem zmotoryzowanym i zachęcenia do korzystania z transportu publicznego, promocja ruchu rowerowego i pieszego,
  - d) Działanie – Rozbudowa łańcuchów ekomobilności w miastach i ich obszarach funkcjonalnych,
  - e) Działanie – Wsparcie dla systemów współdzielenia pojazdów, zwłaszcza na obszarach wiejskich – rozwiązanie zmniejszające koszty indywidualnego dojazdu do pracy, a także presję na środowisko naturalne,
  - f) Działanie – Stopniowa wymiana taboru wykorzystywanego do świadczenia usług publicznego transportu na ekologiczny, niskoemisyjny, przystosowany do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych,
  - g) Działanie – Budowa systemów ładowania pojazdów niskoemisyjnych,
  - h) Działanie – Wdrożenie zmian w systemie podatkowym premiujących zakup, posiadanie i użytkowanie pojazdów charakteryzujących się mniejszą presją na środowisko naturalne (zarówno w obszarze emisji, jak również zużycia nośników energii),
  - i) Projekt Strategiczny – Ekologiczny transport – przegląd działań (prawnych, organizacyjnych oraz inwestycyjnych) niezbędnych dla rozwoju transportu niskoemisyjnego, w tym publicznego (również na obszarach wiejskich), obejmującego m.in. rozwiązania umożliwiające przechodzenie na tabor niskoemisyjny w transporcie publicznym oraz niskoemisyjne pojazdy samochodowe; rozbudowę infrastruktury transportu niskoemisyjnego (w tym punkty ładowania pojazdów elektrycznych, tabor dla transportu publicznego, samochody elektryczne) do roku 2030.
- Kierunek interwencji – Poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe
- Kierunek interwencji – zachowanie priorytetowej roli poprawy efektywności energetycznej gospodarki, w tym eliminowania emisji szkodzących środowisku.
5. Obszar wpływający na osiągnięcie celów *Strategii* – Energia
- Kierunek interwencji – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju
- a) Działanie – Realizacja inwestycji w nowe, niskoemisyjne i zeroemisyjne moce wytwórcze,
  - b) Działanie – Wspieranie pozyskiwania i wykorzystania energii z nowych źródeł (gaz z norweskiego szelfu kontynentalnego, LNG, stabilne OZE, energetyka jądrowa przy wykorzystaniu polskiego potencjału przemysłowego i naukowego),
  - c) Działanie – Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej w celu zwiększenia bezpieczeństwa dostaw oraz zwiększenia dostępu nowych odbiorców,

- d) Działanie – Stymulowanie rozwoju alternatywnych, bezemisyjnych źródeł ciepła (m.in. taniego ogrzewania elektrycznego), co przyczyni się do obniżenia niskiej emisji, w szczególności na terenach słabiej zurbanizowanych,
  - e) Działanie – Wprowadzenie mechanizmów regulacyjnych oraz prawnych zwiększających stabilność pracy źródeł odnawialnych oraz wzrost znaczenia stabilnych źródeł OZE,
  - f) Działanie – Rozwijanie technologii magazynowania energii (w różnych postaciach)
  - g) Projekt Strategiczny – Program polskiej energetyki jądrowej – kontynuacja prac nad programem w celu dywersyfikacji źródeł energii, zmniejszenia wpływu energetyki na środowisko, rozwoju ośrodków naukowo-badawczych oraz polskiego przemysłu (w tym także z uwzględnieniem działalności eksportowej).
- Kierunek interwencji – Poprawa efektywności energetycznej
- a) Działanie – Zwiększanie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych oraz w przedsiębiorstwach,
  - b) Działanie – Rozbudowa i modernizacja systemów ciepłowniczych i chłodniczych,
  - c) Działanie – Wsparcie dla strategii nisko- i zeroemisyjnych,
  - d) Działanie - Inwestycje mające na celu podniesienie sprawności wytwarzana energii,
  - e) Działanie – Wsparcie produkcji energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu (kogeneracja),
  - f) Działanie – Wsparcie mechanizmów zarządzania popytem na energię,
  - g) Działanie – Wsparcie inteligentnego zarządzania poborem energii w gospodarstwach domowych oraz automatyzacja procesów zarządzania energią.
- Kierunek interwencji – Rozwój techniki
- a) Działanie – Promowanie i inicjowanie lokalnych przedsięwzięć (klastry, spółdzielnie energetyczne itp.) z zakresu wytwarzania energii (ze wskazaniem na rozwój OZE) oraz efektywności energetycznej w celu dążenia do samowystarczalności energetycznej gmin i powiatów (autonomiczne obszary energetyczne),
  - b) Działanie – Przygotowanie zaplecza dla operatora informacji pomiarowej oraz modułów inteligentnych liczników do montażu w urządzeniach AGD,
  - c) Działanie – Inwestycje w celu wykorzystania lokalnie dostępnych surowców energetycznych i innych zasobów, zgodnie z terytorialnym potencjałem (np. elektrownie wodne, biomasa, biogaz i biogaz rolniczy, odpady, instalacje geotermalne),
  - d) Działanie – Poszukiwanie i wydobywanie paliw kopalnych z nowych złóż,
  - e) Działanie – Przygotowanie, przy wykorzystaniu polskiego potencjału przemysłowego i naukowego, wdrożeń wysokotemperaturowych reaktorów jądrowych HTR do produkcji ciepła przemysłowego w skojarzeniu oraz wsparcie polskich badań i rozwoju materiałów dla IV generacji reaktorów,
  - f) Działanie - Wykorzystanie istniejącego potencjału zasobów geotermicznych Polski,
  - g) Działanie – Tworzenie mechanizmów bilansowania źródeł OZE w oparciu o innowacyjne wykorzystanie potencjału hydroenergii w obszarach po eksploatacji kopalni,
  - h) Projekt strategiczny – Program Rozwoju Elektromobilności poprzez zdefiniowanie jego ram w ustawie o elektromobilności i innych paliwach alternatywnych w transporcie oraz skoncentrowanie środków publicznych na rozwoju tego rynku,
  - i) Projekt strategiczny - Rozwój i wykorzystanie potencjału geotermalnego w Polsce – stworzenie warunków dla promocji oraz

rozwoju energetyki odnawialnej, bazującej na źródłach geotermalnych,

- j) Projekt strategiczny – Energetyka rozproszona – projekt mający na celu rozwój wytwarzania energii elektrycznej i ciepła przy wykorzystaniu źródeł odnawialnych (OZE) na potrzeby społeczności lokalnej oraz tworzenie warunków regulacyjnych pozwalających na rozwój lokalnych obszarów zrównoważonych energetycznie – klastrów energii, spółdzielni energetycznych itp.,
  - k) Projekt strategiczny – Wykorzystanie potencjału hydroenergetycznego – projekt mający na celu zwiększenie wykorzystania i rozwój hydroenergetyki poprzez eliminację barier administracyjnych w obszarze inwestycji w zakresie hydroenergetyki, rozwój przemysłu wytwarzającego urządzenia na potrzeby energetyki wodnej oraz zagospodarowania lub odbudowy istniejących piętrzeń będących własnością Skarbu Państwa na potrzeby wytwarzania energii elektrycznej,
  - l) Projekt strategiczny – Innowacyjne metody poszukiwania i wydobycia węgłowodorów – wdrożenie innowacyjnych metod poszukiwania rejonów występowania oraz skutecznych metod wydobycia węgłowodorów.
- Kierunek interwencji – Restrukturyzacja sektora górnictwa węgla kamiennego
- a) Działanie – Zwiększenie efektywności wydobycia węgla kamiennego.
6. Obszar wpływający na osiągnięcie celów *Strategii* – Środowisko
- Kierunek interwencji – Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód
- a) Działanie – Utworzenie i rozwój jednolitej struktury zarządzania gospodarką wodną w układzie zlewniowym, odpowiedzialnej za wszystkie działania związane z wodą, w tym przede wszystkim w zakresie ochrony przed powodzią i suszą,
  - b) Działanie – Opracowanie mapy dyspozycyjnych zasobów wodnych do wykorzystania przez ludność, przemysł, rolnictwo i inne gałęzie gospodarki oraz zasad ich aktualizacji w oparciu o bilanse zasobów wód powierzchniowych oraz wód podziemnych,
  - c) Działanie – Utworzenie mechanizmów prawno-finansowych sprzyjających racjonalnemu wykorzystaniu zasobów wodnych i wdrażaniu wodooszczędnych technologii,
  - d) Działanie – Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków na podstawie zaktualizowanego Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
  - e) Działanie – Wdrożenie Planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i opracowanie ich aktualizacji,
  - f) Działanie – Opracowanie i wdrożenie planów przeciwdziałania skutkom suszy,
  - g) Działanie – Wdrażanie aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy i aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju oraz realizacja prac na potrzeby kolejnej aktualizacji tych dokumentów w roku 2021,
  - h) Działanie – Proekologiczne zarządzanie lokalnymi zasobami wodnymi, obejmujące także kształtowanie krajobrazów sprzyjających zatrzymywaniu wody,
  - i) Działanie – Rozwój infrastruktury przeciwpowodziowej w oparciu o inwestycje o wysokim stopniu skuteczności i racjonalności ekonomicznej oraz odpowiednie planowanie przestrzenne, w tym budowa wielofunkcyjnych, spójnych funkcjonalnie, zbiorników małej i – w szczególnych przypadkach – dużej retencji,
  - j) Działanie – Zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych poprzez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni,
  - k) Działanie – Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie upowszechniania przyjaznych środowisku sposobów

- przechowywania i stosowania nawozów, w tym realizacja działań mających na celu racjonalną gospodarkę nawozową,
- l) Projekt strategiczny – Woda dla rolnictwa – program wsparcia gospodarstw rodzinnych i doskonalenia gospodarki wodnej w rolnictwie w warunkach okresowych niedoborów i nadmiarów wody, w tym w budowie, odbudowie i prawidłowym wykorzystaniu urządzeń melioracyjnych dla poprawienia warunków produkcji, powiększenia retencji wodnej oraz osiągnięcia efektów środowiskowych,
  - m) Projekt strategiczny – Kompleksowy program adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatycznych do roku 2020.
- Kierunek interwencji - Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania
- a) Działanie – Nadanie działaniom NFOŚiGW oraz WFOŚiGW odpowiedniego dla rangi problemu priorytetu dla wsparcia przedsięwzięć poprawy jakości powietrza,
  - b) Działanie – Stworzenie ram prawnych wprowadzających wymagania jakościowe dla paliw stałych ze względu na rodzaj i wielkość instalacji spalania paliw, z wyróżnieniem instalacji stosowanych w sektorze bytowo-komunalnym, jak również wymagań technicznych dla małych kotłów na paliwa stałe,
  - c) Działanie – Dynamizacja przedsięwzięć na rzecz likwidacji niskiej emisji z systemów grzewczych,
  - d) Działanie – Rozwój i wsparcie finansowe Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie pomiarów jakości powietrza,
  - e) Działanie – Wzmocnienie kontroli zgodności zainstalowanego systemu ogrzewania z projektem budowlanym,
  - f) Działanie – Wsparcie merytoryczne samorządów gminnych, w tym przygotowanie wytycznych w zakresie przygotowywania Programów Ograniczania Niskiej Emisji (PONE), obejmujące wielokryterialność programowanych działań oraz inwentaryzację źródeł emisji,
  - g) Działanie – Dostosowywanie ram prawnych w celu dalszego ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym zjawiska niskiej emisji,
  - h) Działanie – Wsparcie samorządów w zakresie zarządzania wielokryterialnymi emisjami obszarowymi (systemy grzewcze) i liniowymi (transport) oraz lokalizacją inwestycji z punktowymi emitorami,
  - i) Działanie – Dalsze ograniczenie emisji z transportu drogowego,
  - j) Działanie – Opracowanie polityki redukcji emisji gazów cieplarnianych z sektorów nieobjętych systemem handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS),
  - k) Działanie – Opracowanie podstaw metodologicznych do zarządzania pochłanianiem CO₂ w leśnictwie w ramach realizacji polityki klimatycznej,
  - l) Projekt strategiczny – Czyste powietrze – zintegrowane działania mające na celu kompleksową poprawę jakości powietrza do stanu niepowodującego większego narażenia zdrowia ludzkiego oraz środowiska, zgodnego z prawodawstwem unijnym, a w dalszej perspektywie z wytycznymi WHO, a także wzrost świadomości społecznej. Projekt obejmuje m.in. rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji, standaryzację urządzeń grzewczych i paliw stałych, dostosowanie mechanizmów finansowych i ich społeczną dostępność oraz stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań, wynikających z Krajowego Programu Ochrony Powietrza, jak również z programów ochrony powietrza szczebla wojewódzkiego i lokalnego oraz planów działań krótkoterminowych, sporządzanych dla stref, w których zostały stwierdzone przekroczenia norm jakości powietrza, w tym wprowadzenie do obiegu prawnego brakujących pojęć (np. niska emisja),
  - m) Projekt strategiczny – Leśne Gospodarstwa Węglowe – projekt dotyczy opracowania i zastosowania efektywnego modelu

pochłaniania dwutlenku węgla przez lasy polskie, w tym pozostające w zarządzie PGL LP, promowania działalności dodatkowej w gospodarce leśnej, wspomagającej pochłanianie CO₂ (główny gaz cieplarniany), udoskonalenie sposobu raportowania pochłaniania CO₂ w lasach polskich (w ramach Protokołu z Kioto i Porozumienia Paryskiego) oraz w Zintegrowanym Systemie Informatycznym Lasów Państwowych.

- Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego

- a) Działanie – Obiektywna ocena i weryfikacja powierzchni chronionych i ich zasobów w celu podniesienia skuteczności ochrony przestrzeni szczególnie cennej ze względów przyrodniczych i krajobrazowych,
- b) Działanie – Mapowanie i wycena wartości usług ekosystemowych,
- c) Działanie – Dostosowanie norm systemu planowania i zagospodarowania przestrzeni oraz wprowadzenie zmian w zarządzaniu obszarami poddanymi ochronie w celu zmniejszenia naturalnej konfliktogenności ochrony wartości wysoko cenionych,
- d) Działanie – Wzmocnienie istniejących organów kontroli państwa w obszarze środowiska, zwiększenie ich efektywności w zakresie egzekwowania prawa, w tym zwalczania szarej strefy,
- e) Działanie – Wskazanie i ochrona najcenniejszych – priorytetowych – krajobrazów Polski,
- f) Działanie – Wdrożenie Europejskiej Konwencji Krajobrazowej,
- g) Działanie – Rozwój infrastruktury zielonej i błękitnej obszarów zurbanizowanych, w celu zachowania łączności przestrzennej wewnątrz tych obszarów i z terenami otwartymi oraz wspomagania procesów adaptacji do zmian klimatu,
- h) Działanie – Utrzymanie, a w miarę dostępności gruntów do zalesienia, zwiększenie ogólnej lesistości kraju oraz zwartości kompleksów leśnych i powierzchni zalesianych,
- i) Działanie – Modyfikacja zrównoważonej gospodarki leśnej w celu zwiększenia możliwości pochłaniania przez lasy dwutlenku węgla,
- j) Działanie – Zwiększenie dostępności biomasy leśnej (w tym drewna energetycznego) na potrzeby zaspokojenia lokalnych potrzeb samowystarczalności energetycznej oraz współspalania w energetyce,
- k) Projekt strategiczny – Audyty krajobrazowe – celem jest jednolita metodologicznie identyfikacja i ocena zasobów krajobrazowych oraz ustalenie przez samorząd województwa rekomendacji i wniosków wspomagających zarządzanie krajobrazem, formami ochrony przyrody, planowanie strategiczne, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, a także system ocen oddziaływania na środowisko, w tym krajobraz i jakość życia (wykonywanych dla inwestycji znacząco oddziaływujących na środowisko) i dokumentów strategicznych.

- Kierunek interwencji – Ochrona gleb przed degradacją

- a) Działanie – Realizacja zasady pierwszeństwa wtórnego użytkowania przestrzeni w procesach inwestycyjnych,
  - b) Działanie – Realizacja programu identyfikacji gleb zanieczyszczonych,
  - c) Działanie – Wsparcie remediacji zidentyfikowanych gleb zanieczyszczonych,
  - d) Działanie – Ochrona produktywności gruntów rolnych i leśnych.
- Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami geologicznymi
- a) Działanie – Delimitacja złóż strategicznych dla gospodarki oraz zapewnienie ich ochrony. racjonalnego użytkowania i ochrony dostępu do złóż w długim okresie czasowym,
  - b) Działanie – Wsparcie innowacyjności w eksploatacji, przeróbce i wykorzystaniu surowców z wtórnego obiegu, z zasobu

<p>tworzonego przez odpady użytkowe i produkcyjne oraz antropogeniczne złoża wtórne,</p> <p>c) Projekt strategiczny – Polityka Surowcowa Państwa – projekt dotyczy budowy sprawnego i efektywnego systemu zarządzania i gospodarowania wszystkimi rodzajami kopalin i surowców mineralnych w całym łańcuchu wartości oraz posiadanymi przez Polskę ich zasobami, a także adekwatne zmiany prawne i instytucjonalne. Wspiera przejście do gospodarki o obiegu zamkniętym. Narzędziem do realizacji Polityki Surowcowej Państwa będzie zreorganizowana służba geologiczna.</p> <p>- Kierunek interwencji – Gospodarka odpadami</p> <p>a) Działanie – Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,</p> <p>b) Działanie – Rozwijanie recyklingu odpadów,</p> <p>c) Działanie – Dążenie do maksymalizacji wykorzystywania odpadów jako surowców.</p> <p>- Kierunek interwencji – Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych</p> <p>a) Działanie – Określenie racjonalnych akustycznych standardów jakości środowiska,</p> <p>b) Działanie – Powołanie zespołu ekspertów prowadzącego stały monitoring wyników podstawowych badań naukowych nad skutkami oddziaływań pól elektromagnetycznych oraz opracowującego okresowe raporty dotyczące tego zagadnienia,</p> <p>c) Działanie – Poprawa przejrzystości procedur administracyjnych dotyczących lokalizacji i eksploatacji instalacji emitujących pola elektromagnetyczne oraz infradźwięki,</p> <p>d) Działanie – Zapewnienie odpowiednich poziomów ochrony przed skutkami oddziaływań pól elektromagnetycznych na podstawie stałego przeglądu wyników badań naukowych,</p> <p>e) Działanie – Doskonalenie kadr w dziedzinie ochrony środowiska przed hałasem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,</p> <p>f) Działanie – Wprowadzenie jednolitego systemu informatycznego, umożliwiającego publiczny dostęp do danych technicznych instalacji oraz sprawozdań z pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych.</p>		
3.	Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”	
<p>Cel główny Strategii BEiŚ realizowany będzie przez cele szczegółowe i kierunki interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska: <ul style="list-style-type: none"> - racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin, - gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody, - zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna, - uporządkowanie zarządzania przestrzenią. • Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię: <ul style="list-style-type: none"> - lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii, - poprawa efektywności energetycznej, - wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii, - rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich, - rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne. • Cel 3. Poprawa stanu środowiska: <ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki, racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie 	<p>E. Cel długoterminowy: Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin w zakresie ich rozpoznania, wydobycia i rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.</p> <p>H. Cel długoterminowy: Ukształtowanie spójnego systemu obszarów podlegających ochronie prawnej oraz pozostałych terenów zieleni.</p> <p>Rozwijanie zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p>	zgodność

<p>ich na cele energetyczne,</p> <ul style="list-style-type: none"> - ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki, wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych, - promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy. 	<p>I. Cel długoterminowy: Ograniczanie ryzyka wystąpienia zagrożeń środowiska spowodowanych przez potencjalne źródła awarii przemysłowych. Ograniczanie ryzyka wystąpienia zagrożeń środowiska spowodowanych przez potencjalne źródła awarii przemysłowych Dążenie do minimalizowania ryzyka pożarowego. A. Cel długoterminowy: Trwała poprawa jakości powietrza atmosferycznego. Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych. Osiągnięcie w 2020 roku 10 % udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliwa II generacji. D. Cel długoterminowy: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu i potencjału wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakościowym określonych Ramową Dyrektywą Wodną. Tworzenie spójnego i nowoczesnego systemu zarządzania gospodarką wodną z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego.</p>	
---	--	--

4.	Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”		
	<p>Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kierunek działań 1.2. Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych: <ul style="list-style-type: none"> - Działanie 1.2.3. Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu, - Działanie 1.2.4. Wspieranie różnych form innowacji, - Działanie 1.2.5. Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/ nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych). • Kierunek działań 1.3. Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki <ul style="list-style-type: none"> - Działanie 1.3.2. Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych, <p>Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kierunek działań 3.1. Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę, zwłaszcza ograniczanie energo i materiałochłonności gospodarki: <ul style="list-style-type: none"> - Działanie 3.1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej, - Działanie 3.1.2. Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu, - Działanie 3.1.3. Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW), - Działanie 3.1.4. Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością. • Kierunek działań 3.2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia: <ul style="list-style-type: none"> - Działanie 3.2.1. Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów. - Działanie 3.2.2. Stosowanie zasad zrównoważonej architektury 	Cele Programu wpisują się w założenia przyjęte w Strategii	zgodność
5.	Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku (z perspektywą do 2030 roku)		
	<p>Realizacja celu głównego w perspektywie do 2030 r. wiąże się z wdrażaniem sześciu kierunków interwencji właściwych dla każdej z gałęzi transportu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce; • kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym; • kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności; • kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów; • kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko; 	Głównym celem krajowej polityki transportowej przedstawionej w strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego przez utworzenie spójnego,	zgodność

	<ul style="list-style-type: none"> • kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe. 	zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Osiągnięcie tego celu pozwoli na rozwijanie dogodnych warunków, sprzyjających stabilnemu rozwojowi gospodarczemu kraju.	
6.	Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2030		
	<p>SZRWRiR 2030 będzie realizowała założenia SOR wskazane w jej trzech celach szczegółowych przez działania zaprojektowane w poszczególnych kierunkach interwencji, które zostały przypisane do trzech celów operacyjnych SZRWRiR 2030 oraz trzech obszarów wpływających na realizację celów strategii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel szczegółowy I. Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej • Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska • Cel szczegółowy III. Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa 	Celem SZRWRiR 2030 jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego.	zgodność
7.	Strategia „Sprawne Państwo 2020”		
	<ul style="list-style-type: none"> • Cel 3. Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych <ul style="list-style-type: none"> - Kierunek interwencji 3.2. Skuteczny system zarządzania rozwojem kraju <ol style="list-style-type: none"> a) Przedsięwzięcie 3.2.1. Wprowadzenie mechanizmów zapewniających spójność programowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego, b) Przedsięwzięcie 3.2.2. Zapewnienie ładu przestrzennego, c) Przedsięwzięcie 3.2.3. Wspieranie rozwoju wykorzystania informacji przestrzennej z wykorzystaniem technologii cyfrowych, • Cel 5. Efektywne świadczenie usług publicznych <ul style="list-style-type: none"> - Kierunek interwencji 5.2. Ochrona praw i interesów konsumentów <ol style="list-style-type: none"> a)Przedsięwzięcie 5.2.3. Wzrost świadomości uczestników obrotu o przysługujących konsumentom prawach oraz stymulacja aktywności konsumenckiej w obszarze ochrony tych praw, - Kierunek interwencji 5.5. Standaryzacja i zarządzanie usługami publicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem technologii cyfrowych <ol style="list-style-type: none"> a) Przedsięwzięcie 5.5.2. Nowoczesne zarządzanie usługami publicznymi, • Cel 7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego <ul style="list-style-type: none"> - Kierunek interwencji 7.5. Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego <ol style="list-style-type: none"> a)Przedsięwzięcie 7.5.1. Usprawnienie działania struktur zarządzania kryzysowego 	Cele Programu wpisują się w założenia przyjęte w Strategii	zgodność

8.	<p>Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022</p> <p>Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego - Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej a) Kierunek interwencji 3.1.3. Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,</p> <p>Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa - Priorytet 4.1. Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego a) Kierunek interwencji 4.1.1. Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną, b) Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa, c) Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa, d) Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa</p>	Cele Programu wpisują się w założenia przyjęte w Strategii	zgodność
9.	<p>Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030</p> <p>Cel 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym Cel 2 Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych Cel 3 Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie</p>	Cele Programu wpisują się w założenia przyjęte w Strategii	zgodność
10.	<p>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 z perspektywa do 2030</p> <p>Cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej - Kierunek interwencji – kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności</p>	Zagadnienia horyzontalne	Zgodność
11.	<p>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020</p> <p>Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego Priorytet Strategii 4.1. Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej - Kierunek działań 4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu,</p>	A Cel długoterminowy: Trwała poprawa jakości powietrza atmosferycznego. Cel długoterminowy: Poprawa klimatu akustycznego na obszarach gdzie zostały przekroczone wartości normatywne oraz zabezpieczenie pozostałych obszarów przed zagrożeniem wystąpienia ponadnormatywnej emisji hałasu.	Zgodność

12.	Polityka energetyczna Polski do 2040 roku		
	<p>Główny cel Polityki Energetycznej Państwa: Celem polityki energetycznej państwa jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych 2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej <ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa infrastruktury wytwórczej energii elektrycznej • Rozbudowa elektroenergetycznej infrastruktury sieciowej 3. Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych <ul style="list-style-type: none"> • Dywersyfikacja dostaw gazu ziemnego oraz rozbudowa infrastruktury gazowej • Dywersyfikacja dostaw ropy naftowej oraz rozbudowa infrastruktury ropy naftowej i paliw ciekłych 4. Rozwój rynków energii <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój rynku energii elektrycznej • Rozwój rynku gazu ziemnego • Rozwój rynku produktów naftowych i paliw alternatywnych, w tym biokomponentów i elektromobilności 5. Wdrożenie energetyki jądrowej 6. Rozwój odnawialnych źródeł energii 7. Rozwój ciepłownictwa i Kogeneracji 8. Poprawa efektywności energetycznej 	<p>E. Cel długoterminowy: Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalni w zakresie ich rozpoznania, wydobycia i rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.</p> <p>A. Cel długoterminowy: Trwała poprawa jakości powietrza atmosferycznego. Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii</p> <p>G. Cel długoterminowy: Doskonalenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami</p> <p>D. Cel długoterminowy: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu i potencjału wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakościowym określonych Ramową Dyrektywą Wodną. Tworzenie spójnego i nowoczesnego systemu systemu zarządzania gospodarką wodną z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego.</p>	zgodność
13.	Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)		
	Krajowy Program Ochrony Powietrza to dokument strategiczny wyznaczający cele i kierunki działań, jakie powinny zostać uwzględnione, w szczególności na szczeblu lokalnym oraz w programach ochrony powietrza. Jego głównym celem jest poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony	A. Cel długoterminowy: Trwała poprawa jakości powietrza atmosferycznego.	zgodność

	<p>środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.</p> <p>Celami szczegółowymi Krajowego Programu Ochrony Powietrza są:</p> <ul style="list-style-type: none"> osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia, osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego. 	<p>Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych.</p> <p>Osiągnięcie w 2020 roku 10 % udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliwa II generacji.</p>	
14.	<p>Projekt Polityki Wodnej Państwa 2030 (z uwzględnieniem etapu 2016) (PWP 2030)</p> <p>Głównym celem PWP 2030 jest zapewnienie powszechnego dostępu ludności do czystej i zdrowej wody oraz istotne ograniczenie zagrożeń wywoływanych przez powodzie i susze, w połączeniu z utrzymaniem dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów, przy zaspokojeniu uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki, poprawie spójności terytorialnej i dążeniu do wyrównywania dysproporcji regionalnych.</p> <p>Realizacja celu głównego ma nastąpić poprzez realizację poszczególnych celów strategicznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów, zaspokojenie potrzeb ludności w zakresie zaopatrzenia w wodę, <p>zaspokojenie społecznie i ekonomicznie uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki,</p> <ul style="list-style-type: none"> ograniczenie wystąpienia negatywnych skutków powodzi i susz oraz reformę systemu zarządzania i finansowania gospodarki wodnej. 	<p>D. Cel długoterminowy: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu i potencjału wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakościowym określonych Ramową Dyrektywą Wodną. Tworzenie spójnego i nowoczesnego systemu zarządzania gospodarką wodną z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego.</p> <p>I. Cel długoterminowy: Ograniczanie ryzyka wystąpienia zagrożeń środowiska spowodowanych przez potencjalne źródła awarii przemysłowych. Dążenie do minimalizowania ryzyka pożarowego.</p>	zgodność
15.	<p>Plany Gospodarowania Wodami</p> <p>Cele określone w Master Planach dla poszczególnych dorzeczy:</p> <ul style="list-style-type: none"> zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych, zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW), 	<p>D. Cel długoterminowy: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu i potencjału</p>	zgodność

	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych, - wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się - rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka. <p>Dla spełnienia wymogu niepogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu.</p>	<p>wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakościowym określonych Ramową Dyrektywą Wodną. Tworzenie spójnego i nowoczesnego systemu zarządzania gospodarką wodną z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska. Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego systemu zarządzania gospodarką wodną z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska. Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego</p>	
16.	Program wodno-środowiskowy kraju		
	<p>Cele określone w PWSK:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niepogarszanie stanu części wód, - osiągnięcie dobrego stan wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych, - spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie) oraz zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji. 	<p>D. Cel długoterminowy: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu i potencjału wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakościowym określonych Ramową Dyrektywą Wodną. Tworzenie spójnego i nowoczesnego systemu zarządzania gospodarką wodną z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska. Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego.</p>	zgodność
17.	V Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych		
	<p>Cel główny dokumentu to ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami.</p>	<p>D. Cel długoterminowy: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu i potencjału wód powierzchniowych i podziemnych</p>	Zgodność

		pod względem jakościowym określonych Ramową Dyrektywą Wodną. Tworzenie spójnego i nowoczesnego systemu zarządzania gospodarką wodną z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego.	
18.	Projekt Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami 2030 (z uwzględnieniem etapu 2015)		
	<p>Główne cele Strategii to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów, - zaspokojenie potrzeb ludności w zakresie zaopatrzenia w wodę do picia i dla celów sanitarnych, - zaspokojenie społecznie i ekonomicznie uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki, - zapobieganie zwiększeniu ryzyka wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych, w tym powodzi i suszy, oraz ograniczenie wystąpienia ich negatywnych skutków. <p>Powyższe cele mają być osiągnięte przez zbudowanie sprawnie działającego zintegrowanego systemu gospodarowania wodami poprzez wykorzystanie nowoczesnych podstaw naukowych, odpowiednich mechanizmów prawnych, instrumentów ekonomicznych i konsultacji społecznych.</p> <p>Cele strategiczne gospodarowania wodami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uwzględniają konieczność adaptacji do zmian klimatu, wzrastające ryzyko występowania katastrof naturalnych, możliwości tkwiące w polityce oszczędzania wody oraz ewentualne zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym. - wynikają z potrzeb wewnętrznych i zewnętrznych. Potrzeby wewnętrzne związane są przede wszystkim z koniecznością osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu wszystkich wód i ekosystemów od wód zależnych. Zaspokojone potrzeby zewnętrzne wynikające ze strategii rozwoju prowadzą do wspierania procesu utrzymującego kraj na ścieżce dobrobytu, zapewnienie „bezpieczeństwa wodnego, przy poszanowaniu wymagań środowiska naturalnego. „Bezpieczeństwo wodne winno być rozumiane jako ciągłe działanie umożliwiające poprawę i utrzymanie jakości życia, dające gwarancję rozwoju społeczno-gospodarczego, ograniczające zagrożenia wynikające z klęsk żywiołowych i kryzysów w obszarze środowiska naturalnego i zdrowia. 	<p>D. Cel długoterminowy: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu i potencjału wód powierzchniowych i podziemnych pod względem jakościowym określonych Ramową Dyrektywą Wodną. Tworzenie spójnego i nowoczesnego systemu zarządzania gospodarką wodną z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska</p>	zgodność
19.	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022 (KPGO 2022)		
	<p>Główne cele strategiczne zawarte w KPGO 2022 to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie ilości powstających odpadów komunalnych, w tym ograniczenie marnotrawienia żywności, • zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, 	<p>G. Cel długoterminowy: Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem</p>	zgodność

	<ul style="list-style-type: none"> doprowadzenie do funkcjonowania systemu zagospodarowania odpadów komunalnych zgodnego z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie, zapewnienie jak najwyższej jakości selektywnie zbieranych odpadów aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi, selektywnego odbierania odpadów zielonych i innych bioodpadów u źródła, zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r. zakaz składowania selektywnie zebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, zakaz składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia, zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych, utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi, monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12), zrównoważenie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w związku z zakazem składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s. m. i o ciepłe spalania powyżej 6 MJ/kg s. m. 	jest zapobieganie powstawaniu odpadów oraz stworzenie niezbędnej infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów u źródła, tak aby zapewnić ich efektywny recykling.	
20.	<p>Krajowy Program Zapobiegania Powstawaniu Odpadów</p> <p>W dokumencie został wyznaczony następujący cel strategiczny:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwój zrównoważonej gospodarki opartej na efektywniejszym wykorzystaniu zasobów, poszanowaniu środowiska i osiągnięciu wyższej konkurencyjności, dzięki wykorzystaniu technologii o niższym zapotrzebowaniu na surowce i energię oraz umożliwiającej wykorzystanie surowców wtórnych i odnawialnych źródeł energii. <p>Jednocześnie powinien być realizowany cel społeczny budowy świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez edukację ekologiczną opartą na propagowaniu działań o charakterze niematerialnym np. propagowanie inwestycji w rozwój kompetencji, naukę, rozpowszechnianie kultury, turystyki zamiast dóbr materialnych, ograniczenia zbędnej konsumpcji, uczenia podejmowania świadomych wyborów i wsparciu dobrych praktyk oraz inicjatyw społecznych.</p> <p>Cele ilościowe w odniesieniu do ogólnej masy wytwarzanych odpadów:</p> <ul style="list-style-type: none"> utrzymanie wzrostu gospodarczego przy całkowitej masie wytwarzanych odpadów na stałym poziomie, wskaźnik: masa odpadów wytwarzanych w Polsce [Mg/rok] według danych GUS, ograniczenie obciążenia PKB odpadami, wskaźnik: masa wytwarzanych odpadów w Polsce w odniesieniu do PKB [kg /Euro PKB]. 	G. Cel długoterminowy: Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów oraz stworzenie niezbędnej infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów u źródła, tak aby zapewnić ich efektywny recykling	zgodność
21	<p>Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020</p> <p>Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko to krajowy program wspierający gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczny. Środki unijne z programu przeznaczone zostaną również w ograniczonym stopniu na inwestycje w obszary ochrony zdrowia i dziedzictwa kulturowego. POIiŚ 2014-2020 będzie kontynuował główne kierunki inwestycji określone w jego poprzedniku – POIiŚ 2007-2013. Dotyczą one</p>	Wszystkie cele Programu wpisują się w założenia przyjęte w POIiŚ 2014-2020.	zgodność

	przede wszystkim rozwoju infrastruktury technicznej kraju w najważniejszych sektorach gospodarki.		
22.	<p>Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032</p> <p>W dokumencie zostały wyznaczone następujące cele dotyczące azbestu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest, • minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju, • likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko. <p>Powyższe cele powinny być realizowane przez następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest, • utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest, • podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na osoby fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji programu, • działania edukacyjno-informacyjne, • realizacja zadań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest, • działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia, w tym: działalność Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego związanych z realizacją zadań dotyczących usuwania azbestu. <p>Program tworzy m.in. następujące możliwości:</p> <ul style="list-style-type: none"> • składowanie odpadów azbestowych na składowiskach podziemnych, • wdrażanie nowych technologii umożliwiających unicestwienie włókien azbestu, <p>pozostawianie w ziemi – w dopuszczonych prawem przypadkach – wyrobów azbestowych wycofanych z użytkowania.</p>	G. Cel długoterminowy: Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów oraz stworzenie niezbędnej infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów u źródła, tak aby zapewnić ich efektywny recykling	zgodność
23.	<p>Narodowy Program Gospodarki Niskoemisyjnej</p> <p>Wdrożenie przedmiotowego Programu ma ułatwić adaptację wszystkich sektorów do wymogów gospodarki niskoemisyjnej. Osiągnięcie powyższego celu będzie wymagało określenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obszarów redukcji emisji gazów cieplarnianych i innych substancji, • priorytetów z nimi związanych, • działań i oczekiwanych z nich efektów, • instrumentów wsparcia, które w konsekwencji przyczynią się zarówno do zmniejszenia emisji, jak i gruntownej modernizacji polskiej gospodarki, • ścieżek redukcji emisji w horyzoncie czasowym do 2050 r., w rozbięciu na sektor ETS (Emission Trading Scheme⁶) oraz non-ETS, • punktów pośrednich w realizacji programu, pozwalających na mierzenie postępu. <p>Zakłada się, że procesom redukcyjnym towarzyszyć będą również działania ukierunkowane na poprawę efektywności nie tylko energetycznej, ale również wykorzystania zasobów w skali całej gospodarki. Wdrażane nowe technologie powinny skutkować ograniczeniem energo-, materiało- i wodochłonności.</p> <p>Mając powyższe na względzie, wyróżnia się następujące cele szczegółowe, których realizacja sprzyjać będzie osiągnięciu celu głównego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój niskoemisyjnych źródeł energii, 	A. Cel długoterminowy: Trwała poprawa jakości powietrza atmosferycznego. Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15 % w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych. Osiągnięcie w 2020 roku 10 % udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliwa II generacji.	zgodność

<ul style="list-style-type: none"> • poprawa efektywności energetycznej, • poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, • rozwój i wykorzystanie technologii niskoemisyjnych, • zapobieganie powstawaniu oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami, • promocja nowych wzorców konsumpcji. 			
24.	<p>Krajowa Strategia Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej</p> <p>Osiągnięcie celu nadrzędnego wymaga realizacji ośmiu, równorzędnych pod względem znaczenia, celów strategicznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznanie i monitorowanie stanu różnorodności biologicznej oraz istniejących i potencjalnych zagrożeń, • skuteczne usunięcie lub ograniczanie pojawiających się zagrożeń różnorodności biologicznej, • zachowanie i/lub wzbogacenie istniejących oraz odtworzenie utraconych elementów różnorodności biologicznej, • pełne zintegrowanie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej z działaniami oddziałyującymi na tę różnorodność sektorów gospodarki oraz administracji publicznej i społeczeństwa (w tym organizacji pozarządowych), przy zachowaniu właściwych proporcji pomiędzy zapewnieniem równowagi przyrodniczej, a rozwojem społeczno-gospodarczym kraju, • podniesienie wiedzy oraz ukształtowanie postaw i aktywności społeczeństwa na rzecz ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, • udoskonalenie mechanizmów i instrumentów służących ochronie i zrównoważonemu użytkowaniu różnorodności biologicznej, • rozwinięcie współpracy międzynarodowej w skali regionalnej i globalnej na rzecz ochrony i zrównoważonego użytkowania zasobów różnorodności biologicznej, • użytkowanie różnorodności biologicznej w sposób zrównoważony, z uwzględnieniem równego i sprawiedliwego podziału korzyści i kosztów jej zachowania, w tym także kosztów zaniechania działań rozwojowych ze względu na ochronę zasobów przyrody. Powyższe cele realizowane będą poprzez zastosowanie odpowiednich mechanizmów prawnych, organizacyjnych i ekonomiczno-finansowych, warunkujących zachowanie i racjonalne użytkowanie zasobów różnorodności biologicznej. Zakłada się, że konsekwentna i długofalowa realizacja celów strategicznych umożliwi w szczególności: • uzyskanie kompletnej inwentaryzacji stanu różnorodności biologicznej, zarówno przyrody dzikiej, jak i użytkowanej przez człowieka, • stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu monitoringu przyrodniczego dostarczającego informacje o funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego, • zapewnienie wiarygodnej i aktualnej informacji, umożliwiającej prowadzenie skutecznej polityki ochrony i użytkowania różnorodności biologicznej, racjonalne rozwijanie badań naukowych oraz przeciwdziałanie pojawiającym się zagrożeniom, • zachowanie i wzmocnienie istniejącej różnorodności biologicznej na poziomie wewnątrzgatunkowym, międzygatunkowym i ponadgatunkowym, • zachowanie w stanie nie przekształconym najcenniejszych przyrodniczo obszarów Polski, • restytucję najcenniejszych zasobów genowych i gatunków oraz odbudowę lub przebudowę zniszczonych ekosystemów; w tym poprzez przebudowę sztucznych ukształtowanie pożądaną różnorodności biologicznej na obszarach obecnie silnie zubożonych pod wpływem działalności człowieka i różnych czynników degradacyjnych, w tym na obszarach urbanizowanych, • utrzymanie zasobów genetycznych dziko żyjących roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem oraz ważnych dla badań naukowych i hodowli w warunkach kolekcji ex situ i banków genów, 	<p>Program jest zgodny z celami Krajowej Strategii Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej</p>	zgodność

	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój badań naukowych i analiz integrujących różne aspekty różnorodności biologicznej, • stworzenie szerokiego dostępu zainteresowanym podmiotom do aktualnych informacji na temat znaczenia, stanu, zagrożeń oraz zasad ochrony i wykorzystywania różnorodności biologicznej, • wykreowanie postaw, przekonań i systemów wartości sprzyjających zachowaniu różnorodności biologicznej, • osiągnięcie na całym terytorium Polski wysokiej jakości krajobrazu i jego nasycenia elementami przyrody ożywionej, • pełne uwzględnienie wymogów ochrony przyrody i zasad jej zrównoważonego użytkowania we wszystkich politykach i programach sektorowych, • zminimalizowanie negatywnych oddziaływań działalności gospodarczej na stan różnorodności biologicznej, • podniesienie poziomu życia na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych w efekcie zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, poprzez priorytetowe ich traktowanie w dostępie do różnych źródeł finansowania, • pełne wykorzystanie efektów rozwijanej współpracy międzynarodowej na rzecz ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej. 		
25.	<p>Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030</p> <p>Celem głównym planu jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Cel główny będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:</p> <p>cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska,</p> <p>cel 2. Skuteczną adaptację do zmian klimatu na obszarach wiejskich,</p> <p>cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu,</p> <p>cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu,</p> <p>cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,</p> <p>cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.</p>	<p>A. Cel długoterminowy: Trwała poprawa jakości powietrza atmosferycznego. Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych. Osiągnięcie w 2020 roku 10 % udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliwa II generacji.</p>	zgodność
26.	<p>Krajowy Plan Działania w zakresie Energii ze Źródeł Odnawialnych</p> <p>Plan określa cele związane z produkcją energii ze źródeł odnawialnych w sektorze transportowym, sektorze energii elektrycznej, sektorze ogrzewania i chłodzenia, do osiągnięcia w 2020 r., uwzględniając wpływ innych środków polityki efektywności energetycznej na końcowe zużycie energii oraz odpowiednie środki, które należy 35 podjąć dla osiągnięcia krajowych celów ogólnych w zakresie udziału OZE w wykorzystaniu energii finalnej.</p>	<p>A. Cel długoterminowy: Trwała poprawa jakości powietrza atmosferycznego. Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15 % w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych. Osiągnięcie w 2020 roku 10 %</p>	zgodność

		udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliwa II generacji.	
27.	Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej (NSEE) Podstawowe cele, zdefiniowane w Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej, to: upowszechnianie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia, uwzględniając również pracę i wypoczynek człowieka, czyli objęcie permanentną edukacją ekologiczną wszystkich mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, <ul style="list-style-type: none"> • wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej na wszystkich stopniach edukacji formalnej i nieformalnej, • tworzenie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów edukacji ekologicznej, stanowiących rozwinięcie Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej, a ujmujących propozycje wnoszone przez poszczególne podmioty, • realizujące projekty edukacyjne dla lokalnej społeczności, • promowanie dobrych doświadczeń z zakresu metodyki edukacji ekologicznej. 	Zagadnienia horyzontalne – edukacja ekologiczna.	zgodność
28.	Plan działalności Ministra Klimatu i Środowiska 2021 Plan działalności Ministra Środowiska obejmuje pięć celów głównych: - Bezpieczny, zdecentralizowany, zeroemisyjny system energetyczny - Eliminacja niskiej emisji z ogrzewania i transportu - Sprawiedliwa i solidarna transformacja sprzyjająca rozwojowi innowacyjnej gospodarki - Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska oraz adaptacja do zmian klimatu - Racjonalna gospodarka odpadami	Wszystkie cele Programu wpisują się w cele określone w planie działalności Ministra Środowiska.	zgodność
29.	Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego do 2030 roku Cel Główny Inteligentne gospodarowanie potencjałami regionu dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, spójności społecznej i przestrzennej oraz wysokiej jakości życia mieszkańców Cele strategiczne - Inteligentna, zielona gospodarka regionalna - Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi - Integracja przestrzenna regionu - Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę	Wszystkie cele programu będą zgodne ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego	zgodność
30.	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego wraz z planami zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski Cele strategiczne i operacyjne: Cel strategiczny 1. Spójność terytorialna 1.1. Zrównoważony rozwój struktury osadniczej regionu w tym rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich oraz rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich zgodnie z ich potencjałem i w oparciu o ich wzajemne powiązania funkcjonalne;	Wszystkie cele Programu będą zgodne z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego wraz z planami zagospodarowania	zgodność

<p>1.2. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich; 1.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej do ośrodków administracyjnych; 1.4. Rozwój infrastruktury technicznej, wzmacniającej ład ekologiczny; 1.5. Rozwój infrastruktury i systemów zapobiegania zagrożeniom.</p> <p>Cel strategiczny 2. Zrównoważony rozwój społeczny 2.1. Wzrost dostępności do usług medycznych i wspieranie profilaktyki zdrowotnej; 2.2. Rozwój szkolnictwa w oparciu o potrzeby regionalnego rynku pracy; 2.3. Wzrost dostępności do atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowej; 2.4. Wspieranie włączenia zawodowego i społecznego; 2.5. Dostosowanie usług społecznych do zmian trendów demograficznych; 2.6. Rozwój i usprawnienie systemu transportu publicznego; 2.7. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz dziedzictwa kulturowego oraz budowanie na nich tożsamości regionalnej; 2.8. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych;</p> <p>Cel strategiczny 3. Rozwój konkurencyjnej gospodarki 3.1. Wzmocnienie potencjału innowacyjnego sektora gospodarczego; 3.2. Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej; 3.3. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej; 3.4. Rozwój i promocja specjalnych stref ekonomicznych; 3.5. Wzmocnienie kapitału ludzkiego poprzez inwestycje służące edukacji; 3.6. Rozwój gospodarki niskoemisyjnej; 3.7. Rozwój sieci transportowej; 3.8. Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin; 3.9. Rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska; 3.10. Poprawa jakości rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej; 3.11. Kreowanie wizerunku i promocja marki Lubuskie; 3.12. Rozwój potencjału turystycznego województwa; 3.13. Efektywne zarządzanie regionem.</p>	<p>przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski</p>	
<p>31 Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Lubuskiego na lata 2020-2026 wraz z planem inwestycyjnym</p>		
<p>Odpady komunalne i ulegające biodegradacji Ogólne cele w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym odpady żywności i inne odpady ulegające biodegradacji: - zmniejszenie ilości powstających odpadów poprzez:</p>	<p>Wszystkie cele Programu będą zgodne z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa</p>	<p>zgodność</p>

<ul style="list-style-type: none"> ▪ ograniczenie marnowania żywności, - zmniejszenie udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w całym strumieniu odebranych i zebranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie) poprzez: <ul style="list-style-type: none"> ▪ wprowadzenie jednolitych standardów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie całego województwa oraz objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy systemem selektywnego zbierania odpadów, ▪ zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych odpadów (przez odpowiednie systemy selektywnego zbierania odpadów), w taki sposób, aby mogły one zostać, w możliwie najbardziej efektywny sposób, poddane recyklingowi, ▪ wprowadzenie selektywnego zbierania bioodpadów z zakładów zbiorowego żywienia, - zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych, - zaprzestanie składowania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych bez ich uprzedniego przetworzenia, - ograniczenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych, - utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi, - monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12), → zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat należytego gospodarowania odpadami komunalnymi (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji), - doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. Cele krótkoterminowe do 2026 r.: - osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów komunalnych w wysokości minimum 50% ich masy do 31 grudnia 2020 r. oraz jego dotrzymanie lub wzrost w kolejnych latach, - do 2020 r. udział masy termicznie przekształcanych odpadów komunalnych oraz odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych w stosunku do wytwarzanych odpadów komunalnych nie może przekraczać 30%, - wprowadzenie we wszystkich gminach w województwie systemów selektywnego odbierania bioodpadów u źródła – do końca 2021 r., - od dnia 1 stycznia 2020 r. obowiązywanie ujednoczonych standardów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie całego województwa, - zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r. → do 2025 r. recyklingowi powinno być poddawane 60% odpadów komunalnych, - przetwarzanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, nie dłużej niż do dnia 1 stycznia 2024 r. przez sortownie odpadów przetwarzające niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, stanowiące, zgodnie z dotychczasowymi przepisami, regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych. Cele długoterminowe do 2032r.: - kontynuowanie celów określonych powyżej, a ponadto dążenie do osiągnięcia następujących celów: <ul style="list-style-type: none"> ▪ do 2030 r. recyklingowi powinno być poddawane 65% odpadów komunalnych, ▪ redukcja składowania odpadów komunalnych do maksymalnie 10% do 2030 r. <p>Oleje Odpadowe</p>	Lubuskiego	
---	------------	--

Cele ogólne:

- zapobieganie powstawaniu olejów odpadowych,
- dążenie do zwiększenia ilości zbieranych olejów odpadowych,
- zapewnienie selektywnego zbierania i odzysku olejów odpadowych,
- monitorowanie sytuacji w zakresie gospodarowania olejami odpadowymi połączone z dążeniem do utrzymania poziomu odzysku na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu rozumianego jako regeneracja na poziomie co najmniej 35%,

Cel krótkoterminowy do 2026 r.:

- wzrost poziomów recyklingu preparatów smarowych do poziomu 35% oraz poziomu odzysku do wartości, co najmniej 50% w 2020 r.

Cel długoterminowy do 2032 r.:

- kontynuowanie dążenia do osiągnięcia wszystkich celów określonych powyżej.

Zużyte opony

- utrzymywanie dotychczasowego poziomu odzysku na poziomie co najmniej 75%, a recyklingu na poziomie co najmniej 15%,
- zwiększenie świadomości społeczeństwa (w tym przedsiębiorców) na temat właściwego tj. zrównoważonego użytkowania pojazdów (w tym opon) oraz dozwolonych przepisami prawa sposobów postępowania ze zużytymi oponami.

Zużyte baterie i akumulatory

- wzrost świadomości społeczeństwa oraz przedsiębiorców na temat odpowiedniego sposobu postępowania ze zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami,
- osiągnięcie oraz utrzymanie poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych,
- utrzymanie poziomu wydajności recyklingu:
  - w przypadku zużytych baterii kwasowo-ołowiowych i zużytych akumulatorów kwasowo-ołowiowych - 65%,
  - w przypadku zużytych baterii niklowo-kadmowych i zużytych akumulatorów niklowo-kadmowych - 75%,
  - w przypadku pozostałych zużytych baterii niklowo-kadmowych i zużytych akumulatorów niklowo-kadmowych – wartości co najmniej 50%.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

Cele ogólne:

- zwiększenie świadomości społeczeństwa i przedsiębiorców na temat odpowiedniego sposobu postępowania ze ZSEiE,
- ograniczenie powstawania odpadów w postaci ZSEiE

Cele krótkoterminowe do 2026 r.:

- zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania ZSEiE:
  - do dnia 31 grudnia 2020 r. nie mniej niż 40% średniorocznej masy sprzętu wprowadzonego do obrotu, a w przypadku sprzętu oświetleniowego – nie mniej niż 50% średniorocznej masy sprzętu wprowadzonego do obrotu,
  - od dnia 1 stycznia 2021 r. nie mniej niż 65% średniorocznej masy sprzętu wprowadzonego do obrotu, albo 85% masy zużytego sprzętu wytworzonego na terytorium województwa.

Cel długoterminowy do 2032 r.

- kontynuowanie celów określonych powyżej

Opakowania i odpady opakowaniowe

- wyeliminowanie stosowania nieuczciwych praktyk w zakresie wystawiania dokumentów potwierdzających przetworzenie odpadów opakowaniowych,
- zwiększenie świadomości użytkowników i sprzedawców środków zawierających substancje niebezpieczne, w tym środki ochrony roślin, odnośnie prawidłowego postępowania z opakowaniami po tych produktach.

Cele krótkoterminowe do 2026 r.:

- zapewnienie odpowiedniej jakości odpadów opakowaniowych zbieranych selektywnie w gospodarstwach domowych;
- utrzymanie poziomów odzysku i recyklingu co najmniej na poziomie określonym w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi,
- osiągnięcie i utrzymanie co najmniej poziomów odzysku i recyklingu w poszczególnych latach dla opakowań wielomateriałowych – zgodnie z zapisami WPGO
- osiągnięcie i utrzymanie co najmniej poziomów odzysku i recyklingu w poszczególnych latach dla opakowań po środkach niebezpiecznych, w tym po środkach ochrony roślin – zgodnie z zapisami WPGO.

Cel długoterminowy do 2032 r.:

- kontynuacja dążenia do wyżej wymienionych celów oraz poziomów recyklingu i odzysku – zgodnie z zapisami WPGO

Pojazdy wycofane z eksploatacji

- osiągnięcie minimalnych poziomów odzysku i recyklingu odniesionych do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku na poziomie odpowiednio: 95% i 85%,
- ograniczenie nieuczciwych praktyk w zakresie zbierania i zagospodarowywania pojazdów wycofanych z eksploatacji (w tym zwiększenie ilości pojazdów wycofanych z eksploatacji kierowanych do legalnych stacji demontażu),
- ograniczenie liczby pojazdów sprowadzanych z zagranicy bezpośrednio do wojewódzkich stacji demontażu, których sprowadzanie odbywa się w sposób nielegalny.

Odpady medyczne i weterynaryjne

- zgodnie z zasadą bliskości zapewnienie odpowiedniego wykorzystania ilości oraz wydajności spalarni odpadów medycznych i weterynaryjnych na terenie województwa, z wyjątkiem sytuacji określonych w przepisach prawa dopuszczających zagospodarowanie tych odpadów poza obszarem województwa,
- podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych (w tym segregacji odpadów u źródła powstawania),
- zmniejszenie ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych.

Odpady zawierające PCB

- kontynuowanie likwidacji urządzeń o zawartości PCB poniżej 5 dm³.

Odpady zawierające azbest

- osiągnięcie celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010 r. przez Radę Ministrów „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”.

<p>Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie świadomości wśród inwestorów oraz podmiotów wytwarzających odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej na temat należytego postępowania ze strumieniem wyżej wskazanych odpadów, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania oraz recyklingu; - utrzymanie poziomu przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych na poziomie minimum 70% wagowo. <p>Komunalne osady ściekowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - całkowite zaniechanie składowania osadów ściekowych, - zwiększenie ilości osadów przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz ich ilości poddanych termicznemu przekształcaniu, - dążenie do maksymalizacji stopnia wykorzystania substancji biogennej zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego, chemicznego oraz środowiskowego. <p>Odpady ulegające biodegradacji inne niż komunalne</p> <p>Cel krótkoterminowy do 2026 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> - do roku 2022 zmniejszenie masy składowanych odpadów do poziomu nie więcej niż 40% masy wytworzonych odpadów. Cel długoterminowy do 2032 r.: - utrzymanie zmniejszenia masy składowanych odpadów do poziomu nie więcej niż 40% masy wytworzonych odpadów. <p>Odpady z wybranych gałęzi gospodarki</p> <p>W gospodarce odpadami z grupy 01, 06 i 10 przyjęto następujące cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku, - ograniczenie masy wytworzonych odpadów w stosunku do wielkości produkcji, - zwiększenie stopnia zagospodarowania odpadów w podziemnych wyrobiskach kopalni, w tym poprzez odzysk. 		
<p>32. Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej 2020</p> <p>Celem opracowania Programu ochrony powietrza jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz poziomu docelowego stężeń B(a)P i określenie działań naprawczych zmierzających do poprawy jakości powietrza, uwzględniając również katalog działań opracowanych w ramach obowiązującego i realizowanego na terenie województwa lubuskiego Programu ochrony powietrza.</p>		zgodność
<p>33. Program ochrony środowiska dla województwa lubuskiego</p> <p>Nadrzędnym celem sporządzenia i uchwalenia Programu ochrony środowiska dla województwa lubuskiego jest zapewnienie długotrwałego, zrównoważonego rozwoju województwa gdzie kwestie ochrony środowiska traktowane są na równi z kwestiami dotyczącymi rozwoju społecznego i gospodarczego. Program ma stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem łączącą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu wojewódzkim.</p>		zgodność

6. OCENA STANU ŚRODOWISKA, CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH INTERWENCJI.

6.1 KLIMAT I POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Klimat na obszarze obejmującym teren Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego należy do strefy klimatu umiarkowanego, w obszarze przenikania wzajemnego wpływów morskich i kontynentalnych, czego skutkiem są zmienne stany pogodowe, które uzależnione są od rodzaju napływających mas powietrza. Częstotliwość występowania poszczególnych mas powietrza jest nierównomierna:

- dominują tu masy powietrza polarno-morskiego (ok. 45 % dni) napływające z zachodu lub północnego zachodu, polarno-kontynentalnego (ok. 38 %) napływające ze wschodu,
- w skali roku przeważają wiatry zachodnie (powyżej 13 % częstości) i południowo-zachodnie (15 %) oraz wschodnie (8 %),
- średnia roczna prędkość wiatru wynosi 2,5 m/s,
- średnie roczne opady atmosferyczne wynoszą 567 mm, przy opadach minimalnych na poziomie 382 mm i maksymalnych 643 mm,
- średnia liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi 44,7 przy minimalnej 21 dni i maksymalnej 85 dni,
- średnie roczne wartości temperatury wahają się w granicach 7,6 – 8,9°C, a średnia temperatura lipca 17,0°C,
- nasłonecznienie wynosi ok. 1718 h w ciągu roku.

Teren powiatu nie wykazuje znacznych dysproporcji w lokalnych warunkach klimatycznych. Pewne różnice klimatyczne zaznaczają się okresowo na nielicznych terenach wysoczyznowych oraz doliny Noteci. W rejonie doliny Noteci okresowo zalegają chłodniejsze masy powietrza o zwiększonej wilgotności oraz częściej występują przygruntowe przymrozki. Dolina pełni więc okresowo rolę korytarza umożliwiającego spływ chłodnego powietrza.

6.1.1 JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. 2021 poz. 1973), GIOŚ w 2021 r. opracował „Roczną ocenę jakości powietrza w województwie lubuskim – raport wojewódzki za rok 2020” w ramach państwowego monitoringu środowiska.

Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89 ww. ustawy stanowiły dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (tj Dz. U. 2021 poz. 845) oraz ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021 poz.1973).

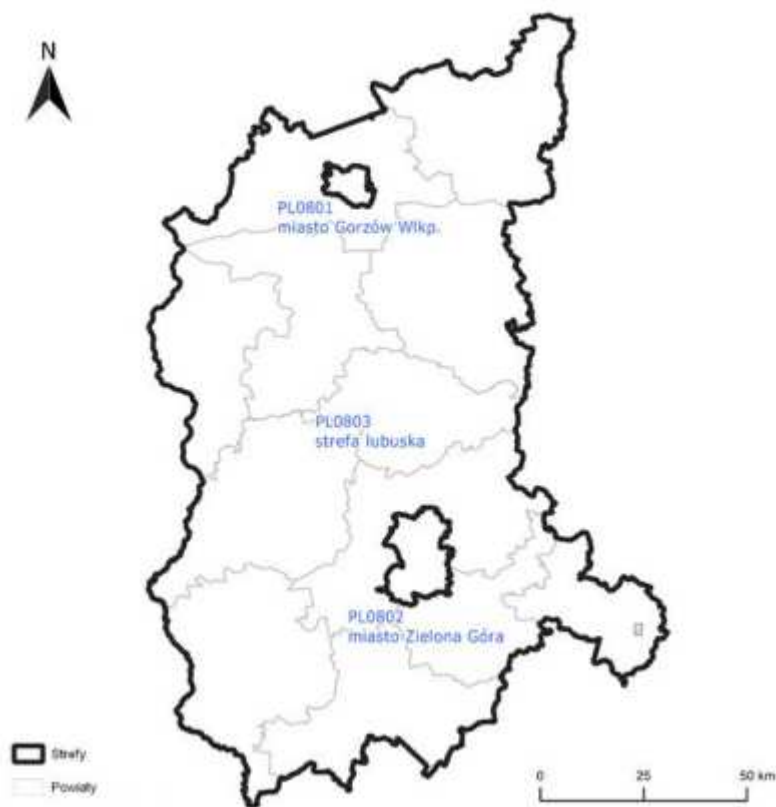
Na potrzeby ustalenia odpowiedniego sposobu oceny jakości powietrza dokonano następującej klasyfikacji stref:

- **klasa A** - poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnej/docelowej; nie jest wymagane prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza;
- **klasa B** - poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną, lecz nie przekracza wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji; należy określić obszary przekroczeń wartości dopuszczalnych, a także przyczyny ich występowania (dotyczy wyłącznie pyłu PM_{2,5});
- **klasa C** - poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną/docelową lub wartość dopuszczalną powiększoną o margines tolerancji; należy określić obszary przekroczeń oraz dążyć do osiągnięcia wartości kryterialnych, niezbędne jest opracowanie programu ochrony powietrza;
- **klasa D1** - poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego; nie jest wymagane prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza;
- **klasa D2** - poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego; należy dążyć do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do roku 2020.

W raporcie uwzględniono wszystkie zanieczyszczenia, dla których w świetle przepisów prawa krajowego istnieje obowiązek prowadzenia oceny: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenki azotu (NO_x), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon (O₃), pył PM 10, zawartość ołowiu (Pb), arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni) i benzo(a)pirenu w pyłach PM 10 oraz pył PM_{2,5}. Ocenę za 2018r. wykonano według układu stref w województwie:

- Strefa miasta Gorzów Wielkopolski
- Strefa miasto Zielona Góra
- Strefa lubuska - stanowiąca pozostały obszar województwa.

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie lubuskim w 2020 - GIOŚ

Zgodnie z tak przyjętym podziałem, Powiat Strzelecko-Drezdenecki podlega rocznej ocenie, jakości powietrza jako jeden z obszarów strefy lubuskiej.

Ocenę poziomu substancji w powietrzu na obszarze Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego dokonano na podstawie funkcjonującego systemu oceny jakości powietrza, szczegółowo określonego w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie lubuskim – raport wojewódzki za rok 2020.”. Na system taki składały się: pomiary automatyczne i manualne w stałych punktach, pomiary pasywne w stałych punktach oraz metody obiektywnego szacowania i obliczenia rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu. Najbliższym punktem pomiarowym, którego wyniki były wykorzystywane na potrzeby opracowania rocznej oceny dla strefy lubuskiej, był punkt pomiarowy zlokalizowany w miejscowości Sulęcín przy ulicy Dudka

Lista zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie rocznej dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi obejmuje:

- benzen C₆H₆,
- dwutlenek azotu NO₂,
- dwutlenek siarki SO₂,
- tlenek węgla CO,
- ozon O₃,
- pył zawieszony PM₁₀,

- ołów Pb w pyle PM10,
- arsen As w pyle PM10,
- nikiel Ni w pyle PM10,
- kadm Cd w pyle PM10,
- benzo(a)piren w pyle PM10,
- pył zawieszony PM2.5.

Do zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie rocznej dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony roślin zalicza się:

- dwutlenek siarki SO₂,
- tlenki azotu NO_x,
- ozon O₃

W ocenie dla tej części strefy lubuskiej wykorzystano wykonywane przez GIOŚ obliczenia rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu. Na potrzeby obliczeń wykorzystano dane uzyskane w ramach inwentaryzacji emisji punktowej (pochodzącej z przemysłu), powierzchniowej (procesy grzewcze z sektora komunalno-bytowego) oraz liniowej (transport samochodowy) oraz dane meteorologiczne.

W przeprowadzonej w 2020 r. klasyfikacji strefy lubuskiej dla zanieczyszczeń: SO₂, NO₂, NO_x, PM 2,5, C₆H₆, CO, As, Cd, Ni i Pb strefa lubuska, w skład której wchodzi Powiat Strzelecko-Drezdenecki, ze względu na ochronę zdrowia otrzymała klasę A dla SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, PM10, PM2,5, Pb, As, Cd, Ni, . Dla klasy A nie są wymagane działania naprawcze.

Ze względu na przekroczenia O₃, B(a)P, strefa lubuska otrzymała klasę C, co w konsekwencji stwarza potrzebę działań naprawczych mających na celu poprawę jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi.

Tabela 5 Wynikowe klasy strefy lubuskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w 2020 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Strefa lubuska PL0803	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆ (benzen)	O ₃	PM10	PM2,5	Pb (PM10)	As (PM10)	Cd (PM10)	Ni (PM10)	B(a)P (PM10)
2020	A	A	A	A	C ¹	A	A I ²	A	A	A	A	C

¹)Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

²) Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, wszystkie strefy uzyskały klasę A

W związku z zanotowanymi przekroczeniami norm dla całej strefy lubuskiej Sejmik Województwa Lubuskiego przyjął w dniu 7 września 2020 r. uchwałę nr XXII/323/20 (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2020r. poz. 2122) w sprawie przyjęcia „Programu ochrony powietrza dla strefy lubuskiej wraz z planem działań krótkoterminowych”.

Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej wraz z planem działań krótkoterminowych został opracowany w wyniku stwierdzenia przekroczeń standardów jakości powietrza na terenie strefy lubuskiej (kod PL0803) w 2018 roku. W strefie odnotowano wystąpienie w 2018 roku przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu, co było powodem konieczności opracowania Programu. Ponadto w 2018 r. wystąpiło przekroczenie poziomu średniorocznego pyłu zawieszony PM2,5 dla tzw. fazy II (norma obowiązuje od 1 stycznia 2020 r.).

Główne źródło odpowiedzialne za przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 oraz B(a)P stanowi emisja powierzchniowa, wynikająca z działalności człowieka. Emisja powierzchniowa obejmuje emisję z zakładów przemysłowych i energetycznych oraz emisję niską z sektora komunalnego (kotłownie, indywidualne paleniska domowe i prywatne zakłady), która wpływa na wyraźne pogorszenie warunków aerasanitarnych w miastach oraz emisję komunikacyjną. Na wielkość emisji ze źródeł ogrzewania ma wpływ przede wszystkim rodzaj stosowanego paliwa oraz stan techniczny urządzeń, w których następuje spalanie paliw.

Ozon powstający przy powierzchni ziemi jest zanieczyszczeniem wtórnym i powstaje w wyniku reakcji fotochemicznych tlenków azotu i lotnych związków organicznych w atmosferze, reakcje te przyspiesza wysoka temperatura powietrza. Ozon ten nazywany jest ozonem troposferycznym lub przyziemnym.

Uciążliwość jednakże charakteryzuje się wahaniami sezonowymi. W sezonach grzewczych wzrost zanieczyszczeń związany jest ze spalaniem węgla i różnego rodzaju odpadów w paleniskach domowych. Wpływ na stan czystości powietrza atmosferycznego ma także emisja ze źródeł mobilnych. Dotyczy to bezpośredniego otoczenia dróg, zwłaszcza na terenie zawartej zabudowy miejscowości. Istotny wpływ na wzrost emisji z transportu drogowego ma wzrost liczby pojazdów zarejestrowanych w ostatnich latach na terenie Powiatu, co także przekłada się na wzrost natężenia hałasu. Uciążliwe mogą być także emisje od odorów z gospodarstw rolnych.

W rocznej ocenie jakości powietrza, wykonanej na podstawie dostępnych informacji dla 2020 roku z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę roślin, w przypadku wszystkich zanieczyszczeń strefa lubuska uzyskała klasę A. Na uwzględnionym w ocenie stanowisku pomiarowym tła pozamiejskiego, zlokalizowanym w Smolarach Bytnickich, nie zanotowano wystąpienia przekroczenia poziomu dopuszczalnego określonego dla tego celu ochrony. Podobnie na brak przekroczeń wskazywały również dostępne dla 2020 roku wyniki modelowania matematycznego transportu i przemian substancji w powietrzu.

Tabela 6 Wynikowe klasy strefy lubuskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin - według oceny rocznej w 2020r.

Lp.	Rok	Strefa Lubuska Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie		
			SO ₂	NO _x	O ₃
1.	2020	PL0803	A	A	A

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ

6.1.2 ZAGROŻENIA ORAZ DZIAŁANIA W ZAKRESIE POPRAWY STANU POWIETRZA

Badania monitoringowe prowadzone przez GIOŚ na terenie strefy lubuskiej w skład której wchodzi Powiat Strzelecko-Drezdenecki, wskazują przekroczenia wartości dopuszczalnych dla benzo(a)piranu oraz O₃. Duży wpływ na jakość powietrza, a co za tym idzie na przekroczenia ww. parametrów, ma szczególnie w miastach, tzw. niska emisja. Niska emisja pochodzi ze źródeł takich jak: paleniska domowe, małe kotłownie, warsztaty rzemieślnicze. Występuje szczególnie na terenach o nierozwiniętej sieci ciepłowniczej oraz na obszarach, których nie obejmują centralne systemy ciepłownicze, zwłaszcza na obszarach wiejskich. Jej oddziaływanie odzwierciedla się wzrostem stężeń zanieczyszczeń gazowych i pyłu zawieszonego w sezonie grzewczym.

Działania naprawcze wyznaczone w *Programie ochrony powietrza* dotyczą strategii zrównoważonego rozwoju na poziomie województwa, powiatów jak i gmin. Działania zaproponowane w Programie Ochrony Powietrza bezpośrednio wpływają na element środowiska, jakim jest jakość powietrza. Pośrednio będą wpływać na świat roślinny, zdrowie ludzi, klimat akustyczny, jakość gleb, sposób zagospodarowania przestrzennego w niektórych częściach strefy oraz stan budynków.

Działania naprawcze z Programu ochrony powietrza dla strefy lubuskiej mają ograniczony zasięg i będą realizowane głównie w obszarach przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 i B(a)P, w obszarach zurbanizowanych, w przestrzeni całkowicie zmienionej antropogenicznie.

Dotyczą sposobu ogrzewania gospodarstw domowych z węglowego na niskoemisyjny lub bezemisyjny, czyli podłączenie do sieci ciepłej podmiotów ogrzewanych indywidualnie lub wymianę nieekologicznych pieców na ogrzewane paliwami niskoemisyjnymi (np. gaz, prąd) lub nowoczesne piece opalane wysokiej jakości węglem.

Działania kierunkowe mają wpływ na obniżenie emisji pyłu zawieszonego PM10, B(a)P, (poprzez ograniczenie emisji prekursorów), będące przykładem dobrej praktyki w zagospodarowaniu przestrzennym, działalności gospodarczej oraz życiu codziennym społeczeństwa, które w miarę możliwości technicznych i ekonomicznych powinny być wdrażane do codziennego życia w następujących zakresach: ograniczania emisji powierzchniowej

(niskiej, rozproszonej emisji komunalno – bytowej i technologicznej); ograniczania emisji liniowej (komunikacyjnej); ograniczania emisji z istotnych źródeł punktowych – energetyczne spalanie paliw; ograniczania emisji z istotnych źródeł punktowych – źródła technologiczne; ograniczania emisji niezorganizowanej ze żwirowni, kopalni kruszyw, kopalni odkrywkowych; ograniczania emisji lotnych związków organicznych wynikającej ze składowania paliwa i jego dystrybucji z terminali do stacji paliw; ograniczania emisji NMLZO wynikającej z magazynowania rozpuszczalników i surowców zawierających lotne związki organiczne NMLZO; edukacji ekologicznej i promocji; planowania przestrzennego; logistyki.

W celu redukcji stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀, B(a)P należy podjąć w strefie lubuskiej działania skierowane na redukcję emisji pochodzącej przede wszystkim z ogrzewania indywidualnego jak również komunikacji.

Działania, które powinny zostać podjęte na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego mające na celu wyeliminowanie zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego to:

- podjęcie wszelkich możliwych czynności, które przyczynią się do obniżenia emisji komunikacyjnej, tj. działania związane z rozwojem sieci drogowej,
- realizacja działań na rzecz obniżenia niskiej emisji
- sukcesywne ograniczenie emisji do powietrza ze wszystkich źródeł, w szczególności z palenisk domowych oraz transportu.

6.1.3 PRZYCZYNY ZMIAN OBECNEGO STANU JAKOŚCI POWIETRZA

Na stan jakości powietrza na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego wpływa emisja z następujących źródeł:

- punktowe (zakłady przemysłowe, energetyka ciepła),
- źródła liniowe (transport, przede wszystkim komunikacja samochodowa),
- źródła powierzchniowe, tzw. „emisja niska”, związane ze spalaniem paliw do celów grzewczych (kotłownie lokalne i paleniska indywidualne).

Źródła punktowe:

Zanieczyszczenia emitowane ze źródeł punktowych postają w wyniku spalania paliw oraz w wyniku prowadzenia procesów technologicznych w zakładach przemysłowych. Zanieczyszczenia powstające w wyniku energetycznego spalania paliw to: dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (NO_x), pył, tlenek węgla (CO) i dwutlenek węgla (CO₂). Tego rodzaju źródła, ze względu na sposób wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza (wysokość emitora oraz prędkość wylotowa gazów), oddziałują na stan jakości powietrza zwykle w mniejszym stopniu niż spalanie paliw w indywidualnych systemach grzewczych.

Źródła liniowe

Zanieczyszczenia źródeł liniowych pochodzą ze spalania paliw w silnikach pojazdów (benzyny lub oleju napędowego). Do powietrza emitowane są: tlenek węgla (CO), dwutlenek węgla (CO₂), tlenki azotu (NO_x) oraz węglowodory. Dodatkowa emisja to pyły pochodzące głównie ze ścierania opon, hamulców oraz nawierzchni dróg, które często zawierają metale ciężkie tj. ołów, nikiel, kadm i miedź. W czasie ruchu pojazdów zachodzi wtórne pylenia, czyli ponowne unoszenie pyłu znajdującego się na drodze. Na wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych wpływa struktura i natężenie ruchu pojazdów, organizacja ruchu samochodowego, płynność ruchu pojazdów na drodze, stan techniczny dróg i pojazdów.

Najistotniejszymi szlakami komunikacyjnym przebiegającymi przez teren Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego są: droga krajowa nr 22 liczne drogi wojewódzkie oraz drogi lokalne (powiatowe i gminne).

Źródła powierzchniowe (rozproszone)

Powszechne stosowanie paliw konwencjonalnych do ogrzewania domów i mieszkań, zarówno w lokalnych kotłowniach, jak i w indywidualnych paleniskach domowych powoduje szczególnie uciążliwe oddziaływanie lokalne i przyczynia się znacząco do pogorszenia stanu jakości powietrza na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego. „Niska emisja” odpowiedzialna jest głównie za wzrost stężeń pyłu, dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x), tlenku węgla (CO).

Cześć obiektów użyteczności publicznej, usługowych i zakładów produkcyjnych jest wyposażona w przyjazne dla środowiska nowoczesne kotłownie olejowe bądź gazowe. Wykorzystywanie gazu do celów opałowych na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego przedstawia poniższa tabela:

Tabela 7 Sieć gazowa na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Rok	Długość sieci gazowej w m		Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (szt.)	Odbiorcy gazu - gospodarstwa domowe w (szt.)	odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	Liczba mieszkańców korzystająca z sieci gazowej (osób)
	Ogółem	W tym Sieć rozdzielcza				
2016	165588	89178	1994	4287	2382	12640
2017	167277	90867	2027	4392	2506	12683
2018	167122	90867	2070	4462	2628	12721
2019	169745	93490	2110	4558	2807	12724
2020	171433	95178	2188	4874	2933	13415

Źródło: GUS Bank danych regionalnych

Tabela 8 Stopień gazyfikacji gmin na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Stopień gazyfikacji gmin [%]				
Drezdenko	Dobiegnow	Stare Kurowo	Strzelce Krajeńskie	Zwierzyn
55,61	0,08	4,05	16,22	1,84

Źródło: Polska Spółka Gazownictwa – mapa systemu dystrybucji

6.1.4 Najważniejsze problemy i sukcesy

Analiza stanu aktualnego dla obszaru interwencji: jakość powietrza wskazała dość istotne problemy jakie istnieją na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego. Zdiagnozowane problemy zostały poniżej opisane według schematu: stan aktualny → cel poprawy. W zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza najważniejszymi problemami są:

- transport zbiorowy na terenie powiatu jest niewystarczający. Ograniczona ich ilość nie pozwala mieszkańcom na swobodne przemieszczanie się w obrębie powiatu i zmusza do użytkowania prywatnych środków transportu, co wpływa na zwiększoną ilość emitowanych do atmosfery zanieczyszczeń.
- wciąż niewystarczający rozwój infrastruktury rowerowej → budowa nowych tras rowerowych i modernizacja istniejących, wyłączenie tras rowerowych poza pasy dróg samochodowych, budowa parkingów dla rowerów;
- zbyt mała ilość wykorzystania alternatywnych źródeł energii, a co się z tym wiąże duża emisja do atmosfery zanieczyszczeń pochodzących z wykorzystywania energii nieodnawialnej (emisja pyłu PM2,5 oraz PM10) → zwiększenie udziału wykorzystania alternatywnych źródeł energii np. poprzez instalowanie przydomowych elektrowni wiatrowych czy kolektorów słonecznych;
- niewielkie zainteresowanie i wiedza społeczności lokalnej odnawialnymi źródłami energii spośród, których wykorzystanie energii słonecznej mogłoby mieć istotne zastosowanie → kontynuacja działań promujących korzyści płynące z alternatywnych źródeł energii;
- niska świadomość obywateli w zakresie zachowań proekologicznych → wzrost aktywności w prowadzeniu działań związanych z edukacją ekologiczną mieszkańców w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu.

Najważniejsze sukcesy

Najważniejsze sukcesy w zakresie obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza osiągnięte przez Powiat Strzelecko-Drezdenecki przedstawiono w tabeli nr 9.

Tabela 9 Najważniejsze sukcesy – powietrze atmosferyczne

Lp.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1	Termomodernizacje budynków oraz modernizacje kotłowni	Sukcesywny spadek emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Kontynuowanie działań zmniejszających emisję zanieczyszczeń do powietrza poprzez dalsze modernizacje budynków
2	Modernizacje i budowy nowych dróg	Sukcesywne poprawianie jakości dróg skutkuje obniżeniem emisji zanieczyszczeń	Dalsze poprawianie jakości dróg

6.1.5 Analiza SWOT.

Tabela 10 Tabela SWOT dla obszaru interwencji powietrze atmosferyczne.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- powszechny dostęp do odnawialnych źródeł energii	- niski stopień gazyfikacji gmin - uciążliwy problem niskiej emisji, - opalanie indywidualnych gospodarstw domowych paliwami stałymi o niskiej jakości, - duża emisja zanieczyszczeń ze środków transportu, - spalanie odpadów w paleniskach domowych, - wysokie koszty zakupu, montażu, instalacji, - niska świadomość społeczeństwa, - indywidualne źródła ciepła na paliwa stałe jako główne urządzenia grzewcze stosowane na obszarze wiejskim
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- realizowanie zapisów z Programu ochrony powietrza, - zwiększenie wykorzystania paliw alternatywnych i odnawialnych źródeł energii, - przeprowadzane modernizacje i remonty dróg, - potencjalne możliwości wykorzystywania energii słonecznej, - wsparcie projektów w zakresie budowy urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii odnawialnej, - upowszechnianie informacji o rozmieszczeniu i możliwościach technicznych wykorzystania potencjału energetycznego poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii, - wzrost roli środków transportu przyjaznych środowisku: rower (krótkie dystanse) i transport zbiorowy (długie dystanse)	- zanieczyszczenie powietrza benzo(a)pirenem, pyłem pochodzącymi z niskiej emisji, - zanieczyszczenie powietrza powodowane przez emisję komunikacyjną, - długi okres zwrotu inwestycji, - niewystarczające środki na finansowanie gospodarki niskoemisyjnej, - rosnąca liczba pojazdów na drogach, - ponadlokalność zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza.

6.1.6 Tendencje zmian

Na skutek zauważalnego zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego widoczna jest tendencja w kierunku zmian w tym zakresie na poziomie administracyjnym jak i indywidualnych gospodarstw domowych. Przewiduje się, że w najbliższych latach udział energii odnawialnej jak i przechodzenie na niskoemisyjne źródła energii będzie rósł. Poza aspektami ekologicznymi dodatkową zachętą na przechodzenie na niskoemisyjne źródła energii będą dopłaty do wymiany lub instalowania urządzeń przyjaznych środowisku w tym rozwój instalacji fotowoltaicznych oraz wymiany kotłów opalanych paliwem stałym na wysokosprawne kotły zasilane paliwem gazowym.

6.1.7 Zagadnienia horyzontalne

a) Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza będą miały różnorodny wpływ na całą działalność przemysłową. Uwagę należy zwrócić na sektor energetyczny, uwzględniając w szczególności prognozowane wahanie średniej temperatury. Konieczne będzie wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii ze względu na wahania zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą. W przyszłości będzie zachodzić konieczność rozwoju alternatywnych możliwości produkcji energii na poziomie lokalnym, szczególnie na potrzeby ogrzewania i klimatyzacji na terenach o mniejszej gęstości zaludnienia. W tym na wykorzystanie odnawialnych źródeł energii: słonecznej, wiatrowej i biomasy oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich. W przyszłości będzie również zachodzić konieczność intensyfikacji działań w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł produkcji energii, szczególnie na potrzeby ogrzewania i klimatyzacji (ze względu na coraz częstsze okresy upalne).

b) Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

W obszarze powietrza atmosferycznego konieczne jest zwrócenie uwagi na awarie przemysłowe oraz inne nadzwyczajne zagrożenia środowiska będące efektem intensyfikacji zmian klimatycznych (wywołanych sztucznie poprzez antropopresję). Awarie mają najczęściej miejsce w zakładach przemysłowych, ale także w sieciach gospodarki komunalnej.

c) Działania edukacyjne.

Wszelkie działania proekologiczne i możliwości zastosowania urządzeń niskoemisyjnych powinny być promowane podczas szkoleń i spotkań dla mieszkańców gmin, podmiotów gospodarczych. Edukacja mieszkańców i zwiększanie ich świadomości o zmianach klimatu i sposobów minimalizowania skutków tych zmian, a także metod zapobiegania niekorzystnym zmianom klimatu, powinny mieć pośredni wpływ na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza i minimalizacji lokalnych zmian. Warto wykorzystać zaangażowanie szkół i najmłodszych do kształtowania świadomości ekologicznej.

d) Monitoring środowiska

W ramach działania Systemu Oceny Jakości Powietrza wykonywane są opracowania, dotyczące każdej strefy województwa. Należy do nich Roczna Ocena Jakości Powietrza - dokonująca oceny poziomu substancji w powietrzu w każdej strefie pod kątem dotrzymania poziomów dopuszczalnych oraz wskazuje strefy wymagające tworzenia Programów Ochrony Powietrza. Ocena ta ma na celu pomoc w osiągnięciu w danej strefie wymaganych standardów jakości powietrza. GIOŚ co roku dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w poszczególnych strefach.

6.2 KLIMAT AKUSTYCZNY

Według ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973), (zwany ustawą POŚ) hałasem nazywamy dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz. Zgodnie z art. 112 ustawy POŚ ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie,
- zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Zagadnienia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tj. Dz. U. 2014 poz. 112). Wartości progowe poziomów hałasu wyrażone są za pomocą równoważonego poziomu hałasu i odnoszą się odrębnie dla dróg i linii kolejowych, odrębnie dla pozostałych obiektów i grup źródeł hałasu, a także startów, lądowań i przelotów statków powietrznych, ustalając wartości dla pory dziennej i nocnej. Problem zagrożenia emisją hałasu należy integrować z aspektami planowania przestrzennego w opracowywaniu lub wprowadzaniu zmian do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W związku z akcesją Polski do Unii Europejskiej uwzględnione zostały również uwarunkowania zawarte w prawie wspólnotowym. Podzielone zostały one na cztery kategorie:

- hałas komunikacyjny - emisje hałasu z pojazdów silnikowych: Dyrektywy 78/1015/EWG (motocykle) i 96/20/WE (pojazdy silnikowe) wprowadzające limity poziomu natężenia dźwięku,
- emisje hałasu ze sprzętu domowego: Dyrektywa ramowa 86/594/EWG,
- emisje hałasu z samolotów: Dyrektywy 80/51/EWG (samoloty ponaddźwiękowe), 89/629/EWG (samoloty odrzutowe), 92/14/EWG (ograniczenie eksploatacji samolotów),
- sprzęt i maszyny budowlane: Dyrektywa ramowa 84/532/EWG (dopuszczalne poziomy mocy akustycznej) oraz siedem dyrektyw "córek": 84/533/EWG (sprężarki), 84/534/EWG (żurawie wieżowe), 84/535/EWG (generatory prądu), 85/537/EWG (kruszarki betonu), 85/538/EWG (kosiarki do trawy), 86/662/EWG (koparki hydrauliczne).

Wyróżnia się trzy główne rodzaje hałasu, według źródła powstawania:

- hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych,
- hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu drogowego, kolejowego i lotniczego,
- hałas komunalny (osiedlowy i mieszkaniowy) występujący w budynkach mieszkalnych, szczególnie wielorodzinnych i w obiektach użyteczności publicznej.

6.2.1 Hałas przemysłowy

Według art. 117 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2021 poz. 1973), oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu $L_{Aeq D}$, $L_{Aeq N}$, L_{DWN} i L_N . Poziom hałas przemysłowy jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od parku maszynowego, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych, a także prowadzonych procesów technologicznych oraz funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nim terenów. Wykazaniem przez zakład niekorzystnego oddziaływania na klimat akustyczny należy do zadań WIOŚ. Zakres planowanych kontroli oraz wyniki przeprowadzonych kontroli są zawarte w raportach WIOŚ.

Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego brak jest zakładów, które posiadałyby zezwolenie na emisję hałasu do środowiska lub stanowiłyby znaczący problem w nadmiernej emisji hałasu do otoczenia.

6.2.2 Hałas komunikacyjny

Komunikacja drogowa na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego jest podstawowym źródłem hałasu, decydującym o klimacie akustycznym. Na poziom hałasu drogowego mają wpływ następujące czynniki:

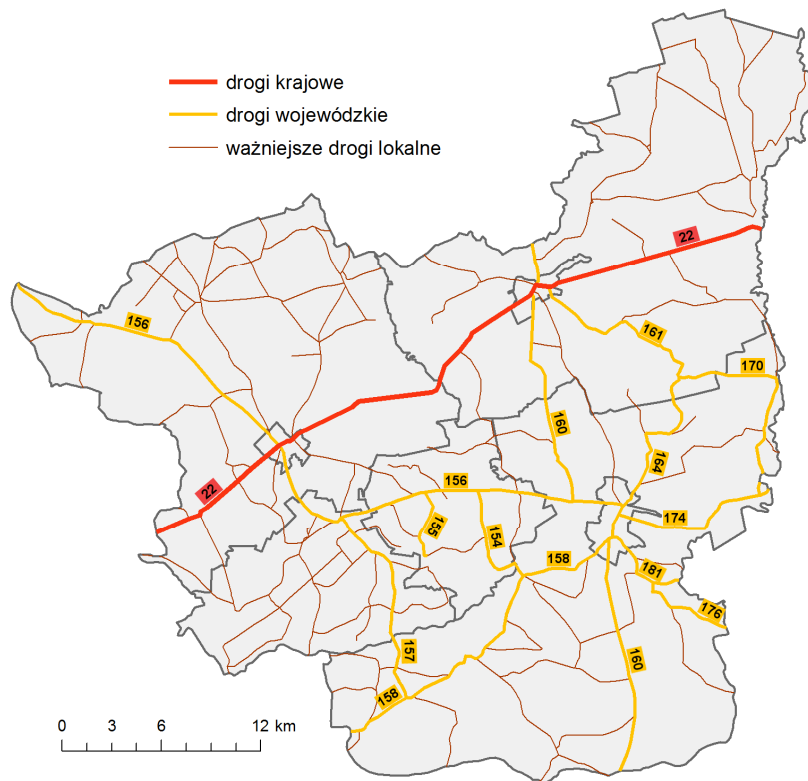
- natężenie ruchu komunikacyjnego,
- rosnąca liczba pojazdów zarejestrowanych na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego,
- udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- typ i stan techniczny pojazdów,
- prędkość ruchu pojazdów (wzrost hałasu zwiększa się wraz z prędkością pojazdu),
- wzrost znaczenia drogi w układzie funkcjonalnym,
- nachylenie nawierzchni drogi,
- stan jezdni oraz płynność ruchu.

Powiat Strzelecko-Drezdenecki pokryty jest gęstą siecią drogową, na którą składają się następujące drogi:

- Droga krajowa nr 22 o łącznej długości 49,9 km
- Drogi wojewódzkie nr 154, 155, 156, 157, 158, 160, 161, 164, 174, 176, 181 o łącznej długości 184,3 km
- Drogi powiatowe o łącznej długości 394,8 km w tym o nawierzchni twardej 189,4 km
- Drogi gminne o łącznej długości 1012,2 km w tym o nawierzchni twardej 256,7 km

Poniższa rycina przedstawia sieć ważniejszych dróg na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Rysunek 4 Sieć dróg na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Źródło: Opracowanie własne

Główną przyczyną pogłębiającego się problemu hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu jest rosnące natężenie komunikacji samochodowej, na którą składa się rosnąca liczba samochodów zarejestrowanych nie tylko na terenie powiatu ale również na terenie całego kraju. W 2015 r. GDDKiA i ZDW dokonały Generalnego Pomiaru Ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich. Na drodze nr 22 przebiegającej przez teren Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego wyznaczono cztery odcinki pomiarowe, natomiast na drogach wojewódzkich przebiegających przez teren powiatu aż 22 odcinki. W poniższych tabelach przedstawiono wyniki z przeprowadzonych pomiarów ruchu.

Lp.	Nr drogi	Opis odcinka				Pojazdy silnikowe ogółem	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych						
		Pikietaż		Długość (km)	Nazwa		Motocykle	Sam. osob. mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Autobusy	Ciągniki rolnicze
		Pocz.	Koniec							bez przycz.	z przycz.		
<i>Drogi wojewódzkie</i>													
1	154	0,0	7,1	7,1	DW 156/NOWE KUROWO/ - DW 158/TRZEBICZ/	428	16	331	35	16	10	10	10
2	155	0,0	5,997	5,997	DW 156/STARE KUROWO/ - PŁAWIN	519	18	421	35	15	2	4	24
3	156	25,0	44,6	19,6	GR.WOJ./DANKÓW/ - DK 22/STRZELCE KRAJ./	1492	33	1098	131	57	146	12	15
4	156	44,6	46,19	1,5	STRZELCE KRAJEŃSKIE/PRZEJŚCIE.	3998	32	3502	192	88	152	16	16
5	156	46,2	51,1	4,9	STRZELCE KRAJEŃSKIE-ZWIERZYN/DW 157/	2518	35	1906	232	128	179	25	13
6	156	51,1	59,8	8,8	ZWIERZYN/DW 157/-NOWE KUROWO/DW 154//	1987	15	1477	232	99	139	14	10
7	156	59,8	65,8	5,9	NOWE KUROWO/DW 154/-KLESNO/DW 160//	2614	21	2180	212	94	89	13	5
8	157	0,0	12,8	12,8	ZWIERZYN/DW 156/- GOSZCZANOWO/DW 158/	1247	20	908	125	49	100	20	25
9	158	32,0	43,3	11,3	GOSZCZANOWO/DW 157/-TRZEBICZ/DW 154/	1174	32	819	114	48	144	13	4
10	158	43,3	49,4	6,1	TRZEBICZ/DW 154/-DREZDENKO/DW 160/	3059	23	2442	321	98	92	18	15
11	160	51,0	53,7	2,7	GR.WOJ.-DOBIEGNIEW/DK 22/	1530	20	1192	156	50	99	5	8
12	160	53,7	67,2	13,5	DOBIEGNIEW/DK 22/-KLESNO/DW 156/	1557	23	1167	162	76	103	6	20
13	160	67,2	69,3	2,1	DREZDENKO/DW 174/-DREZDENKO/DW 158/PRZEJŚCIE	7521	128	6475	489	158	226	30	15
14	160	69,3	83,7	14,4	DREZDENKO/DW 158/- GR.WOJ.	1792	16	1316	267	100	79	7	7
15	161	0,0	9,4	9,4	DOBIEGNIEW/DK22/-PODLESIEC/DW 164/	532	6	465	35	7	6	6	7
16	161	9,4	17,7	8,3	PODLESIEC/DW 164/-PRZEBOROWO/DW 170/	188	4	165	7	4	0	1	7
17	164	0,0	13,5	13,5	PODLESIEC/DW 161/-DREZDENKO/DW 174/	813	18	729	34	19	6	1	6
18	164	13,5	16,5	3,0	DREZDENKO/DW 174/-KLESNO/DW 156/	3930	35	3022	460	149	240	16	8
19	170	0,0	7,5	7,5	PRZYBOROWO/DW 161/-NOWE BIELICE/DW 174/	934	21	732	91	41	39	1	9

20	174	0,0	11,1	11,1	DREZDENKO/DW 164/-GR.WOJ.	1938	16	1325	169	50	66	4	8
21	176	0,0	5,9	5,9	NIEGOSŁAW/DW 181/-GR.WOJ	681	23	786	92	36	18	4	22
22	181	0,0	5,9	5,9	DREZDENKO/DW 160/-GR.WOJ.	1442	20	1019	174	68	143	9	9

Lp.	Nr drogi dk	Opis odcinka				Pojazdy silnikowe ogółem	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych						
		Pikietaż		Długość (km)	Nazwa		Motocykle	Sam. osob. mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Autobusy	Ciągniki rolnicze
		Pocz.	Końc.							bez przycz.	z przycz.		
<i>Drogi krajowe</i>													
1	22	71,8	82,6	10,8	ZDROISKO-STRZELCE KRAJEŃSKIE	7466	70	5664	782	154	717	73	6
2	22	82,6	85,9	3,3	STRZELCE KRAJEŃSKIE/PRZEJŚCIE/	7464	31	5802	676	159	724	67	5
3	22	85,9	104,8	18,8	STRZELCE KRAJEŃSKIE-DOBIEGNIEW	3927	36	2678	489	112	583	27	2
4	22	104,8	119,6	14,9	DOBIEGNIEW- STARE OSIECZNO	2684	31	1576	370	82	601	20	4

Największe natężenie ruchu na drogach wojewódzkich przebiegających przez teren Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego odnotowano na trzech odcinkach:

- DREZDENKO/DW 174/-DREZDENKO/DW 158/PRZEJŚCIE – 7521 pojazdów na dobę,
- DREZDENKO/DW 174/-DREZDENKO/DW 158/PRZEJŚCIE – 3998 pojazdów na dobę
- DREZDENKO/DW 174/-KLESNO/DW 156/- 3930 pojazdów na dobę

Natomiast największe natężenie pojazdów na drodze krajowej nr 22 odnotowano na dwóch odcinkach przebiegających przez Powiat Strzelecko-Drezdenecki a są nimi:

- ZDROJSKO-STRZELCE KRAJEŃSKIE – 7466 pojazdów na dobę
- STRZELCE KRAJEŃSKIE/PRZEJŚCIE/ - 7464 pojazdów na dobę

Należy zwrócić uwagę, że natężenie ruchu na drodze wojewódzkiej 158 w Dreżdenku jest porównywalne z natężeniem ruchu na drodze wyższej klasy, jaką jest droga krajowa nr 22.

Ostatnie pomiary hałasu drogowego na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego wykonane zostały w 2017 roku przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze w ramach pomiarów hałasu komunikacyjnego na terenie województwa Lubuskiego. W opracowaniu znalazło się sześć punktów pomiarowych zlokalizowanych na terenie Powiatu Strzelecko-drezdeneckiego i były to punkty na drogach:

- DW nr 156 w miejscowości Zwierzyn
- DW nr 156 w miejscowości nowe Kurowo
- DW nr 160 w miejscowości Dreżdenko
- DW nr 160 w miejscowości Klesno

Oraz dwa punkty z hałasem drogowym długookresowym

- DW nr 160 w miejscowości Dobiegniew
- DW nr 156 w miejscowości Strzelce Krajeńskie

Wyniki pomiaru hałasu komunikacyjnego przedstawia poniższa tabela

Tabela 11 Wyniki pomiaru hałasu komunikacyjnego na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego w 2017r.

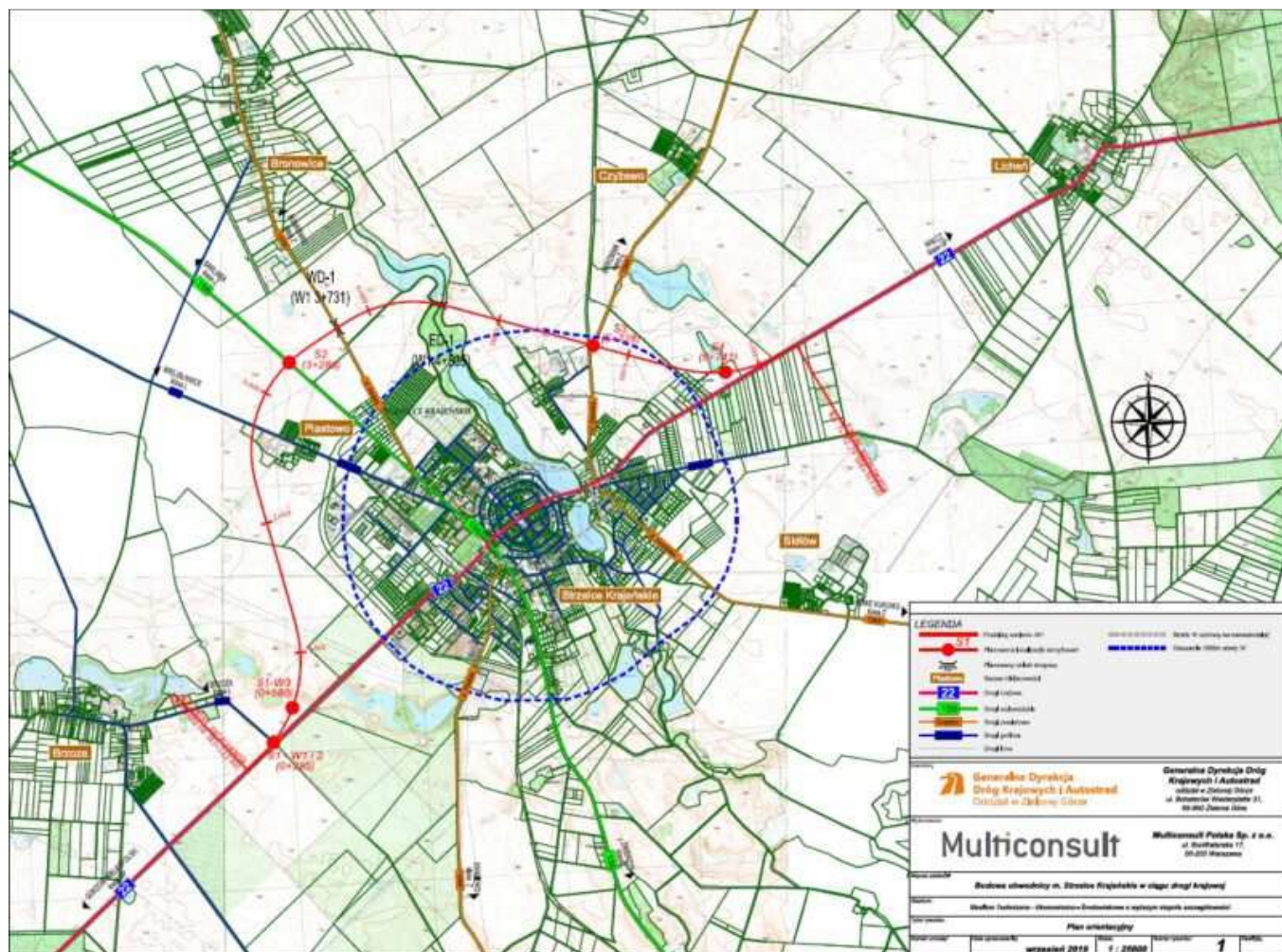
Miejsce pomiaru	Czas odniesienia	Wyniki pomiaru w [dB]	Wartość dopuszczalna [dB]	Wartość przekroczona [dB]
DW nr 156 Zwierzyn	Dzień 16h	65,8	61	4,8
	Noc 8h	58,7	56	2,7
DW nr 156 Nowe Ku	Dzień 16h	67,4	65	2,4
	Noc 8h	60,0	56	4,0
DW nr 156 Nowe Ku	Dzień 16h	68,6	65	3,6
	Noc 8h	59,6	56	3,6
DW nr 160, Klesno	Dzień 16h	68,6	65	3,6
	Noc 8h	63,1	56	7,1
Hałas długookresowy				
DW nr 160, Dobiegniew	LDWN	66,3	68	-
	LN	58,4	59	-
DW nr 156 Strzelce Krajeńskie	LDWN	67,2	68	-
	LN	59,2	59	0,2

Źródło: WIOŚ Zielona Góra

Na podstawie powyższych danych można zauważyć, że zarówno w porze dnia jak i nocy następowały przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu, przy czym wyższe przekroczenia odnotowano nocą. Natomiast w odniesieniu do hałasu długoterminowego odnotowano jedno nieznaczone przekroczenie w Strzelcach Krajeńskich. Jak wynika z przedstawionej tabeli stan akustyczny na terenach objętych pomiarami określa się jako niedobry, czyli przekroczenia wartości dopuszczalnych na danym obszarze nie przekroczyły wartości 10 dB.

W chwili obecnej trwa budowa obejścia drogowe Strzelce Krajeńskich którego celem jest wyprowadzenie ruchu tranzytowego na drodze 22 która przebiega przez ściśle centrum miasta na jego obrzeża. Do realizacji przyjęty został wariant omijający Strzelce Krajeńskie od strony północnej. Początek obwodnicy znajduje się na drodze krajowej nr 22 w rejonie miejscowości Brzoza, a trasa początkowo biegnie głównie przez tereny rolne. Na wysokości drugiego kilometra planowana obwodnica przecina drogę lokalną i przebiega w pobliżu zabudowań miejscowości Piastowo. Za trzecim kilometrem przecina drogę wojewódzką nr 156, a kawałek dalej drogę lokalną do wsi Bronowice. Następnie biegnie przez dolinę cieku Młynówka, pomiędzy stawem rybnym a kompleksem obszarów podmokłych i Jeziołem Górnym. W dalszej części trasa poprowadzona została w pobliżu zabudowań produkcyjnych miejscowości Strzelce Klasztorne, a następnie zabudowań mieszkalnych Małego Osiedla, za którym łączy się ponownie z drogą krajową nr 22. Planowana długość obwodnicy to ponad 7 km

Rysunek 5 Przebieg obwodnicy Strzelce Krajeńskich

Źródło GDDKiA Oddział w Zielonej Górze

Druga obwodnica w ciągu drogi krajowej nr 22 na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego powstanie w miejscowości Dobiegniew. Obwodnica realizowana będzie w ramach programu budowy 100 obwodnic. Obecnie trwają prace planistyczne, a realizacja projektu ma się zakończyć najpóźniej do roku 2030. Budowa obejścia drogowego Dobiegniewa podobnie jak obwodnica Strzelce Krajeńskich wyprowadzi ruch tranzytowy z centrum Dobiegniewa na jego obrzeża, co znacznie poprawi klimat akustyczny w centrum miejscowości.

6.2.3 Linie kolejowe

Przez teren Powiatu Strzelecko Drezdeneckiego przebiegają dwie linie kolejowe:

- linia kolejowa nr 351 relacji Poznań-Szczecin będąca fragmentem międzynarodowej magistrali E59 ciągnącej się ze Skandynawii na południe Europy. Jest podstawową linią łączącą Szczecin z resztą kraju. Położona jest w granicach trzech województwa: zachodniopomorskiego, lubuskiego oraz wielkopolskiego

-Linia kolejowa nr 203 relacji Tczew-Kostrzyn nad Odrą. Jest to pierwszorzędna jedno- i dwutorowa linia kolejowa o znaczeniu krajowym

W chwili obecnej trwa modernizacja linii kolejowej nr 351 relacji Poznań - Szczecin. Modernizowany odcinek linii kolejowej Poznań Główny – Szczecin Dąbie jest fragmentem międzynarodowego korytarza kolejowego Bałtyk-Adriatyk (AGC/TEN-T), który na terenie Polski prowadzi przez Świnoujście – Szczecin – Poznań – Wrocław – Opole – Chałupki. Modernizacja linii E59 poprawi dostęp towarów i podróżnych z Poznania i południowej Polski oraz południowej i środkowej Europy do nadbałtyckich portów morskich w Szczecinie i Świnoujściu. Poprawi się bezpieczeństwo ruchu kolejowego i drogowego. Pociągi pasażerskie będą mogły jeździć z prędkością do 160 km/h, a towarowe do 120 km/h. Czas przejazdu najszybszego pociągu na tym odcinku będzie krótszy o około 50 min. Zostaną zlikwidowane tzw. „wąskie gardła” i poprawi się przepustowość linii.

W ramach modernizacji linii nr 351 wykonane zostaną nowe bezстыkowe szyny, nowe rozjazdy oraz zainstalowane zostaną nowe urządzenia ochrony przed hałasem w postaci ekranów akustycznych, co w połączeniu znacznie poprawi się klimat akustyczny w najbliższym otoczeniu linii kolejowej. W związku z powyższym należy się spodziewać, że modernizacja linii kolejowej znacznie poprawi, jakość klimatu akustycznego dla terenów położonych wzdłuż jej przebiegu szczególnie w miejscach przebiegu linii w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowań mieszkalnych.

Planowana jest również modernizacja linii kolejowej nr 203 relacji Krzyż – Gorzów Wielkopolski, której fragment przebiega przez teren Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego. W chwili obecnej trwają prace przy opracowywaniu dokumentacji na potrzeby przeprowadzenia modernizacji.

Planowa jest przebudowa peronów na stacjach i przystankach, co zwiększy komfort podróży, wymiana torów zapewni natomiast sprawny i bezpieczny ruch kolejowy oraz zwiększy przepustowość trasy, na którą będzie mogła wyjechać większa liczba pociągów.

6.2.4 Działania w zakresie poprawy stanu uciążliwości hałasu drogowego

Ograniczenie uciążliwości hałasowej i przywrócenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku w zakresie hałasu drogowego możliwe jest dzięki:

- eliminacji ruchu tranzytowego z obszarów o gęstej zabudowie (obwodnice Strzelec Krajeńskich, Dobiegniewa),
- ograniczeniu prędkości ruchu pojazdów,
- tworzenie stref z zakazem lub ograniczeniem ruchu pojazdów osobowych i/lub ciężarowych
- uspokajanie ruchu w obszarach zamieszkania, co powinno spowodować zmniejszenie zagrożenia wszystkich uczestników ruchu, ograniczenie oddziaływań środowiskowych i w efekcie poprawę jakości życia. Uspokojenie ruchu oprócz odpowiednich środków wymaga również znajomości całego procesu zmian w przestrzeni dróg i ulic. Środowisko drogowe można kształtować za pomocą środków planistycznych(hierarchizacja dróg według funkcji (tranzytowa, rozprowadzająca, dojazdowa) i inżynierskich (strefy prędkości, zmiany przekroju drogi na granicach stref) celem zmniejszenia uciążliwości transportu drogowego. Uspokojenie ruchu ma to na celu spowodowanie pożądaných reakcji uczestników ruchu i zapobieganie zachowaniom niepożądanym poprzez zapewnienie bezpiecznej prędkości, egzekwowanie ograniczeń prędkości za pomocą odpowiedniego kształtowania geometrii jezdnii i elementów organizacji ruchu oraz na eliminacji niepożądanego ruchu tranzytowego,
- tworzenie funkcjonalnie podzielonego systemu sieci drogowej (funkcja tranzytowa, rozprowadzająca, dojazdowa).

- hierarchiczne powiązanie dróg różnych układów polegające na tym, że ruch z dróg międzyregionalnych powinien być przejmowany przez drogi układu regionalnego, zaś z nich dopiero przez drogi układu lokalnego
- omijanie drogami poszczególnych układów tych ośrodków sieci osadniczej, których nie obsługują.
- dostosowania parametrów technicznych dróg i dostępności do nich do funkcji, jaką pełnią.
- ochrona obszarów cichych w aglomeracji,
- zagospodarowanie otaczającego terenu (budowa ekranów akustycznych i tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej),
- remonty ulic z zastosowaniem nawierzchni o dobrych parametrach akustycznych,
- wdrażanie rozwiązań usprawniających funkcjonowanie komunikacji zbiorowej w obszarze wiejskim
- wprowadzenie inteligentnych systemów transportowych,
- współpraca z Policją w zakresie kontroli środków transportu pod względem emisji hałasu do środowiska oraz przestrzegania ograniczeń prędkości,
- rozwój systemu ścieżek rowerowych i ciągów pieszych.

6.2.5 Najważniejsze problemy i sukcesy

Najważniejsze problemy

Analiza stanu aktualnego dla obszaru interwencji: zagrożenia hałasem wskazała dość istotne problemy jakie istnieją na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego. Zdiagnozowane problemy zostały poniżej opisane według schematu: stan aktualny → cel poprawy. W zakresie zagrożeń hałasem najważniejszymi problemami są:

- liczne drogi zlokalizowane na terenie powiatu stanowiące źródło hałasu komunikacyjnego → systematyczna kontrola stanu dróg (nawierzchni) oraz ich ewentualna modernizacja z zastosowaniem tzw. cichych nawierzchni;
- niewystarczające zabezpieczenia wzdłuż dróg, nadmierny przyrost liczby pojazdów, powstający wzdłuż szlaków komunikacyjnych hałas → zastosowanie np. ekranów akustycznych czy nasadzeń izolacyjnych;
- niewielka liczba szlaków i ciągów rowerowych → budowa nowych ścieżek rowerowych;
- nadmierny przyrost liczby pojazdów, powstający wzdłuż szlaków komunikacyjnych hałas → rozwój i promowanie transportu zbiorowego;
- nasilenie się ekstremalnych zjawisk pogodowych oddziałujących na sektor transportu – niszczenie infrastruktury drogowej, uszkodzenia elementów infrastruktury, wzmożony ruch i emisja hałasu na drogach alternatywnych – negatywne oddziaływanie hałasu na człowieka i środowisko → rozwój transportu uwzględniający zmiany klimatu.

Tabela 12 Najważniejsze sukcesy - hałas

Lp.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1	Sukcesywna poprawa jakości dróg na terenie powiatu	Wyremontowane drogi na terenie powiatu poprawiły klimat akustyczny wokół tych dróg	Zaleca się dalszą poprawę jakości nawierzchni dróg wszystkich kategorii na terenie powiatu w celu zmniejszenia hałasu emitowanego przez transport drogowy
2	Rozpoczęcie budowy obejścia drogowego Strzelec Krajeńskich w ciągu drogi krajowej nr 22	Budowa obejścia drogowego Strzelec Krajeńskich usprawni ruch tranzytowy oraz lokalny na terenie miasta Strzelce krajeńskie tym samym przyczyni się do obniżenia emisji hałasu drogowego	Utrzymanie dobrego stanu nawierzchni drogi oraz urządzeń ochrony przed hałasem po oddaniu drogi do eksploatacji

6.2.6 Analiza SWOT.

Tabela 13 Tabela SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia hałasem.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - modernizacje i remonty nawierzchni dróg, - budowa ścieżek rowerowych, - prowadzenie pomiarów hałasu komunikacyjnego, - budowa obejścia drogowego Strzelec Krajeńskich -planowana budowa obejścia drogowego Dobiegniewa	<ul style="list-style-type: none"> - występująca uciążliwość związana z emisją hałasu pochodzącą z ciągów komunikacyjnych, - ponadnormatywne oddziaływanie hałasu komunikacyjnego, - rosnąca liczba pojazdów zarejestrowanych na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie spowolnienia ruchu w obrębie terenów zabudowanych, - objęcie coraz większych obszarów MPZP z wyznaczonymi obszarami funkcjonowania.	<ul style="list-style-type: none"> - pogorszenie warunków i komfortu życia mieszkańców na tych obszarach, w których występuje szkodliwe oddziaływanie dokuczliwego hałasu, - zwiększająca się liczba pojazdów mechanicznych.

6.2.7 Tendencje zmian

Istotna jest kontynuacja podejmowanych do tej pory działań edukacyjnych dla zwiększania świadomości mieszkańców, a szczególnie młodzieży szkolnej w zakresie oddziaływania hałasu na zdrowie człowieka i zwierzęta. Konieczna jest intensyfikacja systemu ścieżek rowerowych, także wśród turystów, promowanie wśród mieszkańców zastosowania roweru jako codziennego środka transportu na krótkich dystansach.

W aspekcie działań inwestycyjnych i organizacyjnych powinna nastąpić poprawa klimatu akustycznego terenów zamieszkałych. Negatywny wpływ wywiera systematyczny wzrost liczby pojazdów mechanicznych i związany z tym wzrost zasięgu hałasu (określany w ramach kolejnych map akustycznych). Działania organizacyjne są najtańsze w realizacji, a jednocześnie bardzo często skuteczniejsze niż działania inwestycyjne. Obejmują one ograniczenia prędkości ruchu na wybranych odcinkach dróg, a także działania planistyczne, pozwalające uniknąć sytuacji w której zezwala się na realizację zabudowy mieszkaniowej w rejonie uciążliwej drogi albo linii kolejowej. Działania inwestycyjne w zakresie ograniczenia emisji hałasu polegają na budowie ekranów akustycznych albo innych obiektów ekranujących, wymianie nawierzchni drogi na cichą. Przewidziane i realizowane w ramach różnych działań i programów działania naprawcze pozwalają przewidywać prawdopodobną skuteczność proponowanych działań. W większości przypadków dostępne i zaproponowane działania pozwalają na wyeliminowanie przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku. Natomiast tam gdzie nie jest to możliwe zaproponowane środki pozwalają na prawne uregulowanie występujących naruszeń standardów akustycznych (np. w postaci obszarów ograniczonego użytkowania). Decydująca kwestia to środki finansowe, które zapewnią możliwość realizacji zaproponowanych działań, oraz wywiązywanie się ze obowiązków określonych programem przez zarządzających drogami oraz liniami kolejowymi.

6.2.8 Zagadnienia horyzontalne

a. Adaptacja do zmian klimatu

Adaptacja przestrzeni do warunków dużego wzrostu temperatury i jej wpływu na hałas to jedno z wyzwań współczesnej gospodarki przestrzennej. Wysoka temperatura generuje rozwój i zwiększenie liczby urządzeń klimatyzacyjnych i chłodniczych, co w zwartej zabudowie, nowych budynków mieszkaniowych, wielorodzinnych może powodować nadmierną emisję hałasu.

b. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

Szkodliwość hałasu zależy nie tylko od jego natężenia, ale także od częstości występowania, charakteru oddziaływania (ciągły, przerywany) i długotrwałości działania.

W związku ze wzrostem negatywnych czynników należy przewidzieć podjęcie działań zmierzających do ograniczenia emisji hałasu, a w tym dalszej poprawy stanu dróg, w uzasadnionych przypadkach wprowadzania

ograniczeń prędkości i wagi pojazdów na obszarach zabudowanych oraz remontów dróg, budowy obwodnic, czy też nasadzenia drzew i krzewów jako zieleni izolacyjnej.

c. Działania edukacyjne.

Kontynuowane są podejmowane do tej pory działania edukacyjne dla zwiększania świadomości mieszkańców, a szczególnie młodzieży szkolnej w zakresie oddziaływania hałasu na człowieka i zwierzęta. Promocja systemu ścieżek rowerowych powinna zostać zintensyfikowana aby zachęcać mieszkańców oraz turystów do wykorzystywania roweru jako codziennego środka transportu na krótkich dystansach.

d. Monitoring środowiska.

Badanie stanu akustycznego dokonuje GIOŚ. Danych na temat poziomów hałasu w środowisku oraz działań naprawczych umożliwiających ograniczenie uciążliwości i eliminację przekroczeń dostarcza Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubuskiego oraz opracowana mapa akustyczna dla dróg krajowych.

6.3 POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2021 poz. 1973) Podstawowym jest podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi. Ochrona przed polami polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane (art. 121).

Prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV, lub instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowania izotropowego wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz, są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku:

- 1) bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia;
- 2) każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia, w tym zmiany spowodowanej zmianami w wyposażeniu instalacji lub urządzenia, o ile zmiany te mogą mieć wpływ na zmianę poziomów pól elektromagnetycznych, których źródłem jest instalacja lub urządzenie.
- 3) każdorazowo w przypadku zmiany istniejącego stanu zagospodarowania i zabudowy nieruchomości skutkującej zmianami w występowaniu miejsc dostępnych dla ludności w otoczeniu instalacji lub urządzenia – na pisemny wniosek właściciela lub zarządcy nieruchomości, na której nastąpiła ta zmiana.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska Główny Inspektorat Ochrony Środowiska dokonuje oceny poziomów pól elektromagnetycznych oraz obserwacji ich zmian. Ponadto jest on zobowiązany do prowadzenia i corocznego aktualizowania rejestru (art. 124), który zawiera informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Pole elektromagnetyczne wytwarzane jest przez urządzenia używane bezpośrednio przez człowieka (np. telefony komórkowe, pralki, golarki, kuchenki mikrofalowe), jak również przez instalacje służące do komunikacji za pomocą fal (stacje bazowe telefonii komórkowej, anteny radiowo-telewizyjne, stacje radiowe, radiolinie). Najpowszechniej występującymi instalacjami będącymi źródłami pól elektromagnetycznych, które mają istotny wpływ na ogólny poziom pól w środowisku są linie elektroenergetyczne oraz instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne takie jak: stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiowe, telewizyjne. Instalacje te są przedmiotem zainteresowania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

W chwili obecnej źródłami promieniowania elektromagnetycznego na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego są:

- stacje i linie energetyczne,
- pojedyncze nadajniki radiowe,
- stacje transformatorowe,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- radiostacje amatorskie i stacje CB-radio,
- stacje bazowe łączności radiotelefonicznej,
- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne pracujące w przemyśle

- urządzenia powszechnego użytku emitujące pola elektromagnetyczne, w tym pojedyncze aparaty telefonii komórkowej, sterowniki radiowe itp.

Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego głównymi emitorami pola elektromagnetycznego są stacje bazowe telefonii komórkowej. Wykaz masztów znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 14 Wykaz stacji bazowych telefonii komórkowych na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Lp.	Lokalizacja	Właściciel masztu	Właściciel nadajników
1	Danków	Play	Play
2	Danków	Plus	Plus
			Aero2
3	Danków nr 4	T-Mobile	T-Mobile
			NetWorkS!
4	Wełmin	T-Mobile	T-Mobile
			Orange
5	Tuczno ul. Strzelecka 2	T-Mobile	T-Mobile
			Plus
			Aero2
6	Lubicz	T-Mobile	T-Mobile
			Play
7	Strzelce Krajeńskie ul. Cmentarna 6a Elewator Zbożowy	-	Orange
			Play
			T-Mobile
			Plus
			Aero2
8	Strzelce Krajeńskie ul Bolesława Chrobrego 15 dzwonnica kościoła	-	Play
9	Zwierzyn ul. Strzelecka	Plus	Plus
			Aero2
10	Sierosławice 4	-	T-Mobile
			Orange
			Play
11	Gardzko	Orange	T-Mobile
12	Długie	Orange	Plus
			Aero2
13	Długie	T-Mobile	T-Mobile

			Orange
14	Stare Kurowo Świerczewskiego 13 Tartak Halew	-	Plus
			Aero2
15	Blotnica	T-Mobile	T-Mobile
			Orange
			Play
16	Gościm	Play	Play
17	Gościm	Plus	T-Mobile
			Orange
			Plus
			Aero2
18	Rąpin	Play	Play
19	Drezdenko Aleja Piastów 19A	T-Mobile	Play
			T-Mobile
			Orange
20	Drezdenko Aleja Piastów 50 maszt energetyki	-	Plus
			Aero2
21	Drezdenko Plac Kościelny 2 Kościół Przemienienia Pańskiego	-	Play
22	Drezdenko ul. Łąkowa oczyszczalnia ścieków	PTK Centertel	T-Mobile
			NetWorkS!
			Orange
23	Kępa Zagajna	-	T-Mobile
			Play
			Orange
24	Podlesiec działka nr 18/16	T-Mobile	T-Mobile
25	Dobiegniew Młyńska	PTK Centertel	T-Mobile
26	Dobiegniew Leśna 2	TON Emitel	Play
27	Dobiegniew Mickiewicza 14	Plus	Plus
			Aero2
28	Wołogoszcz	T-Mobile	T-Mobile
29	Słowin	Play	Play

Źródło: BTSearch

Nadmierne dawki promieniowania działają szkodliwie na wszystkie organizmy żywe. Sztuczne pola, generowane przez urządzenia techniczne, mogą znacząco wpływać na człowieka, zwierzęta, biologiczne procesy komunikacji międzykomórkowej oraz na procesy metaboliczne. Dlatego też ochrona przed szkodliwym promieniowaniem jest jednym z ważnych zadań ochrony środowiska. Pod względem rodzaju można wyróżnić promieniowanie jonizujące oraz niejonizujące, ze względu na źródło pochodzenia określa się promieniowanie naturalne (występujące w przyrodzie) i sztuczne (wytwarzane przez człowieka). W zależności od mocy urządzeń, ich konstrukcji, lokalizacji itd. różny może być zasięg oddziaływania tych urządzeń.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określone zostały w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku Dz. U. z 2019r. poz. 2448.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w 2021r. dokonał oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dla województwa lubuskiego za rok 2020 –opracowanie na podstawie pomiarów wykonanych przez inspekcję ochrony środowiska

Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego przeprowadzono badania w czterech punktach:

- Strzelce Krajeńskie, ul. Jedności Robotniczej
- Drezdenko, ul. Łąkowa
- Zwierzyn, ul. Wojska Polskiego 13
- Stare Kurowo, ul. Daszyńskiego 2

Zgodnie z art. 124 ustawy Prawo ochrony środowiska Dz. U. 2021 poz. 1973 Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku Dz. U. z 2019r. poz. 2448

Na podstawie wyników pomiarów zestawionych w opracowaniu pt. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dla województwa lubuskiego w 2020r., wykazano, że we wszystkich punktach pomiarowych w województwie lubuskim, nie stwierdzono przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych, a wyniki kształtowały się znacznie poniżej dopuszczalnej normy PEM, tj. 7 V/m.

Aby wyeliminować potencjalne negatywne oddziaływanie PEM na organizmy ludzkie proponuje się wprowadzenie prewencyjnych zapisów do Planów Zagospodarowania Przestrzennego, zabraniających lokalizację budynków w pobliżu źródeł promieniowania takich jak linie wysokiego napięcia, GPZ Główny Punkt Zasilający to stacja elektroenergetyczna zasilająca sieć SN w skład, której wchodzi rozdzielnice WN i SN oraz transformatory mocy itp. Wymaga się okresowego wykonywania pomiarów zgodnie z obowiązującymi przepisami w celu wyznaczenia rzeczywistego zasięgu oddziaływania linii i urządzeń oraz ewentualnego ustalenia stref ograniczonego użytkowania.

Należy również dążyć do stopniowego zastępowania ograniczeń w zagospodarowywaniu terenów wzdłuż linii zmniejszaniem zasięgu ich oddziaływania osiąganym środkami technicznymi.

6.3.1 Najważniejsze problemy i sukcesy

Najważniejsze problemy

Analiza stanu aktualnego dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne wskazała dość istotne problemy jakie istnieją na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego. Zdiagnozowane problemy zostały poniżej opisane według schematu: stan aktualny → cel poprawy. W zakresie Pól elektromagnetycznych najważniejszymi problemami są:

- obecność źródeł emisji pól elektromagnetycznych na obszarze gminy → dążenie do eliminacji tych źródeł bądź do ochrony przed emitowanym przez nie promieniowaniem elektromagnetycznym;
- nie podejmowanie działań edukacyjnych mających na celu informowanie mieszkańców o negatywnym oddziaływaniu pól elektromagnetycznych → prowadzenie działań edukacyjnych w tym zakresie;
- pogorszenie stanu technicznego urządzeń emitujących PEM oraz możliwa w związku z tym zwiększona emisja promieniowania elektromagnetycznego do środowiska → modernizacja urządzeń emitujących PEM.

Tabela 15 Najważniejsze sukcesy

Lp.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1	Zmierzenie do uwzględnienia zagadnienia pól elektromagnetycznych w dokumentach o charakterze planistycznym	Zagadnienie było przedmiotem analizy W poprzednim POŚ dla Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego.	Kontynuacja realizacji niniejszego zadania

6.3.2 Analiza SWOT.

Tabela 16 Tabela SWOT dla obszaru interwencji pola elektromagnetyczne.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
-przeprowadzanie pomiarów PEM przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.	- niewielki wpływ na ograniczanie emisji PEM, stan techniczny i modernizacje instalacji.
SZANSE	ZAGROŻENIA
-uwzględnianie lokalizacji urządzeń emitujących PEM w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, - wzrost świadomości społecznej związanej ze szkodliwością PEM.	- niepokoje społeczne związane z lokalizacją stacji bazowych telefonii komórkowych, - szybki rozwój technologii, stale rozbudowywana infrastruktura, większa liczba urządzeń, nowe technologie 5G

6.3.3 Tendencje zmian

Nasza planeta wytwarza naturalne pola elektromagnetyczne (PEM) w którym ewoluowały wszystkie organizmy żywe na Ziemi, przystosowały się do niego, a nawet nauczyły się wykorzystywać je do swoich celów. Oprócz naturalnego pola elektromagnetycznego coraz częściej pojawia się pojęcie „magnetosmogu”, który przekracza zdolności adaptacyjne i regeneracyjne organizmów. Im silniejsze pole, tym wyraźniejszy jest efekt biologiczny który wywołują. Pola elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości, emitowane przez urządzenia techniczne, mogą zaburzać nawigację i orientację przestrzenną owadów latających, w tym pszczoł. Pole o indukcji 2–5 T [Tesla – jednostka charakteryzująca wielkość indukcji magnetycznej] powoduje zmiany w pracy mięśnia sercowego (widoczne w obrazie EKG), a powyżej 7 T rozpoczynają się zaburzenia rozwoju zapłodnionych jaj wielu gatunków zwierząt wraz ze zmianą proporcji płci urodzonego potomstwa.

Z badań GIOŚ, wynika, że pomiary natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa lubuskiego nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych. Wyniki kształtowały się znacznie poniżej dopuszczalnej normy PEM, o którym mowa w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku Dz. U. z 2019r. poz. 2448.

Rozwijająca się dynamicznie struktura telekomunikacyjna, budowa nowych sieci przesyłowych, uruchamianie nowych nadajników powodują potencjalny wzrost wartości promieniowania. Planowanie, rozbudowa i modernizacja infrastruktury teleinformatycznej powinna odbywać się z zapewnieniem jej bezpieczeństwa oraz mechanizmów, jakości, co wpłynie pozytywnie na środowisko i przyczyni się do jego ochrony przed szkodliwym wpływem wytwarzanego przez nie promieniowania.

Prowadzący instalację oraz użytkownik urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne są zobowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia, każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia oraz każdorazowo w przypadku zmiany istniejącego stanu zagospodarowania i zabudowy nieruchomości skutkującej zmianami w występowaniu miejsc dostępnych dla ludności w otoczeniu instalacji lub urządzenia – na pisemny wniosek właściciela lub zarządcy nieruchomości, na której nastąpiła ta zmiana. Monitoring pól elektromagnetycznych prowadzi Główny Inspektor Ochrony Środowiska.

6.3.4 Zagadnienia horyzontalne:

- awarie spowodowane silnymi wiatrami i nadmiernym oblodzeniem;
- sztuczne pola, generowane przez urządzenia techniczne, mogą znacząco wpływać na człowieka, zwierzęta, biologiczne procesy komunikacji międzykomórkowej oraz na procesy metaboliczne;
- edukacja mieszkańców o zagrożeniach wynikających z wpływu pola elektromagnetycznego na ich zdrowie;
- monitoring pól elektromagnetycznych: prowadzący instalacje oraz Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

a. Adaptacja do zmian klimatu

W polskim systemie elektroenergetycznym dominują sieci napowietrzne, które są silnie narażone na negatywne oddziaływanie silnych wiatrów i nadmierne oblodzenie. Występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych, typu huragany czy intensywne burze, może doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia elektrowni wiatrowych, masztów telefonii komórkowej, linii elektroenergetycznych, a zatem ograniczenia w dostarczaniu energii do odbiorców. Zmiany klimatyczne będą miały swoje odzwierciedlenie w konieczności konserwacji infrastruktury mogącej emitować pola elektromagnetyczne i zapewnienia bezpieczeństwa jej funkcjonowania.

b. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Najgroźniejszymi typami zanieczyszczeń są jonizujące i niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne. Liczba źródeł pola elektromagnetycznego wzrasta wraz z rosnącym zapotrzebowaniem na energię elektryczną oraz zaawansowaniem technologii bezprzewodowych. Sztuczne pola, generowane przez urządzenia techniczne, mogą znacząco wpływać na biologiczne procesy komunikacji międzykomórkowej oraz na procesy metaboliczne.

c. Działania edukacyjne

Promieniowanie elektromagnetyczne stanowi zagrożenie dla zdrowia. Edukacja powinna polegać na przekazywaniu informacji na temat pola elektromagnetycznego. Głównym celem powinno być szerzenie wiedzy nt. szkodliwych wpływów technologii bezprzewodowych na zdrowie.

d. Monitoring środowiska

Prowadzący instalację oraz użytkownik urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne są zobowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia, każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia lub każdorazowo w przypadku zmiany istniejącego stanu zagospodarowania i zabudowy nieruchomości skutkującej zmianami w występowaniu miejsc dostępnych dla ludności w otoczeniu instalacji lub urządzenia – na pisemny wniosek właściciela lub zarządcy nieruchomości, na której nastąpiła ta zmiana. Monitoring pól elektromagnetycznych prowadzi GIOŚ. W ramach monitoringu GIOŚ prowadzi okresowe badania kontrolne poziomów pól w środowisku.

6.4 ZASOBY I JAKOŚĆ WÓD. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

W dniu 01.01.2018 r. weszła w życie nowa ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tj. Dz U. 2021 poz. 624), zastępująca obowiązujące Prawo wodne z 2001r. Nowa ustawa stanowi pełną implementację dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.

Ustawa kompleksowo reguluje gospodarowanie wodami, w tym kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, zarządzanie nimi oraz korzystanie z wód, sprawy własności wód i gruntów pokrytych wodami, a także zasady gospodarowania tymi składnikami, jako majątkiem Skarbu Państwa.

Ustawa wprowadza zarząd nad wodami w układzie zlewni, a nie wg. podziału administracyjnego, jak dotychczas. Na jej podstawie utworzono Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”, pełniące rolę gospodarza na wszystkich wodach publicznych. Miało to na celu sprawniejsze zarządzanie zasobami wodnymi, a także planowanie inwestycji wieloletnich. W skład Wód Polskich wchodzi następujące jednostki organizacyjne:

- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej z siedzibą w Warszawie;
- regionalne zarządy gospodarki wodnej z siedzibami w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Gliwicach, Krakowie, Lublinie, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie i we Wrocławiu;
- zarządy zlewni;
- nadzory wodne.

Państwowe Gospodarstwo Wodne przejęło obowiązki organów jednostek samorządów terytorialnych w zakresie wydawania decyzji i orzekania w sprawach gospodarki wodnej poprzez wydawanie m.in. pozwoleń wodnoprawnych.

6.4.1 Wody podziemne

Pod względem hydrogeologicznym powiat można podzielić na dwa rejony hydrogeologiczne. Rejon wysoczyzny morenowej – charakteryzuje się dużą zmiennością warunków hydrogeologicznych - głębokością występowania zwierciadła wód podziemnych i parametrów hydrogeologicznych warstw wodonośnych. Teren wysoczyzny można podzielić na dwie części: wschodnią, na której znajduje się GZWP nr 136 Dobiegniew oraz część zachodnią o bardzo zróżnicowaniach w budowie geologicznej, a co za tym idzie warunkach hydrogeologicznych,

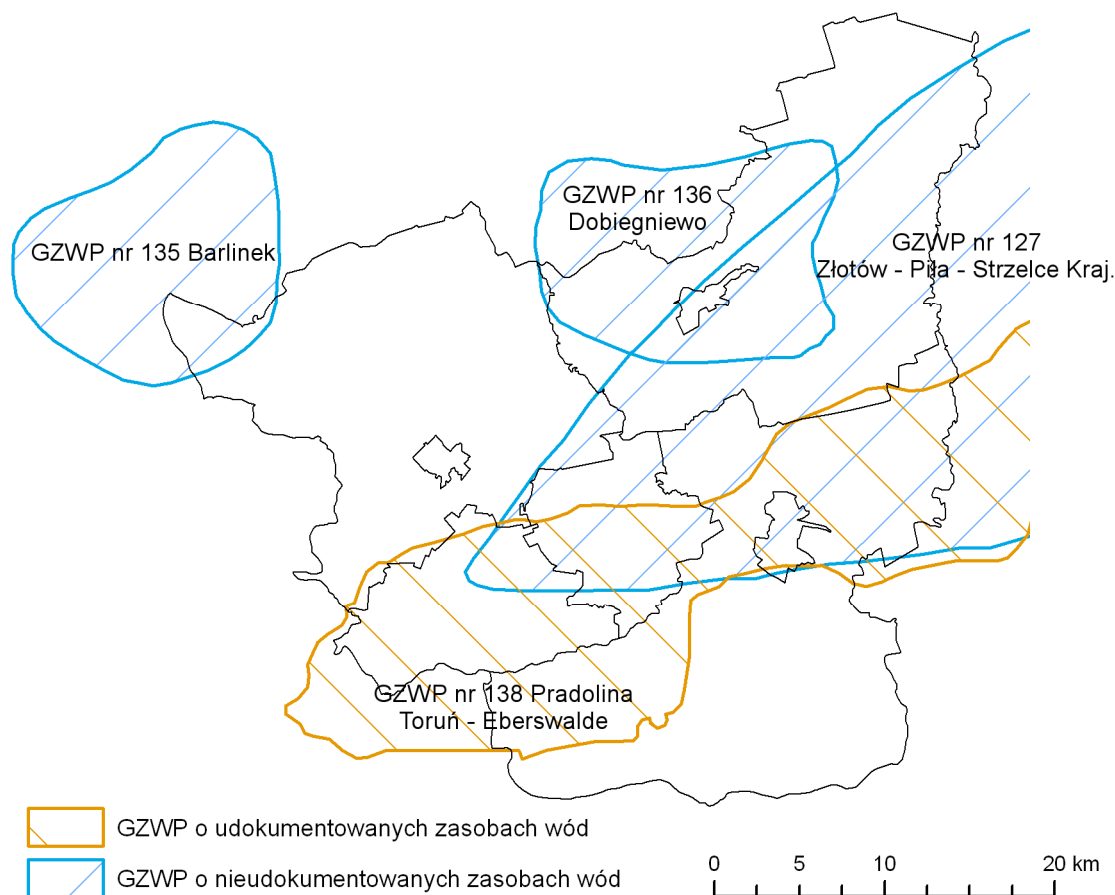
Rejon pradoliny – występujący tu poziomy wód podziemnych charakteryzuje się ciągłością poziomu wodonośnego, znaczną miąższością warstw wodonośnych (od 20 do 40 m) i wysokimi wartościami współczynnika wodoprzepuszczalności. Woda tego poziomu ma charakter przeważnie swobodny. Zwierciadło wód podziemnych w rejonie pradoliny obniża się stopniowo ku osi pradoliny oraz doliny Odry, co jest zgodne z ogólnym nachyleniem powierzchni terenu, i pozostaje w związku z odpływem powierzchniowym. Głębokość występowania zwierciadła zmienia się w przedziale od 0 do 15 m p.p.t. Bardzo dobre są parametry warstwy wodonośnej. Pradolina stanowi regionalną strefę drenażu wód podziemnych. Zasilana jest dopływem wód podziemnych z wysoczyzn oraz intensywną alimentacją wód opadowych, dzięki znacznej przewodności utworów przepuszczalnych.

Na terenie powiatu możemy wyodrębnić 4 główne zbiorniki wód podziemny w tym jeden subzbiornik wód podziemnych.

- GZWP nr 138 - zbiornik w utworach czwartorzędowych położony w obrębie Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej o powierzchni 986 km². Zbiornik ma status obszaru najwyższej ochrony (ONO). Główny użytkowy poziom wodonośny występujący na głębokości od kilku do 40 m, posiada miąższość zmienną od kilku do 25 m. Zasoby dyspozycyjne zbiornika szacowane są na 400.000 m³/d (M=2,26 l/s/km²). Średnia głębokość studni ujmujących wody zbiornika wynosi ok. 30 m. Ze zbiornika tego czerpią wodę praktycznie wszystkie ujęcia istniejące na terenie doliny Noteci,
- GZWP nr 136 Dobiegniew – zbiornik czwartorzędowy w utworach międzymorenowych o powierzchni 180 km³, o zasobach dyspozycyjnych 51 840 m³/d (M=3,33 l/s/km²). Zbiornik ma status obszaru wymagającego wysokiej ochrony (OWO). Wody podziemne tego zbiornika charakteryzują się klasą jakości Ic, czyli nieznacznie zanieczyszczonych i łatwych do uzdatniania,
- GZWP nr 135 Zbiornik Barlinek w utworach czwartorzędu w sandrach i w utworach międzymorenowych o powierzchni 170 km², o zasobach dyspozycyjnych 51 500 m³/d (M=3,51 l/s/km²). Wody podziemne tego zbiornika charakteryzują się klasą jakości Ib wody o dobrej jakości nie wymagające prostego uzdatniania oraz Ic, czyli nieznacznie zanieczyszczonych i łatwych do uzdatniania,
- Subzbiornik nr 127 – zbiornik o powierzchni 3876 km² w utworach piętra trzeciorzędowego. Wielkość zasobów dyspozycyjnych określono na 186000 m³/d (M=0,56 l/s/km²). Na terenie powiatu słabo rozpoznany (mała ilość otworów).

Na poniższym rysunku przedstawiono lokalizację poszczególnych GZWP na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego.

Rysunek 6 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych na terenie Powiatu Strzelecko Drezdeneckiego

Jednolite części wód podziemnych

Względem podziału na Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd 172) powiat znajduje się w granicach JCWPd nr 34 i 25:

Kod JCWPd 34: (Identyfikator UE: PLGW600034)

- Powierzchnia JCWPd [km²]: 2753.5
- Region wodny: Warty
- RZGW: RZGW Poznań
- Główna zlewnia w obrębie JCWPd (rząd zlewni) Noteć (III)
- Obszar bilansowy: P-XV Noteć Pradoliny Toruńsko - Eberswaldzkiej
- Region hydrogeologiczny : V – pomorski, VI – wielkopolski

Ocena stanu JCWPd, 2012r.

- Stan ilościowy: dobry
- Stan chemiczny: słaby
- Ogólna ocena stanu JCWPd: słaby
- Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych: zagrożona
- Przyczyna zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych:
- Przyczyny antropogeniczne:
- Zagrożenie wód podziemnych wynikające z obecności zanieczyszczeń odrolniczych związanych ze stosowaniem nawozów, środków ochrony roślin i hodowlą powodującą lokalnie przekroczenia stężeń progowych azotanów.

Rozpoznanie hydrogeologiczne *JCWPd 34* wykazało, że stanowi ona wielopoziomowy system wodonośny. Jest to złożony system wodonośny, w obrębie którego wyróżniono 2 piętra wodonośne: czwartorzędowe i neogeńskie, lokalnie neogeńsko - jurajskie. Granica południowa północna i zachodnia JCWPd poprowadzona jest po wododziale wód powierzchniowych

zlewni III-rzędu rzeki Dolnej Noteci, natomiast granica północna i wschodnia są poprowadzone po wododziale wód powierzchniowych IV - rzędu od ujścia Gwdy do Drawy oraz od Rawy do ujścia Noteci.

Generalnie należy przyjąć, że w strukturach hydrogeologicznych czwartorzędu tworzących poziom międzyglinowy i gruntowy, mamy do czynienia z układami lokalnymi krążenia tj., powiązania układu krążenia z wszystkimi wodami powierzchniowymi. Ponadto zasila on poziom podglinowy i neogeński oraz lokalnie jurajski. Natomiast drenaż poziomu międzyglinowego podglinowy i neogeński na opisywanej JCWPd odbywa się do doliny Noteci. Układy krążenia tych wód są powiązane poprzez przesączanie i okna hydrogeologiczne z poziomem neogeńskim.

System regionalny krążenia, gdzie zasilanie następuje poprzez dopływ wód z poza zlewni i poprzez przesączanie z wyżej położonych jednostek, zaznacza się w piętrze czwartorzędowym w poziomie podglinowym w piętrze neogeńskim. W obrazie hydroizohips zaznacza się silny drenujący charakter rzeki Noteci. Poziom neogeński zasilany jest z przesączania pionowego z poziomów wodonośnych czwartorzędu, ponadto duży udział w zasilaniu ma dopływ zewnętrzny z poza zlewni.

Poziom jurajski zasilany jest na drodze przesączania wód z poziomu neogeńskiego i poprzez dopływ boczny spoza zlewni. JCWPd leży w obrębie obszaru tranzytowego wód jurajskich, regionalny kierunek ich odpływu odbywa się z kierunku zachodniego i północnego do doliny Noteci, Warty i Odry. Doliny tych rzek stanowią główne bazy drenażu.

Kod JCWPd 25: (Identyfikator UE: PLGW600025)

- Powierzchnia JCWPd [km²]: 3288.5
- Region wodny : Warty
- RZGW: RZGW Poznań
- Główna zlewnia :w obrębie JCWPd (rząd zlewni) Drawa (IV)
- Obszar bilansowy: P-XVII Drawa
- Region hydrogeologiczny : V – pomorski,

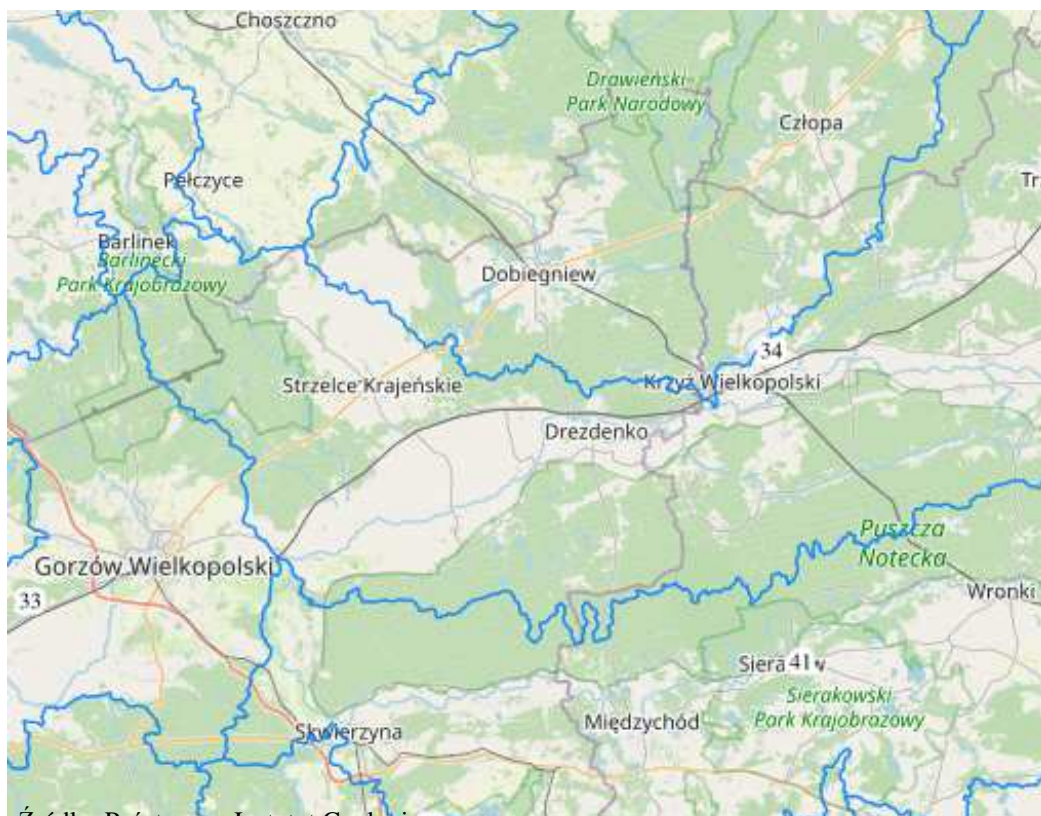
Ocena stanu JCWPd, 2012r.

- Stan ilościowy: dobry
- Stan chemiczny: dobry
- Ogólna ocena stanu JCWPd: dobra
- Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych: niezagrożona

Użytkowe poziomy wodonośne występują w obrębie utworów czwartorzędowych w strukturach sandru Drawy i poziomie międzyglinowym w poziomie mioceńskim neogenu. Rzeka Drawa i jej dopływy oraz jeziora (np. Drawskie) stanowią bazę drenażu poziomów wodonośnych czwartorzędu. Szereg jezior na omawianym obszarze nacina przypowierzchniowy kompleks glin zwałowych wchodząc w użytkowy poziom wodonośny. Generalnie jeziora można podzielić na:
- płytkie, których wody pozostają w związku z pierwszym użytkowym poziomem wodonośnym wód podziemnych,
- głębokie, których wody pozostają w związku z pierwszym i drugim użytkowym poziomem wodonośnym. Obszar zlewni stanowi w większości obszar zasilania poziomu mioceńskiego, którego osi drenażu jest dolina Noteci. Z uwagi na brak dużych poborów na ujęciach wód podziemnych, układ krążenia w zlewni zachowuje charakter naturalny.

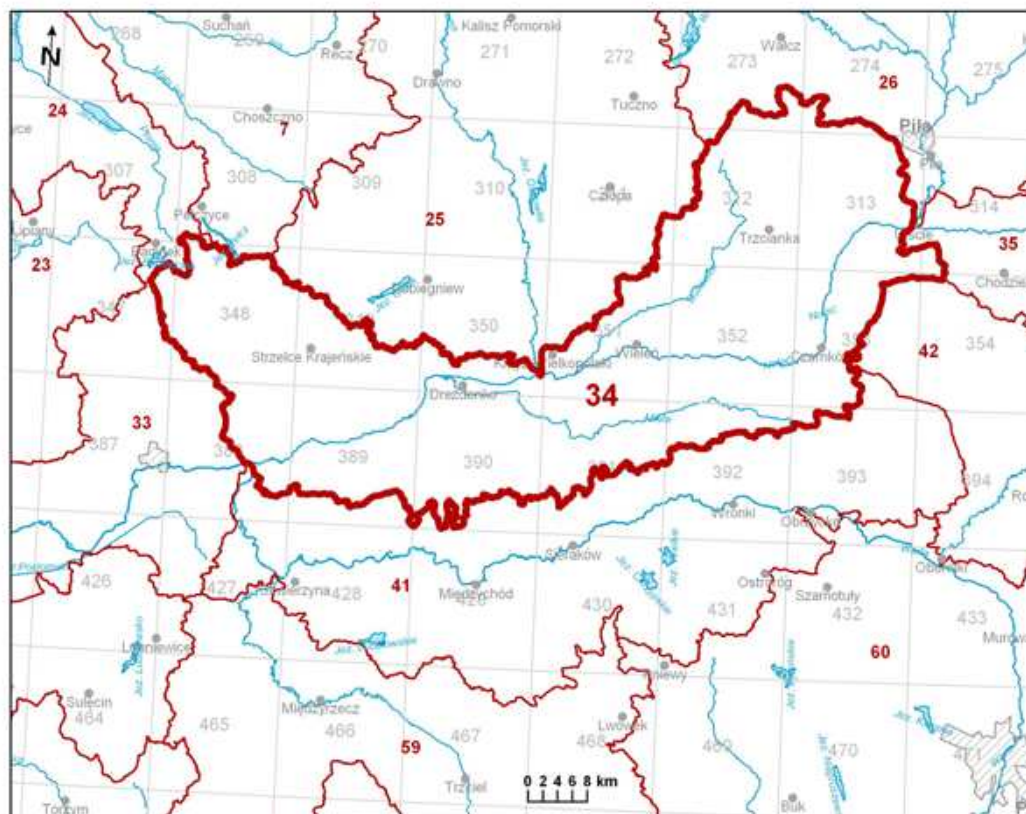
Poniżej na mapach przedstawiono obszar występowania JCWPd 34, 25

Rysunek 7 Mapa z występowaniem JCWPd w podziale na 172

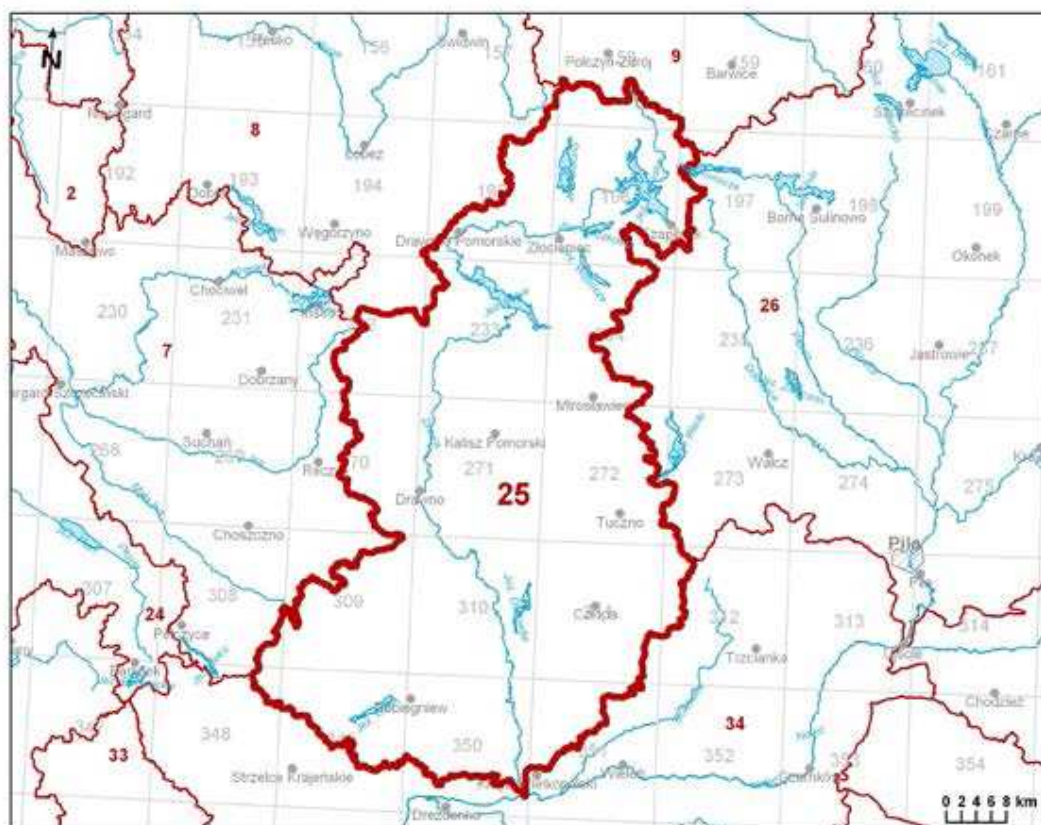
Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

Rysunek 8 Mapa z występowaniem JCWPd nr 34

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

Rysunek 9 Mapa z występowaniem JCWPd nr 25

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

Ocena jakości wód podziemnych – monitoring wód podziemnych

Monitoring jakości wód podziemnych prowadzony jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na poziomie krajowym (sieć krajowa) oraz w sytuacjach uzasadnionych specyficznymi potrzebami regionu, także w sieciach regionalnych. System obserwacji monitoringowych obejmuje zwykle (słodkie) wody podziemne, których zawartość substancji rozpuszczonych (mineralizacja) nie przekracza 1000 mg/l. Badania stanu wód podziemnych w sieci krajowej prowadzi Państwowy Instytut Geologiczny, będący z mocy ustawy Prawo wodne państwową służbą hydrogeologiczną zobligowaną do wykonywania badań i oceny stanu wód podziemnych. Badania wód w sieciach regionalnych, w zakresie elementów fizykochemicznych, wykonywane są przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Celem monitoringu, jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o ilości i stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych ukierunkowanych na osiągnięcie dobrego stanu wód, a także na potrzeby wypełnienia obowiązków sprawozdawczych wobec Komisji Europejskiej.

Wyniki oznaczeń terenowych i laboratoryjnych poddano analizie i wyznaczono klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148)

Klasyfikacja obejmuje pięć klas jakości wód, z uwzględnieniem przepisów w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi:

- klasa I – wody o bardzo dobrej jakości:
  - wartości wskaźników jakości wody są kształtowane jedynie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w warstwie wodonośnej,
  - żaden ze wskaźników jakości wody nie przekracza wartości dopuszczalnych jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- klasa II – wody dobrej jakości:
  - wartości wskaźników jakości wody nie wskazują na oddziaływania antropogeniczne,
  - wskaźniki jakości wody, z wyjątkiem Żelaza i manganu, nie przekraczają wartości dopuszczalnych jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- klasa III – wody zadowalającej jakości:
  - wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów lub słabego oddziaływania antropogenicznego,
  - mniejsza część wskaźników jakości wody przekracza wartości dopuszczalne jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości:
  - wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów oraz słabego oddziaływania antropogenicznego,
  - większość wskaźników jakości wody przekracza wartości dopuszczalne jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- klasa V – wody złej jakości:
  - wartości wskaźników jakości wody potwierdzają oddziaływania antropogeniczne,
  - woda nie spełnia wymagań określonych dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W 2020 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring operacyjny stanu chemicznego wybranych jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 390 punktach pomiarowych na terenie całego kraju.

Do wskaźników decydujących, o jakości wody zaliczono: wapń, żelazo, mangan, odczyn, wodorowęglany, temperaturę wody, azotany, fosforany, amoniak, potas, nikiel, siarczany i magnez. Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego dokonano analizy wód podziemnych w 4 punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie powiatu. Wody podziemne w wytypowanych punktach pomiarowych mieściły się w klasie II i IV. Wyniki klasyfikacji przedstawiono w tabelach zamieszczonej poniżej.

Tabela 17 Monitoring jakości wód podziemnych - monitoring operacyjny 2020

Nr MONBADA	Identyfikator UE (172)	PUWG 1992 X	PUWG 1992 Y	Województwo	Powiat	Gmina	Miejscowość
540	PL600034_015	266948,24	563499,68	lubuskie	Strzelecko-Drezdenecki	Strzelce Krajeńskie (gm. miejsko-wiejska)	Strzelce Klasztorne
1257	PL600034_014	273260,18	552592,32	lubuskie	Strzelecko-Drezdenecki	Zwierzyn (gm. wiejska)	Gościmiec
2023	PL600034_013	279898,44	548402,27	lubuskie	Strzelecko-Drezdenecki	Drezdenko (gm. miejsko-wiejska)	Gościm
2024	PL600034_016	262301,76	552881,40	lubuskie	Strzelecko-Drezdenecki	Zwierzyn (gm. wiejska)	Górki Noteckie

Nr MONBADA	Identyfikator UE (172)	Kod UE JCWPd 172	Stratygrafia	Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m]	Przedział ujętej warstwy wodonośnej [m p.p.t]	Nazwa dorzecza	RZGW	JCWPd 172
540	PL600034_015	PLGW600034	Q	23,00	25,00-29,00	dorzecze Odry	Bydgoszcz	34
1257	PL600034_014	PLGW600034	Q	1,60	7,00-9,00	dorzecze Odry	Bydgoszcz	34
2023	PL600034_013	PLGW600034	Q	0,50	6,00-11,00	dorzecze Odry	Bydgoszcz	34
2024	PL600034_016	PLGW600034	Q	2,80	9,00-18,50	dorzecze Odry	Bydgoszcz	34

Nr MONBADA	Identyfikator UE (172)	Kod UE JCWPd 172	Zwierciadło wody	Typ ośrodka	Rodzaj otworu	Użytkowanie terenu	Rodzaj monitoringu	Końcowa klasa jakości
540	PL600034_015	PLGW600034	napięte	porowy	st. wiercona	4. Zabudowa wiejska	Monitoring operacyjny	II
1257	PL600034_014	PLGW600034	swobodne	porowy	piezometr	7. Grunty orne	Monitoring operacyjny	IV
2023	PL600034_013	PLGW600034	swobodne	porowy	st. wiercona	10. Lasy	Monitoring operacyjny	II
2024	PL600034_016	PLGW600034	swobodne	porowy	st. wiercona	10. Lasy	Monitoring operacyjny	II

6.4.2 Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe płynące

Sieć hydrograficzna powiatu jest zróżnicowana. W części północnej, słabo rozwinięta, natomiast w części południowej, w dolinie rzeki Noteci jest gęsta, utworzona głównie przez sieć kanałów i rowów melioracyjnych. Teren powiatu położony jest w całości w zlewni rzeki Noteci.

Powiat położony jest na obszarze dwóch regionów wodnych – Regionu Warty i Regionu Środkowej Odry. Granica między tymi regionami biegnie od punktu topograficznego 103,8 do punktu granicznego gmin Pełczyce – Strzelce Krajeńskie – Krzęcin.

Poniżej przedstawiono wykaz cieków wraz z ich długościami w rozbiciu na gminy powiatu. Najważniejsze cieki zostały zaznaczone na rysunku numer 8.

Gmina Dobiegniew

1. rz. Mierzęcka Struga - 29.740 m, w tym uregulowane - 21.700 m
2. rz. Koczynka - 3.000 m, w tym uregulowane - 3.000 m
3. k. Osieczka - 1.050 m
4. k. Karpiówka - 915 m
5. k. Słonówka - 2.820 m
6. k. Pokrętna - 12.800 m

7. k. Podlasianka - 1.400 m
8. k. Sucha - 14.300 m

R a z e m: rzeki - 32.740 m, w tym uregulowane - 24.700 m
kanały - 33.285 m

O g ó ł e m: 66.025 m

Gmina Stare Kurowo

1. rz. Stara Noteć - 6.020 m, w tym uregulowane 6.020 m
2. k. Czajka - 7.420 m
3. k. Doprowadzalnik-Klesno - 7.556 m
4. k. Równoleżnik - 9.860 m
5. k. Opaskowy-Noteć - 11.120 m
6. k. Pulsa - 4.580 m
7. k. Rzęcinka - 9.111 m
8. k. Winniczek - 3.805 m

R a z e m: rzeki - 6.020 m, w tym uregulowane - 6.020 m
kanały - 53.452 m

O g ó ł e m: 59.472 m

Gmina Drezdenko

1. rz. Miała - 2.230 m, w tym uregulowane 2.230 m
2. rz. Stara Noteć - 13.605 m, w tym uregulowane 13.605 m
3. k. Chełstnica - 2.900 m
4. k. Człapia - 7.170 m
5. k. Gościmka - 8.850 m
6. k. Kostny - 4.940 m
7. k. Leniwka - 1.760 m
8. k. Lubiątka - 17.410 m
9. k. Niegosławka - 1.890 m
10. k. Opaskowy-Noteć - 19.476 m
11. k. Perkoz - 1.960 m
12. k. Rudawa - 14.275 m
13. k. Wierzbica - 8.300 m
14. k. Zbiornik-Lipno - 800 m

- 15. k. Zielony - 2.800 m
  - 16. k. Goszczanowski - 3.550 m
  - 17. k. Główny - 4.780 m
-

R a z e m: rzeki - 15.835 m, w tym uregulowane 15.835 m
kanały - 100.861 m

O g ó ł e m: 116.696 m

Gmina Strzelce Kraj.

- 1. rz. Ogardna - 3.000 m, w tym uregulowane 3.000 m
  - 2. k. Młynówka - 7.065 m km 2+320 - 9+385
  - 3. k. Gardzka - 2.530 m
  - 4. k. Sarbina - 3.800 m
  - 5. k. Pełcz - 21.300 m
-

R a z e m: rzeki - 3.000 m, w tym uregulowane - 3.000 m
kanały - 34.695 m

O g ó ł e m: 37.695 m

Gmina Zwierzyn

- 1. rz. Stara Noteć - 16.250 m, w tym uregulowane 16.250 m
- 2. k. Górczynka - 3.860 m
- 3. k. Jastrzębka - 4.200 m
- 4. k. Maślanka - 6.470 m
- 5. k. Mirówka - 6.266 m
- 6. k. Młynówka - 2.320 m
- 7. k. Olszynka - 3.400 m
- 8. k. Opaskowy-Noteć - 17.500 m
- 9. k. Pławianka - 3.230 m
- 10. k. Pełcz - 5.000 m
- 11. k. Pula - 13.500 m
- 12. k. Rzęcinka - 3.500 m
- 13. k. Santoczna - 2.800 m
- 14. k. Sarbina - 3.500 m
- 15. k. Starorzecze - 1.100 m
- 16. k. Strużka - 1.700 m

17. k. Ujście	- 380 m
18. k. Winniczek	- 3.000 m
19. k. Żółwinka	- 8.151 m

R a z e m: rzeki - 16.250 m, w tym uregulowane - 16.250 m
kanały - 89.877 m

O g ó ł e m: 106.127 m

OGÓŁEM POWIAT: 386.015 m

w tym:

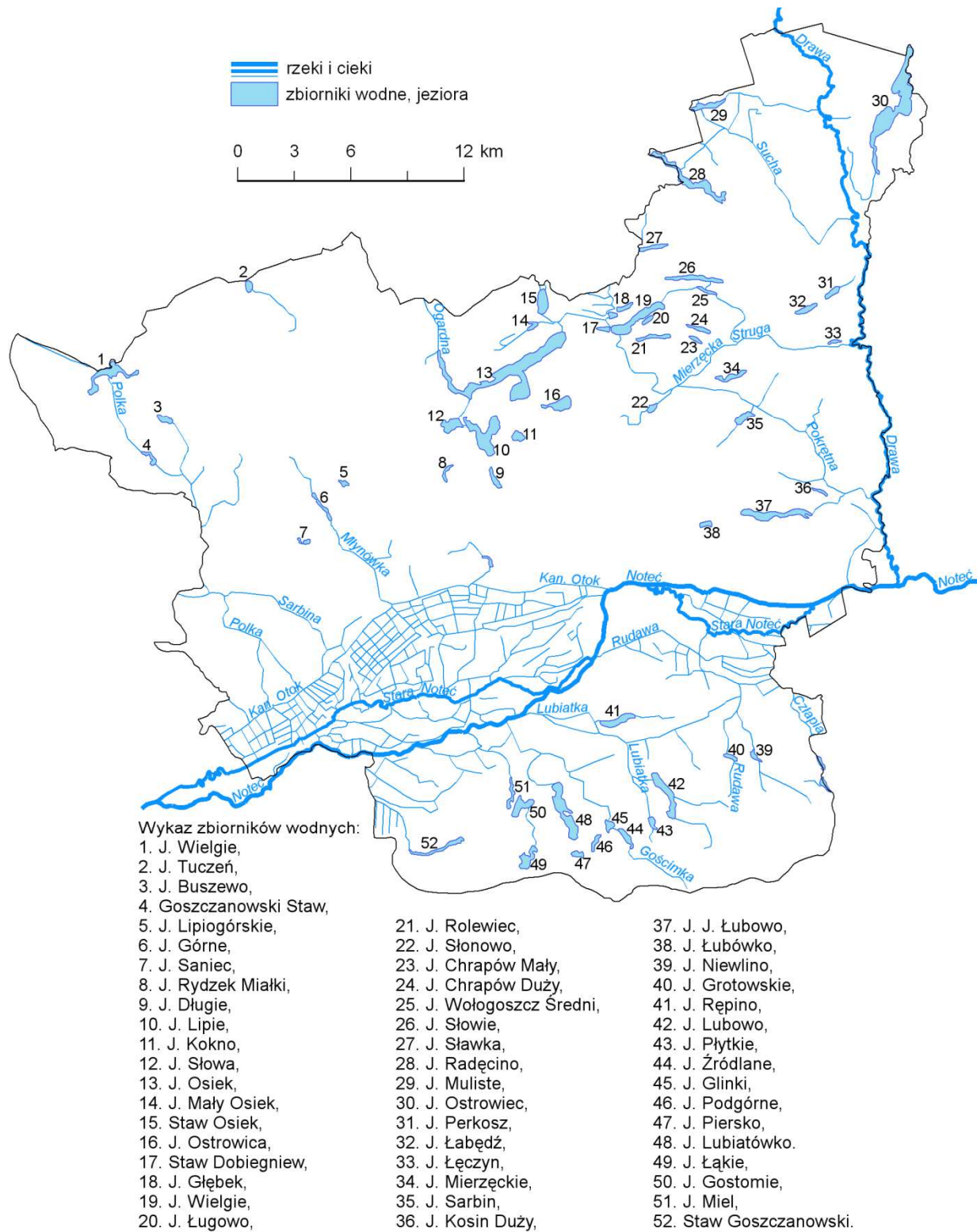
- rzeki - 73.845 m – uregulowane - 65.805 m
- kanały - 312.170 m

Wody powierzchniowe stojące

Na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego znajduje się 107 jezior o powierzchni powyżej 1 ha, o powierzchni ogólnej 3528,99 ha. Są one zróżnicowane pod względem głębokości, wielkości oraz genezy powstania. Łączna powierzchnia lustra wody wynosi 2795,73 ha. W podziale na poszczególne gminy ilości jezior prezentują się następująco:

- Dobiegniew – 42 jeziora, o łącznej powierzchni 2136,22 ha,
- Drezdenko – 23 jeziora, o łącznej powierzchni 815,58 ha,
- Stare Kurowo – 2 jeziora, o łącznej powierzchni 15,49 ha,
- Strzelce Krajeńskie – 39 jezior, o łącznej powierzchni 558,25 ha,
- Zwierzyn – 1 jezioro, o powierzchni 3,45 ha.

Na poniższej mapie zaznaczono 52 największe jeziora, rzeki oraz ciek wodne występujące na terenie powiatu.

Rysunek 10 Sieć wód powierzchniowych na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego

Źródło: Opracowanie własne

6.4.3 Ocena jakości wód płynących

Zgodnie z ustawą *Prawo wodne* realizacja monitoringu wód powierzchniowych ma na celu m.in. pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami i oceny osiągnięcia celów środowiskowych przypisanych jednolitym częściom wód powierzchniowych, czyli oddzielnym i znaczącym elementom wód powierzchniowych, takich jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny; sztuczny zbiornik wodny; struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części; morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne.

Punkty pomiarowo-kontrolne w ramach poszczególnych sieci zostały zlokalizowane na podstawie dostępnych dokumentów referencyjnych przekazanych przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej oraz wytycznych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Badania wód rzek i zbiorników zaporowych, w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych oraz chemicznych prowadzone były w następujących sieciach:

- monitoringu diagnostycznego (MD),
- monitoringu operacyjnego (MO),
- monitoringu obszarów wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych (MOEU),
- monitoringu jcw przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych (MO-RE),
- monitoringu obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, ustanowionych w ustawie o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie (MDNA, MONA).

W jednym punkcie pomiarowo-kontrolnym mogło być realizowanych kilka programów badań.

Zakres corocznej oceny w jednolitych częściach wód objętych monitoringiem operacyjnym w operacyjnych punktach pomiarowo-kontrolnych uzależniony jest od zrealizowanego w danym roku programu. W przypadku tego rodzaju monitoringu ocena stanu ekologicznego (lub potencjału ekologicznego) jest oceną sporządzoną na podstawie ograniczonej liczby wskaźników, ukierunkowaną na oddziaływującą na daną jednolitą część wód presję. Ocena ta nie świadczy więc w pełni o rzeczywistym stanie ekologicznym, ale o skuteczności wdrożonych programów naprawczych. Na jej podstawie można również wnioskować o stanie ekologicznym w jakim znajduje się dana jednolita część wód, przy czym pełną oceną jest ocena wykonywana w ramach monitoringu diagnostycznego.

Dodatkowo, zgodnie z kalendarzami wynikającymi z odpowiednich przepisów i dyrektyw, wykonywane są oceny dla jednolitych części wód, zlokalizowanych na obszarach chronionych (punkty pomiarowe w monitoringu obszarów chronionych).

Szczegółowy program badawczy zawarty jest w programach monitoringu środowiska, dostępnych na stronach internetowych GIOŚ.

Klasyfikacja elementów biologicznych

Klasyfikacja elementów biologicznych polega na nadaniu każdemu badanemu elementowi jednej z pięciu klas jakości wód powierzchniowych, przy czym:

- klasa I oznacza stan bardzo dobry/maksymalny potencjał biologicznego wskaźnika jakości wód,
- klasa II oznacza stan/potencjał dobry biologicznego wskaźnika jakości wód,
- klasa III oznacza stan/potencjał umiarkowany biologicznego wskaźnika jakości wód,
- klasa IV oznacza stan/potencjał słaby biologicznego wskaźnika jakości wód,
- klasa V oznacza stan/potencjał zły biologicznego wskaźnika jakości wód.

Po porównaniu wyników klasyfikacji uzyskanych dla poszczególnych elementów biologicznych o wyniku klasyfikacji decydował ten element, któremu nadano najmniej korzystną klasę.

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych

Do elementów fizykochemicznych, wspierających elementy biologiczne, zalicza się wskaźniki charakteryzujące (wskaźniki z grupy od 3.1 do 3.5.):

- stan fizyczny, w tym warunki termiczne,
- zasolenie,
- zakwaszenie,
- warunki biogenne,

oraz wskaźniki z grupy substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (wskaźniki z grupy 3.6).

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych polega na przypisaniu każdemu badanemu wskaźnikowi odpowiedniej klasy jakości wód powierzchniowych, przy czym:

- klasa I oznacza stan bardzo dobry/maksymalny potencjał,
- klasa II oznacza stan dobry/dobry potencjał,
- niespełnienie wymogów klasy II oznacza stan/potencjał poniżej dobrego.

Określenia klasy jakości wód dla każdego z badanych wskaźników dokonuje się przez porównanie wartości średniej rocznej (o ile w załącznikach do rozporządzenia nie określono inaczej) z wartościami granicznymi, przy czym ilość wyników pomiarów przyjmowana do obliczeń średniej rocznej nie może być mniejsza niż 4. O klasyfikacji decyduje ten wskaźnik, któremu nadano najmniej korzystną klasę.

Klasyfikacja elementów hydromorfologicznych

Do klasyfikacji elementów hydromorfologicznych w rzekach i zbiornikach zaporowych przyjęto opracowaną w 2012 „Metodykę prowadzenia przeglądów i obserwacji oraz klasyfikacji elementów hydromorfologicznych wspierających elementy biologiczne zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną, Załącznik V”.

Zgodnie z nią, dla każdej JCW wyliczono wartości punktowe poszczególnych elementów branych pod uwagę przy ocenie (reżim hydrologiczny, ciągłość cieku, warunki morfologiczne) i przyporządkowano do zaproponowanych w metodyce granic klas. Zgodnie z wytycznymi GIOŚ uwzględniono jedynie dwie klasy:

- klasa I oznacza stan/potencjał bardzo dobry,
- klasa II (poniżej klasy I) oznacza stan/potencjał dobry lub niższy.

Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego

Stan/potencjał ekologiczny jednolitych części wód ocenia się na podstawie wyników klasyfikacji elementów fizykochemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych.

Klasyfikację **stanu ekologicznego** przeprowadza się dla naturalnych jednolitych części wód powierzchniowych. Klasyfikacja polega na nadaniu jednolitej części wód powierzchniowych jednej z pięciu klas stanu ekologicznego, przy czym:

- klasa I oznacza bardzo dobry stan ekologiczny,
- klasa II oznacza dobry stan ekologiczny,
- klasa III oznacza umiarkowany stan ekologiczny,
- klasa IV oznacza słaby stan ekologiczny,
- klasa V oznacza zły stan ekologiczny.

Klasyfikację **potencjału ekologicznego** przeprowadza się dla jednolitych części wód powierzchniowych sztucznych i silnie zmienionych, w tym zbiorników zaporowych. Klasyfikacja polega na nadaniu jednolitej części wód powierzchniowych jednej z pięciu klas potencjału ekologicznego, przy czym:

- klasa I oznacza maksymalny potencjał ekologiczny,

- klasa II oznacza dobry potencjał ekologiczny,
- klasa III oznacza umiarkowany potencjał ekologiczny,
- klasa IV oznacza słaby potencjał ekologiczny,
- klasa V oznacza zły potencjał ekologiczny.

Stan/potencjał ekologiczny JCWP klasyfikuje się na podstawie danych uzyskanych w wyniku realizacji badań monitoringowych w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym.

Stan/potencjał ekologiczny fragmentu JCWP będącego obszarem chronionym klasyfikuje się na podstawie danych uzyskanych w wyniku realizacji badań monitoringowych w punkcie pomiarowo-kontrolnym monitoringu obszarów chronionych, przy czym dopuszcza się możliwość wykorzystania danych dot. elementów biologicznych uzyskanych z badań prowadzonych w punkcie reprezentatywnym.

Klasyfikacja stanu chemicznego

Stan chemiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się na podstawie oceny wyników badań substancji priorytetowych i innych substancji zanieczyszczających.

Przyjmuje się, że jednolita część wód jest w dobrym stanie chemicznym, jeżeli dla każdego punktu pomiarowo-kontrolnego wartości średnioroczne (wyrażone, jako średnia arytmetyczna z pomierzonych stężeń wskaźników) oraz stężenia maksymalne (wyrażone jako 90. percentyl) nie przekraczają dopuszczalnych wartości odpowiednio średniorocznych i dopuszczalnych stężeń maksymalnych określonych dla poszczególnych kategorii wód. Jeżeli JCWP nie spełnia ww. wymagań określa się jej stan chemiczny jako „poniżej dobrego”.

Klasyfikacja stanu

Stan jednolitych części wód powierzchniowych ocenia się na podstawie wyników badań z reprezentatywnego dla danej JCWP punktu pomiarowego (MD, MO), uwzględniając wyniki klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych i wyniki klasyfikacji stanu chemicznego.

Stan jednolitej części wód można ocenić jako dobry lub zły, w zależności od klasyfikacji stanu chemicznego i stanu/potencjału ekologicznego. Jednolita część wód powierzchniowych może być oceniana jako będąca w dobrym stanie tylko jeżeli jej stan chemiczny jest dobry i jednocześnie jej stan/potencjał ekologiczny są co najmniej dobre.

Rysunek 11 Sposób oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych

		Stan chemiczny	
		dobry	poniżej dobrego
Stan ekologiczny/ potencjał ekologiczny	bardzo dobry stan ekologiczny/ maksymalny potencjał ekologiczny	dobry stan wód	zły stan wód
	dobry stan ekologiczny/ dobry potencjał ekologiczny	dobry stan wód	zły stan wód
	umiarkowany stan ekologiczny/ umiarkowany potencjał ekologiczny	zły stan wód	zły stan wód
	słaby stan ekologiczny/ słaby potencjał ekologiczny	zły stan wód	zły stan wód
	zły stan ekologiczny/ zły potencjał ekologiczny	zły stan wód	zły stan wód

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska dokonał „Oceny stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019”. Wyniki oceny stanu dla jednolitych części wód powierzchniowych na terenie powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego przedstawia poniższa tabela

Tabela 18 Wyniki monitoringu JCWP na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego w latach 2014-2019

Nazwa JCW /nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizyko- chemicznych	Klasa elementów fizyko- chemicznych – specyficzne zanieczyszcze	Stan/potencjał ekologiczny	Stan Chemi- czny	Stan JCW
Płociczna od Runicy do ujścia PLRW6000251888789/ Płociczna - m. Kamienna PL02S0401_1644	2	2	2	Klasa 2 dobry stan ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Sucha od jez. Radęcino do ujścia PLRW6000181888769/ Sucha - ujście do Drawy (poniżej Radęcina) PL02S0401_3548	-	-	-	-	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Mierzęcka Struga do wypływu z jez. Wielgie PLRW6000251888893/ Mierzęcka Struga - powyżej jez. Wielgie (m. Dobiegiew) PL02S0401_3501	3	>2	2	Klasa 3 umiarkowany stan ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Mierzęcka Struga od jez. Wielgie do ujścia PLRW6000201888899/ Mierzęcka Struga - m. Łęczyn PL02S0401_1630	3	>2	2	Klasa 3 umiarkowany stan ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Pokrętna PLRW6000181888949/ Pokrętna - ujście do Drawy (m. Drawiny) PL02S0401_3502	4	>2	2	Klasa 4 słaby stan ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Drawa od Mierzęckiej Strugi do ujścia PLRW600024188899/ Drawa – Łokacz PL02S0501_0741	4	2	2	Klasa 4 słaby stan ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Drawa od Drawicy do Mierzęckiej Strugi PLRW600020188879/ Drawa - poniżej ujścia Płocicznej (m. Stare Osieczno) PL02S0401_3500	2	>2	>2	Klasa 3 umiarkowany stan ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Człapia PLRW600017188926/ Człapia - m. Lipno PL02S0401_0293	3	>2	2	Klasa 3 umiarkowany stan ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Miała od Dopływu z Pęckowa do ujścia PLRW600020188929/ Miała - m. Drezdenko PL02S0401_0680	4	>2	2	Klasa 4 słaby stan ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Rudawa	3	>2	2	Klasa 3	Poniżej	Zły

PLRW600017188932/ Rudawa - m. Trzebicze PL02S0401_0295				umiarkowany stan	dobrego	stan wód
Gościmka PLRW600017188969/ Gościmka - ujście do Noteci (m. Gościm) PL02S0401_3499	3	>2	2	Klasa 3 umiarkowany stan	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Kanał Goszczanowski PLRW600023188972/ Kanał Goszczanowski – ujście do Noteci PL02S0401_3953	3	2	2	Klasa 3 umiarkowany stan	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Stara Noteć PLRW600023188974/ Stara Noteć - m. Santok PL02S0401_0678	4	>2	2	Klasa 4 słaby stan ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Otok (Kanał Otok) PLRW60000188989/ Otok (Kanał Otok) - m. Santok PL02S0401_0681	3	1	2	Klasa 3 umiarkowany stan	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Noteć od Drawy do Rudawy PLRW600021188931/ Noteć - m. Drezdenko PL02S0401_3208	4	>2	2	Klasa 4 słaby stan ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Noteć od Rudawy do Kanału Goszczanowskiego PLRW600021188971/ Noteć - most na drodze Gościmiec-Goszczanowiec PL02S0401_3313	4	>2	2	Klasa 4 słaby stan ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Dopływ ze Strzelec Krajeńskich PLRW600018188982/ Dopływ ze Strzelec Krajeńskich - m. Zwierzyn PL02S0401_0679	3	>2	-	Klasa 3 umiarkowany stan	-	Zły stan wód
Łączna PLRW600018188988/ Łączna - m. Płomykowo PL02S0401_0301	3	>2	-	Klasa 3 umiarkowany stan	-	Zły stan wód
Moczel PLRW6000181888749/ Moczel - m. Moczele PL02S0401_0300	3	>2	2	Klasa 3 umiarkowany stan	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Pelcz PLRW6000181889849/ Pelcz - m. Górki Noteckie PL02S0401_1651	2	>2	2	Klasa 3 umiarkowany stan	Poniżej dobrego	Zły stan wód
Santoczna PLRW6000181889869/ Santoczna - m. Górki Noteckie PL02S0401_1652	2	>2	2	Klasa 3 umiarkowany stan	Poniżej dobrego	Zły stan wód

Objaśnienia: JCW - Jednolite części wód zostały wyznaczone, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną, która definiuje je jako: oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Monitoringu wód powierzchniowych w ramach państwowego monitoringu środowiska

6.4.4 Gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarka Ściekowa

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych Polska przystępując do Unii Europejskiej zobowiązała się do wypełnienia wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (Dz. Urz. WE L 135 z 30.05.1991 r., str. 40-52, z późn. zm.; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 002, str. 26) zgodnie z określonymi w negocjacjach i zapisanymi w Traktacie Akcesyjnym terminami i okresami przejściowymi. W rozmowach przedakcesyjnych wynegocjowane zostały, bowiem dostosowawcze okresy przejściowe na wprowadzenie przepisów ww. dyrektywy do końca 2015 r. Dlatego też, aby zidentyfikować faktyczne potrzeby w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej oraz uszeregować ich realizację w taki sposób aby wywiązać się ze zobowiązań traktatowych, utworzono Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK).

Program ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2003 r. KPOŚK stanowi wykaz aglomeracji, które muszą zostać wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków w terminach określonych w Programie. Do chwili obecnej przeprowadzono pięć jego aktualizacji w latach: 2005, 2009, 2010, 2015 i 2017.

31 lipca 2017 r. Rada Ministrów przyjęła piątą aktualizację KPOŚK. Przyjęta przez rząd aktualizacja zawiera listę zadań zaplanowanych przez samorządy do realizacji w latach 2016-2021. AKPOŚK 2017 dotyczy 1587 aglomeracji o równorzędnej liczbie mieszkańców (38,8 mln), w których zlokalizowanych jest 1769 oczyszczalni ścieków komunalnych. Aglomeracje ujęte w aktualizacji zostały podzielone na priorytety według znaczenia inwestycji oraz pilności zapewnienia środków. Z przedstawionych przez aglomeracje zamierzeń inwestycyjnych wynika, że w ramach piątej aktualizacji planowane jest wybudowanie 116 nowych oczyszczalni ścieków oraz przeprowadzenie innych inwestycji na 1010 oczyszczalniach. Planowane jest również wybudowanie 14 661 km nowej sieci kanalizacyjnej oraz zmodernizowanie 3 506 km sieci istniejącej. Potrzeby finansowe na realizację ww. przedsięwzięć wynoszą 27,85 mld zł.

Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego wyznaczone zostały cztery aglomeracje: Strzelce Krajeńskie, Drezdenko, Stare Kurowo w skład, której wchodzi gminy Stare Kurowo oraz Zwierzyn a także Dobiegniew. Aktualny istniejący stan infrastruktury kanalizacyjnej na terenie Powiatu opisuje tabela 19 natomiast wyszczególnienie istniejących oczyszczalni ścieków wraz z ich charakterystyką przedstawia tabela nr 20.

Tabela 19 Istniejący stan infrastruktury kanalizacyjnej w poszczególnych aglomeracjach na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Nazwa aglomeracji	Gminy wchodzące w skład aglomeracji	RLM	Liczba mieszkańców w granicach aglomeracji	Liczba mieszkańców stałych korzystających z sieci kanalizacyjnej	Całkowita długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej i ogólnospławnej razem [km]	RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej na koniec 2019 r.	Całkowita ilość ścieków wytworzonych na terenie aglomeracji w roku sprawozdawczym [tys. m ³ /r]	Lokalizacja oczyszczalni	Aktualny rodzaj oczyszczalni
Strzelce Krajeńskie	Strzelce Krajeńskie	14404	12 709	12 556	86,6	12 556	415,5	Strumykowa 5, Strzelce Krajeńskie	Oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu i fosforu
Drezdenko	Drezdenko	13633	11 013	10 673	76,1	10 673	631,2	Łąkowa, Drezdenko	Biologiczna
Stare Kurowo	Stare Kurowo, Zwierzyn	3 573	3 576	1 265	13,7	1 265	61,8	Stare Kurowo Wiejska	Biologiczna
Dobiegiew	Dobiegiew	5 658	5 491	5 196	91,3	5 196	145,0	Nowomłyńska, Dobiegiew	Biologiczna

Źródło: Sprawozdanie KPOŚK za 2019r.

Tabela 20 Charakterystyka oczyszczalni ścieków na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Id oczyszczalni ścieków	Nazwa oczyszczalni	Dane o istniejącej oczyszczalni			Wypełnienie obowiązujących standardów oczyszczania	Przeróbka osadów		
		Rodzaj istniejącej oczyszczalni	Projektowa przepustowość oczyszczalni [m ³ /d]			Sucha masa osadów powstających na oczyszczalni [Mg s.m./rok]	Metoda przeróbki osadu na oczyszczalni poprzedzająca zagospodarowanie	Forma zagospodarowania osadu
			średnia	maksymalna				
PLLU0110	Miejska Oczyszczalnia Ścieków w Strzelcach Krajeńskich	oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu (N), fosforu (P) spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji < 100 000 RLM	3 000	3 000	Tak	310	Odwodnienie i automatyczna higienizacja	Zagospodarowanie rolnicze
PLLU0190	Drezdenko	oczyszczalnia biologiczna spełniająca standardy odprowadzanych ścieków	1 508	5 600	Tak	159	Odwadnianie i higienizacja	Kompostowanie
PLLU0290	Stare Kurowo	oczyszczalnia biologiczna spełniająca standardy odprowadzanych ścieków	200	540	Tak	14	Składowanie na poletkach osadowych	Zagospodarowanie rolnicze
PLLU0460	Miejska Oczyszczalnia Ścieków Dobiegniew	oczyszczalnia biologiczna spełniająca standardy odprowadzanych ścieków	600	1000	Tak	72	Prasowanie	Do uprawy roślin przeznaczonych na kompost

Źródło: Sprawozdanie KPOŚK za 2019r.

Stopień skanalizowania Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego na koniec 2020 roku wynosił 55%. Ilość przyłączy do sieci kanalizacyjnej w poszczególnych gminach przedstawia poniższa tabela

Tabela 21 Przyłącza kanalizacyjne w podziale na gminy

Nazwa	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]
Powiat Strzelecko-Drezdenecki	3 300	3 304	3 433	3 506	3 532	3 569	3 619
Dobiegniew	786	798	812	812	791	791	791
Dobiegniew - miasto	333	334	343	343	340	340	340
Dobiegniew - obszar wiejski	453	464	469	469	451	451	451
Drezdenko	1 103	1 112	1 208	1 252	1 274	1 290	1 312
Drezdenko - miasto	996	1 002	1 088	1 126	1 138	1 145	1 154
Drezdenko - obszar wiejski	107	110	120	126	136	145	158
Stare Kurowo	285	250	258	259	261	266	280
Strzelce Krajeńskie	1 126	1 144	1 155	1 183	1 206	1 222	1 236
Strzelce Krajeńskie - miasto	790	804	810	832	849	860	871
Strzelce Krajeńskie - obszar wiejski	336	340	345	351	357	362	365
Zwierzyn	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: GUS Bank Danych regionalnych

Pozostałe zabudowania, które nie zostały ujęte w ramach aglomeracji i nie zostały skanalizowane powinny być wyposażone w indywidualne systemy oczyszczania ścieków lub korzystać ze zbiorników bezodpływowych, z których ścieki przewożone są na stacje zlewną. Zgodnie z danymi GUS BDR na dzień 31 grudnia 2019r. na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego z indywidualnych systemów oczyszczania ścieków korzystało 489 gospodarstwa domowe natomiast ze zbiorników bezodpływowych 4489 gospodarstw domowych.

Zaopatrzenie w wodę

Właściwa gospodarka wodna polega na zabezpieczeniu odpowiedniej ilości i jakości wody na potrzeby ludności, przemysłu i rolnictwa w sposób oszczędny i racjonalny, zwłaszcza na obszarach, gdzie występują deficyty wody. Na koniec 2020 roku według Głównego Urzędu Statystycznego stopień zwodociągowania Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego wynosił 93%. Poniżej przedstawiono charakterystykę zaopatrzenia ludności w wodę.

Ujęcia wód podziemnych na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego w podziale na poszczególne gminy opisuje tabela 22

Tabela 22 Ujęcia wód na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Lp	Nazwa ujęcia/ lokalizacja	Liczba studni	Wielkość poboru wody	Strefa ochrony ujęcia (bezpośrednia/pośrednia)	Pozwolenie wodno prawne
Gmina Dobiegniew					
1.	Chomętowo	2	$Q_{\max.\text{sek.}}$ 0,000345023m ³ /s $Q_{\text{ŚR.DOB.}}$ 29,81m ³ /d Q_{r} 10 879,90 m ³ /rok	Strefa ochrony bezpośredniej	BD.ZUZ.2.421.242.2016. DS
2.	Dobiegniew	3	Nr 1 Q_{h} 97m ³ /h Nr 2 Q_{h} 83m ³ /h Nr 3 Q_{h} 108m ³ /h	Strefa ochrony bezpośredniej	OS-wp-6223/II-6/14/2013
3.	Głusko	2	$Q_{\text{śred dob}}$ 60m ³ /d Q_{r} 21 900m ³ /r	Strefa ochrony bezpośredniej	ŚB-MK-6223/I-4/6/2004; BD.ZUZ.2.4211.20.2020. DS/OZ
4.	Ługi	2	$Q_{\max.\text{sek.}}$ 0,000451388m ³ /s $Q_{\text{ŚR.DOB.}}$ 39,00m ³ /d $Q_{\text{DOP.R.}}$ 14235,00m ³ /r	Strefa ochrony bezpośredniej	BD.ZUZ.2.421.138.2019. DS
5.	Mierzęcín	2	NR 1 $Q_{\max/\text{h}}$ 55,80 m ³ /h Nr 2 $Q_{\max/\text{h}}$ 51,61m ³ /h	Strefa ochrony bezpośredniej	OS 6223/II-5/13/2003
6.	Podlesiec	2	$Q_{\max.\text{sek.}}$ 0,004m ³ /s $Q_{\text{ŚR.DOB.}}$ 13,300m ³ /d $Q_{\text{DOP.R.}}$ 4836,500m ³ /r	Strefa ochrony bezpośredniej	BD.ZUZ.2.4210.290.2021. DS
7.	Radęcín	2	$Q_{\max.\text{sek.}}$ 0,000091m ³ /s $Q_{\text{ŚR.DOB.}}$ 79,00m ³ /d $Q_{\text{DOP.R.}}$ 28835,00m ³ /r	Strefa ochrony bezpośredniej	BD.ZUZ.2.421.95.2019.DS
8.	Słonów	2	$Q_{\max.\text{sek.}}$ 0,000763888m ³ /s $Q_{\text{ŚR.DOB.}}$ 66,00 m ³ /d $Q_{\text{DOP.R.}}$ 24090,000m ³ /r	Strefa ochrony bezpośredniej	BD.ZUZ.2.241.188.2019. DS
9.	Słowin	2	$Q_{\max.\text{sek.}}$ 0,000516203m ³ /s $Q_{\text{ŚR.DOB.}}$ 44,60m ³ /d $Q_{\text{DOP.R.}}$ 16271,70m ³ /r	Strefa ochrony bezpośredniej	BD.ZUZ.2.421.493.2019. AS
10	Sitnica	1	$Q_{\max.\text{sek.}}$ 0,000516203m ³ /s $Q_{\text{ŚR.DOB.}}$ 100,000m ³ /d $Q_{\text{DOP.R.}}$ 45000,00m ³ /r	Strefa ochrony bezpośredniej	BD.ZUZ.2.4210.360.2020. DS; BD.ZUZ.2.4211.21.2020. DS/OZ
11	Stare Osieczno	1	$Q_{\max.\text{sek.}}$ 0,001585m ³ /s $Q_{\text{ŚR.DOB.}}$ 120,00m ³ /d $Q_{\text{DOP.R.}}$ 56900,000m ³ /r	Strefa ochrony bezpośredniej	BD.ZUZ.2.4210.359.2020. DS; BD.ZUZ.2.4211.22.2020. DS/OZ
12	Wologoszcz	2	$Q_{\max.\text{sek.}}$ 0,000199189m ³ /s	Strefa ochrony bezpośredniej	BD.ZUZ.2.421.168.2019. DS

			$Q_{\text{SR.DOB.}} 17,210 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\text{DOP.R.}} 6281,65 \text{ m}^3/\text{r}$		
Gmina Drezdenko					
1.	Ujęcie Radowo – działki 145/33, 145/35 obręb Radowo	5	Dla wszystkich studni: $Q_{\text{s.max}} - 0,065 \text{ m}^3/\text{s}$ $Q_{\text{max h}} - 234,00 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\text{sr d}} - 3150 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\text{max r}} - 1\,149\,750 \text{ m}^3/\text{r}$	Strefa ochrony bezpośredniej i pośredniej	Dyrektor Zarządu Zlewni Wód Polskich w Pile – BD.ZUZ.2.421.372.2018 MK z dnia 03.12.2018
2.	Ujęcie Lubiatów – działka 243/3 obręb Lubiatów	2	Dla wszystkich studni: $Q_{\text{sr d}} - 157,8 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\text{roczne}} - 18\,301 \text{ m}^3/\text{r}$ Studnia 1 $Q_{\text{eksp}} - 23 \text{ m}^3/\text{h}$ Studnia 2 $Q_{\text{eksp}} - 23 \text{ m}^3/\text{h}$	Strefa ochrony bezpośredniej	Starosta Strzelecko-Drezdenecki – ŚB-MK-6223/II-1/4/2004 od 26.01.2004 do 2024r.
3.	Ujęcie Drawiny – działki 23/6, 23/7 obręb Przeborowo	3	Dla wszystkich studni: $Q_{\text{s.max}} - 0,0032 \text{ m}^3/\text{s}$ $Q_{\text{max h}} - 11,60 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\text{sr d}} - 55,3 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\text{max r}} - 20\,188 \text{ m}^3/\text{r}$	Strefa ochrony bezpośredniej	Dyrektor Zarządu Zlewni Wód Polskich w Pile – BD.ZUZ.2.421.370.2018 MK z dnia 03.12.2018
4.	Ujęcie Modropole – działka 17/6 obręb Modropole	1	$Q_{\text{max h}} - 3,55 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\text{sr d}} - 14,3 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\text{r}} - 5234 \text{ m}^3/\text{r}$	Strefa ochrony bezpośredniej	Starosta Strzelecko-Drezdenecki – GP.6341.2.13.2011.US od 14.09.2012 do 14.09.2032
5.	Ujęcie Stare Bielice – działka 49 obręb Stare Bielice	3	Dla wszystkich studni: $Q_{\text{s.max}} - 0,0036 \text{ m}^3/\text{s}$ $Q_{\text{max h}} - 13,00 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\text{sr d}} - 63,37 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\text{max r}} - 23\,130 \text{ m}^3/\text{r}$	Strefa ochrony bezpośredniej	Dyrektor Zarządu Zlewni Wód Polskich w Pile – BD.ZUZ.2.421.371.2018 MK z dnia 03.12.2018
Gmina Stare Kurowo					
1.	Ujęcie Stare Kurowo, działka ew. nr 308/12	2	$Q_{\text{h}} 60,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $S = 1,05 \text{ m}$	Strefa ochrony bezpośredniej	Starosta Strzelecko-Drezdenecki (dec. z dnia 30.07.2004 r. ważna do 31.07.2024 r. nr ŚB-MK-6223/III-1/15/2004
2.	Stare Kurowo, działka ew. nr 301/2, 308/12	1	$Q_{\text{h}} 60,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $S = 1,04 \text{ m}$.	Strefa ochrony bezpośredniej	Starosta Strzelecko-Drezdenecki (dec. z dnia 19.03.2008 r. ważna do 19.03.2028 r. nr

					GP.US.6223/1/08
Gmina Strzelce Krajeńskie					
1.	Sławno, dz. nr 41/1	1	$Q_{\max h} 12 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\max d} 200 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max r} 8000 \text{ m}^3/\text{r}$	Strefa ochrony bezpośredniej	Decyzja z dnia 08.06.2004 ważna do 2029 r. ŚB-MK-6223/IV-5/11/2004
2.	Wielisławice, dz. nr 139	2	$Q_{\max d}$ A-I 1680 m^3/d A-II - 680 m^3/d $Q_{\max r}$ A-I 156 000 m^3/r A-II 108 000 m^3/r	Strefa ochrony bezpośredniej	Decyzja z dnia 28.07.2004 ważna do 31.03.2024 ŚB-MK-6223/IV-8/16/2004
3.	Wielisławice	3	Łącznie dla wszystkich studni $Q_{\max d} 540 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max r} 197 100 \text{ m}^3/\text{r}$	Strefa ochrony bezpośredniej	Decyzja z dnia 13.12.2004 ważna do 31.12.2024 ŚB-MK-6223/IV-9/19/2004
4.	Lubicz, dz. nr 117/65	2	Łącznie dla wszystkich studni $Q_{\max d} 51 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max r} 197 10 \text{ m}^3/\text{r}$	Strefa ochrony bezpośredniej	Decyzja z dnia 27.12.2004 ważna do 31.12.2024 ŚB-MK-6223/IV-10/20/2004
5.	Machary, dz. nr 145/52 i 145/57	2	Łącznie dla wszystkich studni $Q_{\max d} 13 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max r} 5000 \text{ m}^3/\text{r}$	Strefa ochrony bezpośredniej	Decyzja z dnia 17.03.2005 ważna do 31.03.2025 ŚB-MK-6223/IV-2/2/2005
6.	Czyżewo, dz. nr 5/53	2	Łącznie dla wszystkich studni $Q_{\max d} 14 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max r} 5150 \text{ m}^3/\text{r}$	Strefa ochrony bezpośredniej	Decyzja z dnia 17.03.2005 ważna do 31.03.2025 ŚB-MK-6223/IV-1/1/2005
7.	Brzoza	2	Łącznie dla wszystkich studni $Q_{\max d} 600 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max h} 47 \text{ m}^3/\text{h}$	Strefa ochrony bezpośredniej	Decyzja z dnia 29.11.2005 ważna do 31.12.2024 ŚB-MK-6223/IV-3/17/2005
8.	Licheń, dz. nr 26/83	2	Łącznie dla wszystkich studni $Q_{\max d} 187,7 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max h} 11,6 \text{ m}^3/\text{h}$	Strefa ochrony bezpośredniej	Decyzja z dnia 30.04.2009, ważna do 14.05.2024 GP.US.6223/7/09
9.	Ujęcie Wilanów, Wielisławice, dz. nr 259/3	1	$Q_{\max h} 6 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\max d} 17,5 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max r} 8880 \text{ m}^3/\text{r}$	Strefa ochrony bezpośredniej	Decyzja z dnia 07.02.2012, ważna do 06.01.2032 GP.6341.2.8.2011.US
10	Przyłęg,	2	Łącznie dla	Strefa ochrony	Decyzja z dnia 13.01.2014,

	dz. nr 38/9		wszystkich studni $Q_{\max h} 9,1 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\max d} 42,63 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max r} 15\,560 \text{ m}^3/\text{r}$	bezpośredniej	ważna do 12.01.2034 GP.6341.2.4.2013.US
11	Ogardy, dz. nr 224/5	2	Łącznie dla wszystkich studni $Q_{\max h} 9,9 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\max d} 57,5 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max r} 20\,993 \text{ m}^3/\text{r}$	Strefa ochrony bezpośredniej	Decyzja z dnia 30.09.2015 ważna do 29.09.2035 GP.6341.2.8.2015.US
12	Wielisławice, dz. nr 151/39	2	Łącznie dla wszystkich studni $Q_{\max h} 9,9$ $Q_{\max d} 34,6 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max r} 12\,636 \text{ m}^3/\text{r}$	Strefa ochrony bezpośredniej	Decyzja z dnia 30.09.2015 ważna do 29.09.2035 GP.6341.2.9.2015.US
13	Długie, dz. nr 7/15	2	Łącznie dla wszystkich studni $Q_{\max h} 3,85 - 18,85 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\max d} 17,13 - 101 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max r} 13\,968 \text{ m}^3/\text{r}$	Strefa ochrony bezpośredniej	Decyzja z dnia 25.09.2015 ważna do 24.09.2035 GP.6341.2.11.2015.US
Gmina Stare Kurowo					
1.	Górki Noteckie	2	Łącznie dla wszystkich studni $Q_{\max h} = 32,0 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\text{sr d}} 219,0 \text{ m}^3/24 \text{ h}$ $Q r. - 77\,933,0 \text{ m}^3/\text{rok}$	Strefa ochrony bezpośredniej	GP.6341.2.7.2013.US
2.	Owczarki	3	Łącznie dla wszystkich studni $Q_{\max h} - 70,0 \text{ m}^3/\text{h}$ $Q_{\text{sr d}} / 508,6 \text{ m}^3/24 \text{ h}$ $Q r. - 185\,638,0 \text{ m}^3/\text{rok}$	Strefa ochrony bezpośredniej	GP.6341.2.6.2013.US

Źródło: Urzędy Gmin

Na przestrzeni lat 2015 – 2020 ogólna ilość zużytej na terenie powiatu wody kształtowała się następująco:

Tabela 23 Ilość wody dostarczonej gospodarstwom domowym na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Nazwa	Ogółem					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	[dam ³]	[dam ³]	[dam ³]	[dam ³]	[dam ³]	[dam ³]
Powiat Strzelecko-Drezdenecki	1416,5	1353,8	1308,4	1456,6	1442,8	1515,1
Dobiegniew	247,7	181,7	182,8	199,5	180,0	247,7
Drezdenko	459,8	442,0	421,0	453,0	452,0	464,0
Stare Kurowo	110,8	113,9	106,9	131,0	128,3	127,3
Strzelce Krajeńskie	469,6	483,3	469,7	520,0	534,1	528,7
Zwierzyn	128,6	132,9	128,0	153,1	148,4	128,6

Źródło: GUS stan 31.12.2020

Tabela 24 Ilość zużywanej wody na 1 mieszkańca w ciągu roku na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Nazwa	Ogółem					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	[m ³]	[m ³]	[m ³]	[m ³]	[m ³]	[m ³]
Powiat Strzelecko-Drezdenecki	28,3	27,1	26,3	29,4	29,4	31,0
Dobiegniew	37,0	27,2	27,4	30,1	27,5	38,1
Drezdenko	26,3	25,4	24,3	26,2	26,3	27,2
Stare Kurowo	26,6	27,7	26,0	32,1	31,6	31,4
Strzelce Krajeńskie	27,1	27,9	27,2	30,4	31,3	31,2
Zwierzyn	29,0	30,2	29,3	35,1	34,2	29,0

Źródło: GUS stan 31.12.2020

Tabela 25 Ludność korzystająca z sieci wodociągowej

Nazwa	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Powiat Strzelecko-Drezdenecki	46403	46281	46185	45887	45611	45289
Dobiegiew	6070	6060	6078	5990	5937	5871
Drezdenko	15149	15133	15151	15067	14987	14938
Stare Kurowo	3885	3878	3841	3830	3818	3797
Strzelce Krajeńskie	16959	16900	16831	16724	16627	16451
Zwierzyn	4340	4310	4284	4276	4242	4232

Źródło: GUS stan 31.12.2020

Tabela 26 Długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Nazwa	Długość czynnej sieci rozdzielczej					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]
Powiat Strzelecko-Drezdenecki	513,7	510,5	526,5	527,3	536,2	542,2
Dobiegiew	92,4	88,4	92,4	92,4	92,4	92,4
Drezdenko	106,1	106,1	106,3	106,3	107,3	108,2
Stare Kurowo	92,7	92,9	97,4	97,4	97,4	99,8
Strzelce Krajeńskie	105,1	105,7	112,1	112,9	120,8	123,5
Zwierzyn	117,4	117,4	118,3	118,3	118,3	118,3

Źródło: GUS stan 31.12.2020

Tabela 27 Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Nazwa	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]
Powiat Strzelecko-Drezdenecki	7508	7694	7824	7803	7924	8041
Dobiegiew	1088	1095	1118	1090	1092	1100
Drezdenko	2459	2521	2544	2596	2644	2697
Stare Kurowo	1030	1067	1096	1050	1081	1104
Strzelce Krajeńskie	1906	1929	1969	2002	2030	2052
Zwierzyn	1025	1082	1097	1065	1077	1088

Źródło: GUS stan 31.12.2020

6.4.5 Najważniejsze problemy i sukcesy

Najważniejsze problemy

Analiza stanu aktualnego dla obszaru interwencji: gospodarowanie wodami wskazała ważne problemy jakie istnieją na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego. Zdiagnozowane problemy zostały poniżej opisane według schematu: stan aktualny → cel poprawy. W zakresie gospodarowania wodami najważniejszymi problemami są zatem:

- obecność systemów melioracyjnych wymagających odnowy → prowadzenie dalszych działań związanych z modernizacją oraz konserwacją istniejących systemów melioracji;
- niedostateczny rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej → budowa oraz modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz ujęć wody;
- duży wpływ działalności rolniczej na jakość wód → kontynuacja organizacji szkoleń dla rolników, opracowanie planu nawożenia na obszarach OSN oraz promowanie zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej;
- niedostateczna świadomość mieszkańców na temat wpływu działalności rolniczej na stan wód → dalsze zwiększanie świadomości na temat konsekwencji jakie niesie za sobą, nieprawidłowa względem środowiska przyrodniczego, gospodarka rolna;
- eutrofizacja wód skutkująca niedostateczną jakością wód powierzchniowych oraz występowanie ponadnormatywnych stężeń substancji szkodliwych w wodach powierzchniowych → dalsze ograniczanie dopływu zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego do wód zarówno ze źródeł obszarowych, jak i punktowych (kontrola bezodpływowych zbiorników na ścieki, ograniczenie stosowania w rolnictwie środków ochrony roślin i nawozów);
- zmiany klimatyczne sprzyjające występowaniu lokalnych podtopień powodujące straty w mieniu, rolnictwie, zagrożenie życia dla ludzi i siedlisk dolinnych, rzecznych → konieczne do podjęcia działania naprawcze (usuwanie skutków powodzi) oraz zaradcze (projektowanie przestrzeni publicznych minimalizujących spływy powierzchniowe, właściwe projektowanie kanalizacji deszczowych uwzględniające występowanie opadów nawałnych).

Tabela 28 Najważniejsze sukcesy – zasoby i jakość wód

Lp.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej	Realizowane są dalsze przedsięwzięcia w tym zakresie.	Podłączanie nowych odbiorców do sieci, kontynuacja rozbudowy i modernizacji sieci

6.4.6 Analiza SWOT.

Tabela 29 Tabela SWOT dla obszaru interwencji zasoby wód, gospodarka wodno - ściekowa.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- realizowane inwestycje w zakresie gospodarki wodno- ściekowej, - położenie gmin powiatu na obszarze GZWP	- duży wpływ zanieczyszczeń antropogenicznych, przemysłowych, - wzrost zużycia wody na terenie; - zbyt mały poziom małej retencji mającej na celu zatrzymanie odpływu wód opadowych z terenu gminy;
SZANSE	ZAGROŻENIA
- rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej, - obserwowany wzrost zainteresowania społeczeństwa problematyką gospodarowania wodami oraz wzrost świadomości ekologicznej;	- zanieczyszczenie wód wodami opadowymi i ściekami pochodzącymi ze spływów, - brak wystarczających środków na realizację zaplanowanych przedsięwzięć, - rosnące w ostatnich latach zagrożenie wystąpienia zjawiska suszy - brak świadomości poszczególnych właścicieli nieruchomości skutkujący niewłaściwym zagospodarowaniem powstałych nieczystości ciekłych; - brak uzasadnienia ekonomicznego do budowy sieci kanalizacyjnej na obszarach o małej gęstości zaludnienia

6.4.7 Kierunek zmian

Wyniki monitoringu prowadzonego na ciekach przepływających przez Powiat Strzelecko-Drezdenecki określają wody powierzchniowe w badanych punktach jako o ogólnym złym stanie i potencjale ekologicznym w przeważającej części umiarkowanym i słabym. Wynika to głównie z obciążenia wód ładunkiem substancji zawartych w ściekach komunalnych i przemysłowych. Mając na uwadze dane statystyczne, zwiększa się odsetek ludności korzystającej ze zbiorczych sieci kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków. Stan wód powierzchniowych kształtowany jest przez szereg wskaźników, a mianowicie fizykochemiczne, biologiczne czy hydromorfologiczne. Oznacza to, że przywrócenie czystości wodom powierzchniowym nie spowoduje samoczynnie dobrego stanu wód. Przywracanie właściwych dla danej części wód elementów biologicznych jest procesem długotrwałym.

W perspektywie można przypuszczać, że stan wód powierzchniowych będzie ulegał stopniowej poprawie w zakresie wskaźników fizykochemicznych oraz elementów biologicznych w wodach.

6.4.8 Zagadnienia horyzontalne

a. Adaptacja do zmian klimatu.

Kształtowanie zasobów wodnych zależy m.in. od pokrywy śnieżnej, która zalega coraz krócej i będzie się stopniowo zmniejszać. Zmniejszenie się maksymalnej wartości zapasu wody w śniegu, można rozpatrywać jako aspekt pozytywny jak i negatywny. Pozytywnym skutkiem zmniejszenia się zawartości wody w pokrywie śnieżnej, będzie niższe prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi roztopowych. Negatywnym skutkiem będzie pogorszenie się struktury gleby oraz kondycji ekosystemów.

Ze względu na zmiany klimatyczne powodujące coraz częściej pojawiające się deszcze o charakterze nawałnym w połączeniu z silnym wiatrem, ważna jest ochrona przeciwpowodziowa, a co za tym idzie konserwacja urządzeń melioracyjnych na terenie całego dorzecza. Ze względu na opadający poziom wód gruntowych oraz dłuższe okresy susz niezbędne jest przetrzymanie wód opadowych np. poprzez zwiększanie „małej” i „dużej” retencji, zmiany technologiczne redukujące

wodochłonność, relokacja użytkownika wód i realizacja działań przewidzianych programem wodno-środowiskowym kraju oraz planem przeciwdziałania skutkom suszy, zwiększanie terenów zieleni, które w naturalny sposób pochłaniają nadmiary wody opadowej. W przypadku terenów utwardzonych na obiektach zieleni stosowane powinny być nawierzchnie przepuszczalne.

b. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

Ze zwiększaniem częstotliwości i długości występowania nawałnych opadów, pojawiają się wysokie stany wód w rzekach a także urządzeniach melioracji wodnych. Wiąże się to z zagrożeniem podtopieniami związanymi ze wzrostem poziomu wód gruntowych. Poważne zagrożenie mikrobiologiczne może wystąpić także w przypadku awarii oczyszczalni ścieków. Długie okresy bezopadowe skutkują obniżeniem się poziomów wód gruntowych a tym samym poziomem wód w ujęciach, co wpływa na trudności z zaopatrzeniem w wodę do celów komunalnych. Sytuację można poprawić poprzez zmniejszenie zużycia wody, m.in. ograniczanie jej zużycia poprzez np., zmniejszenie wodochłonności produkcji, wprowadzanie mechanizmów finansowych sprzyjających oszczędności wody, a także uszczelnienie systemów wodociągowych w celu ograniczenia strat w sieci, zakaz stosowania do podlewania w ogródkach.

c. Działania edukacyjne.

Działania edukacyjne dotyczące zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej wiążą się z możliwością prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych o oszczędności zużywanej wody (wielkość zasobów i ich kształtowanie, zjawiska powodzi, suszy, deficyt wody), zakazu odprowadzania ścieków w sposób niezorganizowany, projekty edukacyjne nastawione na zwiększenie zaangażowania obywateli w aktywną ochronę środowiska wodnego.

d. Monitoring środowiska.

Monitoring wód powierzchniowych i przejściowych realizuje GIOŚ zgodnie z Programem Monitoringu Środowiska w województwie lubuskim. Wykonawcą monitoringu wód podziemnych (chemicznego i ilościowego) jest także Państwowa Służba Hydrogeologiczna (PSH), której zadania realizowane są przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG - PIB). Prowadzący zakłady wodociągowo-kanalizacyjne oraz zakłady przemysłowe są zobowiązani do wykonania systematycznych badań jakości wody i ścieków. Również WIOŚ, w ramach bieżących kontroli przedsiębiorstw czy oczyszczalni ścieków prowadzi kontrole w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w oparciu o § 23 ust.1 oraz ust 4 pkt.1 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sporządza roczną ocenę jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jednocześnie określając producentów i dystrybutorów wody. Jednostkami odpowiedzialnymi za jakość wody podawanej w urządzeniach wodociągowych w zbiorowym zaopatrzeniu są przedsiębiorstwa wodociągowe i władze samorządowe (producenci wody).

6.5 Gleby

Obecnie, w Polsce, 28% gleb użytkowanych rolniczo wykazuje odczyn bardzo kwaśny (poniżej 4,5 pH). Gleby kwaśne i bardzo kwaśne stanowią łącznie 59 % użytków rolnych i dlatego w pierwszej kolejności wymagają wapnowania. Wapnowanie poza regulacją odczynu, poprawia również fizyczne właściwości gleby i sprzyja rozwojowi mikroorganizmów.

Optymalne pH gleby umożliwia prawidłowy wzrost i funkcjonowanie systemu korzeniowego umożliwiając optymalne zaopatrzenie w wodę i składniki pokarmowe, będące warunkiem uzyskania wysokich plonów o dobrej jakości przy efektywnym wykorzystaniu nawozów. Przyczyną utrzymywania się silnego zakwaszenia na dużej powierzchni w Polsce jest wymywanie wapnia (około 140 kg CaO/ha w skali roku/ przez opady atmosferyczne. Szczególnie podatne na wymywanie wapnia oraz magnezu są gleby bardzo lekkie i lekkie. Utrzymywanie gleb w stanie niskiego pH /bardzo kwaśnych/, prowadzi do ich chemicznej degradacji polegającej na wzroście stężenia toksycznego dla roślin glinu i manganu oraz uwalnianiu się metali ciężkich głównie kadmu, cynku, ołowiu i niklu przy jednoczesnym zubożeniu gleby w magnez dostępny dla roślin. Na bardzo kwaśnych glebach ciężkich, pogarsza się ich struktura i powstają niekorzystne dla roślin stosunki wodno – powietrzne.

Program "Monitoring chemizmu gleb ornych Polski" stanowi element Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Obowiązek prowadzenia takich badań wynika z zapisów krajowych aktów prawnych m.in. Ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973).

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, piąta tura Monitoringu przypadła na lata 2015-2017 i podobnie jak w poprzednich latach była realizowana przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Baza danych gromadzonych od 1995 r. w ramach programu "Monitoring chemizmu gleb ornych Polski" pozwala na określenia stanu jakości gleb, ocenę kierunków jej zmian oraz identyfikację potencjalnych zagrożeń dla funkcji gleb użytkowanych rolniczo, wpisując się w potrzeby działań określonych w Strategii Ochrony Gleb (COM 231, 2006). Do zagrożeń tych należą m.in. ubytek materii organicznej, zanieczyszczenie gleb i zasolenie.

Wyniki badań prowadzonych w latach 1995-2015 pozwalają na ocenę jakości gleb i stanu ich zanieczyszczenia w 20-letniej perspektywie czasowej, w zależności od czynników antropogenicznych, takich jak regionalne zróżnicowanie produkcji rolniczej, jej intensyfikacja, oddziaływanie przemysłu, transportu i urbanizacji, oraz warunków środowiskowych, decydujących o przebiegu procesów glebowych.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego wykonano analizę gleb na terenie Gminy Strzelce Krajeńskie w miejscowości Bobrówko. Poniższa tabela przedstawia stan jakości gleby w punkcie kontrolnym

Miejscowość: Bobrówko

Gmina: Strzelce Krajeńskie

Kompleks: 5 (żytni dobry); Typ: Bk (gleby brunatne kwaśne); Klasa bonitacyjna: IVa

Gatunek gleby wg:

BN-78/9180-11: psp (piasek słabo gliniasty pylasty)

PTG 2008: pg (piasek gliniasty)

Tabela 30 Wyniki monitoringu gleb w miejscowości Bobrówko w latach 1995-2015

Uziarnienie	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
BN-78/9180-11: 1,0-0,1 mm	udział w %	68	63	66	68	64
BN-78/9180-11: 0,1-0,02 mm	udział w %	20	22	19	21	26
BN-78/9180-11: < 0.02 mm	udział w %	12	15	15	11	10
PTG 2008: 2,0-0,05 mm	udział w %	n.o.	n.o.	n.o.	82	80
PTG 2008: 0,05-0,002 mm	udział w %	n.o.	n.o.	n.o.	17	17
PTG 2008: < 0.002 mm	udział w %	4	6	3	1	3

Odczyn i węglany	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Odczyn "pH " w zawiesinie H2O	pH	6,4	6,3	5,9	6,2	5,9
Odczyn "pH " w zawiesinie KCl	pH	5,2	4,9	4,8	4,7	4,8
Węglany (CaCO3)	%	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.

Substancja organiczna gleby	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Próchnica	%	0,8	0,9	0,75	1,1	0,83
Węgiel organiczny	%	0,46	0,52	0,43	0,64	0,48

Azot ogólny	%	0,021	0,035	0,04	0,057	0,07
Stosunek C/N		21,9	14,8	10,7	11,2	6,9

Właściwości sorpcyjne gleby	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Kwasowość hydrolityczna (Hh)	cmol(+)*kg ⁻¹	1,73	2,15	1,95	2,4	2,25
Kwasowość wymienna (Hw)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,32	0,48	0,25	0,35	0,37
Glin wymienny "Al"	cmol(+)*kg ⁻¹	0,16	0,22	0,14	0,19	0,19
Wapń wymienny (Ca ²⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	2,24	2,49	2,5	1,21	1,51
Magnez wymienny (Mg ²⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,28	0,43	0,29	0,16	0,21
Sód wymienny (Na ⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,03	0,06	0,01	0,04	0,02
Potas wymienny (K ⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,23	0,33	0,28	0,2	0,23
Suma kationów wymiennych (S)	cmol(+)*kg ⁻¹	2,78	3,31	3,08	1,61	1,98
Pojemność sorpcyjna gleby (T)	cmol(+)*kg ⁻¹	4,51	5,46	5,03	4,01	4,23
Wysycenie kompleksu sorpcyjnego kationami zasadowymi (V)	%	61,64	60,62	61,23	40,11	46,77

Zawartość pierwiastków przyswajalnych dla roślin	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Fosfor przyswajalny	mg P ₂ O ₅ *100g ⁻¹	6,2	4,7	5,6	6,4	7,1
Potas przyswajalny	mg K ₂ O*100g ⁻¹	9,0	12,2	11,1	9,4	9,4
Magnez przyswajalny	mg Mg*100g ⁻¹	3,2	4,0	3,3	2,3	2,3
Siarka przyswajalna	mg S-SO ₄ *100g ⁻¹	0,13	0,13	0,3	0,36	0,44
Azot amonowy	N _{NH4} mg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	5,83
Azot azotanowy	N _{NO3} mg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	2,3

Całkowita zawartość makroelementów	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Fosfor	%	0,016	0,025	0,03	0,035	0,03
Wapń	%	0,09	0,12	0,09	0,07	0,05
Magnez	%	0,13	0,16	0,1	0,07	0,08
Potas	%	0,12	0,14	0,1	0,08	0,06
Sód	%	0,008	0,006	0,01	0,004	0,004
Siarka	%	0,005	0,005	0,008	0,006	0,01
Glin	%	0,7	0,85	0,6	0,34	0,38
Żelazo	%	0,65	0,8	0,62	0,52	0,48

Całkowita zawartość pierwiastków śladowych	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Mangan	Mn mg*kg ⁻¹	150	205	183	157	172
Kadm	Cd mg*kg ⁻¹	0,19	0,18	0,12	0,1	0,09
Miedź	Cu mg*kg ⁻¹	4,7	6,0	4,6	4,2	3,1
Chrom	Cr mg*kg ⁻¹	11,0	11,5	9,8	5,3	5,8
Nikiel	Ni mg*kg ⁻¹	6,2	8,0	5,6	4,8	4,9
Ołów	Pb mg*kg ⁻¹	5,9	6,3	5,3	7,8	7,8
Cynk	Zn mg*kg ⁻¹	20,3	23,8	21,4	24,3	25,7
Kobalt	Co mg*kg ⁻¹	2,24	2,84	2,89	1,98	1,88
Wanad	V mg*kg ⁻¹	10,0	8,7	10,0	7,3	8,0
Lit	Li mg*kg ⁻¹	4,9	5,3	4,4	2,5	3,1
Beryl	Be mg*kg ⁻¹	0,23	0,3	0,23	0,18	0,18
Bar	Ba mg*kg ⁻¹	23,6	29,0	25,7	19,0	18,4
Stront	Sr mg*kg ⁻¹	7,8	8,0	7,6	3,9	4,6
Lantan	La mg*kg ⁻¹	9,1	7,8	10,9	7,2	6,8
Rtec	Hg mg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	0,0
Arsen	As mg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	1,86

Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne suma 13 WWA	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	179,0	104,0	206,0	224,0	157,5
WWA - naftalen	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	3,7
WWA - fenantren	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	47,1
WWA - antracen	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	4,4
WWA - fluoranten	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	17,8
WWA - chryzen	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	10,8
WWA - benzo(a)antracen	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	9,8
WWA - benzo(a)piren	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	13,1
WWA - benzo(a)fluoranten	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	5,5
WWA - benzo(ghi)perylene	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	8,7
WWA - fluoren	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	4,3
WWA - piren	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	15,8
WWA - benzo(b)fluoranten	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	6,2
WWA - benzo(k)fluoranten	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	6,5
WWA - dibenzo(a,h)antracen	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	3,1
WWA - indeno(1,2,3-cd)piren	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	10,0

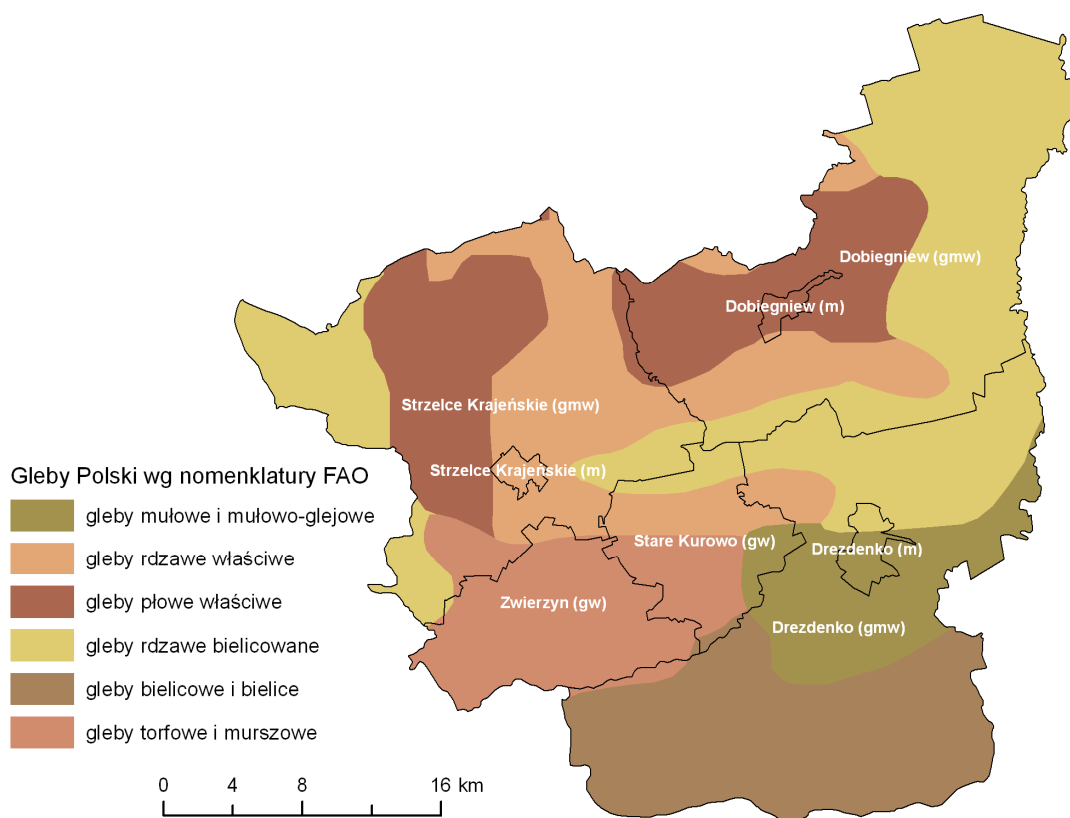
Pozostałości pestycydów chloroorganicznych i związków niechlorowych w glebach	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Pestycydy chloroorganiczne - DDT/DDE/DDD	$\text{mg} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	0,01
Pestycydy chloroorganiczne - aldrin	$\text{mg} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	<0,001
Pestycydy chloroorganiczne - dieldrin	$\text{mg} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	<0,001
Pestycydy chloroorganiczne - endrin	$\text{mg} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	<0,001
Pestycydy chloroorganiczne - alfa-HCH	$\text{mg} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	<0,001
Pestycydy chloroorganiczne - beta-HCH	$\text{mg} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	<0,001
Pestycydy chloroorganiczne - gamma-HCH	$\text{mg} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	<0,001
Pestycydy - związki nie chlorowe - carbaryl	$\text{mg} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	<0,001
Pestycydy - związki nie chlorowe - carbofuran	$\text{mg} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	<0,001
Pestycydy - związki nie chlorowe - maneb	$\text{mg} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.
Pestycydy - związki nie chlorowe - atrazin	$\text{mg} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	<0,001

Pozostałe właściwości	Jednostka	Rok				
		1995	2000	2005	2010	2015
Radioaktywność	$\text{Bq} \cdot \text{kg}^{-1}$	400	504	455	447	508
Przewodnictwo elektryczne właściwe	$\text{mS} \cdot \text{m}^{-1}$	2,84	3,9	4,0	4,45	4,54
Zasolenie	$\text{mg KCl} \cdot 100\text{g}^{-1}$	7,3	10,3	10,7	11,75	11,99

Źródło: GIOŚ

Według powyższej tabeli i wykresu można wnioskować, że gleby Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego są glebami dobrej jakości, prawie 40% jest glebami lekko kwaśnymi, których pH wynosi 6.4 – 5.9. Większość roślin potrzebuje właśnie gleb lekko kwaśnych do najlepszego rozwoju. Optymalne pH gleby umożliwia prawidłowy wzrost i funkcjonowanie systemu korzeniowego umożliwiając optymalne zaopatrzenie w wodę i składniki pokarmowe, będące warunkiem uzyskania wysokich plonów o dobrej jakości przy efektywnym wykorzystaniu nawozów. Na podstawie odczynu gleby sprawdza się potrzeby wapnowania. Według badań, aż dla 1/3 przebadanych gleb są one zbędne. Również 1/3 gleb posiada bardzo wysoką zawartość fosforu i potasu, oraz średnią zawartość magnezu.

Wg nomenklatury FAO na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego występują gleby mułowe i mułowo – glejowe, rdzawe właściwe, rdzawe bielcowane, płowe właściwe, bielcowe i bielice, oraz torfowe i murszowe. Ich rozmieszczenie pokazano na poniższym rysunku.

Rysunek 12 Gleby Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego wg nomenklatury FAO

Źródło: Opracowanie własne

Prawidłowe nawożenie roślin jest jednym z podstawowych warunków osiągnięcia wysokich, jakościowo dobrych plonów i właściwej ochrony gleby. Składniki pokarmowe roślin występują w glebie w różnych formach i ilościach. Z punktu widzenia żywienia roślin, najważniejszą grupę stanowią tak zwane frakcje dostępne lub przyswajalne, na które składa się ilość pierwiastka znajdującego się w roztworze glebowym i w kompleksie sorpcyjnym oraz w formie słabo rozpuszczalnych soli. O ich pobraniu przez rośliny decyduje wiele czynników, z których za najważniejsze należy uznać: gatunek rośliny, stosunki powietrzno-wodne w glebie, odczyn, ilość składników pokarmowych i ich wzajemne stosunki, a także temperaturę i nasłonecznienie. Niezbędne do prawidłowego wzrostu i rozwoju roślin potrzebne są składniki pokarmowe dostarczane do gleby głównie w nawozach mineralnych i naturalnych. A ilość składnika jaką należy dostarczyć, zależy od potrzeby rośliny, wysokości plonu, potencjału gleby, to znaczy jej zasobności. Prawidłowe nawożenie polega na dostarczeniu roślinom składników pokarmowych w odpowiednich proporcjach oraz ilościach umożliwiających uzyskanie optymalnych plonów o dobrej wartości biologicznej i technologicznej z uwzględnieniem opłacalności.

Celem nawożenia jest nie tylko zaspokojenie potrzeb pokarmowych roślin, ale i utrzymanie odpowiedniej żyzności gleby wyrażającej się optymalną zasobnością w przyswajalne składniki. Nadmierne gromadzenie składników pokarmowych ponad potrzeby roślin zwłaszcza azotu, fosforu i potasu powoduje wymywanie tych składników do wód powierzchniowych, podziemnych zanieczyszczających je.

6.5.1 Najważniejsze problemy i sukcesy

Najważniejsze problemy

Analiza stanu aktualnego dla obszaru interwencji: gleby wskazała warte uwagi problemy jakie istnieją na terenie powiatu. Zdiagnozowane problemy zostały poniżej opisane według schematu: stan aktualny → cel poprawy.

W zakresie gleb najważniejszymi problemami są zatem:

- niewystarczająca ochrona gleb przed degradacją → racjonalne wykorzystanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin oraz preferowanie nawozów naturalnych np. obornika oraz wdrażanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej (KDPR);
- niewystarczające działania w zakresie rekultywacji gleb zdegradowanych → rekultywowanie gleb wymagających przeprowadzenia zabiegów naprawczych;
- zbyt niska edukacja ekologiczna rolników → wzrost aktywności w prowadzeniu działań związanych z edukacją ekologiczną rolników w zakresie ochrony gleby;
- niewystarczające działania w zakresie zagospodarowanie terenów nieprzydatnych rolniczo → zalesianie i zakrzewianie tych terenów
- zmiany klimatyczne powodujące wzrost temperatury oraz zmniejszenie ilości opadów powodujące nasilające się przesuszanie gruntów, pogłębiają także ich erozję → dobór odpowiednich upraw i zabiegów agrotechnicznych, zalesienia oraz utrzymywanie trwałych użytków zielonych;

Tabela 31 Najważniejsze sukcesy - gleby

Lp.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1.	Zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi nie przekraczają najwyższych dopuszczalnych wartości -w żadnym punkcie nie stwierdzono przekroczeń najwyższych dopuszczalnych wartości dla metali ciężkich	Dobra jakość gleb	Kontynuacja prowadzonych działań
2.	Wdrażanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej (KDPR).	Zasady KDPR są na bieżąco wdrażane.	Kontynuacja prowadzonych działań

6.5.2 Analiza SWOT.

Tabela 32 Tabela SWOT dla obszaru interwencji gleby.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- brak zidentyfikowanych potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi;	- zanieczyszczenie gleb pochodzące z emisji antropogenicznej, głównie przemysłowej zanieczyszczenie gleb pochodzące z emisji ze środków transportu; - brak badań w ramach państwowego monitoringu środowiska;
SZANSE	ZAGROŻENIA
- zalesianie i zakrzewianie terenów zielonych gatunkami rodzimymi, prowadzona racjonalna gospodarka odpadami. - coraz bardziej restrykcyjne normy środowiskowe dla zakładów i przedsiębiorców zapobiegające skażeniu gleb; - większa świadomość ekologiczna rolników; - uprawa gatunków roślin o niewielkich wymaganiach glebowych	- erozja powierzchniowa gleb; - rosnące zagrożenie wystąpienia zjawiska suszy - w ostatnich latach obserwuje się nasilenie występowania zjawisk ekstremalnych, takich jak długotrwałe okresy suszy; - nieregularność opadów atmosferycznych; - niewłaściwe stosowanie nawozów;

6.5.3 Tendencje zmian

Tendencje wskazują, że uprawa zbóż nadal będzie zajmować dominującą pozycję w produkcji roślinnej, ze względu na wielkość gospodarstw i ich uzbrojenie techniczne. Możliwe są jednak zmiany w strukturze gatunkowej zbóż. Ponadto przewidywany jest wzrost upraw zbóż nasiennych, dla których istnieją dogodne warunki przyrodniczo - glebowe. Bardzo istotną perspektywą jest produkcja biopaliw, jako źródeł ekologicznej i odnawialnej energii. Niektóre gatunki, stanowią znakomity surowiec do produkcji materiałów energetycznych (np. rzepak), a zarazem mogą korzystnie wpływać na procesy technologiczne w produkcji roślinnej oraz przyczynić się do redukcji obszaru odłogowanego.

6.5.4 Zagadnienia horyzontalne.

a. Adaptacja do zmian klimatu

Rolnictwo jest sektorem najwrażliwszym na niedobory wody. Prognozy pokazują, że okres wegetacyjny znacznie się wydłuża, co zmienia okres stosowania zabiegów agrotechnicznych. Poprawiają się warunki dla roślin ciepłolubnych, tj. kukurydza, słonecznik, soja, pszenica. Uprawy są zagrożone wiosennymi przymrozkami. Ze zmianą klimatu zmieniają się również czynniki takie jak wymagania roślin dotyczące uprawy i nawożenia, występowanie i nasilenie chorób i szkodników roślin uprawnych. Również zmienia się oddziaływanie rolnictwa na środowisko (np. czynniki erozyjne, degradacja materii organicznej w glebie). Na zmianę produktywności upraw ma również wpływ wzrost koncentracji dwutlenku węgla w atmosferze oraz ozonu w dolnej warstwie atmosfery. Przewidywane zmiany klimatyczne i związane z nimi wzrost częstotliwości i intensywności susz w rolnictwie spowodują wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień. Obok suszy także nadmierne opady stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej.

b. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

Na zły stan gleb wpływają głównie czynniki pochodzenia antropogenicznego, związane głównie z rozwojem działalności przemysłowej i transportowej:

- działalność zakładów przemysłowych i produkcyjno-usługowych, w wyniku której do gleb mogą przedostawać się szkodliwe substancje,
- komunikacja i transport samochodowy, przyczyniający się do zanieczyszczenia gleb położonych w bezpośrednim sąsiedztwie intensywnie użytkowanych szlaków komunikacyjnych,

- składowanie odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych, wypalanie traw, palenie odpadów na powierzchni ziemi, odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do środowiska, nieszczelne szamba;

c. Działania edukacyjne.

W ramach ochrony gleb powinny być prowadzone działania edukacyjne w zakresie m.in. prowadzenia rolnictwa ekologicznego, stosowania alternatywnych źródeł energii, itp.

d. Monitoring środowiska.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzony jest monitoring chemizmu gleb. Monitoring gleb obejmuje badanie zmian jakości gleb użytkowanych rolniczo (m.in. zawartość WWA, metali ciężkich, siarczanów).

6.6 Zasoby geologiczne

6.6.1 Budowa geologiczna

Budowa geologiczna powiatu oraz miąższość przypowierzchniowych utworów jest zróżnicowana ze względu na morfologię terenu. Na terenie powiatu występują utwory czwartorzędowe, plejstoceny i holoceny położone na utworach trzeciorzędowych, głębiej zalegają utwory kredy górnej.

Trzeciorząd został rozpoznany tylko dzięki wierceniom badawczym i wierceniom hydrogeologicznym. W wierceniach tych stwierdzono występowanie ilów węglistych i piasków oraz mułków piaszczystych serii (miocen górny), piasków drobnych i średnich (miocen środkowy).

Na budowę geologiczną składają się utwory holocenu - piaski od drobnych do średnich i gruboziarnistych, glin pylastych (mad) oraz namułów organicznych i torfów. Utwory piaszczyste to terasy rzeczne rzeki Noteci, pozostałe utwory to utwory zastoiskowe.

Na utwory plejstoceny, które powstawały w wyniku sedymentacji utworów z wód roztopowych lądolodu, składają się piaski średnio i gruboziarniste oraz żwiry i pospółki. Ten typ utworów posiada miąższość kilkudziesięciu metrów. Pod nimi zalegają gliny piaszczyste, gliny pylaste, mułki, piaski gliniaste - generalnie utwory morenowe. Miąższość utworów szacuje się w tym rejonie na około 100-120 m.

6.6.2. Złóża kopalin

Na obszarze Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego najliczniej występują złoża piasków i żwirów. Poniżej w tabeli przedstawiono kopaliny, które są lub były wydobywane oraz które zostały rozpoznane. W przeważającej mierze są to kruszywa naturalne, piasek ze żwirem, piasek oraz złoża ropy naftowej i gazu ziemnego.

Tabela 33 Złoże surowców na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Nazwa złoża/ położenie	Nazwa kopaliny głównej	Stratygrafia złoża	Powierzchnia złoża [ha]	Średnia miąższość złoża [m]	Zasoby geologiczne	Zasoby przemysłowe
Gmina Dobiegniew						
Osiek	Złoże wapieni jeziornych (kredy jeziornej itp.)	Czwartorzęd- Plejstocen	4,17	2,7	-	-
Wołogoszcz	Kreda	Czwartorzęd	8.58	1,00 – 2,90	84,8 tys. t	-
Gmina Drezdenko						
Czartowo/ Czartowo dz. nr 71/29, 73/7	Kruszywo naturalne (piasek)	Czwartorzęd- Holocen	14,07	5,5	1 334 tys. t	1 334 tys. t
Grotów /Grotów	Ropa naftowa	Perm Cechsztyń- Stassfurt	1534	21,51	1684,74 tys. t	1261,31 tys. t
Krobielewko/ Świniary, Krobielewko, Wiejce, Goszczanowo, Goszczanowiec, Zięłatkowo, Gościm	Gaz ziemny	Perm- Cechsztyń- Dolomit Główny	5069,50	33,5	25 886,5 mln m ³	15 667,00 mln m ³
Kwiejce-Zbiornik D/ Kwiejce	Kreda	Czwartorzęd- Holocen	5,51	2,15	341,7 tys. t	-
Lipno - Niegosław	Kruszywo naturalne - złoża mieszane żwirowo- piaskowych	Czwartorzęd - plejstocen	8,53	5	409,89 tys. t	166,43 tys. t
Lubiatów/ Drzewce, Lubiatów	Ropa naftowa	Perm Cechsztyń- Stassfurt	20,42	24,07	2 956,36 tys. t	858,19 tys. t
Międzychód/ Niedźwiady, Sowa Góra	Gaz ziemny	Perm Cechsztyń- Stassfurt	1 775,00	39,4	4103 mln m ³	1979,15 mln m ³
Niegosław MŁ/ Niegosław	Kruszywo naturalne – złoża piasków budowlanych	Czwartorzęd- plejstocen	1,87	1,5	41,97 tys. t	-
Gmina Stare Kurowo						
Stare Kurowo/ Stare Kurowo	Piaski kwarcowe d/p cegły wap-	Czwartorzęd - plejstocen	6,55	8,7	579 tys. m ³	98 tys. m ³

	piaskowej					
Gmina Strzelce Krajeńskie						
Danków	Kruszywo naturalne - piasek	Czwartorzęd - plejstocen	5,8	5	774 tys t	-
Licheń	Kruszywa naturalne - piasek	Czwartorzęd	2	9,4	314,7	-
Lipie Góry/Lipie Góry dz. nr 21/2	Kruszywa naturalne - piasek	Czwartorzęd - plejstocen	34,92	8,9	5 201,25 tys. t	5 184,36 tys. t
Pielice/ Pielice dz. nr 64/4, 64/6, 75/1, 75/4	Kruszywa naturalne - piasek	Czwartorzęd - plejstocen	19,18	13,4	3 795,5 tys. t	3 468,86 tys. t
Pielice I	Kruszywa naturalne - piasek	Czwartorzęd - plejstocen	11,83	16,1	3 453,64 tys.t	-
Przyłęg/ Przyłęg, dz. lub cz. dz. 158, 159, 160, 162, 163, 164, 165, 169/1, 169/3, 171, 174, 175	Kruszywa naturalne - piasek	Czwartorzęd - plejstocen	18,35	-	1 616,4 tys. t	-
Przyłęg 1/ Przyłęg dz. nr 169/2, 171	Kruszywa naturalne - piasek	Czwartorzęd	1,96	15	468,74 tys .t	-
Zwierzyń/Zwierzyn	Kruszywa naturalne - piasek	Czwartorzęd - plejstocen	13,9	9	2 250,57 tys. t	-
Żabicko	Kruszywa naturalne - piasek	Czwartorzęd - plejstocen	22,29	13,1	5454 tys. t	-
Gmina Zwierzyn						
Górki-1 i Górki-2/ Górki Noteckie	Kruszywa naturalne - piasek	Czwartorzęd	10,77	8,1	909,14 tys. t	905,03 tys. t
Przysieka	Kruszywa naturalne - piasek	Czwartorzęd - plejstocen	11,2	11,9	-	-
Przysieka I	Kruszywa naturalne - piasek	Czwartorzęd - plejstocen	9,9	7,9	581 tys. t	-
Przysieka II/Przysieka	Kruszywa naturalne – piasek ze żwirem	Czwartorzęd - plejstocen	4,22	12,9	1 031 tys. t	-
Przysieka	Kruszywa naturalne –	Czwartorzęd	1,92	14,7	471,01 tys. t	-

III/Sarbiewo	piasek ze żwirem					
Sarbiewo/Sarbiewo	Piaski kwarcowe d/p betonów komórkowych	Czwartorzęd - plejstocen	39,92	7,82	1023 tys. t	-
Zwierzyn/Zwierzyn dz. nr 88/3	Kruszywa naturalne - piasek	Czwartorzęd - plejstocen	10,22	9	652,94 tys. t	652,94 tys. t
Zwierzyn Kozia Wólka/ Zwierzyn dz. nr 66/5, 66/6, 66/7, 66/8, 66/9, 69, 70/3	Kruszywa naturalne - piasek	Czwartorzęd	28,2	10,6	2 260,5 tys. t	2 181,89 tys. t
Zwierzyn/Zwierzyn	Kruszywa naturalne - piasek	Czwartorzęd - plejstocen	13,9	9	2 250,57 tys. t	-
Zwierzyn I/Zwierzyn	Kruszywa naturalne – piasek ze żwirem	Czwartorzęd - plejstocen	0,86	5,7	60,1 tys. t	-

Źródło: <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas>

6.6.3. Zagrożenia i problemy - zasoby geologiczne

Wskazany obszar interwencji oraz najważniejsze problemy jednostki odnoszą się pośrednio do czterech głównych zagadnień horyzontalnych, którymi są:

1. adaptacja do zmian klimatu.
2. nadzwyczajne zagrożenia środowiska.
3. działania edukacyjne.
4. monitoring środowiska.

I – Adaptacja do zmian klimatu

Podstawowym mechanizmem zakresie ochrony złóż jest uwzględnienie w dokumentach planistycznych (m.in. w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego) informacji o udokumentowanych złożach kopalin. Udokumentowane złoża o charakterze strategicznym powinny zostać objęte ochroną przed zabudową infrastrukturalną, która wykluczy te złoża potencjalnej eksploatacji.

II – Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

W przypadku niektórych kopalin eksploatowanych odkrywkowo ograniczeniem rozwoju eksploatacji są wymagania ochrony wód podziemnych i względy związane z Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U.2021 r., poz. 1098 z późn. zm.). Zagrożeniem może być w szczególności eksploatacja złóż, których eksploatacja wymaga odwadniania, a położonych na terenie głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) lub zbiorników wód użytkowych. Zagrożenie może także stanowić transport (hałas i zanieczyszczenie powietrza).

III – Działania edukacyjne

Istotna jest edukacja w zakresie roli gospodarczej surowców mineralnych i rzeczywistym oddziaływaniu ich eksploatacji na środowisko.

IV – Monitoring środowiska

Podejmujący eksploatację złóż kopaliny lub prowadzący tę eksploatację jest obowiązany podejmować środki niezbędne do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych, sukcesywnie prowadzić rekultywację terenów poeksploatacyjnych oraz przywracać do właściwego stanu inne elementy przyrodnicze. Istotnym elementem przy rozpoczęciu działalności w zakresie eksploatacji złóż powinny być wykonane badania hydrogeologiczne. Zakres badań hydrogeologicznych powinien zapewnić właściwe ustalenie tła hydrochemicznego i hydrodynamiki wód w rejonie obiektu, w tym kierunku spływu wód i wielkości spadku hydraulicznego. Dokumentacja hydrogeologiczna ustalająca warunki hydrogeologiczne w rejonie takich obiektów powinna określać sposób prowadzenia monitoringu wód podziemnych, tj. min.: częstotliwość dokonywania okresowych pomiarów i obserwacji hydrogeologicznych, zakres badań laboratoryjnych. Wydobycie kopaliny na ogół powoduje niekorzystny wpływ na środowisko, w szczególności na wody podziemne oraz degradację terenów. Należy zatem prowadzić działania monitorujące i prowadzące do zrównoważonego rozwoju poprzez racjonalne wydobycie i użytkowanie kopaliny.

6.6.4. Analiza SWOT - zasoby geologiczne

W kolejnej tabeli przedstawiono analizę SWOT dla obszaru interwencji zasoby geologiczne.

Tabela 34 Analiza SWOT - zasoby geologiczne

Czynniki wewnętrzne	Mocne strony	Słabe strony
	<ul style="list-style-type: none"> - zróżnicowanie hipsometryczne i genetyczne form rzeźby terenu dające szerokie możliwości zagospodarowania terenu.	<ul style="list-style-type: none"> - powstawanie wyrobisk zwiększające podatność na erozję.
Czynniki zewnętrzne	Szanse	Zagrożenia
	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój nowych technologii poszukiwania i eksploatacji surowców mineralnych, - liczne prace badawcze Państwowego Instytutu Geologicznego gwarantujące odpowiednie rozpoznanie terenu.	<ul style="list-style-type: none"> - rozległe powierzchniowe zmiany terenu w formie wyrobisk, - obniżenie poziomu wód gruntowych, - lej depresyjny, - niekontrolowane wypełnianie wyrobisk odpadami, - zjawisko wydobycia bez koncesji, - niewłaściwie przeprowadzana rekultywacja wyrobisk, - niekontrolowany pobór wód do płukania wydobywanych surowców.

Wydobycie kopaliny na ogół powoduje niekorzystny wpływ na środowisko, w szczególności na wody podziemne oraz degradację terenów. Należy zatem prowadzić działania monitorujące i prowadzące do zrównoważonego rozwoju poprzez racjonalne wydobycie i użytkowanie kopaliny. Eksploatacja kopaliny powoduje zazwyczaj rozległe powierzchniowe zmiany terenu w formie wyrobisk oraz zmiany w pionowym ukształtowaniu rzeźby, a to zwiększa podatność na erozję odkrytych warstw ziemi i może powodować obniżenie poziomu wód gruntowych. Istotne jest odpowiednie

przygotowanie procesu wydobycia, a także właściwa rekultywacja po zakończonej eksploatacji. Nadkład mas ziemnych, który powstaje w związku z prowadzoną eksploatacją powinien być wykorzystywany w procesie rekultywacji wyrobiska poeksploatacyjnego i posłużyć do złagodzenia i umacniania skarp. Kierunek rekultywacji dla eksploatowanych złóż będzie musiał zostać określony już na etapie połowy wydobycia zasobów kopaliny

6.7 GOSPODARKA ODPADAMI

6.7.1 Odpady komunalne

Dnia 1 stycznia 2012 r. weszła w życie znowelizowana ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tj. Dz. U. 2021 poz. 888). Znowelizowane przepisy ustawy wyznaczają gminom nowe obowiązki w zakresie gospodarki odpadami, jednocześnie dopuszczając możliwość wykonywania tych zadań poprzez związki międzygminne.

Mocą ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw zniesiono regiony gospodarki odpadami komunalnymi, a także wskazano instalacje komunalne (zamiast dotychczasowych instalacji RIPOK), tj. instalacje zapewniające:

1. mechaniczno-biologiczne przetwarzanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielanie z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku;

2. składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

Konieczność sporządzenia Planu gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2020-2026 wraz z planem inwestycyjnym wynika bezpośrednio ze zmian prawnych jakie wprowadzone zostały nowelizacją ustawy o odpadach, dokonaną mocą ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw.

W związku z powyższym, uchwałą nr XXXVI/522/21 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 25 października 2021 r. uchwalono Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2020-2026 wraz z planem inwestycyjnym.

Celem opracowania jest realizacja zapisów ustawy o odpadach (Dz. U. z 2021 r., poz. 779 z późn. zm.), która wskazuje obowiązek sporządzania planów gospodarki odpadami dla osiągnięcia celów założonych w Krajowym planie gospodarki odpadami 2022. Ponadto wojewódzkie plany gospodarki odpadami mają na celu wdrażanie hierarchii sposobów postępowania z odpadami oraz utrzymania w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniających wymagania ochrony środowiska. Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2020-2026 wraz z planem inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych (dalej zwany WPGO 2020-2026) wpisuje się w strategiczne dokumenty przyjęte na poziomie krajowym oraz wojewódzkim.

Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego funkcjonuje Celowy Związek Gmin SGO5 którego zadaniem jest koordynacja działań w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. W skład Celowego Związku Gmin wchodzi następujące Gminy: Dobiegniew, Stare Kurowo, Strzelce Krajeńskie oraz Zwierzyn. Gmina Drezdenko nie jest zrzeszona w żadnym związku i sama realizuje zadania w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

Zarówno związek międzygminny SGO5 jak i gmina Drezdenko nie posiadają własnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w związku z powyższym odpady z terenu Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego muszą być przekazywane w celu zagospodarowania na instalacje zlokalizowane poza terenem powiatu. Odpady komunalne zebrane na terenie gmin wchodzących w skład Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego zagospodarowywane są w następujących instalacjach:

- ZUO International w Kunowicach
- INNEKO Sp. z o.o. w Gorzowie Wielkopolskim
- ZUO Clean City w Międzychodzie
- Zakład Utylizacji Odpadów Medycznych przy Centrum Onkologii w Bydgoszczy
- Elektro Recykling w Nowym Tomyślu
- Eneris Surowce S.A. w Gorzowie Wielkopolskim

Na terenie każdej gminy wchodzącej w skład SGO5 oraz Drezdenka utworzony został Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w którym mieszkańcy każdej gminy mogą nieodpłatnie przekazywać odpady problemowe m.in. odpady opakowaniowe, odpady budowlane i rozbiórkowe, meble i odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, chemikalia, zużyte opony, ubrania i tekstylia, odpady zielone. Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych znajdują się:

- Drezdenko ul. Pierwszej Brygady 21A
- Dobiegniew ul. Nowomłyńska 1
- Stare Kurowo obok oczyszczalni Ścieków
- Strzelce Krajeńskie ul. Jedności Robotniczej (okolice Rofix)
- Zwierzyn Górki Noteckie (za cmentarzem)

Zbiórka odpadów komunalnych prowadzona jest przez specjalistyczne firmy posiadające wpis do rejestru działalności regulowanej.

Oprócz odpadów komunalnych zmieszanych na terenach gmin „u źródła” zbierane są takie odpady jak: papier, tworzywa sztuczne, szkło oraz odpady biodegradowalne. Dokładne frakcje zbierane selektywnie określa SGO5 oraz Gmina Drezdenko. Odpady odbierane są z terenu gmin przez firmy wyłonione w przetargach na odbiór i zagospodarowanie odpadów, z odpowiednią częstotliwością określoną w uchwałach.

Znaczna część odpadów komunalnych ulegających biodegradacji jest bezpośrednio zagospodarowywana u źródła, zwłaszcza na terenach wiejskich i w zabudowie jednorodzinnej, gdzie powstające odpady często są kompostowane w kompostownikach lub są wykorzystywane do karmienia zwierząt gospodarskich.

Tabela 35 Ilość odebranych odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych oraz niezamieszkałych z obszaru Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego w 2020r.

Rodzaj odpadu	Drezdenko	Dobiegniew	Stare Kurowo	Strzelce Krajeńskie	Zwierzyn
	[Mg]				
zmieszane odpady komunalne	4563,416	1575,92	744,76	3449,166	740,98
papier, tektura oraz opakowania wielomateriałowe	179,0985	24,845	14,515	100,16	19,54
szkło	251,701	92,575	62,851	157,091	52,343
tworzywa sztuczne	273,697	112,81	53,84	288,11	64,785
zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny	23,596	0,92	0	7,5	0
odpady wielkogabarytowe	307,2	120,17	82,72	377,635	75,78
odpady zielone	376,462	93,915	178,625	627,275	148,935
odpady rozbiórkowe i remontowe	122,22	25,98	0	34,22	0
opony	45,96	5,44	12,11	18,751	2,79

Źródło: SGO5 oraz Gmina Drezdenko

Tabela 36 Poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych oraz poziom ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w 2020r.

Rodzaj odpadu	Wymagany poziom [%]	Drezdenko	Dobiegniew	Stare Kurowo	Strzelce Krajeńskie	Zwierzyn
		Poziom recyklingu [%]				
Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	≥ 50%	43,79 %	28,67%	29,43%	24,97 %	27,87%
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania	≤ 35%	21,72 %	63,18 %	85,26%	43,62 %	76,19%
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych	≥ 70%	57,74 %	100%	Nie dotyczy	100%	Nie dotyczy

Źródło: SGO5 oraz Urząd Miejski w Drezdenku

Osiągnięto wymagany poziom

Nie osiągnięto wymaganego poziomu

W 2020r. w większości gmin z terenu Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego nie osiągnięto wymaganych poziomów recyklingu oraz nie udało się ograniczyć masy odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska. Jedynie w gminie Drezdenko udało się osiągnąć założony poziom dla odpadów ulegających biodegradacji oraz w gminach Dobiegniew i Strzelce Krajeńskie w zakresie recyklingu odpadów budowlanych.

6.7.2 Odpady zawierające azbest

Odpady powstające z wyrobów zawierających azbest należą do odpadów niebezpiecznych w rozumieniu ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2021 poz. 779 z późn. zm.). Spowodowane jest to jego budową. Drobne włókna respirabilne, są wystarczająco drobne by przeniknąć głęboko do płuc, gdzie stanowią ryzyko poważnych chorób układu oddechowego, w tym również indukcję procesów nowotworowych. Uszkodzone materiały zawierające azbest stanowią bezpośrednie źródło uwalniania się tych włókien zarówno do środowiska pracy, jak i środowiska naturalnego. Szczególnie ekspozycja na są osoby wykonujące prace demontażowe, ale narażone mogą być także osoby postronne przebywające w pobliżu wykonywania prac. Włókna te powstają na skutek działania mechanicznego (np. łamanie płyt azbestowych lub jakiegokolwiek obróbka mechaniczna lub ścieranie).

Ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie wprowadzania wyrobów zawierających azbest wprowadzono zakaz produkcji wyrobów zawierających azbest (tj. Dz. U. 2020 poz. 1680).

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustalenia wieloletniego programu *Program Oczyszczenia Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*, który zakłada wyeliminowanie ze stosowania wyrobów zawierających azbest do końca 2032 r. Wynikający z programu zakaz wprowadzania wyrobów azbestowych w dalszej perspektywie spowoduje czasowej brak powstawania odpadów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (tj. Dz. U. 2015 poz. 1450) nakłada na wójta, burmistrza obowiązek przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska w formie elektronicznej poprzez bazę azbestową. Wobec tego zobowiązuje wójta, burmistrza do bezpośredniego wprowadzania informacji dot. wyrobów zawierających azbest do bazy azbestowej dostępnej pod adresem: www.bazaazbestowa.gov.pl.

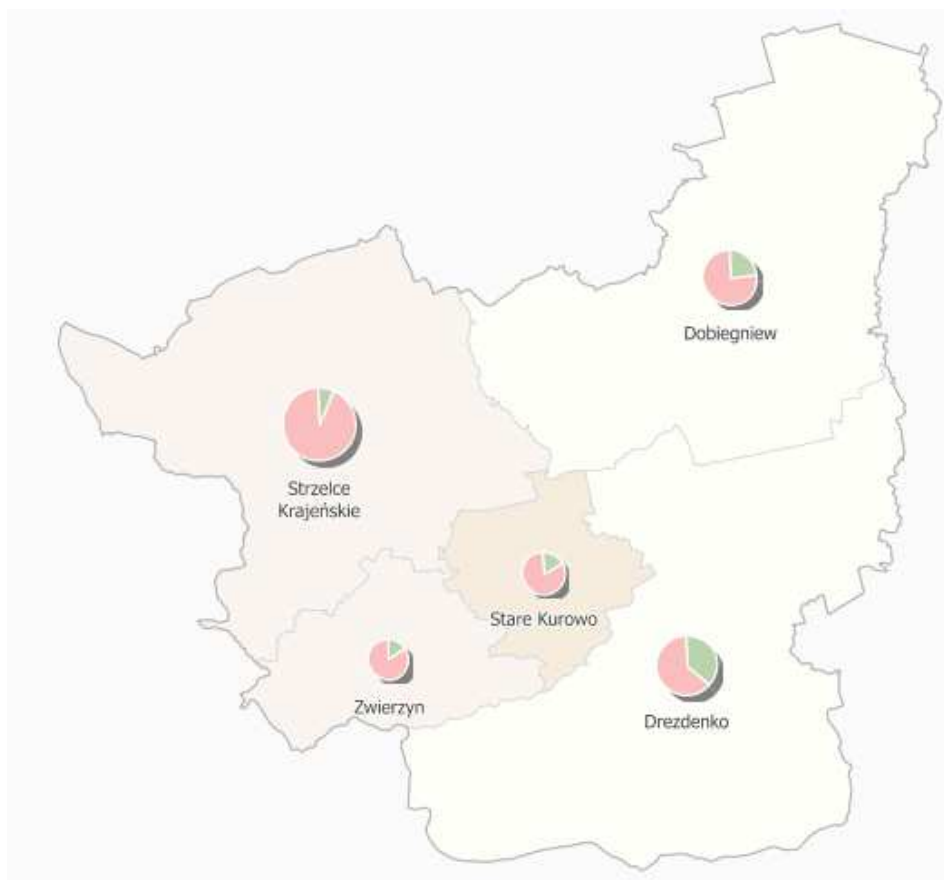
Gminy z terenu Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego posiadają opracowane programy usuwania azbestu wraz z przeprowadzonymi inwentaryzacjami. Uzyskane dane w ramach inwentaryzacji zostały wprowadzone do bazy azbestowej.

W tabeli poniżej zestawiono statystyczne informacje uzyskane w Bazie Azbestowej na temat azbestu na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego.

Tabela 37 Zestawienie masy wyrobów azbestowych na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Lp.	Jednostka JST	Zinwentaryzowane [Mg]	Unieszkodliwione [Mg]
1	Powiat Strzelecko-Drezdenecki	8367,807	1600,409
2	Gmina Drezdenko	1983,264	719,403
3	Gmina Dobiegniew	1613,695	370,941
4	Gmina Stare Kurowo	958,315	164,050
5	Gmina Strzelce Krajeńskie	2893,417	199,757
6	Gmina Zwierzyn	919,117	146,260

Źródło: www.bazaazbestowa.gov.pl – stan na 31.08.2021 r.

Rysunek 13 Udział zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest do ilości unieszkodliwionego – baza azbestowa.gov.pl

Źródłami finansowania usuwania azbestu mogą być: środki budżetu państwa pozostające w dyspozycji właściwego Ministra, środki własne właścicieli obiektów budowlanych, środki własne inwestorów prywatnych, środki funduszy ochrony środowiska, środki pomocowe Unii Europejskiej, środki własne jednostek samorządowych oraz kredyty.

Program priorytetowy dotyczący usuwania wyrobów zawierających azbest od kilku lat realizowany jest w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Od kilku lat gminy z terenu Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego sukcesywnie dofinansowują usuwanie wyrobów zawierających azbest dla osób fizycznych co przekłada się w wynikach unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest.

Nawet częściowe pokrywanie kosztów przedsięwzięcia w postaci dofinansowania usuwania azbestu jest znacznym obciążeniem dla budżetu gminy jak i właściciela nieruchomości.

6.7.3 Odpady pozostałe

Odpady zaliczane do grup 1-19 stanowią odpady gospodarcze powstające w różnych sektorach gospodarki narodowej. Gospodarowanie nimi polega, podobnie jak w przypadku odpadów komunalnych, na zbieraniu, transporcie i przetwarzaniu. Zgodnie z ustawą o odpadach (Dz. U. 2021 poz. 779 z późn. zm.) odpowiedzialność za prawidłowe postępowanie z odpadami spoczywa na wytwórcy odpadów. Podmioty gospodarcze będące wytwórcą odpadów, zbierającym lub przetwarzającym odpady mają obowiązek zarejestrować się w systemie BDO w celu nadania im specjalnego numeru co w dalszej konsekwencji wymusi na takim podmiocie prowadzenie ewidencji i sprawozdawczości w ramach systemu BDO. System BDO jest odpowiedzią na rosnące w ostatnich latach problemy i nieprawidłowości w gospodarowaniu odpadami. Uszczelnienie systemu poprzez wprowadzenie elektronicznej ewidencji odpadów pozwoli na lepsze zarządzanie strumieniem odpadów, a tym samym uszczelnienie całego systemu.

Rola samorządu powiatowego sprowadza się do wydania decyzji w zakresie gospodarowania odpadami natomiast nadzór nad prawidłowym działaniem systemu obrotu odpadami sprawuje Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, który posiada kompetencje oraz narzędzia do kontroli całego systemu odpadów.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości WIOŚ może nałożyć karę pieniężną lub w ostateczności wstrzymać działalność przedsiębiorstwa w momencie stwierdzenia uchybień lub ciężkich naruszeń w zakresie gospodarki odpadami.

6.7.4 Najważniejsze problemy i sukcesy

Najważniejsze problemy

Analiza stanu aktualnego dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów wskazała problemy jakie istnieją na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego. Zdiagnozowane problemy zostały poniżej opisane według schematu: stan aktualny → cel poprawy.

W zakresie gospodarki odpadami najważniejszymi problemami są:

- nielegalne składowanie odpadów („dzikie wysypiska”) mający negatywny wpływ na ekosystemy wodne, rośliny i zwierzęta i tym samym powodujące zanieczyszczenie powietrza, gleb i wód → wyeliminowanie nielegalnego składowania odpadów, nałożenie kar administracyjnych, prowadzenie monitoringu obszarów najbardziej narażonych na nielegalne składowanie odpadów
- zwiększająca się ilość wytwarzanych odpadów → zapobieganie powstawaniu opadów;
- duża masa odpadów komunalnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca → zapobieganie powstawaniu opadów (w tym edukacja ekologiczna).
- spalanie odpadów w gospodarstwach domowych przyczyniające się do wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza, gleb i wód → prowadzenie kontroli domowych palenisk, kary pieniężne

Tabela 38 Najważniejsze sukcesy - odpady

Lp.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1.	Uszczelnienie systemu gospodarki odpadami komunalnymi poprzez wdrożenie nowego systemu który obejmie wszystkich mieszkańców gmin	Wdrożono i objęto systemem wszystkich mieszkańców gmin	Kontynuacja prowadzonych działań
2.	Uchwalenie gminnych regulaminów utrzymania czystości i porządku	Uchwalone regulaminy są zgodne z obowiązującym stanem prawnym w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi	Aktualizacja gminnych regulaminów wynikająca ze zmian legislacyjnych

6.7.5 Analiza SWOT

Tabela 39 Tabela SWOT dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - wdrożony nowy system gospodarki odpadami komunalnymi, - utworzono Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) na terenie każdej z gmin powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> - spalanie odpadów w paleniskach domowych, - powstawanie „dzikich” składowisk odpadów, - niski poziom selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych, - słaba znajomość przepisów prawnych w odniesieniu do gospodarki odpadami zarówno przez wytwórców indywidualnych jak i podmioty gospodarcze (w szczególności z sektora małych i średnich przedsiębiorstw)
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - mniejsza ilość odpadów wprowadzanych do środowiska w sposób niekontrolowany (redukcja ilości „dzikich” składowisk odpadów) 	<ul style="list-style-type: none"> - emisja zanieczyszczeń do powietrza (spalanie odpadów), - zanieczyszczenie gleb, wód, powietrza oraz przyrody („dzikie” składowiska odpadów)

6.7.6 Tendencje zmian

Wśród społeczeństwa wzrasta zapotrzebowanie na zakup różnorodnych produktów. Ta sytuacja przyczynia się do stopniowego wzrostu wytwarzanych odpadów w przeliczeniu na mieszkańca. W następstwie, przewiduje się, że w kolejnych latach tendencja ta nie ulegnie zmianie. Z kolei usprawnianie wdrożonego nowego systemu gospodarowania odpadami przełoży się na wzrost ilości odpadów komunalnych zbieranych w sposób selektywny.

Przyczyni się to do wzrostu poziomu odzysku i recyklingu odpadów (szczególnie opakowaniowych) oraz do redukcji ilości odpadów ulegających biodegradacji kierowanych do składowania. Rozwój

technologicznej instalacji do zagospodarowania odpadów umożliwi zwiększenie stopnia odzysku i unieszkodliwiania innego niż składowanie odpadów.

6.7.7 Zagadnienia horyzontalne.

a. Adaptacja do zmian klimatu.

W kontekście zagadnienia horyzontalnego dotyczącego zmian klimatu, należy zwrócić uwagę przy organizowaniu obiektów gospodarki odpadami, takich jak PSZOK, place magazynowania odpadów, aby nie lokalizować ich na terenach zagrożonych powodzią, podtopieniami, będącymi następstwami kumulacji zmian, będących efektem zmian klimatycznych. Zmiany klimatyczne mogą spowodować konieczność reorganizacji gminnych systemów odbioru odpadów komunalnych, zwiększenia częstotliwości odbioru odpadów zmieszanych czy biodegradowalnych.

b. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

W kontekście gospodarowania odpadami przyczyną większości poważnych awarii, które mogą zdarzyć się na terenie instalacji, jest najczęściej niezachowanie zasad eksploatacji i bezpieczeństwa. Głównym zagrożeniem jest możliwość wybuchu pożaru samych odpadów, czy to komunalnych czy przemysłowych. W wyniku pożaru będą się uwalniały do atmosfery bardzo toksyczne substancje z palącego się biogazu oraz odpadów tworzyw sztucznych. Zagrożeniem dla wód podziemnych mogą być odcieki ze składowisk w przypadku katastrofy budowlanej polegającej na rozszczelnieniu sztucznej przegrody uszczelniającej.

c. Działania edukacyjne.

Działania w zakresie edukacji ekologicznej powinny skupić się na promocji gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, organizowaniu różnych cyklicznych akcji (np. „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi”), segregacji odpadów w placówkach oświatowych. W dalszym ciągu powinno prowadzić się działalność edukacyjną w zakresie selektywnego zbierania odpadów i ograniczenia ich powstawania. Jednym z najważniejszych aspektów edukacji ekologicznej, w połączeniu z poprawą jakości powietrza, powinno być wzmocnienie działań edukacyjnych w zakresie szkodliwości spalania odpadów w gospodarstwach domowych.

d. Monitoring środowiska.

Monitoring środowiska w odniesieniu do gospodarki odpadami powinien skupiać się przede wszystkim na ilościach wytwarzanych i odzyskiwanych odpadów innych niż komunalne, w tym niebezpiecznych i pochodzących z działalności przemysłowej. W kontekście odpadów komunalnych natomiast konieczne jest monitorowanie osiągniętych poziomów recyklingu i odzysku odpadów celem bieżącego i ciągłego udoskonalania lokalnego, gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

6.8 Zasoby Przyrodnicze

Działalność człowieka na przestrzeni wieków spowodowała wiele negatywnych zmian szaty roślinnej, skutkiem czego doszło do wielu ograniczeń terytorialnych dla świata zwierzęcego. Aby ograniczyć negatywne oddziaływanie człowieka zarówno na florę jak i faunę należało wprowadzić szereg działań, których celem jest wyeliminowanie lub maksymalne ograniczenie destrukcyjnej działalności człowieka na środowisko przyrodnicze.

Celem ochrony przyrody jest utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów oraz zachowanie różnorodności biologicznej poprzez zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony. Głównym zadaniem jest ochrona dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych, siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin zwierząt i grzybów, tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt, krajobrazu, zieleni we wsiach, zadrzewień.

Flora i fauna Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego jest stosunkowo bogata. Aby zachować cenne przyrodniczo obiekty na terenie powiatu wyznaczono szereg form ochrony przyrody w postaci: Obszarów Natura 2000, użytków ekologicznych, rezerwatów przyrody, obszarów chronionego

krajobrazu, a także pomników przyrody. Poniżej przedstawione zostały wszystkie formy chronione występujące na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego lub będące w jej bezpośrednim sąsiedztwie.

6.8.1 Formy ochrony przyrody na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Parki Narodowe

Drawieński Park Narodowy

Pod względem administracyjnym Park leży na pograniczu trzech województw: zachodniopomorskiego, lubuskiego i wielkopolskiego. Park swoją powierzchnią przyjmuje charakterystyczny kształt litery V. Ten specyficzny kształt nadają fragmenty rzeki Drawy i wpływającej do niej rzeki Płocicznej. Powierzchnia Parku wynosi: 11538,45 ha (w granicach), z czego 5362,28 ha znajduje się na terenie gminy Dobiegniew. Wokół granic Parku utworzono otulinę. Park położony jest w północno-zachodniej Polsce, na Równinie Drawskiej, w kompleksie Puszczy Drawskiej. Południowa granica Parku przebiega wzdłuż drogi krajowej nr 22.

W Parku dominują lasy najbardziej charakterystyczne są żyzne i kwaśne buczyny, do dziś dobrze zachowane w dolinie rzeki Drawy i na zachód od niej. Powierzchniowo przeważają jednak lasy sosnowe, będące wynikiem gospodarki leśnej prowadzonej niegdyś na tych terenach. W Parku występują także bardzo cenne przyrodniczo: grądy, olsy, łągi oraz bory i brzeziny bagienne.

W Drawieńskim Parku Narodowym i jego najbliższym otoczeniu zinwentaryzowano ponad 900 gatunków roślin naczyniowych, w tym gatunki chronione: lipiennik Loesela, kruszczyk rdzawoczerwony, rosiczka okrągłolistna, rosiczka długolistna, jarząb brekinia, lilia złotogłów, wawrzynek wilczełyko, chamedafne północna i inne. Stwierdzono również występowanie ok. 200 gat. mszaków, porostów i grzybów, ponad 400 gat. Bezkręgowców oraz ponad 200 gat. kręgowców.

Dla parków narodowych sporządza się i realizuje plan ochrony. Projekt planu ochrony sporządza dyrektor parku narodowego. Wykonanie Planu ochrony dla parku narodowego wynika z art. 18 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, jest on sporządzany na okres 20 lat. Jest to długookresowy program ochrony.

Dyrektor Drawieńskiego Parku Narodowego przystąpił do opracowania Planu ochrony pod koniec 2011 r. Projekt „Planu ochrony Drawieńskiego Parku Narodowego” nrPOIS.05.03.00-00-272/10 współfinansowany jest przez Unię Europejską ze środków Programu Infrastruktura i Środowisko w ramach działania 5.3. priorytetu V. Projekt realizowany będzie do 30 czerwca 2014 roku. Całkowita wartość projektu wynosi 3 848 000 zł, w tym dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego to 3 270 800 zł.

Parki Krajobrazowe

Gorzowski Park Krajobrazowy

Utworzenie Parku nastąpiło na podstawie:

Uchwała nr XXXI/429/21 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 26 kwietnia 2021 r. w sprawie Gorzowskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2021r., poz. 985)

Powierzchnia i położenie administracyjne:

Powierzchnia parku ogółem – 12.261,80 ha w tym:

- gm. Strzelce Kraj. - 3.642,48 ha

Powierzchnia otuliny ogółem – 12.655,50 ha w tym:

- gm. Strzelce Kraj. - 3.840,50 ha

Opis celów ochrony:

Celem ochrony Parku jest zachowanie i popularyzacja jego wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych w warunkach zrównoważonego rozwoju

Krótki opis obiektu poddanego pod ochronę.

Flora i fauna Parku mają charakter typowy dla krajobrazu leśno - jeziornego. Do najbardziej reprezentatywnych typów ekosystemów należą: mezotroficzne jeziora ramienicowe, kotłowe torfowiska mszarne i jeziora dystroficzne - suchary oraz lasy bukowe reprezentujące żyzne buczyny pomorskie i buczyny kwaśne. Leśno - jeziorna kompozycja krajobrazu decyduje o charakterze przyrody Parku oraz o jego niepowtarzalnym pięknie i krajoznawczej atrakcyjności. Do tej pory opisano występowanie 866 gatunków roślin kwiatowych i paprotników oraz 209 gatunków porostów, a także liczne gatunki grzybów. Stwierdzono występowanie 169 gatunków ptaków, w tym 139 gniazdujących.

GPK godnie reprezentują takie rzadkości i ciekawostki jak: krasnorost hildebrantia, lilia złotogłów, nasięzał pospolity, sasanka łąkowa, tarczycza wyniosła, naparstnica zwyczajna, skrzyp olbrzymi, paprotka zwyczajna, pełnik europejski, rosiczka okrągłolistna, wolfia bezkorzeniowa, pływacz zwyczajny, bielistka sina, grzybień północny, sromotnik bezwstydnny, koronika ozdobna, ramienice, jałowce, smardze, soplówki. Do najbardziej interesujących gatunków ornitofauny należą: bielik, rybołów, błotniak łąkowy i zbożowy, jastrząb, sokół, kania rdzawa i czarna, orlik krzykliwy, puchacz, sowa uszata, płomykówka, puszczyk, bocian czarny, gągoł, zimorodek, dzięcioł czarny i zielony, łabędź krzykliwy, nurogęś, żuraw, czapla siwa, bielaczek, krzyżodziób świerkowy, raniuszek, rybitwa białoskrzydła i białowąsa, ortolan, drozd śpiewak, myszołów włochaty, kormoran czarny, pełzacz leśny, perkozy i wiele innych.

Ssaki reprezentowane są przez liczne gatunki zwierzyny łownej: sarnę leśną i polną, jelenia, dzika, zająca szaraka oraz lisa, borsuka, myszy, np. leśną i badyłarkę, nornicę rudą, nietoperze, np. nocek Natterera, karlik malutki, kreta europejskiego, bobra europejskiego, jeża europejskiego, kunę domową, łasicę łąską, tchórza, wydrę, ryjówki, np. aksamitną i malutką, wiewiórkę i inne, których ślady i tropy znajdujemy na każdej wyprawie na teren Parku i jego otuliny. Najczęściej widywanymi płazami są „żaby zielone”: wodna, śmieszka, jeziorkowa, „żaby brązowe”: trawna i moczarowa, ale także można trafić na ropuchy: szarą, zieloną i paskówkę, grzebiuszkę ziemną, rzekotkę drzewną, kumaka nizinnego.

Gady reprezentowane są głównie przez: zaskrońca, padalca zwyczajnego, jaszczurki: zwinkę i żyworodną, gniewosza plamistego, żmiję zygzakowatą oraz ginącego żółwia błotnego. Najczęściej spotykana ichtiofauna w wodach BGPK obejmuje następujące gatunki: karp, płoć, okoń, szczupak, węgorz, jazgarz, karaś, kleń, kiełb, leszcz, krąp, koza, lin, sandacz, sumik karłowaty, tołpyga, wzdręga, ciernik oraz rzadziej występujące pstrąg, głowacz białopłetwy. Często też spotykamy innych mieszkańców wód: raka rzecznoego, stawowego i pręgowanego, larwy ważek, chrzączek i innych owadów, pijawki, np. rybia i kacza, minoga, dafnie, oczliki, ośliczki, kietże zdrojowe, małżoraczki, szczeżuje: spłaszczone, pospolitą i wielką, skójki: zaostrzoną, malarską i rzadziej gruboskorupową, racicznice zmienną, groszkówkę rzecznoą, żyworódki, błotniarki, zatoczki, rozdepkę rzecznoą, przytulika strumieniowego, gąbki słodkowodne, liczne mikroskopijne pierwotniaki i glony.

Rezerwaty Przyrody

Przedmiotem ochrony w rezerwacie może być całość przyrody lub szczególne jej składniki, w tym fauna, flora, biota grzybów oraz twory przyrody nieożywionej.

Cały obszar rezerwatu albo jego części mogą podlegać ochronie ścisłej, ochronie czynnej lub ochronie krajobrazowej. Ochrona ścisła polega na nieingerencji w naturalne procesy, ochrona czynna dopuszcza wykonywanie zabiegów ochronnych (np. usunięcie drzew zacieniających stanowisko cennego gatunku rośliny), a ochrona krajobrazowa polega na prowadzeniu gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej w sposób uwzględniający potrzeby przedmiotu ochrony

„Czaplenice”

Położony na obszarze gminy Drezdenko, o powierzchni 7,59 ha. Objęty ochroną prawną na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa z dnia 14 września 1959 r. (*Monitor Polski Nr 83 z 1959 r.*), oraz Zarządzenia Nr 49/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Czaplenice” (*Dz. U. Woj. Lub. Nr 81 poz. 1580*). Jest rezerwatem leśnym, o typie fitocenotyczny, podtypie zbiorowisk leśnych.

Rezerwat częściowo położony na półwyspie nad jeziorem Solecko i składający się z drzewostanu sosnowego naturalnego pochodzenia w wieku 160 lat z domieszką buka oraz płatami brzozy i olszy. W części przybrzeżnej podrost buka, olchy i brzozy w wieku 25-60 lat. W podszyciu leszczyna, głóg, jałowiec, w runie paproć, malina, rokit, trzcinnik, trawy, a brzegiem trzcina. Stan czapli siwej w poszczególnych latach kształtował się rozmaicie. W 1979 r. zarejestrowano 24 gniazda. W bliskim sąsiedztwie gnieźdzą się rozmaite ptaki drapieżne, zwłaszcza kania czarna i myszołów pospolity.

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych drzewostanu naturalnego sosnowego z kolonią czapli siwej.

„Czaplisko”

Położony na obszarze gminy Drezdenko, o powierzchni 2,85 ha. Objęty ochroną prawną na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa z dnia 14 września 1959 r. , Nr 305 (*Dz. U. Nr 83 z 1959 r.*), oraz Zarządzenia Nr 46/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Czaplisko” (*Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 81 poz. 1578 z dn. 26.07.2011 r.*) Jest rezerwatem leśnym, o typie fitocenotyczny, podtypie zbiorowisk leśnych.

Rezerwat znajduje się na zachodnim brzegu jeziora Łąkie. Drzewostan dwu piętrowy, gdzie w pierwszym rzędzie występuje sosna 180-letnia, natomiast w drugim piętrze sosna 30-letnia. Wyróżniono na terenie rezerwatu zespół *Vaccinio myrtilli Pinetum* z płatami *Peridymano-Quercetum*. Drzewostan to sosna z domieszką silnie ugałęzionego dębu. Wzdłuż brzegu jeziora karłowata olcha czarna. W drzewostanie gniazduje czapla siwa. W pobliżu gnieźdzą się rozmaite ptaki drapieżne, zwłaszcza kania czarna i myszołów pospolity.

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych drzewostanu naturalnego sosnowego

„Łabędziniec”

Położony na obszarze gminy Drezdenko, o powierzchni 2,90 ha. Objęty ochroną prawną na podstawie Zarządzenia Ministra Leśnictwa z dnia 14 września 1959 r. , Nr 302 (*Dz. U. Nr 25 z 1959 r., poz. 180*), oraz Zarządzenia Nr 47/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Łabędziniec” (*Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 81 poz. 1579 z dn. 26.07.2011 r.*). Jest rezerwatem faunistycznym, o typie faunistycznym, podtypie ptaki.

Rezerwat utworzono na pięciu wyspach położonych na jeziorze Solecko. Składa się głównie z drzewostanów olszowo-dębowo-sosnowych z domieszką buka, lipy, jaworu i brzozy w wieku od 30 do 160 lat na siedlisku LM św, miejscami wilgotnego oraz Lśw wilgotnego z fragmentami olsu. Miejsce rozrodu i przebywania ptactwa wodno-błotnego.

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych siedlisk stanowiących miejsce rozrodu i przebywania ptactwa wodno-błotnego.

„Buki Zdroiskie”

Położony na obszarze gminy Santok, Strzelce Krajeńskie i Zwierzyn, o powierzchni 29,23 ha, w granicach Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego. Łączna powierzchnia pod ochroną wynosi 75,57 ha. Objęty ochroną prawną na Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 12 października 1982 r. (*M. P. Nr 25/82, poz. 234*), oraz Zarządzenie Nr 40/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Buki Zdroiskie” (*Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 81 poz. 1572 z dn. 26.07.2011 r.*). Jest rezerwatem leśnym, o typie fitocenotyczny, podtypie zbiorowisk leśnych.

Obszar rezerwatu stanowi ciągły pas po obu stronach rzeki Santoczna o łącznej długości 5 km i szerokości 50 – 370 m w kierunku z północnego zachodu ku południowemu wschodowi, od miejscowości Zdroisk do Górek Noteckich. Położony jest w I krainie dzielnicy Wałęcko – Myśliborskiej, znajduje się w grupie lasów gleboochronnych, teren jest falisty. Typy siedliskowe lasu BMśw, LMśw, LSw, Lw. Runo tworzą szczawik zajęczy, gajowiec żółty, zawilec gajowy, sałatnik leśny, miejscowo fiołek i dąbrówka, konwalia, borówka, narecznica, orlica. Pierwotny naturalny las bukowo – sosnowy z domieszką dęba, świerka i graba. Nalot i podrost bukowy do 30% , natomiast podszyt do 50% z przewagą buka i świerka. W niektórych oddziałach leśnych występuje sztucznie wprowadzona sosna wejmutka z domieszką sosny pospolitej.

Celem ochrony jest zachowanie fragmentu lasu bukowego, porastającego zbocza malowniczego wąwozu rzeki Santoczna.

„Jezioro Łubówko”

Położony na obszarze gminy Drezdenko, o powierzchni 77,50 ha. Objęty ochroną prawną na podstawie Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 8 lipca 1991 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (*M. P. Nr 25/91/, poz. 172*). Jest rezerwatem leśnym, o typie różnych systemów, podtypie lasów i wód.

Głównym tłem siedlisk występujących w rezerwacie jest las mieszany świeży. Przeważają drzewostany bukowo-sosnowe, w mniejszym stopniu bukowe, bukowo-grabowe, świerkowo-brzozowo-sosnowe, bukowo-dębowo-sosnowe, sosnowe, grabowo-bukowo-dębowe i olszowe. Przeciętny wiek drzewostanów wynosi 82 lata, przeciętna zasobność 36 m³ . Znaczną powierzchnię zajmują gospodarcze drzewostany nasienne. Centralną część rezerwatu zajmuje jezioro Łubówko. Jest to malowniczy akwen, położony w głębokiej kotlinie o turkusowo-zielonej barwie wody. Jest zbiornikiem mezotroficznym wykazującym cechy oligotrofii wapiennej. Jest to zbiornik głęboki o stromych spadkach dna przy brzegach. Głębokość 18 m znajduje się w pd-wsch części jeziora, średnia głębokość przekracza 10 m.

Celem ochrony jest zachowanie unikalnego, urozmaiconego krajobrazu morenowego oraz buczyny pomorskiej o naturalnym charakterze.

„Lubiatowskie Uroczyska”

Położony na obszarze gminy Drezdenko, o powierzchni 188,42 ha. Objęty ochroną prawną na podstawie Rozporządzenia Wojewody Lubuskiego Nr 6 z dnia 14 marca 2000 r. (*Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 5 z dnia 15.03.2000 r. poz. 64*). Jest rezerwatem krajobrazowym, o typie krajobrazów, podtypie krajobrazów naturalnych.

Teren rezerwatu to wschodnia część mezoregionu Kotliny Gorzowskiej. Są to rozległe porośnięte lasami pola sandrowe z jeziorem Lubiatówko. Konfiguracja terenu jest bardzo urozmaicona - różnica wysokości względnej wynosi 22 m. Lista florystyczna jest bardzo bogata i obejmuje 230 gat., w tym 32 gat. porostów, 16 gat. mszaków i 182 gat. organowców należących do 55 rodzin. Zbiorowiska roślinne tworzą 16 zespołów, w tym bardzo dobrze rozwinięty zespół łągów przystrumykowych. Występują naturalne źródlika i wywierzyska. Wśród roślin chronionych znaleźć można grążela żółtego, a także paprotkę zwyczajną, kruszynę pospolitą, marzankę wonną, konwalię majową, kalinę koralową. 6 gatunków porostów występujących w rezerwacie jest ujęte na "Czerwonej liście porostów zagrożonych w Polsce".

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych walorów przyrodniczych i krajobrazowych jeziora, ochrona biotopu ptaków wodno-błotnych i drapieżnych skarp jeziora oraz źródeł z rzadką roślinnością.

„Torfowisko Osowiec”

Położony na obszarze gminy Dobiegniew, o powierzchni 18,24 ha. Objęty ochroną prawną na podstawie Rozporządzenia Wojewody Lubuskiego Nr 16 z dnia 16 października 2003 r. (*Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 85 z dnia 31.10.2003 r. poz. 1235*). Jest rezerwatem torfowiskowym, o typie torfowiskowym, podtypie torfowisk przejściowych.

„Torfowisko Osowiec” położone jest w południowej rynnicy jeziorowej, równoległej do doliny Mierzęckiej Strugi. Torfowisko powstało w wyniku zarastania płytkiego zbiornika wodnego. Otoczone jest zwartym pasem roślinności składającym się z zarośli wierzbowych i olsowych. Charakteryzuje się zróżnicowanym – strefowym i mozaikowym układem roślinności. Najbardziej zróżnicowana i bogata pod względem florystycznym jest część centralna, dominuje tu mozaikowy układ roślinności charakterystyczny dla torfowisk bogatych w węgiel wapnia, rozwinął się tu dobrze mszar kłociowy oraz mszar przygiełkowy z szuwarami turzycowymi. W południowej części torfowiska znajduje się niewielki fragment otwartego lustra wody, pozostałości dawnego jeziora, porośnięty przez płaty rdestnicy pływającej, rdestu ziemnowodnego, jeżogłówkę najmniejszą, i niewielkie płaty grążela żółtego.

Flora roślin naczyniowych liczy 267 gatunków reprezentujących 66 rodzin. Na terenie tym występuje 24 gatunków mchów. Najliczniej reprezentowaną grupę stanowią torfowce. Stwierdzono występowanie 3 gatunków roślin objętych ścisłą ochroną oraz 6 gatunków roślin objętych ochroną częściową. Wyróżniono 28 zbiorowisk roślinnych.

Celem ochrony jest zachowanie ekosystemów torfowiskowych i fitocenozy mszystego szuwaru kłociowego z cenną florą roślin naczyniowych i zarodnikowych.

„Goszczanowskie Źródlika”

Położony na obszarze gminy Drezdenko, o powierzchni 22,61 ha. Objęty ochroną prawną na podstawie Zarządzenia Nr 17/2009 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 1 września 2009 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (*Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 99 poz. 1325 z dnia 09.09.2009 r.*). Jest rezerwatem leśnym, o typie fitocenotycznym, podtypie zbiorowisk leśnych.

Teren objęty ochroną to zbocza w postaci stromej skarpy opadające w ku tafla jeziora zwanego Stawem Goszczanowskim, wraz z brzegiem jeziora. W dolnej części w pobliżu brzegu wykształcony jest łąg źródłiskowy *Circaeo – Alnetum cardaminetosum amarae* w bogatej gatunkowo o fizjonomicznie klasycznej postaci.

Wyższe partie zbocza porasta las klonowo-lipowy *Aceri-Tilietum*. Brzegi Stawu Goszczanowskiego są jednym z nielicznych miejsc gdzie zespół *Circaeo-Alnetum cardaminetosum amarae* zachował najbardziej puszczański charakter, pełen pierwotnego uroku. Łęgi te spełniają bardzo ważną rolę biocenotyczną w krajobrazie obszarów dolinnych. Porastając miejsca źródlisk zapewniają czystość wód zasilających cieki wodne i jeziora. Spełniają rolę lasów wodochronnych.

Celem ochrony jest zachowanie cennych siedlisk przyrodniczych – łągu źródłiskowego wyróżniającego się szczególnym bogactwem flory skupiającej rzadkie hydrofilne gatunki roślin kwiatowych oraz mszaków jak również lasu klonowo-lipowego stanowiącego zboczowy las wielogatunkowy i wielowarstwowy.

„Mszar Rosiczkowy koło Rokitna”

Położony na obszarze gminy Strzelce Krajeńskie, o powierzchni 3,40 ha. Objęty ochroną prawną na podstawie Zarządzenia Nr 19/2009 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 1 września 2009 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (*Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 99 poz. 1327 z dnia 09.09.2009 r.*). Jest rezerwatem torfowiskowym, o typie torfowiskowym bagiennym, podtypie torfowisk wysokich i torfowiska przejściowych.

Rezerwat utworzony na powierzchni gdzie stosunkowo duże, wąskie płyty w płaskich obniżeniach torfowiska wysokiego tworzą na odsłoniętym w wyniku erozji torfie mszar przygiełkowy. Występujące tu charakterystyczne gatunki zespołu to przygiełka biała *Rhynchospora alba* i lokalnie przygiełka brunatna *Rhynchospora Fusa* oraz rzadka występujące rośliny jak bagnica torfowa *Scheuzeria palustris*, turzyca bagienna *Carex limosa* ponadto masowo występuje tu rosiczka okrągłolistna i owalna. W mszarze torfowiskowym rozwinął się w zbiorniku bezodpływowym pod wylewem nieruchliwych i ubogich w sole mineralne wód opadowych, dominującym składnikiem roślinności są różne gatunki torfowców *Sphagnum*. Torfowcom i mchom towarzyszą liczne, przystosowane do tych warunków rośliny naczyniowe.

Celem ochrony jest zachowanie zbiorowisk roślinności bagiennej i torfowiskowej, szczególnie mszaru przygiełkowego z charakterystycznymi gatunkami zespołu przygiełki białej i lokalnie przygiełki bagiennej oraz mszaru wysokotorfowiskowego zróżnicowanego na dwa podzespoły: mszar wełniankowy z dominacją wełnianki pochwowatej oraz mszar sosnowy na którym w luźnym zwarciu rośnie sosna zwyczajna.

„Mszar Przygiełkowy – Długie im. Huberta Jurczyszyna”

Położony na obszarze gminy Strzelce Krajeńskie, o powierzchni 7,75 ha. Objęty ochroną prawną na podstawie Zarządzenia Nr 20/2009 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 1 września 2009 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (*Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 99 poz.1328 z dnia 09.09.2009 r.*), oraz Zarządzenia Nr 22 /2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 8 września 2010 r. (*Dz. U. Woj. .Lub. Nr 91 poz. 1311 z dn. 21.09.2010 r.*). Jest rezerwatem torfowiskowym, o typie torfowiskowym bagiennym, podtypie torfowisk wysokich i torfowiska przejściowych.

Na odsłoniętym w wyniku erozji torfie istnieją stosunkowo duże, wąskie płyty w płaskich obniżeniach torfowiska wysokiego mszaru przygiełkowego. Występujące tu charakterystyczne gatunki zespołu to przygiełka biała (*Rhynchospora alba*) i lokalnie przygiełka brunatna (*Rhynchospora fusca*). Z torfowców występuje torfowiec kończysty (*Sphagnetum fallax*) i torfowiec czerwony (*Sphagnetum*

rubellum). Z innych mszaków występuje tu bagniczka pływająca (*Cladopodiella fluitans*), bagnica torfowa (*Scheuzeria palustris*) roszciska okrągłolistna (*Dorsera rotundifolia*) i sporadycznie turzyca bagienna (*Carex limosa*). W mszarze torfowiskowym dominującym składnikiem są torfowiec magellański, torfowiec czerwony, torfowiec kończasty, żurawina błotna i drobnolistkowa, roszciska okrągłolistna, modrzewnica zwyczajna, wełnianka pochwowata i bagno zwyczajne.

Celem ochrony jest zachowanie zbiorowisk roślinności bagiennej i torfowiskowej, szczególnie mszaru przygiełkowego z charakterystycznymi gatunkami zespołu – przygiełki białej i lokalnie przygiełki brunatnej oraz mszaru wysokotorfowiskowego zróżnicowanego na dwa zespoły: mszar wełniankowy z dominacją wełnianki pochwowatej oraz mszar sosnowy, na którym w luźnym zwarciu rośnie sosna zwyczajna z dominującymi gatunkami torfowców.

„Flisowe Źródlika”

Położony na obszarze gminy Dobiegniew, o powierzchni 9,73 ha. Objęty ochroną prawną na podstawie Zarządzenia Nr 17/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 10 maja 2011 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (*Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 61 poz. 1184 z dnia 01.06.2011 r.*). Jest rezerwatem leśnym, o typie biocenotycznym i fizjocenotycznym, podtypie biocenozy naturalnych.

Rezerwat obejmuje leśny kompleks źródłiskowy, stanowiący unikatowy typ ekosystemów, położony w strefie krawędziowej sandru i obszaru morenowego związanego z lobem Odry, w niewielkiej niecce, przez którą przepływa potok zasilany wodami wypływającymi ze źródeł. Siedlisko przyrodnicze stanowi rozfragmentowaną część kopuły źródłiskowej oraz nisze erozyjne z roślinnością źródłiskową, niżowy łęg jesionowo-olszowy jako główny kompleks leśny oraz grąd zachodnioeuropejski.

Celem ochrony jest zachowanie kompleksu źródłiskowego wraz z otaczającym lasem oraz z charakterystycznymi, rzadkimi gatunkami roślin, w tym roślin zarodnikowych i zwierząt.

Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Drezdeneckie Uroczyska”

Położony na obszarze gminy Drezdenko, o powierzchni 1 184,7604 ha, z czego:

- użytki rolne - 910,8490 ha,
- lasy - 115,0760 ha,
- wody - 41,2774 ha,
- drogi - 17,7891 ha,
- pozostałe grunty - 99,7689 ha.

Objęty ochroną prawną na podstawie Uchwały Nr XVIII/128/03 Rady Miejskiej w Drezdenku z dnia 18 grudnia 2003 roku w sprawie uznania za Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy pn. „Drezdeneckie Uroczyska”

Chroniony teren to łąki i zbiorniki wodne, a w szczególności niezwykle malownicze, ukryte wśród zarośli starorzecza Noteci, które są doskonałym schronieniem i miejscem rozrodu wielu gatunków zwierząt, głównie ptaków wodnych i błotnych. Obiekt położony jest na szlaku wędrównym licznych ptaków migrujących w okresie wiosennych i jesiennych przelotów, stanowi bardzo ważny „punkt przystankowy”.

Obszary chronionego krajobrazu

W Polsce podstawą prawną dla wyznaczania obszarów chronionego krajobrazu jest Ustawa o ochronie przyrody, która określiła je tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełniącą funkcję korytarzy ekologicznych.

Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze uchwały sejmiku województwa, która określa jego nazwę, położenie, obszar, sprawującego nadzór, ustalenia dotyczące

czynnej ochrony ekosystemów oraz zakazy właściwe dla danego obszaru chronionego krajobrazu lub jego części, wybrane spośród zakazów wymienionych w art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, wynikające z potrzeb jego ochrony. Likwidacja lub zmniejszenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze uchwały sejmiku województwa, wyłącznie z powodu bezpowrotnej utraty wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach i możliwości zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem.

Na obszarze chronionego krajobrazu może być wprowadzone 9 określonych przez ustawę zakazów. Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów oraz zakazy właściwe dla danego obszaru chronionego krajobrazu lub jego części, wybrane spośród zakazów wynikające z potrzeb jego ochrony określa sejmik województwa.

Według danych z 2019 r. w Polsce istniały 387 obszary chronionego krajobrazu, które zajmowały 22, 5% powierzchni kraju.

Obszary chronionego krajobrazu są formą ochrony przyrody, o niewielkich rygorach ochronności. Obszary chronionego krajobrazu są przeznaczone głównie na rekreację, a działalność gospodarcza podlega tylko niewielkim ograniczeniom (zakaz wznoszenia obiektów szkodliwych dla środowiska i niszczenia środowiska naturalnego).

Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego znajdują się cztery obszary chronionego krajobrazu:

„Puszcza Drawska”

Podstawa prawna:

Uchwała nr L/795/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 29 października 2018r. (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2018r. poz. 2530) zmieniająca uchwałę nr XXIX/454/17 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 kwietnia 2017r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Puszcza Drawska” (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2017r. poz. 1029)

Obszar o powierzchni 46.256,86 ha położony w gminach:

- Dobiegniew 27.647,80 ha,
- Drezdenko 11.429,85 ha,
- Stare Kurowo 2.324.10 ha,
- Strzelce Kraj. 4.831,20 ha,
- Zwierzyn 23,91 ha.

„Puszcza Barlinecka”

Podstawa prawna:

Uchwała nr XXVII/399/17 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 20 lutego 2017r. w sprawie wyznaczenia obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Puszcza Barlinecka” (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2017r. poz. 472)

Obszar o powierzchni 25.779,29 ha położony w gminach:

- Kłodawa 10.500,89 ha,
- Lubiszyn 4.824,30 ha,
- Santok 2.883,03 ha,
- Strzelce Kraj. 7.170,67 ha,
- Zwierzyn 400,40 ha.

„Dolina Warty i Dolnej Noteci”

Podstawa prawna:

Uchwała nr XLII/625/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 26 lutego 2018r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Dolina Warty i Dolnej Noteci” (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2018r. poz. 505)

Obszar o powierzchni 31.766,30 ha położony w gminach:

- Deszczno 1.091,23 ha,
- Drezdenko 5.591,72 ha,
- miasto Gorzów Wlkp. 335,66 ha,
- Przytoczna 1.960,83 ha,
- Santok 6.608,40 ha,
- Skwierzyna 4.757,10 ha,
- Stare Kurowo 4.258,53 ha,
- Zwierzyn 7.162,83ha.

„Pojezierze Puszczy Noteckiej”

Podstawa prawna:

Uchwała nr III/32/19 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 11 lutego 2019r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Pojezierze Puszczy Noteckiej” (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2019r. poz. 535)

Obszar o powierzchni 10.769,60 ha położony w gminie Drezdenko.

Użytki ekologiczne

Istotnym powodem tworzenia użytków ekologicznych jest potrzeba objęcia ochroną niewielkich powierzchniowo obiektów, ale cennych pod względem przyrodniczym. Nie mogły one być objęte ochroną rezerwatową ze względu na niewielką powierzchnię i zazwyczaj mniejszą rangę ich walorów przyrodniczych. W Polsce znajduje się około 7090 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 50 597,5 ha.

Użytek ekologiczny ustanawia rada gminy (do końca czerwca 2009 r. prawo takie miał także wojewoda), w odpowiedniej uchwale określając: nazwę danego obiektu lub obszaru, jego położenie, sprawującego nadzór, szczególne cele ochrony, w razie potrzeby ustalenia dotyczące jego czynnej ochrony oraz zakazy właściwe dla tego obiektu, obszaru lub jego części. Uchwała wymaga uzgodnienia z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Wprowadzane zakazy wybiera się spośród pozycji wymienionych w art. 45 ustawy o ochronie przyrody.

Rada gminy może również, ale tylko po uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska, znieść użytek w przypadku utraty jego wartości, albo w przypadku gdy koliduje on z realizacją inwestycji celu publicznego. Rada gminy nie ma kompetencji do zlikwidowania użytku w innych przypadkach, niż te dwie sytuacje wyraźnie wymienione w ustawie.

Gmina, która ustanowiła użytek ekologiczny, powinna (art. 113 ustawy o ochronie przyrody) w ciągu 30 dni od wejścia w życie uchwały, przesłać Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w celu umieszczenia w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody, kopię uchwały oraz zestaw informacji obejmujący: datę utworzenia użytku, nazwę, określenie położenia geograficznego i administracyjnego (obręb ewidencyjny, gmina, powiat, województwo); wskazanie powierzchni, jeżeli można ją określić, z wyszczególnieniem formy własności i rodzajów gruntów; powołanie oznaczenia mapy obrazującej przebieg granicy; opis użytku, oznaczenie dziennika urzędowego, w którym został ogłoszony akt o utworzeniu lub uznaniu formy ochrony przyrody; informację, czy dany obszar lub obiekt albo ich część podlega ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym (w tym położenie w obszarze Natura 2000). Może być to zrealizowane przez wprowadzenie przez Internet

odpowiednich informacji do bazy danych Centralnego Rejestru. Analogiczna informacja powinna być przesłana wojewodzie (art. 114 ust 3 ustawy), co jednak jest błędem ustawodawcy – w rzeczywistości powinna ona trafić do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Zgodnie z art. 115 ustawy o ochronie przyrody, sprawujący nadzór nad daną formą powinien „na obrzeżach lub w pobliżu formy ochrony przyrody” umieścić tablice informującą o nazwie formy ochrony o zakazach obowiązujących w stosunku do niej.

Użytki ekologiczne na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego w podziale na gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 40 Użytki ekologiczne na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego w podziale na gminy

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa użytku ekologicznego (jak w akcie prawnym o ustanowieniu)</i>	<i>Data utworzenia</i>	<i>Pow. [ha]</i>	<i>Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego</i>	<i>Nr działek ewidencyjnych</i>	<i>Opis lokalizacji</i>	<i>Forma własności, rodzaj gruntów</i>	<i>Sprawujący nadzór nad obszarem</i>	<i>Opis</i>	<i>Ochrona w zakresie prawa międzynarod.</i>
Gmina Dobiegniew										
1	GRZEBIENIOWY STAW	30.11.2004 r.	3,79	uchwała Nr XII/168/2004 rady Miejskiej w Dobiegniewie z dnia 30 listopada 2004 r. (Dz.U.Woj.Lub. Nr poz. z dn.	130, 131	N-ctwo Smolarz, L-ctwo Ługi oddz. 131f,c	Skarb Państwa N-ctwo Smolarz	N-ctwo Smolarz	Zarastający staw śródleśny z licznie występującym grzybieniem białym, wokół stawu trzciniowisko, turzycowisko, torfowisko.	
2	TORFOWISKO SARBINOWO	30.11.2004 r.	9,66	Uchwała Nr XII/168/2004 r. Rady Miejskiej w Dobiegniewie z dnia 30 listopada 2004 r. (Dz.U.Woj.Lub. nr poz. z dn.)	172/2, 173/1, 202/2	N-ctwo Smolarz, L-ctwo Sarbinowo oddz. 172j, 173,f, 202c	Skarb Państwa N-ctwo Smolarz	N-ctwo Smolarz	Ochrona torfowisk - kompleks mszarów i szuwarów.	
3	BAGNO GRĄSY	03.05.2002 r.	4,66	R.W.L. Nr 5 z 2002 r. (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	341	N-ctwo Bierzwnik, L-ctwo Bierzwnik oddz. 341c	Skarb Państwa N-ctwo Bierzwnik	N-ctwo Bierzwnik	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	
4	OCZKO	03.05.2002 r.	2,07	R.W.L. Nr 5 z 2002 r. (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	411	N-ctwo Bierzwnik, L-ctwo Radachowo	Skarb Państwa N-ctwo Bierzwnik	N-ctwo Bierzwnik	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów	

						oddz. 411f			siedlisk.	
5	PRZY BAGNIE	03.05.2002 r.	1,20	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	41	N-ctwo Strzelce Kraj., L- ctwo Chomtowo oddz. 41f	Skarb Państwa N-ctwo Strzelce Kraj.	N-ctwo Strzelce Kraj.	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	
6	CHOMĘTOWO	03.05.2002 r.	1,31	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	47	N-ctwo Strzelce Kraj., L- ctwo Chomętowo oddz. 47c	Skarb Państwa N-ctwo Strzelce Kraj.	N-ctwo Strzelce Kraj.	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	
7	TRASZKA	26.11.2009 r.	1,84	Uchwała Nr XXXVIII/263/2009 Rady Miejskiej w Dobiegniewie z dni a 26 listopada 2009 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 141 poz.2045 z dn. 15.12.2009 r./	161	N-ctwo Smolarz, L-ctwo oddz.25j, l,m,k,b	Skarb Państwa N-ctwo Smolarz	N-ctwo Smolarz	Obszar zalany woda zasilany z powierzchniowego spływu wód oraz podziemnego drenażu pól. Samoczynnie zarybiony i zasiedlony przez drapieżniki.	
Gmina Drezdenko										
8	TRZYNASTKA	03.05.2002 r.	2,11	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	13/2	N-ctwo Karwin, L-ctwo Ustronie oddz. 10-13-1- 01- 13o	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak
9	SZESTNASTKA	03.05.2002 r.	4,45	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	16/1	N-ctwo Karwin, L-ctwo Ustronie oddz. 10-13-1- 01- 16d	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak

10	PRZY GRUNTACH	03.05.2002 r.	0,42	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	28/3	N-ctwo Karwin, L-ctwo Ustronie oddz. 10-13-1- 01- 28h	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak
11	ŁĄKI	03.05.2002 r.	17,25	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	82/2, 112	N-ctwo Karwin, L-ctwo Ustronie oddz. 10-13-1- 01- 82i,j; 112c,i,d	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak
12	BAGNO	03.05.2002 r.	3,00	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	109/1	N-ctwo Karwin, L-ctwo Ustronie oddz. 10-13-1- 01- 109b	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak
13	DŁUGIE BAGNO	03.05.2002 r.	12,65	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	138, 139/2, 140, 162/2, 163,	N-ctwo Karwin, L-ctwo Ustronie oddz. 10-13-1- 01- 138h,i,b,c; 140c	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak
14	ODYNIEC I	03.05.2002 r.	3,58	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	190	N-ctwo Karwin, L-ctwo Odyniec oddz. 10-13-1- 04- 190b	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak
15	WĄSKIE ŁĄKI	03.05.2002 r.	5,94	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	195, 196, 197/1, 226, 227,	N-ctwo Karwin, L-ctwo Jele oddz. 10-13-1- 05- 195d; 196c, 197d,i,f; 226b; 227a	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak

16	PODMOKŁE ŁĄKI	03.05.2002 r.	17,79	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	173, 205, 206,	N-ctwo Karwin, L-ctwo Lubiatów oddz.10-13-1- 06- 205c,b,i; 206a,d,f	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak
17	RAMIONA	03.05.2002 r.	2,90	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	132, 133,	N-ctwo Karwin, L-ctwo Sosnówka oddz. 10-13-1- 03- 132h; 133c,d	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak
18	JELENIE BAGNA	03.05.2002 r.	14,43	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	235/2, 236/2, 237/2,	N-ctwo Karwin, L-ctwo Jele oddz. 10-13-1- 05-	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak
19	BAGIENKO	03.05.2002 r.	3,30	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	262	N-ctwo Karwin, L-ctwo Jele oddz. 10-13-1- 05- 262b	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak
20	ODYNIEC	03.05.2002 r.	6,21	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	249, 272,	N-ctwo Karwin, L-ctwo Odyniec oddz. 10-13-1- 04- 249d; 272c	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak
21	NAD LUBIATKĄ	03.05.2002 r.	3,00	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	43/1, 44/1,	N-ctwo Karwin, L-ctwo Irena oddz. 10-13-2- 08-43j; 44o	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak

22	KOŁO	03.05.2002 r.	1,47	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	173/2	N-ctwo Karwin, L-ctwo Kościelec oddz. 10-13-1-12- 173c	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak
23	NAD GOSZCZANOWSKIM STAWEM	03.05.2002 r.	8,76	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	180/2, 208, 209,	N-ctwo Karwin obr.leśny Rapin 10-13-2-10- 208d.; 10- 13- 2- 11- 180h, 209a	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	
24	NIEUŻYTEK	03.05.2002 r.	2,77	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	233/2	N-ctwo Karwin, L-ctwo Kościelec oddz. 10-13-1-12- 233c	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak
25	NAD JEZIOREM PIERSKA	03.05.2002 r.	1,88	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	252, 279/1,	N-ctwo Karwin, L-ctwo Solecko oddz. 10-13-2- 11- 279b	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak
26	BAGNA	03.05.2002 r.	5,50	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	253/1, 253/2,	N-ctwo Karwin, L-ctwo Solecko oddz. 10-13-2- 11- 253b,h	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak
27	BAGIENKA	03.05.2002 r.	1,28	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	279/2	N-ctwo Karwin, L-ctwo Solecko oddz. 10-13-2- 11- 279h,i,j	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak

28	OWALNE BAGNO	03.05.2002 r.	3,15	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	285/1	N-ctwo Karwin, L-ctwo Solecko oddz. 10-13-2- 11- 285d	Skarb Państwa N-ctwo Karwin	N-ctwo Karwin	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Tak
29	JEZIORKO KOSINEK	28.09.2004 r.	235,2	Uchwała Nr XXVII/201/04 Rady Miejskiej w Drezdenku z dnia 28.09.2004 r. /Dz.U.Woj.Lub. Nr 91 poz. dn. 19.11.2004 r./	227/2	N-ctwo Smolarz, L-ctwo Sarbinowo oddz. 227h	Skarb Państwa N-ctwo Smolarz	N-ctwo Smolarz	śródleśne oczko wodne położone nieopodal osady Kosinek	Tak
Gmina Strzelce Krajeńskie										
30	DANKOWSKIE BAGNA	03.05.2002 r.	10,72	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	51, 52	N-ctwo Strzelce Kraj. L- ctwo Danków oddz. 51j, 52i.	Skarb Państwa N-ctwo Strzelce Kraj.	N-ctwo Strzelce Kraj.	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Nie
31	MOKRE	03.05.2002 r.	1,53	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (DZ.U.Woj.Lub. Nr 44 po. 554)	125/1	N-ctwo Strzelce Kraj. L- ctwo Danków oddz. 125g.	Skarb Państwa N-ctwo Strzelce Kraj.	N-ctwo Strzelce Kraj.	Ochrona ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Nie
32	WIELISŁAWICE	03.05.2002 r.	3,71	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	164/1	N-ctwo Strzelce Kraj. L- ctwo Wielisławice oddz. 164d.	Skarb Państwa N-ctwo Strzelce Kraj.	N-ctwo Strzelce Kraj.	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Nie
33	BAGNA NAD BUKIEM	03.05.2002 r.	10,49	R.W.L. Nr 5 z 2002 r . (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	172/2	N-ctwo Strzelce Kraj. L- ctwo Wielisławice oddz.	Skarb Państwa N-ctwo	N-ctwo Strzelce Kraj.	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów	Nie

						172b,c,g,k.	Strzelce Kraj.		siedlisk.	
34	BUSZÓW	03.05.2002 r.	1,84	R.W.L. Nr 5 z 2002 r. (Dz.U.Woj.Lub. Nr 44, poz. 554)	63/1	N-ctwo Strzelce Kraj. L- ctwo Buszów oddz. 63i	Skarb Państwa N-ctwo Strzelce Kraj.	N-ctwo Strzelce Kraj.	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Nie
Gmina Zwierzyn										
35	DOLNY ODCINEK RZEKI NOTECI	28.01.2004 r.	125,85	Uchwała Nr XIII/85/2004 Rady Gminy Zwierzyn z dnia 28.01.2004 r. (Dz.U.Woj.Lub. Nr 10 poz. 171)	Błotno 237, Gościmiec 534, 551, 301, Górecko 343/2,340/3, 334/8, Górczyna 19,23	Międzywale rzeki Noteci na obszarze przyległym do gminy Zwierzyn od strony południowej	Skarb Państwa	Wójt Gminy Zwierzyn	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.	Nie

Źródło: RDOŚ w Gorzowie Wielkopolskim

Pomniki przyrody

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody za pomnik przyrody uznawane są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Do pomników przyrody ożywionej należą: pojedyncze krzewy, drzewa i grupy drzew odznaczające się sędziwym wiekiem, wielkością, niezwykłymi kształtami lub innymi cechami, a także zabytkowe aleje drzew. Natomiast do pomników przyrody nieożywionej należą: największe głązy narzutowe, tzw. eratyki oraz interesujące formy powierzchni ziemi np. – źródła, wodospady, jary, skałki, wywierzyska, przełomy rzeczne, jaskinie, odkrywki itp.

Na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego znajdują się 72 pomniki, w podziale na gminy:

- Dobiegniew – 21 pomników
- Drezdenko – 36 pomników
- Stare Kurowo – 0 pomników
- Strzelce Krajeńskie – 15 pomników
- Zwierzyn – 0 pomników

Obszary Natura 2000

Polska, podpisując 16 kwietnia 2003 r. Traktat Ateński, stanowiący podstawę prawną przystąpienia kraju do UE, zobowiązała się do wyznaczenia na swoim terytorium sieci Natura 2000. Przepisy unijne stanowiące podstawę dla tworzenia sieci Natura 2000 zostały wprowadzone do polskiego prawodawstwa poprzez ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. 2021 poz.1098), czyniąc Naturę 2000 najmłodszą prawną formą ochrony przyrody w Polsce.

Przygotowania do wprowadzenia sieci Natura 2000 w Polsce rozpoczęły się już pod koniec lat 90. Sporządzono wtedy wstępne analizy zasobów siedlisk i gatunków wymagających ochrony w sieci, a także prowadzono negocjacje odnośnie uzupełnienia przepisów unijnych o siedliska i gatunki wymagające ochrony w Polsce, a nieobecne w krajach starej Unii Europejskiej i w związku z tym nie objęte ochroną ówczesnego prawa unijnego. W działaniach tych uczestniczyli między innymi naukowcy z Instytutu Ochrony Przyrody PAN i Zakładu Ornitologii PAN oraz urzędnicy Ministerstwa Środowiska.

W 2001 r. opracowano na zlecenie Ministerstwa Środowiska „Koncepcję sieci Natura 2000 w Polsce” - dokument zawierający wstępną identyfikację i opisy obszarów, wykazy siedlisk i gatunków oraz form ochrony na obszarach proponowanych do sieci, a także mapy przedstawiające umiejscowienie tych obszarów (w propozycji tej ostoje zajmowały 13,5% powierzchni kraju).

W latach 2002-2003 rozwijano koncepcję sieci Natura 2000 w Polsce. Naukowcy z Narodowej Fundacji Ochrony Środowiska, współpracujący z innymi jednostkami działającymi na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego, otrzymywali dane od Wojewódzkich Zespołów Realizacyjnych - grup specjalistów, głównie przyrodników powołanych przez wojewodów do tworzenia koncepcji sieci w poszczególnych województwach. Dane te były zestawiane w formularzach wymaganych przez Komisję Europejską. W trakcie tworzenia koncepcji sieci nie została przeprowadzona powszechna inwentaryzacja siedlisk i gatunków chronionych, a wszelkie prace oparte były na materiałach publikowanych, dokumentacjach i wiedzy przyrodników, co pozwoliło zaoszczędzić znaczne środki finansowe. Długotrwały proces tworzenia projektu sieci Natura 2000 angażował niemal wyłącznie specjalistów, podczas gdy udział partnerów społecznych i kampania informacyjna na temat tworzonej sieci były zdecydowanie niewystarczające.

Po przeprowadzonych w 2004 r. konsultacjach z gminami, w trakcie których samorządy wyraziły sprzeciw dla przedstawionych propozycji, oraz po interwencji Departamentu Wodnego Ministerstwa Środowiska oraz Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, rząd polski w maju 2004r.

przekazał Komisji Europejskiej bardzo okrojona w stosunku do projektu wyjściowego koncepcję sieci obszarów siedliskowych Natura 2000. W lipcu 2004 r. ukazało się rozporządzenie wyznaczające obszary specjalnej ochrony ptaków z podobnie skromnym zestawieniem obszarów. Ograniczenie sieci Natura 2000 wywołało niezadowolenie środowisk eksperckich i organizacji pozarządowych zaangażowanych wcześniej w jej tworzenie. Efektem tego była publikacja w grudniu 2004r. opracowania zawierającego krytyczny przegląd zatwierdzonego projektu oraz propozycje uzupełnienia sieci Natura 2000 adekwatnie do kryteriów unijnych (Propozycja optymalnej sieci obszarów Natura 2000 w Polsce – **„Shadow List”**).

Komisja Europejska po analizie materiałów organizacji uznała, że oficjalna propozycja rządu RP jest niewystarczająca i wystosowała do polskiego rządu ostrzeżenie, a wobec braku zdecydowanych działań naprawczych strony polskiej KE rozpoczęła procedurę naruszeniową w trybie art. 226 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, wysyłając w kwietniu 2006 r. tzw. letter of formal notice. Ostatnim ostrzeżeniem przed skierowaniem skargi do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości było przesłanie Polsce w grudniu 2006 r. tzw. uzasadnionej opinii. Nie dało to jednak oczekiwanych efektów, w związku z czym w grudniu 2007 r. Komisja wniosła do Trybunału skargę o niewystarczające wyznaczenie obszarów specjalnej ochrony ptaków przez Polskę.

Stanowisko Komisji Europejskiej spowodowało, że sieć Natura 2000 była sukcesywnie uzupełniana w kolejnych latach, a w miarę gromadzenia nowych danych organizacje pozarządowe dopracowały także wspomnianą listę obszarów potencjalnych („Shadow List”). Do końca 2008 r. rząd Polski wyznaczył w drodze rozporządzenia 141 obszary specjalnej ochrony ptaków oraz wysłał do Komisji Europejskiej 364 propozycje specjalnych obszarów ochrony siedlisk, które to zostały zatwierdzone przez Komisję Europejską jako obszary mające znaczenie dla Wspólnoty, stając się „pełnoprawnymi” obszarami Natura 2000.

W 2008 r. podjęte zostały prace nad kolejnym rozszerzeniem sieci specjalnych obszarów ochrony siedlisk. We wszystkich województwach powołano Wojewódzkie Zespoły Specjalistyczne, złożone z ekspertów, które opracowały projekt rozszerzenia sieci. W całym kraju specjaliści przeprowadzili badania terenowe, weryfikując i optymalizując poszerzenie sieci. Po przeprowadzeniu konsultacji społecznych i zweryfikowaniu projektów zespołów wojewódzkich przez ekspertów z Instytutu Ochrony Przyrody PAN i Radę Ministrów, w dniu 29 października 2009 r. Minister Środowiska przesłał do Komisji Europejskiej listę 454 nowych obszarów i 77 powiększeń obszarów już istniejących. W rezultacie siedliskowa część sieci wzrosła do 823 obszarów, pokrywając ok. 11% powierzchni lądowej Polski. W wyniku realizacji działań zmierzających do uzupełnienia sieci Natura 2000 wycofana została w 2009 r. skarga z Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich dotycząca niekompletności sieci Natura 2000 w Polsce.

W dniach 23-25 listopada 2009 r. w Sopocie odbyło się seminarium biogeograficzne Natura 2000 dla obszaru Morza Bałtyckiego. Organizatorem merytorycznym seminarium była Komisja Europejska, natomiast od strony techniczno-logistycznej spotkanie przygotowała Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. Celem spotkania była ocena kompletności sieci Natura 2000 w obrębie Bałtyku. Analizowano czy poszczególne typy siedlisk i gatunki, bytujące w środowisku morskim, są chronione w wystarczającym stopniu w zaproponowanych obszarach. W wyniku eksperckiej dyskusji przedstawiciele Komisji Europejskiej ustalili, iż sieć Natura 2000 w polskiej części Bałtyku wymaga niewielkich uzupełnień.

W dniach 24-25 marca 2010 r. w Warszawie odbyło się Bilateralne Seminarium Biogeograficzne weryfikujące kompletność sieci specjalnych obszarów ochrony siedlisk w Polsce, podczas którego okazało się, że nadal nie wszystkie gatunki i siedliska są wystarczająco chronione i wskazano konieczność uzupełnień, których skala jest już jednak niewielka w porównaniu do początkowych braków. Strona polska odebrała gratulacje od Komisji Europejskiej za znaczne przyspieszenie prac, wynikające z działalności Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Opierając się na postanowieniach ww. seminariów w latach 2010-2012 zostało przeprowadzone opiniowanie projektowanych nowych i zmienianych istniejących obszarów Natura 2000. Wynikiem przeprowadzonej procedury opiniowania była wysłana do KE w październiku 2012 r. lista uzupełniająca sieć obszarów Natura 2000 w Polsce, wśród których znajdowały się:

- 22 nowe proponowane obszary mające znaczenie dla Wspólnoty,
- 15 powiększane już wyznaczone obszary, co było związane z koniecznością zapewnienia właściwego stanu ochrony siedliskom przyrodniczym i gatunkom, stanowiącym przedmioty ochrony w tych obszarach.

Ponadto na przedmiotowej liście zamieszczono:

- 1 powiększony obszar w związku z koniecznością przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej,
- 24 istniejące obszary, dla których zmiany granic (zarówno powiększenia jak i pomniejszenia) wynikały z prac nad planami zadań ochronnych, dostosowania ich do przebiegu granic rezerwatów przyrody oraz parków narodowych, doprecyzowania do podziału katastralnego i granic wydziałów leśnych oraz korekt błędów rysowniczych.

Zatwierdzenie przez KE przedmiotowej listy wiąże się również z „likwidacją” 3 istniejących OZW, które zostaną włączone w granice powiększanych obszarów. Sytuacja ta ma miejsce w przypadku obszarów: Jezioro Brenno PLH300018 (włączony w granice Ostoi Przemęckiej PLH300041), Kostrza PLH120009 (włączony w granice Ostoi Nietoperzy Beskidu Wyspowego PLH120052) oraz Pieniny PLH120013 (połączone z obszarem OSO w obszar wspólny PLC).

Obok ww. uzupełnień listy obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty w kwietniu 2012r., po odpowiednich konsultacjach, została przesłana do KE informacja o włączeniu do sieci trzech nowych obszarów Natura 2000 (2 OZW oraz 1 OSO) oraz powiększeniu 4 już wyznaczonych OZW, co było związane z koniecznością wykonania kompensacji przyrodniczej za zniszczenia powstałe w wyniku budowy drogi ekspresowej S3 na odcinku Szczecin (węzeł Klucz) do węzła Gorzów Północ.

Obecnie w Polsce sieć Natura 2000 zajmuje prawie 1/5 powierzchni lądowej kraju. W jej skład wchodzi: 849 obszarów siedliskowych oraz 145 obszarów ptasich.

Głównym celem funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt, które uważa się za cenne (znaczące dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy) i zagrożone wyginięciem w skali całej Europy. Cel ten ma być realizowany poprzez wyznaczenie i objęcie ochroną obszarów, na których te gatunki i siedliska występują. Działania w zakresie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej flory i fauny mają służyć zachowaniu lub odtworzeniu różnorodności biologicznej Europy, co jest jednym z priorytetów działalności Unii Europejskiej. Dodatkowo państwa członkowskie zobowiązane są do podejmowania w razie potrzeby starań w celu zachowania ekologicznej spójności sieci Natura 2000, w celu utrzymania migracji, rozprzestrzeniania i wymiany genetycznej gatunków.

Idea sieci Natura 2000 zakłada zwiększenie skuteczności działań ochronnych poprzez stworzenie dodatkowego - kompletnego i metodycznie spójnego - systemu ochrony dziedzictwa przyrodniczego Europy, który nakłada się na już funkcjonujące systemy ochrony obszarowej i gatunkowej, stanowiąc ich uzupełnienie i zdecydowane wzmocnienie. Jest on światowym ewenementem w zakresie międzynarodowej obszarowej ochrony przyrody. Podstawą jego funkcjonowania są dwie unijne dyrektywy - Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (zwana dyrektywą ptasią) oraz Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (zwana dyrektywą siedliskową). W myśl dyrektywy ptasiej oraz dyrektywy siedliskowej każdy kraj członkowski Unii Europejskiej ma obowiązek zapewnić siedliskom przyrodniczym i gatunkom roślin i zwierząt, o których mowa w tych dyrektywach, warunki sprzyjające ochronie lub zadbać o odtworzenie ich dobrego (właściwego) stanu, m.in. poprzez wyznaczenie obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO).

Właściwy stan gatunków objętych ochroną w ramach sieci Natura 2000 oznacza zachowanie takiej liczebności populacji, która gwarantuje utrzymanie jej w swoim siedlisku przez długi czas oraz zachowanie naturalnego zasięgu gatunku i niezbędnej powierzchni wymaganych przez niego siedlisk. Właściwy stan ochrony siedlisk objętych ochroną w ramach sieci Natura 2000 oznacza, że ich naturalny zasięg nie może ulec zmniejszeniu i zachowana musi zostać ich specyficzna struktura i funkcje oraz właściwy stan typowych dla nich gatunków.

Dyrektywa ptasia nakazuje państwom członkowskim podjęcie szczególnych działań ochronnych dla gatunków ptaków istotnych dla Europy. Jednym z obowiązków jest ustanowienie obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO), których przedmiotami ochrony są ptaki oraz ich siedliska. W ramach ptasich obszarów Natura 2000 chroni się gatunki ptaków zagrożonych wyginięciem (ujętych w Załączniku 1 dyrektywy ptasiej) jak również

regularnie występujące gatunki ptaków wędrownych (również te niewymienione w Załączniku 1 dyrektywy ptasiej), które w czasie swych corocznych wędrówek odpoczywają lub zatrzymują się w krajach Unii Europejskiej. OSO wyznaczone są indywidualnie przez państwa członkowskie Unii Europejskiej zarówno w części kontynentalnej jak i na obszarach morskich. Komisja Europejska sprawdza czy krajowa sieć obszarów realizuje przyjęte przez dane państwo członkowskie kryteria wyboru obszaru oraz czy zapewnia ochronę wszystkich najbardziej odpowiednich terenów dla zachowania gatunków ptaków.

W dyrektywie siedliskowej natomiast jako cele ochrony wymienione zostały wymagające działań ochronnych typy siedlisk przyrodniczych o znaczeniu dla całej Unii Europejskiej (naturalne oraz półnaturalne tereny lądowe i wodne wyróżniające się specyficznymi czynnikami geograficznymi, fizycznymi cechami środowiska i określonymi zbiorowiskami roślinnymi) oraz wybrane cenne gatunki roślin i zwierząt (poza ptakami). Miejsca ich ochrony wyznacza się jako specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO). W przypadku SOO, każde państwo członkowskie opracowuje i przedstawia Komisji Europejskiej listę leżących na jego terytorium obszarów kwalifikujących pod względem przyrodniczym, odpowiadających gatunkowo i siedliskowo wymogom zawartym w dyrektywie siedliskowej. Po przedłożeniu listy obszary są wartościowane i selekcjonowane. Kluczowym elementem tej procedury jest seminarium biogeograficzne, podczas którego ocenia się kompletność sieci dla każdego z gatunków i siedlisk. Następnie Komisja Europejska zatwierdza te obszary w drodze decyzji jako „obszary mające znaczenie dla Wspólnoty” - OZW (Site of Community Importance-SCI). Od tego momentu nabierają one statusu obszarów Natura 2000 i podlegają ochronie w ramach prawa wspólnotowego. Po wyznaczeniu ich odpowiednim aktem prawa krajowego przyjmują nazwę specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO).

Część wymienionych w dyrektywie siedliskowej gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych oznaczono jako priorytetowe, czyli takie, za które Europa ponosi szczególną odpowiedzialność z uwagi na fakt, iż większość naturalnego zasięgu ich występowania pozostaje w granicach administracyjnych Unii Europejskiej. Ta kategoria przedmiotów ochrony jest w sposób szczególny brana pod uwagę na etapie wyznaczania obszarów Natura 2000 (każdy obszar istotny dla siedliska lub gatunku priorytetowego powinien bezwzględnie zostać wyznaczony), a także w czasie oceniania ewentualnego zezwolenia na realizację działań negatywnie wpływających na cele ochrony na takim obszarze.

Przedmioty ochrony w obszarach Natura 2000

W dyrektywach: ptasiej i siedliskowej określono ogólnie gatunki i siedliska, dla ochrony których tworzy się obszary Natura 2000. Jednak o tym które z nich są przedmiotami ochrony w danym obszarze decydują kryteria wyznaczania, np. wielkość populacji względem populacji krajowej. Każdy obszar Natura 2000 posiada tzw. w Standardowy Formularz Danych (SDF), w którym zawarte są wszystkie najważniejsze informacje, w tym dane identyfikujące obszar (nazwa, kod), a także informacje przyrodnicze o gatunkach i siedliskach występujących na jego terenie, a także ocena znaczenia danego obszaru w odniesieniu do poszczególnych gatunków i siedlisk, z której wynika, które z nich są przedmiotami ochrony w tym obszarze Natura 2000. Zgodnie z opinią rzecznika generalnego Julianne Kokott, przedstawioną w dniu 19 kwietnia 2007 r. w sprawie C-304/05 Komisja Wspólnot Europejskich przeciwko Republice Włoskiej, siedliska i gatunki oznaczone literą D w SDF nie są przedmiotem ochrony w obszarach Natura 2000. Wobec powyższego przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000 są:

- 1) w obszarach ptasich - gatunki ptaków wymienione w pkt 3.2 z oceną A, B lub C oraz ptactwo wodno-błotne (jeżeli tak wskazano w pkt. 4.2),
- 2) w obszarach siedliskowych - siedliska przyrodnicze wymienione w pkt 3.1 oraz gatunki zwierząt (bez ptaków) i roślin wymienione w pkt. 3.2 z oceną A, B lub C.

Siedliska i gatunki oznaczone w SDF jako D nie są przedmiotem ochrony danego obszaru Natura 2000, a dane ich dotyczące stanowią wartość informacyjną.

Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego występują obszary Natura 2000. Poniżej opisano każdy z nich.

<i>Kod</i>	<i>Nazwa</i>	<i>Typy siedlisk</i>	<i>Pokrycie [%]</i>	<i>Powierzchnia [ha]</i>
PLH080032	Bory Chrobotkowe Puszczy Noteckiej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lasy iglaste ▪ Siedliska leśne (ogólnie) 	85 15	2 309,0

Obszar "Bory Chrobotkowe Puszczy Noteckiej" składa się z 5 kompleksów leśnych (1 - 230, 87 ha; 2 - 310,11 ha; 3 - 891,95 ha; 4 - 538,64 ha; 5 - 348,37 ha) położonych na terenie Nadleśnictw Karwin i Międzychód. Granice poszczególnych kompleksów poprowadzono wzdłuż istniejących granic wydziełów leśnych.

Bory Puszczy Noteckiej w zachodniej części Międzyrzecza Warciańsko-Noteckiego rozwijają się na luźnych piaskach pochodzenia sandrowego z udziałem wydmowego. Teren jest płaski lub (miejscami na lokalnych wyniesieniach wydmowych) sfalowany. Poziom wód gruntowych jest bardzo niski. Brak jest cieków wodnych. Jedynie w kompleksie nr 5 oprócz zbiorowisk borowych znajduje się łąka i torfowisko. Na zdecydowanej większości swojej powierzchni Obszar stanowi mozaikę boru chrobotkowego Cladonio-Pinetum i suboceanicznego boru świeżego Leucobryo-Pinetum.

<i>Kod</i>	<i>Nazwa</i>	<i>Typy siedlisk</i>	<i>Pokrycie [%]</i>	<i>Powierzchnia [ha]</i>
PLB080002	Dolina Dolnej Noteci	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lasy liściaste ▪ Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) ▪ Siedliska rolnicze (ogólnie) ▪ Wody śródlądowe (stojące i płynące) 	1 72 26 1	24 943.6

Szeroka dolina rzeczna, poprzecinana licznymi kanałami z pozostałościami starorzeczy i kompleksami torfianek. Na większości obszaru występuje średnio intensywna i ekstensywna gospodarka łąkowo-pastwiskowa. Spotkać można co najmniej 20 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK).

W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), rybitwa czarna; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występują: błotniak stawowy, derkacz, dzięcioł średni, kropiatka. W okresie wędrówek stosunkowo duże koncentracje osiąga łąbędź czarnodzioby oraz gęsi. W okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego łąbędzia krzykliwego.

<i>Kod</i>	<i>Nazwa</i>	<i>Typy siedlisk</i>	<i>Pokrycie [%]</i>	<i>Powierzchnia [ha]</i>
PLH080036	Jeziora Gościmskie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lasy iglaste ▪ Lasy liściaste ▪ Siedliska leśne (ogólnie) ▪ Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) ▪ Siedliska rolnicze (ogólnie) ▪ Wody śródlądowe (stojące i płynące) 	74 8 2 1 2 13	2 995,8

Obszar "Jeziora Gościmskie" w całości położony jest na północnych obrzeżach Puszczy Noteckiej w granicach Gminy Drezdenko. Lasy administrowane są przez Nadleśnictwo Karwin i w niewielkim fragmencie przez Nadleśnictwo Międzychód.

Obszar "Jeziora Gościmskie" charakteryzuje się największym skupieniem jezior w zachodniej części Puszczy Noteckiej. Jeziora mają w większości pochodzenie rynnowe i wytopiskowe. Wody spływające w kierunku północnym wyrzeźbiły w podłożu sandrowym liczne pradolinki - dnem niektórych spośród nich płyną obecnie niewielkie ciek. W ich otoczeniu rozwinięte są lasy łąkowe. Brzegi niektórych spośród jezior otoczone są wysokimi skarpami, na których rozwijają się zbiorowiska lasów liściastych (buczyny i grądy). Kilka jezior jest bezodpływowych - są wytopiskowe. Na miejscu uległych zładowieniu wykształciły się torfowiska, a w dalszej kolejności - łąki.

Na większości obszaru panują zbiorowiska borowe: bór świeży *Leucobryo-Pinetum*, a w najbardziej suchych i przeważnie bardziej wyniesionych miejscach - bór chrobotkowy *Cladonio-Pinetum* z typowym składem warstwy runa, tzn. nieznacznym udziałem roślin zielnych, nieco większym mszaków i dominacją porostów.

<i>Kod</i>	<i>Nazwa</i>	<i>Typy siedlisk</i>	<i>Pokrycie [%]</i>	<i>Powierzchnia [ha]</i>
PLB080001	Puszcza Barlinecka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lasy iglaste ▪ Lasy liściaste ▪ Lasy mieszane ▪ Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) ▪ Siedliska rolnicze (ogólnie) ▪ Wody śródlądowe (stojące i płynące) 	59 25 8 2 2 4	26 505.6
PLB080001	Ostoja Barlinecka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lasy iglaste ▪ Lasy liściaste ▪ Lasy mieszane ▪ Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) ▪ Siedliska rolnicze (ogólnie) ▪ Wody śródlądowe (stojące i płynące) 	59 25 8 2 2 4	26 596,4

Obszary puszczy Barlineckiej i Ostoi Barlineckiej praktycznie pokrywają się ze sobą, obejmują one fragment rozległej sandrowej Równiny Gorzowskiej, porośniętej lasami Puszczy Gorzowskiej. Teren ma bogatą sieć hydrograficzną; przecinają go dopływy Noteci Polka i Santoczna oraz dopływ Warty Kłodawka. Na terenie obszarów znajduje się kilkadziesiąt jezior różnych typów, w większości położonych wśród lasów, z największym Jeziorem Barlineckim (268 ha) i Jeziorem Dankowskim Wielkim (107 ha). Liczne są niewielkie oczka wytopiskowe, a także położone w zagłębieniach terenu torfowiska.

Lasy zajmują ponad 80% powierzchni terenu. Mimo dominacji drzewostanów sosnowych, duży jest udział buczyn i dąbrów. Najlepiej zachowany zwarty kompleks lasów bukowych znajduje się na południe od Barlinka. Na mniejszych powierzchniach, w zagłębieniach terenu, występują bory bagienne i olsy, a w dolinach cieków i w okolicy źródeł - łągi.

Występuje co najmniej 20 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla puchacz (PCK) - 1%-2% populacji krajowej, bielik (PCK) - powyżej 1% populacji krajowej, co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: dzięcioł czarny, kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), rybołów (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje bocian czarny, trzmielojad, zimorodek i żuraw.

<i>Kod</i>	<i>Nazwa</i>	<i>Typy siedlisk</i>	<i>Pokrycie [%]</i>	<i>Powierzchnia [ha]</i>
PLH320044	Lasy Bierzwnickie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lasy iglaste ▪ Lasy liściaste ▪ Lasy mieszane ▪ Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) ▪ Siedliska rolnicze (ogólnie) ▪ Wody śródlądowe (stojące i płynące) 	23	8.792,3
			29	
			24	
			7	
			12	
			5	

Obszar złożony jest z dwóch fragmentów, rozdzielonych pasmem zagospodarowanego terenu rolniczego z rozproszonym osadnictwem. Obejmuje fragment Puszczy Drawskiej ograniczony do zwartego kompleksu buczyn i lasów dębowych. Szczególnie dobrze zachowane, w starszych klasach wiekowych, są kwaśne i żyzne buczyny w rejonie Sowińca, urozmaicone licznymi śródleśnymi oczkami wodnymi, a także buczyny w okolicy Rębusza i nad jez. Bierzwnik. Jeziora klasyfikowane są jako ramienicowe, m.in. duże jez. Bierzwnik z wyspą, porośniętą lasem lipowym. W kilku miejscach nad jeziorami wykształciły się szuwały kłoci wiechowatej. Znajdują się tu też fragmenty lasów grądowych - np. grąd lipowy na wyspie jez. Bierzwnik. W okolicy Chłopowa i nad jez. Bierzwnik oraz na pd. od Jagliska znajdują się pozostałości torfowisk wysokich, otoczonych borami i brzezinami bagiennymi na torfach. W okolicy Zieleniewa utrzymują się ciepłe murawy napiaskowe. na dobrze wykształconym wale ozowym.

W obszarze i jego bezpośrednim sąsiedztwie także cenne elementy kulturowe: założenie pocysterskiego opactwa w Bierzwniku.

<i>Kod</i>	<i>Nazwa</i>	<i>Typy siedlisk</i>	<i>Pokrycie [%]</i>	<i>Powierzchnia [ha]</i>
PLH320046	Uroczyska Puszczy Drawskiej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lasy iglaste ▪ Lasy liściaste ▪ Lasy mieszane ▪ Siedliska leśne (ogólnie) ▪ Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie) ▪ Siedliska rolnicze (ogólnie) 	64	74 416,3
			11	
			10	
			1	

		▪ Wody śródlądowe (stojące i płynące)	3 7 4	
--	--	---------------------------------------	-------------	--

Ostoja obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego na równinie sandrowej, położonej w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W lasach dominują drzewostany sosnowe, jednak duży jest udział buczyn i dąbrów; niektóre ich płaty mają charakter zbliżony do naturalnego. W miejscach, gdzie teren jest pofałdowany, wzniesienia osiągają wysokość do 121 m. Najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest centralna część ostoi, położona w widłach rzek: Drawy i Płocicznej. Są tu liczne jeziora (największym z nich jest J. Ostrowieckie - 370 ha). W rzeźbie terenu odznaczają się meandry obu rzek, obramowane wysokimi skarpami.

Charakterystyczną cechą tych rzek jest bystry prąd wywołany silnym spadkiem terenu. Ich koryta i doliny zachowały charakter zbliżony do naturalnego. Jeziora są zróżnicowane pod względem trofizmu wód, od dystroficznych przez mezotroficzne do eutroficznych.

Na terenie ostoi rozproszone są liczne, małopowierzchniowe ale bardzo cenne torfowiska przejściowe i kilka dobrze zachowanych torfowisk alkalicznych.

<i>Kod</i>	<i>Nazwa</i>	<i>Typy siedlisk</i>	<i>Pokrycie [%]</i>	<i>Powierzchnia [ha]</i>
PLB300015	Puszcza Notecka		67	178 255,8
		▪ Lasy iglaste	2	
		▪ Lasy liściaste	3	
		▪ Lasy mieszane	5	
		▪ Siedliska leśne (ogólnie)	4	
		▪ Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie)	17	
		▪ Siedliska rolnicze (ogólnie)	2	
	▪ Wody śródlądowe (stojące i płynące)			

Obszar stanowi zwarty, jednolity kompleks leśny w międzyrzeczu Noteci i Warty, będącym częścią pradoliny Eberswaldsko-Toruńskiej, równiny akumulacyjnej przekształconej przez wiatr. Jest to największy w Polsce obszar wydm śródlądowych, głównie o wysokości 20-30 m, maksymalnie do 98 m n.p.m. W środkowej części obszaru uformowały się wały o przebiegu południkowym, leżące 500-600 m od siebie. W części wschodniej mają one kształt paraboliczny. Wydmy pokryte są monotonnym, jednowiekowym lasem, głównie sosnowym (92%), posadzonym tu po wielkiej klęsce spowodowanej pojawieniem się szkodników owadzich w okresie międzywojennym. Pozostałości drzewostanów naturalnych są chronione w rezerwatach np. Cegliniec. Na terenie ostoi znajduje się ponad 50 jezior, raczej płytkich, pochodzenia wytopiskowego, zwykle z grubą warstwą mułu i zakwitami glonów. W zagłębieniach terenu lub na brzegach jezior utrzymują się torfowiska, na ogół w pewnym stopniu przekształcone.

<i>Kod</i>	<i>Nazwa</i>	<i>Typy siedlisk</i>	<i>Pokrycie [%]</i>	<i>Powierzchnia [ha]</i>
PLB320016	Lasy Puszczy Nad Drawą	▪ Lasy iglaste	48	190 279,0
		▪ Lasy liściaste	7	
		▪ Lasy mieszane	7	
		▪ Siedliska leśne (ogólnie)		
		▪ Siedliska łąkowe i zaroślowe		

	(ogólnie)	1	
	▪ Siedliska rolnicze (ogólnie)	6	
	▪ Wody śródlądowe (stojące i płynące)	28	
		3	

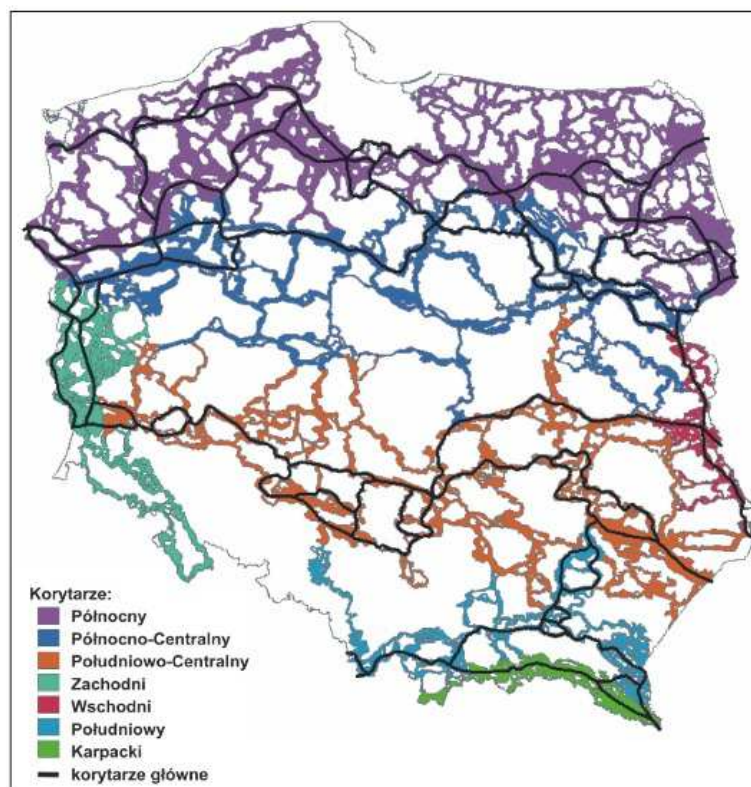
Obszar obejmuje większą część dużego kompleksu leśnego na równinie sandrowej, położonej w środkowym i dolnym biegu rzeki Drawy. W lasach dominują bory sosnowe z domieszką brzozy, dębu i topoli. Zostały one znacznie przekształcone w wyniku prowadzenia gospodarki leśnej na tym terenie przez kilkaset lat. Jednakże pewne fragmenty lasów np. Melico-Fagetum, Luzulo pilosae – Fagetum zachowały swój naturalny charakter. W miejscach, gdzie teren jest pofalowany, wzgórza osiągają wysokość do 220 m. Najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest centralna część ostoi, położona w widłach rzek: Drawy i Płocicznej. Są tu liczne jeziora (największym z nich jest J. Ostrowieckie – 370 ha). W rzeźbie terenu odznaczają się meandry obu rzek, obramowane wysokimi skarpami.

Charakterystyczną cechą tych rzek jest bystry prąd wywołany silnym spadkiem terenu. Ich koryta i doliny zachowały charakter zbliżony do naturalnego. Jeziora są zróżnicowane pod względem trofizmu wód, od dystroficznych przez mezotroficzne do eutroficznych

Europejska Sieć Ekologiczna ECONET

Europejska Sieć Ekologiczna ECONET to spójny przestrzennie i funkcjonalnie system reprezentowanych i najlepiej zachowanych pod względem różnorodności biologicznej obszarów Europy. Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET- POLSKA została opracowana w 1995 i 1996 roku jako projekt badawczy National Nature Plan (NNP) w ramach Programu Europejskiego Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN). Również Czechy, Słowacja i Węgry uczestniczyły w tym projekcie i podobnie jak Polska przyjęły jednolite założenia koncepcji sieci paneuropejskiej EECONET (European ECOlogical NETwork) wraz z metodyką jej wyznaczania.

Choć sieć ECONET-POLSKA nie posiada umocowania prawnego, jest pewną wytyczną polityki przestrzennej. Zgodnie z definicją podaną przez autorów koncepcji Krajowa sieć ekologiczna ECONET-POLSKA jest wielkoprzestrzennym systemem obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu. Sieć ECONET-POLSKA zawiera w sobie również obszary prawnie chronione (parki narodowe i krajobrazowe oraz rezerwy), ostoje przyrody CORINE lub ważne ostoje ptaków, które najczęściej są "wbudowane" w najcenniejsze fragmenty obszarów węzłowych jako tzw. biocentra (regionalne i lokalne). Większość z wytyczonych w sieci ECONET-PL korytarzy ekologicznych nawiązuje do dolin rzecznych. Sieć ECONET-POLSKA pokrywa 46% kraju. Składa się ona z obszarów węzłowych i łączących je korytarzy ekologicznych, wyznaczonych na podstawie takich kryteriów, jak naturalność, różnorodność, reprezentatywność, rzadkość i wielkość. Wyznaczono ogółem 78 obszarów węzłowych (46 międzynarodowych i 32 krajowe, które razem obejmują 31% powierzchni kraju) oraz 110 korytarzy ekologicznych (38 międzynarodowych i 72 krajowe, które razem obejmują 15 % powierzchni kraju).Poniższa mapa obrazuje korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym oraz międzynarodowym.

Rysunek 14 Sieć korytarzy ekologicznych z podziałem na korytarze międzynarodowe i krajowe

Źródło: Ochrona łączności ekologicznej w Polsce, W. Jędrzejewski, D. Ławreszuk

Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego występują korytarze ekologiczne takie jak Dolina Noteci, Puszcza Drawska, Puszcza Gorzowska oraz Puszcza Notecka.

Ochrona gatunkowa

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być także ustalane strefy ochrony.

Przykładem gatunku podlegającego ochronie gatunkowej jest jerzyk (*Apus apus*) oraz wróbel (*Passer domesticus*). Są one objęte ochroną gatunkową ścisłą na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Zgodnie z art. 52 ust. 2 pkt. 2 ustawy o ochronie przyrody, uszczegółowionym § 7 pkt. 2 ww. rozporządzenia, zezwala się na usuwanie od dnia 16 października do końca lutego gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne. Wszelkie prace ograniczające dostęp ptaków do miejsc ich regularnego występowania i rozrodu należy traktować jako niszczenie miejsc lęgowych i schronień gatunków. W okresie całego roku czynności te są zakazane wobec gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową i zgodnie z art. 56 ust. 2 pkt 2 oraz ust. 4 ustawy o ochronie przyrody zezwolenie na odstępstwo od zakazów niszczenia gniazd i siedlisk wydaje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska na obszarze swojego działania, w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla dziko występujących populacji chronionych gatunków zwierząt.

Zakaz niszczenia schronień dziko występujących ptaków dotyczy m.in. jerzyka gnieźdzącego się w szczelinach skalnych, dziuplach, ale przede wszystkim w stropodachach budynków mieszkalnych. Z tego względu prace związane z termomodernizacją budynków powinny być prowadzone w sposób uwzględniający potrzeby i biologię jerzyka.

Jeżeli prace termo-modernizacyjne będą prowadzone w sezonie lęgowym jerzyka lub wróbla, co niewątpliwie powoduje płoszenie osobników tych gatunków, to przed przystąpieniem do tych prac inwestor powinien zwrócić się z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o wydanie zezwolenia na umyślne płoszenie i niepokojenie osobników jerzyka lub wróbla.

Przed rozpoczęciem prac remontowych, termo-modernizacyjnych zarządca budynku powinien zlecić doświadczonemu ornitologowi inwentaryzację przyrodniczą w zakresie występowania gatunków ptaków chronionych, w celu uniknięcia nieumyślnego zniszczenia schronienia podczas prac budowlanych. W sytuacji, gdy zniszczenie schronienia jerzyka lub wróbla podczas prac budowlanych jest konieczne, należy zwrócić się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o wydanie stosownego zezwolenia oraz zapewnić temu gatunkowi zastępcze miejsca lęgowe. Podczas remontu czy termomodernizacji budynku należy zawieszac budki lęgowe dla tych ptaków w miejscach, gdzie dotychczas miały one swoje lęgi.

Za niszczenie siedliska jerzyków uznać można również montowanie krutek w otworach wentylacyjnych budynków, uniemożliwiając tym samym ptakom powrót do miejsc lęgowych, z których korzystały w poprzednich latach. Inwestor winien zapewnić jerzykom i wróblom budki lęgowe w przypadku, gdy montowanie takich krutek jest niezbędne. Otwory stanowiące siedliska ptaków po przeprowadzonej termomodernizacji powinny zachować chropowate krawędzie, co znacznie ułatwi ptakom wlatywanie do nich. Wymienione działania mają zapobiec zmniejszeniu się arealu występowania ptaków tych gatunków.

Kierunki działań w zakresie zachowania różnorodności biologicznej i jej racjonalnego użytkowania oraz stworzenia spójnego systemu obszarów chronionych:

- dalsze rozpoznanie obszarów o dużej różnorodności biologicznej w celu objęcia ich ochroną prawną,
- utrzymanie różnorodności siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków,
- prowadzenie szkoleń i edukacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej,
- sukcesywna rewaloryzacja parków,
- umożliwienie migracji gatunków pomiędzy obszarami.

Flora

Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego nie prowadzono kompleksowych badań fitosocjologicznych. W związku z powyższym brak jest informacji na temat występowania chronionych roślin lub grzybów. Niemniej należy domniemywać, że chronione gatunki mogą występować. W przypadku stwierdzenia występowania roślin chronionych na danym terenie należy dołożyć wszelkich starań, aby nie dopuścić do ich zniszczenia i zapewnić szczególną ochronę.

Największym zagrożeniem dla przyrody jest silna urbanizacja lub intensywne rolnictwo powodujące postępującą degradację przyrody i zubożenie składu gatunkowego. Niekorzystne zmiany liczebności i składu gatunków wynikają najczęściej z wadliwego zarządzania przestrzenią: szybkiego, niekontrolowanego rozwoju osadnictwa rozprzestrzeniającego się w obrębie terenów wartościowych przyrodniczo lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Istotne są także zmiany w rolnictwie – zarówno intensyfikacja upraw w kierunku rolnictwa wielkopowierzchniowego, jak i zaniechanie tradycyjnego użytkowania rolniczego prowadzą do zaniku ekosystemów związanych z tradycyjną gospodarką rolną i utraty tradycyjnych krajobrazów rolniczych, stanowiących siedlisko wielu gatunków.

Fauna

Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego stwierdzono występowanie szeregu rzadkich i cennych gatunków zwierząt. Wiele z nich objętych jest ochroną gatunkową. Ich byt i przetrwanie zależą od zachowania i ochrony odpowiednich siedlisk, takich jak zróżnicowane środowiska leśne np. łągi i olsy, naturalne zbiorniki wodne, naturalne lub półnaturalne łąki, szczególnie łąki zalewowe. Ochrona gatunkowa bez ochrony ekosystemów ważnych dla życia tych gatunków jest mało skuteczna. Część zwierząt – ptaki i ssaki łowne – są chronione odrębnymi przepisami, prawem łowieckim. Z potencjalnej fauny gmin, podlegającej ochronie gatunkowej, należy wymienić następujące cenne i rzadkie gatunki:

- Ssaki: wydra i bóbr europejski;
- Ptaki: bąk, bączek, bocian czarny, podgorzałka, kania ruda, bielik, błotniak łąkowy, zielonka, derkacz, żuraw, rybitwa rzeczna, rybitwa białowąsa, rybitwa czarna, lelek, zimorodek, dzięcioł średni, świergotek polny, podróżniczek, wąsatka, jarzębatka;
- Płazy: ropucha zielona, ropucha paskówka, kumak nizinny, grzebiuszka ziemna, rzekotka drzewna, traszka grzebieniasta, traszka zwyczajna;
- Ryby: miętus, piskorz, różanka, sielawa, słończnica;
- Pająki: tygrzyk paskowany;
- Owady: jelonek rogacz, paż królowej, mieniak tęczowiec.

Turystyka i zieleń urządzona

Istotne znaczenie zwłaszcza dla terenów zabudowanych ma zieleń urządzona. Zieleń rządzona to przede wszystkim obiekty przyrodnicze o formach naturalnych, półnaturalnych i przetworzonych oraz rozmaite założenia ogrodowe istniejące samoistnie lub towarzyszące budowlom. Tereny zieleni urządzonej pełnią funkcje rekreacyjne, ekologiczne i zdrowotne – wpływają na złagodzenie lub eliminację uciążliwości życia na terenach zurbanizowanych, kształtowanie układów urbanistycznych, wprowadzają ład przestrzenny oraz nadają specyficzny i indywidualny charakter.

Wraz z dworami, pałacami i folwarkami parki tworzą atrakcyjny element krajobrazu, świadcząc o historii i kulturze danego regionu oraz podkreślają ich ciągłość. Stanowią o odrębności tego miejsca i identyfikacji z nim mieszkańców.

Parki mają wielkie znaczenia dla zachowania i ochrony fauny z uwagi na znaczne zróżnicowanie siedliskowe i florystyczne. W poniższej tabeli scharakteryzowano obiekty zieleni urządzonej na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego.

Tabela 41 Zieleń urządzona na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Rodzaj obiektu	Jednostka	Powierzchnia
Parki spacerowo-wypoczynkowe	szt.	5
Parki spacerowo-wypoczynkowe	ha	40,46
Zieleńce	szt.	30
Zieleńce powierzchnia	ha	8,36
Tereny zieleni osiedlowej	ha	15,6
Cmentarze	szt.	44
Cmentarze powierzchnia	ha	33,59
Lasy gminne	ha	60,85

Źródło: GUS

Warunki naturalne Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego sprzyjają głównie różnorodnym formom aktywnego wypoczynku: grzybobraniu, łowiectwu, wędkowaniu, uprawianiu sportów wodnych. Dużym atutem turystycznym jest nieskażone przez przemysł środowisko przyrodnicze. Piękną urodę powiat zawdzięcza Puszczy

Noteckiej, Dolinie Noteci, Barlinecko - Gorzowskiemu Parkowi Krajobrazowemu, Drawieńskiemu Parkowi Narodowemu oraz licznym rezerwatom leśnym i krajobrazowym.

Wodne szlaki turystyczne to rzeka Nowa i Stara Noteć oraz słynna ze spływów kajakowych Drawa. Liczne przesmyki łączące jeziora umożliwiają sprawne przemieszczanie się pomiędzy kolejnymi akwenami. W obrębie jezior usytuowane są ośrodki wypoczynkowe, spełniające funkcje rekreacyjno - sportowe. Przez Powiat Strzelecko-Drezdenecki przebiega również kilkanaście szlaków rowerowych, pieszych. Turyści mogą korzystać z wypożyczalni sprzętu wodnego, rowerów i kajaków.

Poniżej wymieniono charakterystyczne atrakcje turystyczne powiatu w podziale na gminy.

Atrakcje turystyczne na terenie Gminy Dobiegniew:

- Gotycki kościół par. p.w. Chrystusa Króla z XIVw. w Dobiegniewie,
- Fragmenty XV-wiecznych Murów obronnych z basztą w Dobiegniewie (ul.Zabytkowa),
- Kościół p.w. św. Józefa w Dobiegniewie z XV-XVIIw.,
- Zespół Pałacowy z XIXw. w Mierzęcinie,
- Kościół fil. p.w. Św. Stanisława z XVIIw. w Mierzęcinie,
- Pałac i dwie oficyny z XIXw. w Osieku,
- Ruiny Kościoła i cmentarz w miejscowości Ostrowite,
- Kościół fil. p.w. Wniebowzięcia NMP z początku XVIw. w Słownie,
- Kościół filialny p.w. Podwyższenia Krzyża Św. z XVIIIw. w Wołogoszczy,
- Kościół p.w. Dzieciątka Jezus z XIVw. w Chomętowie,
- Zabytkowy spichlerz w Chomętowie,
- Zabytkowy folwark – dwór z XVIIw. w Chomętowie,
- Kościół filialny p.w. M.B. Częstochowskiej z XVIIw. w Głusku,
- Kościół prawosławny p.w. Najśw. Bogurodzicy, cerkiew 1899 r. w Ługach,
- Kościół filialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP z XVIIIw. w Starym Osiecznie,
- Kościół par p.w. Św Piotra i Pawła z XVIIw. w Radęcinie,
- Kościół filialny p.w. M.B. Różańcowej z XIVw. w Słownie,
- Elektrownia Wodna Kamienna z przełomu XIX i XX w.,
- Budynki i Muzeum Obozu Oflag II C Woldenberg,
- Muzeum Woldenberczyków w Dobiegniewie,
- Elektrownia Wodna „Kamienna” w Głusku,
- Park dworski w Głusku,
- Schron obronny w Starym Osiecznie,
- Umocnienia Wału Pomorskiego.

Atrakcje turystyczne na terenie Gminy Drezdenko:

- Pałac w Drezdenku,
- Kamienica przy ul. Żeromskiego w Drezdenku,
- Kamienica przy ul. Kościuszki w Drezdenku,
- Dawna zbrojownia w Drezdenku,
- Budowla secesyjna w Drezdenku,
- Willa w Trzebiczu.

Atrakcje turystyczne na terenie Gminy Stare Kurowo:

- Neogotycki kościół parafialny pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła z 1877r.,
- Domy szachulcowe,
- Kawcze Góry z tarasem widokowym na panoramę Starego Kurowa (129 m n.p.m.),
- Interesujące pod względem krajobrazowym nadnoteckie moreny czołowe.

Atrakcje turystyczne na terenie Gminy Strzelce Krajeńskie:

- Brama Młyńska w Strzelcach Krajeńskich,
- Baszta Więzienna w Strzelcach Krajeńskich,

- Zespół średniowiecznych fortyfikacji obronnych w Strzelcach Krajeńskich,
- Zespół folwarczny w Ogardach,
- gotycki kościół farny,
- neorenesansowy ratusz miejski,
- wybudowana w 1929 wieża ciśnień,
- Spichlerz w Zespole folwarcznym w Ogardach,
- Pałac w Ogardach,
- Dwór w Bobrówku,
- Pałac w Tucznie.

Atrakcje turystyczne na terenie Gminy Zwierzyn:

- Schrony z niemieckiej linii fortyfikacyjnej w gminie Zwierzyn,
- Zespół dworzeczno – folwarczny w Sarbiewie.

Na terenie Drawieńskiego Parku Narodowego, pokrywającego częściowo gminę Dobiegniew znajduje się ścieżka poznawcza Głusko – Kamienna, która rozpoczyna swój bieg w Głusku, gdzie znajduje się interesujący park dworski, zagospodarowany pod względem edukacyjnym, o założeniu krajobrazowym z I połowy XIX wieku, w którym rosną drzewa egzotyczne: świerk kłujący, świerk Engelmana, jodła kaukaska, sosna czarna, a także dwa cisy w wieku ok. 200 lat będące pomnikami przyrody.

Dalej poprowadzona jest wzdłuż Drawy, przez elektrownię Kamienna do biwaku Kamienna. Długość ścieżki wynosi 3 km.

Na terenie Nadleśnictw znajduje się wiele szlaków turystycznych, rowerowych, pieszych, czy dydaktycznych. Szlaki rowerowe na terenie powiatu są dobrze przygotowane i łączą się ze szlakami euroregionalnymi tworząc zwartą sieć szlaków turystyki rowerowej. Dzięki dofinansowaniu ze środków Unii Europejskiej w ramach projektów Euroregionu Pro Europa Viadrina wszystkie szlaki zostały oznakowane.

Na terenie Nadleśnictw znajdują się następujące szlaki:

Głusko

- ścieżka rowerowa – 14,4 km,
- ścieżka edukacyjna w Głusku – 2 km,
- ścieżka edukacyjna w Dobiegniewie – 2 km.

Karwin

szlaki piesze:

- Leśna Ścieżka Edukacyjna „Lubiatowskie Uroczyska” - biegnąca przez rezerwat przyrody „Lubiatowskie Uroczyska”. Długość ścieżki wynosi ok. 6,5 km, a czas przejścia całej trasy wynosi ok. 3-4 godziny. Na końcu ścieżki znajduje się Leśna Wiata Edukacyjna.
- Ścieżka nad Stawem Goszczanowskim – biegnąca wzdłuż linii jeziora „Staw Goszczanowski. Długość ok. 1,5 km.

szlaki rowerowe:

- wokół jeziora Staw Goszczanowski. Długość ok. 7,5 km,
- w formie pętli: Gościm, - szkółka leśna – jezioro Lubiatówko – rezerwat „Lubiatowskie Uroczyska” – Gościm. Długość ok. 16 km.

Smolarz

Ścieżki rowerowe:

- Zielona, o długość 26 km, przebiega przez leśnictwa Czarny Las, Zagórze, oraz Radowo, swój początek ma w siedzibie Nadleśnictwa Smolarz. Jest to jedna z najczęściej użytkowanych tras rowerowych, na trasie można zobaczyć Leśne Centrum Przyrodniczo – Edukacyjne przy siedzibie Nadleśnictwa, Rezerwat Przyrody Jezioro Łubówko, urządzenia gospodarki łowieckiej,
- Niebieska, o długości 31 km, przebiega przez leśnictwa Czarny Las, Zagórze, oraz Radowo, następnie wokół Jeziora Łubowo, przez teren leśnictwa Sarbinowo i Bielice. Warty zobaczenia obiektami są Jezioro

Łubowo, kolonia mrówek, prowadzenie gospodarki nasiennej, bunkry – jaz Drezdenko, oraz Leśne Centrum Przyrodniczo – Edukacyjne,

- Żółta, o długości 37,5 km, przebiega przez leśnictwo Czarny Las, natępnie miejscowości Nowe Drezdenko, Zagórze Lubiewskie, Kosinek, Kępa Zagajna, Przeborowo, Drawiny, oraz Stare Bielice. Interesującymi miejscami są bunkry, bagno, ruiny młyna, oraz dwa cmentarze poniemieckie,
- Pomarańczowa, o długości 24 km rozpoczynająca się od pałacu w Mierzęcinie, dalej biegnąca przez miejscowości Słonów, Zagórze Lubiewskie, Kosinek, Sarbinowo, Podlesiec. Warte obejrzenia są pałac w stylu neogotyku angielskiego wraz z parkiem przypałacowym wpisane do rejestru zabytków, folwarki i gorzelnia z końca XIX w., oraz kościół filialny p.w. św. Stanisława z XVIII w.,
- Brązowa, o długości 11,5 km, rozpoczynająca się od Pałacu w Mierzęcinie, przez miejscowość Słonów, w kierunku Dobięgniewa i znów do Pałacu w Mierzęcinie. Na tej trasie można zobaczyć pałac w stylu neogotyku angielskiego wraz z parkiem przypałacowym, wpisane do rejestru zabytków, folwark i gorzelnię z końca XIX w., kościół filialny p.w. św. Stanisława z XVIII w., Jezioro Słonowo, oraz rzekę Mierzęcką Strugę,
- Czarna, o długości 20 km, ścieżka biegnie od Nadleśnictwa Głusko przez Pałac w Mierzęcinie, Łęczyn, leśnictwo Przeborowo i Drawiny i dalej na tereny nadleśnictwa Krzyż. Warte zobaczenie na trasie są kościół filialny p.w. Matki Boskiej Bolesnej, wpisany do rejestru zabytków, dzwonnica drewniana przy kościele z początku XVII w., rzeka Drawa, oraz pozostałości huty szkła z końca XVIII w.,
- Czerwona, o długości 7,5 km, ścieżka biegnie od Nadleśnictwa Głusko przez Pałac w Mierzęcinie, Łęczyn, wracając znowu na tereny Nadleśnictwa Głusko. Na tej trasie można zobaczyć pałac w stylu neogotyku angielskiego wraz z parkiem przypałacowym, wpisane do rejestru zabytków, rzekę Mierzęcką Strugę, oraz Polanę Łęczyńską stanowiącą enklawę osadnictwa mezolitycznego.

Strzelce Krajeńskie

- Długości ścieżek rowerowo-piesznych znajdujące się na terenie nadleśnictwa ,to trzy ścieżki o długości - 78,5km,
- ścieżka rowerowo-pieszna "Dankowski szlak" długości 14,5km przebiega przez tereny Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego dlatego urozmaicona jest okazami fauny i flory oraz zabytkami architektury,
- ścieżka rowerowo pieszna "Poznański Szlak" długości 27 km przebiega przez tereny leśno-polne i prowadzi wokół czystych i ciekawych jezior : Rydzik Głęboki, Rydzik Miałki ;Słowa; Lipie,
- ścieżka rowerowa-pieszna "Szlakiem Rezerwatów " o długości 37 km ,przebiega przez tereny naszych trzech rezerwatów "Wilanów" -opow.63,82ha gdzie celem ochrony jest las mieszany pochodzenia naturalnego z Bukiem ;"Buki Zdroiskie" -o pow.29,23 ha/na terenie naszego nadleśnictwa/malowniczy wąwóz przebiegający wzdłuż rzeki Santoczna otoczony buczyną pomorską naturalnego pochodzenia; "Rzeka Przyłęczek" o pow.25,53ha ,rezerwat faunistyczny ma na celu ochronę ryb łososiowatych. Przy każdej ścieżce rowerowo-piesznej znajdują się miejsca odpoczynkowe/8sztuk/ ,wyposażone w zadaszenie i ławo stół ,znajdują się również tablice informacyjno -edukacyjne o tematyce leśnej. Trwają prace pod kierunkiem organizacji turystycznej "LOTUR" nad zrobieniem ścieżek Nordic Walking o długości 34km przebiegających przez tereny leśne naszego Nadleśnictwa.

6.8.2 „Lasy

Lasem w rozumieniu *ustawy o lasach* jest grunt o zwartej powierzchni, co najmniej 0,10 [ha], pokryty roślinnością leśną (uprawami leśnymi) - drzewami i krzewami oraz runem leśnym.

Według obecnie powszechnie przyjętego podziału funkcje, które pełnią lasy kwalifikuje się następująco:

- **funkcje ekologiczne** (ochronne), wyrażające się korzystnym wpływem lasów na: kształtowanie klimatu globalnego i lokalnego, skład atmosfery, regulację obiegu wody w przyrodzie, przeciwdziałanie powodziom, lawinom i osuwiskom, ochronę gleb przed erozją i krajobrazu przed stepowaniem, zachowanie potencjału biologicznego wielkiej liczby gatunków i ekosystemów, a także różnorodność krajobrazu i lepsze warunki produkcji rolniczej,
- **funkcje produkcyjne** (gospodarcze), polegające na zdolności do produkcji biomasy i ciągłego powtarzania tego procesu, co umożliwia trwałe użytkowanie drewna i surowców nieдрzewnych pozyskiwanych z lasu, w tym użytków gospodarki łowieckiej, a w konsekwencji uzyskiwanie dochodów ze sprzedaży towarów i usług oraz zasilanie podatkiem budżetu państwa i budżetów samorządów lokalnych,
- **funkcje społeczne**, które kształtują korzystne warunki zdrowotne i rekreacyjne dla społeczeństwa,

wzbogacają rynek pracy, wzmacniają obronność kraju, zapewniają rozwój kultury, nauki oraz edukacji ekologicznej społeczeństwa.

W powiecie lasy występują na obszarze 64491,31 ha, co stanowi 50,3 % powierzchni całego powiatu. Na tle średniej lesistości kraju (29,2 %) jest to wynik bardzo korzystny.

Pod względem przyrodniczym obszary leśne powiatu podzielone są na dwie części: lasy na północy (tereny Puszczy Drawskiej i Gorzowskiej) reprezentują dzielnicę Pojezierzy Wałecko-Myśliborskich krainy Bałtyckiej, lasy na południu (Puszcza Notecka) reprezentują dzielnicę Kotliny Gorzowskiej krainy Wielkopolsko-Pomorskiej.

Do najważniejszych gatunków drzew na terenie powiatu należą sosna, dąb, buk, olsza czarna i jesion. Zależnie od warunków siedliska tworzą drzewostany jedno lub wielogatunkowe. Lasy na terenie powiatu tworzą wszystkie siedliskowe typy lasu m.in. bór świeży, bór mieszany oraz bór suchy.

Zasady ochrony lasów reguluje ustawa o lasach, która zadania w tym zakresie powierza w odniesieniu do lasów państwowych właściwym nadleśnictwom.

Lasy Powiatu Strzelecko–Drezdeneckiego w zdecydowanej większości są lasami państwowymi, nadzorowanymi przez pięć nadleśnictw:

- Nadleśnictwo Bierzwnik, powierzchnia lasów w administrowaniu Nadleśnictwa wynosi: 2 702 ha, z czego niestanowiących własności Skarbu Państwa: 98 ha,
- Nadleśnictwo Głusko, powierzchnia lasów w administrowaniu Nadleśnictwa wynosi: 7 014,38 ha, z czego niestanowiących własności Skarbu Państwa: 21,98 ha,
- Nadleśnictwo Karwin, powierzchnia lasów w administrowaniu Nadleśnictwa wynosi: 15 786,5569 ha,
- Nadleśnictwo Smolarz, powierzchnia lasów w administrowaniu Nadleśnictwa wynosi: 19 178,13 ha, z czego niestanowiących własności Skarbu Państwa: 317,65 ha,
- Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie, powierzchnia lasów w administrowaniu Nadleśnictwa wynosi: 14 252,22 ha, z czego niestanowiących własności Skarbu Państwa: 208,10 ha.

Tabela 42 Lasy i grunty nieleśne na terenie powiatu w podziale na Nadleśnictwa [ha]

			<i>Nadleśnictwo Bierzwnik</i>	<i>Nadleśnictwo Głusko</i>	<i>Nadleśnictwo Karwin</i>	<i>Nadleśnictwo Smolarz</i>	<i>Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie</i>
<i>las</i>	<i>Grunty zalesione i niezalesione</i>	<i>Rezerwy</i>	0	0	221,52	59,80	113,75
		<i>Ochronne</i>	489,00	3280,62	1853,85	2958,61	11131,07
		<i>Gospodarcze</i>	b.d.	3333,02	b.d.	14976,78	4811,21
	<i>Grunty związane z gospodarką leśną</i>		b.d.	239,37	b.d.	544,83	396,53
	<i>razem</i>		b.d.	6853,01	b.d.	18540,02	16452,56
<i>Grunty nieleśne</i>	<i>Przeznaczone do zalesienia</i>		b.d.	43,98	b.d.	88,52	67,09
	<i>Pozostałe</i>		b.d.	422,65	b.d.	531,27	453,91
	<i>Razem</i>		b.d.	466,63	b.d.	619,79	521,00
	<i>ogółem</i>		2800,00	7319,64	15786,56	19159,81	16973,56

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Nadleśnictw

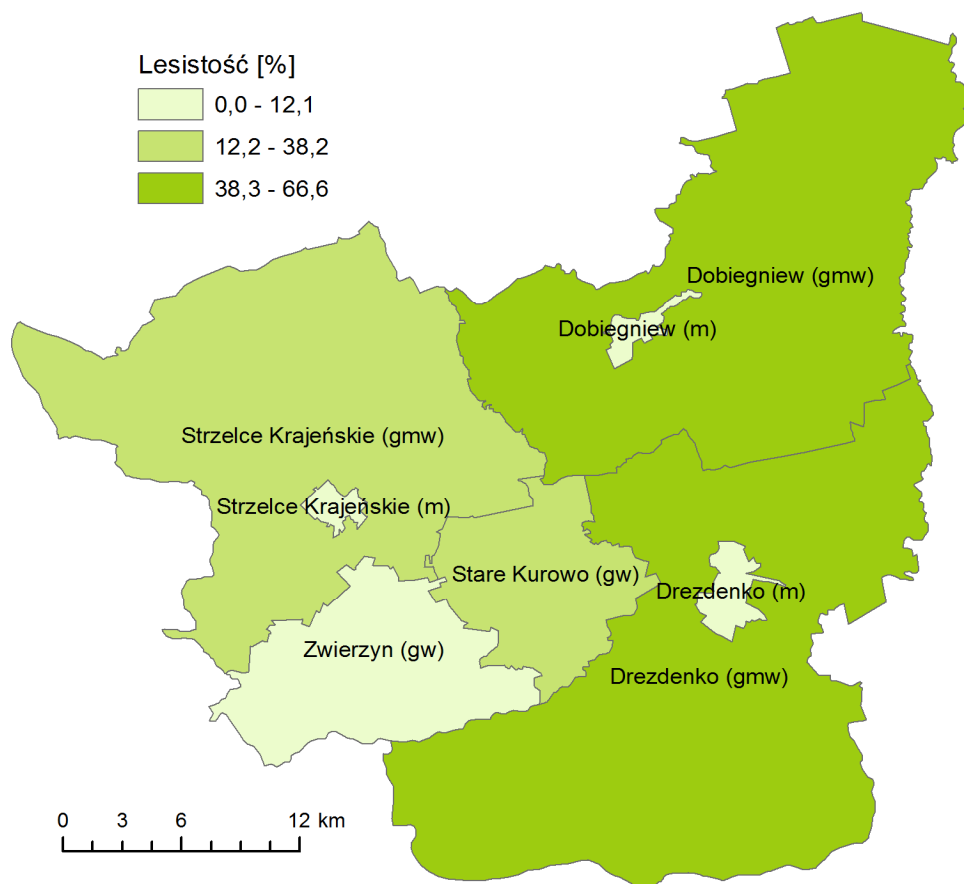

Lasy ochronne na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego:

Lasy ochronne to lasy pełniące (wyłącznie lub dodatkowo) funkcję pozaprodukcyjną, przyjmują one na terenie powiatu różne funkcje: wodochronne, glebochronne, stanowiące ostoję zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, lasy stanowiące drzewostany nasienne, lasy położone na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, lasy położone w granicach administracyjnych miast, lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody.

- Nadleśnictwo Głusko – uznane Zarządzeniem nr 98 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 lipca 1994r. w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Głusko:
  - wodochronne – 406 ha,
  - nasienne – 145 ha,
  - ostoje zwierząt – 55 ha,
  - w granicach administracyjnych miast – 50 ha.
- Nadleśnictwo Smolarz – uznane Decyzją Ministra Środowiska DL.Ip-0233-4/04 z dnia 06.02.2004 r. Powierzchnia lasów ochronnych na terenie powiatu – 2170,44 ha, powierzchnia zredukowana o współwłasności – 2169,91 ha
- Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie - – uznane Decyzją Ministra Środowiska DL-lpn-612-17/52327/10/JŁ z dnia 02.11.2010 r., ich powierzchnia wynosi: 11 131,07 ha
- Nadleśnictwo Karwin – uznane Decyzją Ministra Środowiska DLOPiK-L-lp-0233-2/07 z dnia 22.03.2007r., ich powierzchnia wynosi: 1 853,8458 ha
- Nadleśnictwo Bierzwnik - zatwierdzone Decyzją Ministra Środowiska z dnia 09.06.2006 rok, znak sprawy DLOPiK-L-lp-611-59/06; będące w zarządzie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Bierzwnik:
  - lasy ochronne - 489 ha w tym,
  - wodochronne- 345 ha,
  - nasienne- 115ha,
  - ostoje zwierząt - 29ha.

Jak już wspomniano wcześniej w powiecie lasy występują na obszarze 64491,31ha, co stanowi 50,3 % powierzchni całego powiatu. Na poniższej mapie przedstawiono udział lasów na terenie poszczególnych gmin.

Rysunek 15 Lesistość Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Edukacja ekologiczna

Ziemia strzelecko-krajeńska, jak i cały region jest bardzo ciekawa krajoznawczo, posiada ogromne walory przyrodnicze, historyczne i krajobrazowe. Miłośnicy turystyki pieszej, rowerowej, czy kajakowej znajdą tu wiele ciekawych szlaków lub tras urozmaiconych okazami fauny i flory, a także cennymi zabytkami architektury.

W oparciu o liczne jeziora i naturalny system ich połączeń w zasięgu Nadleśnictwa Strzelce Krajeńskie, a na terenie gmin Dobiegniew i Strzelce Kraj. realizowany jest program „Lubuskie Mazury”.

Działania edukacyjne w Nadleśnictwie Strzelce Krajeńskie prowadzone są od chwili powstania jednostki, obecnie realizowany jest „II Program Edukacji Leśnej Społeczeństwa w Nadleśnictwie Strzelce Krajeńskie na lata 2010 – 2019”.

Obiektami edukacji ekologicznej są:

- **Leśna Ścieżka Dydaktyczna "Mauzoleum"** – Lokalizacja: ogólnodostępne miejsce biwakowania w leśn. Buszów, oddz. 24h (obręb leśny Wilanów) nad jeziorem Dankowskim Wielgim. Atrakcyjne miejsce turystyczne z możliwością przeprowadzenia zajęć na ścieżce dydaktycznej, która wyposażona jest w urządzenia sprawnościowe (np. płotki, drabinki, kładka). Ścieżka biegnie wokół uformowanego przez lodowiec pagórka wśród 170-letnich drzew. W pobliżu wiaty znajduje się zabytek – Mauzoleum. Długość ścieżki - 600 m, czas przejścia - od 30 min.
- **Izba Edukacji Leśnej** – Świetlica w siedzibie Nadleśnictwa (Strzelce Krajeńskie, ul. Gorzowska 17) ze stałą ekspozycją spreparowanych zwierząt i pędownikiem.
- **Leśne Centrum Ekologiczne w Dankowie** – zlokalizowane w leśnictwie Buszów oddz. 25d. W pobliżu LCE znajduje się leśna ścieżka dydaktyczna na której znajdują się tablice edukacyjne i urządzenia do czynnej rekreacji oraz miejsce biwakowania „Mauzoleum”.
- **Punkty edukacji leśnej:**

- o trasa i miejsca odpoczynkowe ścieżki rowerowej „Szlakiem Rezerwatów”. Idealne miejsce do prowadzenia zajęć dotyczących ochrony przyrody,
- o trasa i miejsca odpoczynkowe ścieżki rowerowej „Dankowski szlak”. Ścieżka biegnąca głównie przez urokliwe tereny Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego,
- o trasa i miejsca odpoczynkowe ścieżki rowerowej „Poznański Szlak”. Ścieżka biegnąca przez malownicze tereny polno-leśne, urzekające swym krajobrazem o każdej porze roku. Idealne miejsce do prowadzenia zajęć nt sukcesji ekologicznej i zmian zachodzących w środowisku,
- o Rokitno, leśnictwo Złotawa (obręb leśny Strzelce). Wykorzystywana do celów edukacyjnych wiata Koła Łowieckiego „Ostoja”.

Czynniki biotyczne

Grzyby

Całkowitą powierzchnię występowania chorób powodowanych przez grzyby patogeniczne na terenie Nadleśnictw trudno jest ustalić, gdyż szkody występują z reguły pojedynczo i widoczne są w dłuższym przedziale czasowym. Są to głównie szkody powodowane przez hubę korzeni i opieńkową zgniliznę korzeni. Huba korzeni jest szczególnie niebezpieczna na gruntach porolnych porośniętych monokulturami sosnowymi.

Owady

Do szkodników owadzi m.in. mających gospodarcze znaczenie dla nadleśnictw należy zaliczyć: Szeliniak sosnowy (szkodnik upraw sosnowych, ze względu na przelegiwanie zrębów nie ma obecnie znaczenia), Chrabąszcz majowy (żeruje na korzeniach, znaczenie na gruntach zalesianych i szkółkach leśnych), Brudnica mniszka, Poproch cetyniak, Strzygonia choinówka. Nadleśnictwa odnotowują szkody w drzewostanach dębowych spowodowane występowaniem zwójki dębowej.

Zwierzyna

Wśród zwierzyny płowej na terenie Nadleśnictw najliczniej występuje jeleni i sarna. Gatunki te „wyrządzają” szkody gospodarcze szczególnie w uprawach i młodnikach. Jako formę ochrony przed negatywnym skutkiem bytowania zwierząt łownych występujących w zbyt dużej liczbie proponuje się:

- dostosowanie liczebności zwierzyny płowej do stanu umożliwiającego osiągnięcie założonego celu hodowlanego,
- zadbanie o właściwe zagospodarowanie leśno-łowieckie miejsc bytowania zwierzyny (w sensie bazy osłonowej i pokarmowej),
- chemiczne zabezpieczenie upraw,
- indywidualne zabezpieczenie cennych gatunków drzew,
- grodzenie upraw najbardziej zagrożonych,
- w przypadku masowych grodzień upraw należy pamiętać o pozostawianiu tzw. korytarzy ekologicznych, którymi zwierzyna łowna przemieszcza się w ramach swojego areału osobniczego.

W ostatnich latach wzrosło również zagrożenie od dzików, które niszczą nasadzenia produkcyjne. Zagrożeniem jest również bóbr, którego populacja sukcesywnie wzrasta od kilku lat na terenie całej Polski, czego konsekwencją jest niszczenie – ogryzanie kory - części odziomkowej niemalże wszystkich gatunków drzew występujących w sąsiedztwie miejsca bytowania bobrów.

Czynniki abiotyczne

Spośród czynników przyrody nieożywionej największe znaczenie mają zagrożenia wywołane zmianami stosunków wodnych, silnie wiejącymi wiatrami (huragany, trąby powietrzne), w mniejszym stopniu zagrożenia związane z ekstremami temperatur (przymrozki wczesne, późne, okiść, listwy mrozowe etc.). Do tej grupy zagrożeń zaliczono także pożary lasu.

Opady

Głównym czynnikiem kształującym, jak i wpływającym na kondycję drzewostanów jest ilość opadów. W krótkim okresie czasu ich brak powoduje suszę, w długim zmianę stosunków wodnych. Susza szczególnie niebezpieczna jest na nowo zakładanych uprawach wiosną i wczesnym latem, powodując znaczne ubytki wysadzanych drzew. W starszych drzewostanach susze letnie są bardzo groźne ze względu na zwiększone zagrożenie pożarowe szczególnie w drzewostanach iglastych. Zmiana stosunków wodnych przyczynia się do osłabienia kondycji drzew szczególnie starszych o mniejszych zdolnościach przystosowawczych, które stają się podatne na ataki ze strony szkodników wtórnych oraz grzybów pasożytniczych. Dążyć należy do hamowania spływu i parowania wody z ekosystemów leśnych przez unikanie dużych powierzchni zrębów zupełnych,

wprowadzanie podszytów oraz drugiego piętra, pozostawianie pasów ochronnych przy jeziorach, rzekach, bagnach, źródłiskach.

Wiatry

Skutki klęsk żywiołowych spowodowanych huraganowym wiatrem, można na przestrzeni ostatnich lat zaobserwować na obszarze całego kraju. Oprócz szkód klęskowych spowodowanych silnie wiejącym wiatrem w lasach występują także szkody o mniejszym nasileniu, a wywołane działalnością wiatru.

Przymrozki

Dość poważnym zagrożeniem dla upraw, podrostów i szkółek są przymrozki późne (wiosenne). Przymrozki są przyczyną obumierania młodych pędów i liści, szczególnie dębów i buków. Zagrożenie te występuje corocznie, ale w ostatnich latach nasilają się w związku z przesuwaniem się w kierunku późnej wiosny, a nawet wczesnego lata terminów występowania pierwszych i ostatnich przymrozków wiosennych. Do najbardziej wrażliwych należą dęby i buki. Okres występowania tych przymrozków wypada średnio do 15. V, a wyjątkowo do 25. VI. Przymrozki wczesne (jesienne) nie mają większego znaczenia.

Okiść

Szkody od okiści dotyczą drzewostanów sosnowych w wieku 10 – 40 lat. Mają miejsce zimą (czasami na przedwiośniu) wtedy gdy w wyniku opóźnień w czyszczeniach dochodzi do zbyt dużego zwarcia, a do igieł i gałęzi przykleja się gruba warstwa mokrego, ciężkiego śniegu. Dochodzi wówczas do obłamywania gałęzi, czasami powalania całych drzew. Osłabione drzewa stanowią dogodny warunki rozwoju szkodników wtórnych, grzybów patogenicznych. Korzystniej jest wykonywać czyszczenia i trzebieże częściej i o słabszym nasileniu.

6.8.3 Gospodarka łowiecka

Gospodarka łowiecka w Lasach Państwowych prowadzona jest na podstawie ustawy Prawo Łowieckie. Łowiectwo zdefiniowane jest tu jako element ochrony środowiska przyrodniczego i w rozumieniu ustawy oznacza ochronę zwierząt łownych i gospodarowanie ich zasobami zgodnie z zasadami ekologii oraz zasadami racjonalnej gospodarki leśnej, rolnej i rybackiej. Całość objętych ustawą przepisów zawiera potwierdzenie wpływu zmieniających się warunków społecznych i gospodarczych na stosunek człowieka do przyrody i łowiectwa, wskazując zarazem na konieczność ochrony i hodowli zwierzyny dla potrzeb ogólnonarodowych.

Nadleśnictwa nadzorują prowadzenie gospodarki łowieckiej w obrębie obwodów łowieckich. Na nadzorowanych przez Nadleśnictwa obszarach łowieckich występują następujące gatunki zwierząt łownych: łosie, jelenie, sarny, daniela, jenoty, muflony, dziki, borsuki, lisy, kuny, tchórze, zajace, kuropatwy, dzikie kaczki oraz dzikie gęsi.

W ramach zagospodarowania obwodów łowieckich pod kątem poprawy warunków bytowania zwierzyny wprowadza się dzikie drzewa owocowe i podszyty, zakłada remizy śródpolne, uprawia poletka łowieckie, utrzymuje się wodopoje oraz szereg urządzeń łowieckich (paśniki, lizawki itp.).

Czynniki antropogeniczne

Do ważnych zagrożeń bezpośredniego negatywnego oddziaływania człowieka na las w Nadleśnictwach położonych na obszarze Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego należą:

- zaśmiecanie lasu (dzikie wysypiska, zanieczyszczenia poboczy dróg itp.),
- wzmożona penetracja lasu szczególnie w okresie letnim i przy zbiorze runa leśnego,
- nielegalne pozyskanie drzewostanu (choinek),
- dzikie wyrobiska piasku,
- niszczenie małej infrastruktury, w tym tablic informacyjnych i urządzeń,
- kradzież drewna,
- kłusownictwo.

Inne zagrożenia dla środowiska przyrodniczego

- istnienie i tworzenie barier ekologicznych, utrudniających migracje zwierząt, np. drogi,
- wypalanie ściernisk, poboczy dróg, łąk,
- znaczny spadek poziomu wód gruntowych (przesuszenie ekosystemów wilgotnych i bagiennych),
- brak przygotowania właściwej infrastruktury dla miejscowości wypoczynkowych (kanalizacja, zagospodarowanie odpadów),
- zwiększenie presji na stawy w tym użyźnianie stawów przez wędkarzy (nęcenie ryb).

6.8.4 Najważniejsze problemy i sukcesy

Najważniejsze problemy

Analiza stanu aktualnego dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze wskazała dość istotne problemy jakie istnieją na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego. Zdiagnozowane problemy zostały poniżej opisane według schematu: stan aktualny → cel poprawy. W zakresie zasobów przyrodniczych najważniejszymi problemami są:

- brak inwentaryzacji przyrodniczej obszaru gminy → wykonanie inwentaryzacji, która wskaże obszary najbardziej cenne przyrodniczo;
- rozwój turystyki i rekreacji na terenach cennych przyrodniczo → tworzenie nowych szlaków turystycznych na tych obszarach oraz dbałość o istniejące już szlaki;
- niewystarczająca dynamika zalesień → prowadzenie systematycznego zalesiania oraz ochrona istniejących lasów i terenów zalesionych;
- ekspansja gatunków inwazyjnych i obcych geograficznie skutkujące osłabieniem ekosystemów oraz zmianami funkcjonalnymi → identyfikacja występowania głównych skupisk gatunków inwazyjnych oraz ich eliminacja;
- niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych → kontynuacja podejmowania akcji edukacyjnych mających na celu wzrost świadomości mieszkańców na temat konieczności ochrony środowiska przyrodniczo-krajobrazowego Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego. Lasy odgrywają istotną rolę w aspekcie adaptacji do zmian klimatu oraz łagodzenia ich skutków, co związane jest przede wszystkim z ich zwiększonym stopniem retencji wody, zdolnością pochłaniania dwutlenku węgla oraz intensyfikacją parowania. Działania takie jak wylesianie, intensywne uprawy gleby czy pożary lasów mogą jednak spowodować, iż lasy staną się źródłem takich gazów cieplarnianych, jak dwutlenek węgla i metan. Niezbędna jest zatem prawidłowo prowadzona gospodarka leśna, która pozwoli na osiągnięcie trwałych korzyści w zakresie ochrony przed zmianami klimatu. Szczególnie istotnym celem powinno być zatem zwiększenie lesistości Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego poprzez systematyczne zalesianie.

Tabela 43 Najważniejsze sukcesy

Lp.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1.	Sprawnie funkcjonujący system wykrywania pożarów lasów przez nadleśnictwa	utrzymywanie oraz rozwój zaplecza przeciwpożarowego w lasach oraz prowadzenie monitoringu terenów leśnych pod kątem zagrożenia pożarowego	Kontynuacja prowadzonych działań

6.8.5 Analiza SWOT.

Tabela 44 Tabela SWOT dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> -różnorodność środowiska roślinnego - walor turystyczny, - występowanie różnorodnych gatunków, - liczne obszary przyrodniczo cenne	<ul style="list-style-type: none"> - znaczny spadek poziomu wód gruntowych - zaśmiecanie lasu (dzikie wysypiska, zanieczyszczenia poboczy dróg itp.), - kradzież drewna, - kłusownictwo, - nadmierna wycinka drzew przy terenach komunikacyjnych; - występowanie chorób i szkodników lasów - wysokie zagrożenie lasów przez szkodniki owadzie, - zagrożenia pożarami lasów, - wypalanie traw.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - minimalizacja ilości wycinanych drzew, nasadzenia zastępcze; - zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych; - możliwość rozwoju turystyki ze względu na zasoby roślinne i zwierzęce, - możliwość promocji regionu, - liczne możliwości rozwoju działań edukacyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> - zanieczyszczenie powietrza oraz wód mające wpływ na stan zasobów przyrodniczych, - brak funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu fauny i flory;

6.8.6 Tendencje zmian

Kierunki zmian środowiska przyrodniczego w kolejnych latach polegają na utrzymaniu trwałości i ciągłości funkcji przyrodniczych, zachowanie powiązań przyrodniczych z otaczającymi obszarami. Z kolei wzrost możliwości wykorzystania zasobów przyrody dla turystyki i rekreacji, w tym rozwój funkcji popularyzatorskiej i edukacyjnej spowoduje niepożądane zwiększenie presji turystyki na tereny najcenniejsze przyrodniczo. W efekcie prowadzonych działań następować będzie dalsza przebudowa drzewostanów, następuje wzrost zagrożeń zdrowotnych lasów przez czynniki abiotyczne i biotyczne.

6.8.7 Zagadnienia horyzontalne.

a. Adaptacja do zmian klimatu.

Zmiany klimatyczne wpływają na migrację gatunków, w tym gatunków inwazyjnych i wycofywaniem się gatunków rodzimych. Jednakże różne gatunki i siedliska w różny sposób zareagują na zmiany klimatyczne. Pojawienie się suszy spowoduje ograniczenie terenów wodno-błotnych (bagien, stawów, oczek wodnych). Stanowi to zagrożenie dla licznych gatunków, które mogą z tego powodu migrować lub wyginąć. Wydłużony okres z dodatnimi temperaturami na jesieni z intensywnymi opadami spowoduje rozmiękczenie gleby w połączeniu z osłabieniem drzew przez choroby i szkodniki może dodatkowo zwiększać wrażliwość lasów na wiatry i sprzyjać zwiększaniu wiatrołomów.

W wyniku zmian klimatycznych istotnym zmianom ulegą składy gatunkowe i typy lasów. Optima ekologiczne gatunków drzewiastych mogą zostać przesunięte na północny-wschód. Proces ocieplania i zwiększanie ryzyka suszy sprzyja rozwojowi chorób i szkodników, w tym także gatunków inwazyjnych. Cieplesze zimy będą wpływać korzystnie na zimowanie szkodników, a zmniejszona pokrywa śnieżna będzie

ułatwiać zimowanie zwierząt roślinożernych. Obok zmniejszenia stabilności lasów (większej podatności na szkody od czynników biotycznych i abiotycznych) oraz usług ekosystemowych (turystyka, łagodzenie zmian klimatu przez lasy, ograniczenie naturalnej retencji wodnej lasów), zostaną ograniczone również funkcje produkcyjne i ochronne lasów. Korytarze ekologiczne stanowią połączenie obszarów o największej wartości biotycznej tzw. biocentrów. W warunkach oczekiwanych zmian klimatu, które przyczynią się do migracji i zmian zasięgów występowania poszczególnych gatunków, zachowanie drożności korytarzy ekologicznych postrzegane jest jako czynnik pozwalający łagodzić antropopresję. Sieci ekologiczne, stanowiąc mogą ważny element adaptacji do zmian klimatu.

b. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

Lasy znajdują się w sytuacji stałego zagrożenia przez czynniki abiotyczne (głównie antropogeniczne) i biotyczne. Istotnym zagrożeniem są nadal zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Stałe oddziaływanie zanieczyszczeń i ich dotychczasowa akumulacja w środowisku leśnym osłabia odporność lasów na choroby.

c. Działania edukacyjne.

Głównym celem edukacji przyrodniczej jest zachęcenie mieszkańców do uprawiania aktywnego wypoczynku, pokazanie różnorodności występujących form przyrody, przybliżenie problematyki gospodarki leśnej. Nadleśnictwa prowadzą edukację ekologiczną w oparciu o zatwierdzony program edukacji leśnej. Prowadzone są również spotkania ze szkołami, przedszkolami na ścieżkach edukacyjno - leśnych.

d. Monitoring środowiska.

Zintegrowany Monitoring Środowiska Przyrodniczego (ZMŚP) funkcjonuje w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Jego zadaniem jest prowadzenie obserwacji możliwie jak największej liczby elementów środowiska przyrodniczego, w oparciu o planowe, zorganizowane badania stacjonarne. ZMŚP ma na celu dostarczenie danych do określania aktualnego stanu środowiska oraz w oparciu o wieloletnie cykle obserwacyjne, przedstawienie krótko i długookresowych przemian środowiska w warunkach zmian klimatu i narastającej antropopresji. Uzyskane wyniki z prowadzonych obserwacji stanowią podstawę do sporządzenia prognoz krótko i długoterminowych rozwoju środowiska przyrodniczego oraz przedstawienia kierunków zagrożeń i sposobów ich przeciwdziałania. Nadleśnictwa wykonują zadania związane z m.in. monitorowaniem lasów o szczególnych walorach przyrodniczych (HCVF) przez terenowe służby leśne.

6.9 Zagrożenia poważnym i awariami.

Zgodnie z definicją zawartą w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UEz dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniająca, a następnie uchylająca dyrektywę Rady 96/82/WE (Dz. U. UE L z dnia 24 lipca 2012 r.), poważna awaria jest to „zdarzenie, takie jak poważna emisja, pożar lub eksplozja, w wyniku niekontrolowanego rozwoju sytuacji w czasie eksploatacji dowolnego zakładu objętego zakresem zastosowania tej dyrektywy, prowadzące do powstania, natychmiast lub z opóźnieniem, poważnego niebezpieczeństwa dla zdrowia ludzkiego i/lub środowiska, związanego z obecnością jednej bądź wielu substancji niebezpiecznych”. Jest to de facto definicja poważnej awarii przemysłowej w rozumieniu przepisów polskich, gdyż przepisy *Dyrektywy* wyłączają całkowicie transport substancji niebezpiecznych z zakresu jej obowiązywania.

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska) wprowadziła następujące definicje:

poważna awaria – jest to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska, lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem,

Poważna awaria przemysłowa – jest to poważna awaria w zakładzie.

GIOŚ prowadzi rejestr zgłoszonych zdarzeń, spełniających kryteria poważnych awarii, ustalonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska. w *sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska* Zgodnie z rozporządzeniem:

ZDR oznacza zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej,

ZZR oznacza zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej,

PSPA oznacza zakład wpisany do rejestru potencjalnych sprawców poważnych awarii, ale nie należący do ZDR lub ZZR,

zakład spoza listy oznacza zakład, który nie znajduje się w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii.

Na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego zlokalizowany jest jeden zakład o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii, jest to Kopalnia Ropy Naftowej i Gazu Ziemnego Lubiatów Grotów 59A, Gmina Drezdenko

Oznaczenie prowadzącego ZDR	ZDR	Składowane substancje niebezpieczne
PGNiG S.A. w Warszawie ul. Marcina Kasprzaka 25, 01-224 Warszawa Oddział w Zielonej Górze ul. Boh. Westerplatte 15, 65-034 Zielona Góra	Kopalnia Ropy Naftowej i Gazu Ziemnego Lubiatów Grotów 59A, 66-530 Drezdenko	ropa naftowa (surowa/handlowa), gaz propan-butan, kondensat węglowodorowy

Zaleca się aby w kolejnych latach duży nacisk kłaść na działania prewencyjne (szkolenia skierowane dla przedsiębiorstw, ćwiczenia ratowniczo-gaśnicze oraz na działania kontrolne). Zasadne jest także sukcesywne doposażanie jednostek ochrony poż., które w momencie wystąpienia zagrożenia podejmują działania ratowniczo-gaśnicze.

6.9.1 Najważniejsze problemy i sukcesy

Najważniejsze problemy

Analiza stanu aktualnego dla obszaru interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami pozwoliła zdiagnozować najważniejsze problemy w tym zakresie na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego. Zostały one opisane poniżej, według schematu: stan aktualny → cel poprawy. Do najważniejszych zagrożeń poważnymi awariami należą:

- transport substancji niebezpiecznych przez tereny gminy → zapewnienie bezpieczeństwa na drogach, w środowisku i dla mieszkańców.

Tabela 45 Najważniejsze sukcesy

Lp.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1.	Systematyczne prowadzenie czynności kontrolno-rozpoznawczych przez PSP	W ramach założonych rocznych planów kontroli jednostki PSP prowadzą systematyczne czynności kontrolno-rozpoznawcze oraz uczestniczą w próbnym ewakuacjach	Kontynuacja prowadzonych działań

6.9.2 Analiza SWOT.

Tabela 46 Tabela SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- funkcjonuje Plan Zarządzania Kryzysowego z wyszczególnieniem charakterystyki poszczególnych zagrożeń na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego, oceną ryzyka ich wystąpień, map ryzyka i zagrożeń oraz sposobów i procedur postępowania,	- znaczne natężenie ruchu tranzytowego (samochodowego i kolejowego); - podmioty narażone na wystąpienie awarii np. stacje benzynowe; - gazociągi wysokiego ciśnienia;
SZANSE	ZAGROŻENIA
-poprawa bezpieczeństwa na drogach i kolei(budowa, modernizacja),	-zagrożenia pożarowe, - zagrożenia pożarowe, chemiczne oraz ekologiczne na drogach i liniach kolejowych, zagrożenia chemiczne i ekologiczne wynikające głównie z magazynowania i stosowania przez zakłady przemysłowe materiałów i surowców niebezpiecznych, - nieprzewidywalność zdarzeń pogodowych i hydrologicznych; - możliwość powstania zakładów ZDR i ZZR

6.9.3 Tendencje zmian.

Największe zagrożenie związane jest z transportem drogowym. Awaryje mogą mieć miejsce również na terenie innych przedsiębiorstw na terenie gmin sąsiadujących. W ocenie zagrożeń poważnymi awariami należy zwrócić uwagę na zakłady, które nie zostały zaliczone do kategorii ZZR i ZDR, ze względu na stosowanie mniejszych ilości substancji, niż ustalone w kryteriach kwalifikacyjnych. Ponadto, część substancji, klasyfikowanych jako żrące, szkodliwe lub drażniące nie została ujęta w kryteriach kwalifikacyjnych dla obiektów zagrażających poważną awarią przemysłową. Takie substancje są często stosowane w przedsiębiorstwach, a ich uwolnienie do otoczenia w wyniku awarii może również stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi oraz dla środowiska. Ryzyko awarii wynika również z rosnącego ruchu pojazdów na terenie gminy (droga S5) w ramach istniejącej, i stosunkowo obciążonej sieci komunikacyjnej.

6.9.4 Zagadnienia horyzontalne.

a. Adaptacja do zmian klimatu.

Zaburzeniom równowagi w środowisku geograficznym wywołanym ocieplaniem się klimatu będą towarzyszyły zmiany, które w sposób bezpośredni lub pośredni powinny być uwzględniane w gospodarowaniu przestrzenią z uwagi na mogące się pojawić poważne awaryje lub nadzwyczajne zagrożenia środowiska. Dotyczą one wielu aspektów, tj. od gospodarki rolnej, leśnej i wodnej (niszczące susze, pożary, powodzie i podtopienia, itd.), przez przemysł i energetykę (zmiany technologii), bezpieczeństwo ludzi i mienia (ekspozycja na powódzie i podtopienia, osuwiska i pożary) po infrastrukturę (ekspozycja na nadmiar lub niedobór wód, wichury). Na możliwość wystąpienia poważnych awarii ma występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych, typu huragany czy intensywne burze co może doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia linii przesyłowych i dystrybucyjnych, a zatem ograniczenia w dostarczaniu energii do odbiorców.

Analiza przewidywanych zmian dowodzi, że niewłaściwa gospodarka przestrzenna, w szczególności inwestowanie na terenach zagrożonych, w tym w strefach zalewowych rzek oraz zbyt niska naturalna i sztuczna pojemność retencyjna zbiorników, nie tylko w dolinach rzek, ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Istnieje ryzyko, że zwiększy się występowanie nagłych powodzi wywołanych silnymi opadami mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna. W dalszej perspektywie przewidywane zmiany klimatu spowodują negatywne oddziaływanie na transport. Nawalne deszcze powodują zatopienia dróg, przeciążenie układów odwadniających, przepustów i mostów na mniejszych ciekach. W celu dostosowania sektora transportowego do oczekiwanych zmian klimatu konieczne jest zabezpieczenie infrastruktury drogowej i kolejowej przed zagrożeniami wynikającym ze wzrostu częstotliwości intensywnych opadów.

b. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska powstają na skutek wystąpienia poważnych awarii związane jest głównie z obszarami działalności przemysłowej oraz wypadkami, w trakcie budowy dróg i innych obiektów drogowych oraz zdarzeń w transporcie drogowym, w których biorą udział pojazdy przewożące substancje niebezpieczne, a które mogą spowodować m.in.: skażenie powietrza, wód, gleb oraz pożary; awarii w miejscach postoju ww. pojazdów, pożaru z powodu nieostrożnego obchodzenia się użytkowników dróg z ogniem w lesie, niewłaściwego lub niedostatecznego zabezpieczenia robót drogowych i samej drogi w wyniku złego rozpoznania warunków środowiskowych (np. geologii, stosunków wodnych).

c. Działania edukacyjne.

Edukację społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia realizują jednostki PSP, WIOŚ oraz gminne i powiatowe sztaby zarządzania kryzysowego. Na podstawie katalogów zagrożeń, komendanci powiatowi sporządzają katalogi zagrożeń obejmujące identyfikację zagrożeń (chemiczne, w transporcie drogowym, zagrożenia pożarowe), na podstawie których sporządzane są plany ratownicze dla terenu gminy oraz przeprowadzane są szkolenia strażaków jednostek ratowniczo - gaśniczych PSP, członków jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych oraz ratowników z jednostek włączonych do systemu ratowniczo gaśniczego

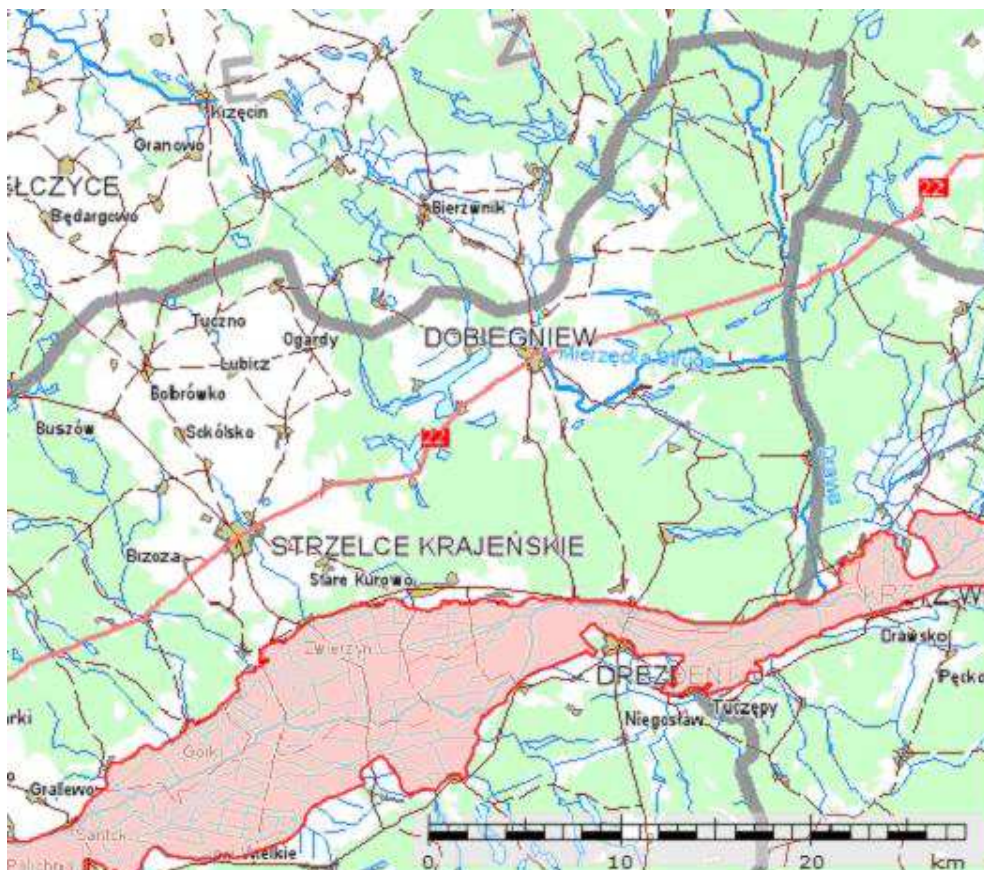
d. Monitoring środowiska.

Obowiązki kontroli związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także Wojewodzie. WIOŚ realizuje zadania z zakresu zapobiegania występowania awarii przemysłowych poprzez wykonywanie kontroli przedsiębiorstw. Współpracę koordynują sztaby zarządzania antykryzysowego w oparciu o opracowane plany zarządzania antykryzysowego. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim prowadzi monitoring środowiska. Informacje są udostępnione na stronie internetowej www.wroclaw.pios.gov.pl

6.10 Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią i suszą.

6.10.1 Powodzie

Hydrologicy z PIG wyznaczyli maksymalny zasięg podtopień w sąsiedztwie dolin rzecznych, Wyznaczone obszary nie są strefami zalewów wód powierzchniowych (powodzi), ale przedstawiają maksymalne możliwe zasięgi występowania podtopień (czyli położenia zwierciadła wody podziemnej blisko powierzchni terenu, co skutkuje podmokłościami) w rejonie i sąsiedztwie doliny rzecznej. Na terenie Powiatu Strzelecko – Dreźnieckiego wyznaczono taki obszar, w dolinie rzeki Noteci, na terenie gminy Drezdenko, Stare Kurowo i Zwierzyn. Na poniższym rysunku zaznaczono kolorem czerwonym możliwy zasięg występowania podtopień.

Rysunek 16 Zagrożenie powodziowe na terenie Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

W przypadku gmin Strzelce Krajeńskie i Dobiegniew nie występuje zagrożenie powodziowe i w związku z tym nie ma konieczności przechowywania planów przeciwpowodziowych. Jedyne niewielkie lokalne podtopienia mogą wystąpić na terenach zalewowych rzeki Drawy (gmina Dobiegniew) w okresie wczesnowiosennym, które nie mają wpływu na zagrożenie bezpieczeństwa zamieszkałej tam ludności. Drawa na odcinku przebiegającym przez teren gminy Dobiegniew nie posiada opracowanego Studium ochrony przeciwpowodziowej z wyznaczonym zasięgiem wody o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi $p=1\%$.

Jak już wspomniano wcześniej zagrożone powodzią wg PIG są gminy położone w dolinie Noteci. Rzeka ta na odcinku ok. 8,0 do 46,0 km ma opracowane Studium ochrony przeciwpowodziowej z wyznaczonym zasięgiem wody o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi $p=1\%$, tj. obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, na którym obowiązują zakazy wynikające z Prawa Wodnego

Wśród wielu rodzajów powodzi ze strony rzeki można się spodziewać następujących rodzajów powodzi:

- powódź rozlewna – w wyniku frontalnych deszczy na wielkim obszarze dorzecza rzeki (tzw. „świętojanka”),
- powódź roztopowa – w wyniku gwałtownego topnienia śniegu, zasilana silnymi deszczami przy zamrożonej powierzchni ziemi o szerokim zasięgu terytorialnym,
- powódź zimowa – śryżowa w wyniku zablokowania koryta rzeki śryżem (lokalna) lub zatorowa w wyniku zatorów w czasie spływu lodów, bardzo groźne, lokalne.

Powodzie zimowe są najgroźniejsze ze względu na nieprzewidywalne miejsce powstania oraz szybki czas rozwoju zjawiska. System biernej ochrony przeciwpowodziowej (utrzymywany z budżetu Państwa) na obszarze zlewni Noteci tworzą wały przeciwpowodziowe, przepompownie melioracyjne, poldery zalewowe samoczynne w dolinie rzeki. Nadmiar wód Noteci odprowadzany jest systemem kanałów i rowów melioracyjnych z reguły do przepompowni melioracyjnych, z których woda przerzucana jest w koryto rzeki. Sieć kanałów i rowów melioracyjnych na terenach gmin Stare Kurowo, Dresdenko, Zwierzyn i Santok tworzą jeden układ melioracyjny doliny rzeki od Dresdenka do Santoku. Układ ten, aby mógł sprawnie funkcjonować musi być systematycznie konserwowany i utrzymywany w sprawności technicznej.

Wały przeciwpowodziowe mają ogólną długość 61 300 m, z czego 47 800 m to wały rzeki Noteć, a 13 500 m to wały kanału Pulsa. Monitoring wałów przeciwpowodziowych w okresach podwyższonych stanów wód w rzekach prowadzony jest przez Wody Polskie.

Stan techniczny obwałowań na terenie gmin jest niewystarczający. Główną przyczyną jest niedostateczne zagęszczenie gruntu podłoża wałów. Większość obwałowań została wykonana w okresie międzywojennym, przestarzałą obecnie technologią. Po każdym wezbraniu powodziowym, w okresie kilkudziesięcioletniej eksploatacji obwałowania uległy osłabieniu. Wały często są od wielu lat nie wykaszane, uszkodzane przez zwierzęta wodne. Uszkodzone bywają korony wałów przez nieuprawnione przejazdy pojazdami. Ponadto niewłaściwe zagospodarowanie dolin rzecznych – zasiedlenie, zalesianie bądź rolnicze użytkowanie polderów i międzywala przyczynia się do zwiększonego zagrożenia powodziowego. Poważnym problemem jest również zamulanie ujść rzecznych i obszarów położonych w dolnym biegu rzek, prawdopodobnie z powodu erozji wodnych.

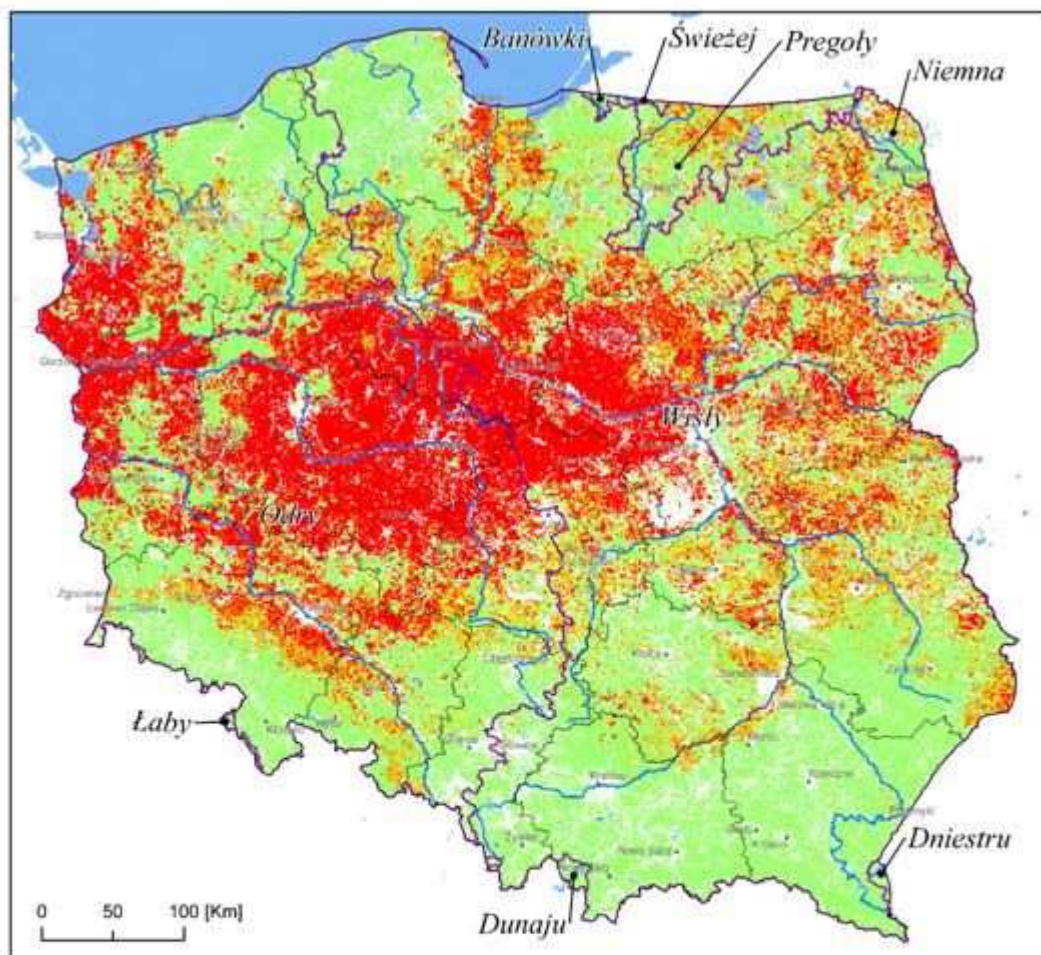
Ochronę ludzi i mienia przed powodzią i suszą realizuje się w szczególności przez tworzenie i właściwe utrzymywanie systemów retencji wód, budowę i rozbudowę (modernizację) zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych, sterowanie przepływami wód, poprzez budowę oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi, funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze, a także poprzez odpowiednie kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych.

Na terenie powiatu znajduje się jeden drewniano – kamienny zbiornik małej retencji w gminie Drezdenko, (obwód Lubiatów, działka numer 218), o długości 10 m, rzędnej dna 33,60 m n.p.m., rzędnej przelewu 34,50 m n.p.m., oraz kilometrażu ciek 0+590 km.

6.10.2 Susze

Niekorzystnym zjawiskiem klimatycznym występującym na terenie Polski są susze. Zjawisko to jest wynikiem wykształcenia się stacjonarnego wyżu nad Europą wschodnią powodującego wystąpienie nawet kilkutygodniowych okresów bezdeszczowych. Występowanie susz nie jest regularne. Trudno też wyraźnie wyodrębnić obszary najbardziej i najmniej narażone na susze, choć z danych statystycznych z wielolecia wynika, iż występują one najczęściej w Polsce środkowej, zachodniej i wschodniej. Występowanie suszy uzależnione jest od czynników, które decydują o regularności cyklu hydrologicznego tj. wielkości i częstotliwości opadów atmosferycznych, reżimu odpływu, zdolności retencyjnych podłoża. Pośrednio także na cykl hydrologiczny wpływa zdrowotność i odporność ekosystemów, która może być osłabiana przez zanieczyszczenia emitowane do środowiska. Skutkiem suszy jest zakłócenie bilansu wodnego danego obszaru, które wpływa negatywnie na roślinność powodując duże uciążliwości i straty ekonomiczne w rolnictwie, osłabia także wydajność przemysłu bazującego na lokalnych zasobach wodnych czy wreszcie ogranicza możliwości wykorzystania wody w gospodarce komunalnej.

Z opracowania „Plan przeciwdziałania skutkom suszy” wynika, że obszar zlewni Odry jest jednym z najbardziej dotkniętym przez problemy suszy obszarem w Polsce. Na obszarze tym znajduje się również Powiat Strzelecko-Drezdenecki. Wielokrotnie rolnicy na terenie powiatu tracili plony na skutek suszy glebowej a susza hydrologiczna była przyczyną problemów w zaopatrzenie w wodę. Wyznaczone przez ww. „Plan” strefy największych potrzeb w zakresie małej retencji leżą w zlewni Odry Warty i pokrywają się z obszarami Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego.

Mapa klas zagrożenia suszą rolniczą na obszarach gruntów ornych, łąk, pastwisk i terenach leśnych (1997-2018)

- klasa I - niezagrożone
- klasa II - umiarkowanie zagrożone
- klasa III - bardzo zagrożone
- klasa IV - ekstremalnie zagrożone
- Obszary dorzeczy w Polsce
- Granice województw
- Zbiorniki i Jeziora
- ~ Cieki
- Miasta

Rysunek 17 Mapa klas zagrożenia suszą rolniczą

6.10.3 Najważniejsze problemy i sukcesy

Najważniejsze problemy

Analiza stanu aktualnego dla obszaru interwencji: Zagrożenia powodziowe oraz suszy pozwoliła zdiagnozować najważniejsze problemy w tym zakresie na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego. Zostały one opisane poniżej, według schematu: stan aktualny → cel poprawy. Do najważniejszych zagrożeń w ramach powodzi i suszy należą:

- możliwość wystąpienia powodzi i podtopień → systematyczne udrażnianie i modernizacji wałów przeciwpowodziowych, rowów melioracyjnych oraz urządzeń wodnych
- Podtopienia nieruchomości → budowa i modernizacja kanalizacji deszczowych na terenach zurbanizowanych
- występowanie suszy → budowa urządzeń wodnych na ciekach podstawowych w celu zatrzymania odpływu wód

Tabela 47 Najważniejsze sukcesy

Lp.	Uwarunkowania lub podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny	Jeśli konieczne: zadania, mające na celu utrzymanie dobrego stanu
1.	Systematyczne renowacje urządzeń wodnych	W ramach powierzonych zadań Wody Polskie na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego corocznie dokonuje odbudowy rowów, cieków wodnych oraz koryt rzek	Kontynuacja prowadzonych działań w kolejnych latach oraz zwiększenie nakładów finansowych w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom w stosunkach wodnych wynikających ze zmian klimatu

6.10.4 Analiza SWOT.

Tabela 48 Tabela SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia powodzi i susze.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- brak zagrożeń powodziowych na terenie gmin - gęsta sieć podstawowych cieków wodnych	- brak wystarczających nakładów na renowacje cieków - zarastanie rowów melioracyjnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej, → zwiększenie retencji wodnej, → opracowanie i realizacja planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych, → racjonalne gospodarowanie wodą, → zwiększenia zainteresowania społeczeństwa problematyką gospodarowania wodami	- zmiany klimatu, susza, wzrost częstości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych, - urbanizacja, zwiększanie się powierzchni zabudowanej i związany z nią odpływ wód deszczowych,

6.10.5 Adaptacja do zmian klimatu.

Zmiany klimatyczne, wzrost temperatur, coraz częstsze pojawianie się ekstremalnych zjawisk pogodowych w ostatnich kilku dekadach stały się zagrożeniem dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski. Z tego względu zmiany klimatyczne stały się również przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wysiłki na rzecz dostosowania się do skutków zmian klimatu powinny być zatem podejmowane jednocześnie z realizowanymi przez Polskę działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych. Aby zapewnić warunki stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu zagrożeń ze strony zmiany klimatu, z myślą o korzyściach które niosą działania adaptacyjne na stan polskiego środowiska oraz wzrost gospodarczy, w 2013 r. przygotowano „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”, tzw. SPA 2020. Jest to pierwszy dokument strategiczny, który bezpośrednio dotyczy kwestii adaptacji do zachodzących zmian klimatu.

Wyniki prognoz pokazują, że do roku 2030 zmiany klimatu będą miały dwojaki, pozytywny i negatywny wpływ na gospodarkę i społeczeństwo.

Wzrost średniej temperatury powietrza będzie miał pozytywne skutki m.in. w postaci wydłużenia okresu wegetacyjnego, skrócenia okresu grzewczego oraz wydłużeniu sezonu letniego. Przeważają przewidywane zagrożenia dla gospodarki i społeczeństwa, które stanowią następujące zjawiska pogodowe: nawalne deszcze, powodzie, podtopienia, osunięcia ziemi, fale upałów, susze, huragany, osuwiska itp. Zjawiska te będą występować z coraz większą częstotliwością i natężeniem oraz będą dotyczyć coraz większych obszarów kraju. Wprawdzie roczne sumy opadów nie ulegają zasadniczym zmianom, jednak ich charakter staje się bardziej losowy

i nierównomierny, czego skutkiem są dłuższe okresy bezopadowe, przerywane gwałtownymi i nawałnymi opadami. Poziom wód gruntowych będzie się obniżał, co negatywnie wpłynie na różnorodność biologiczną i formy ochrony przyrody, w szczególności na zbiorniki wodne i tereny podmokłe. Zmiany będą odczuwalne w porze zimowej, gdyż skróci się okres zalegania pokrywy śnieżnej i jej grubość. Jednocześnie efektem zmian klimatu będzie zwiększanie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof, które będą miały istotny wpływ na obszary wrażliwe i gospodarkę kraju. Podstawowe znaczenie będą miały ulewne deszcze niosące ryzyko powodzi i podtopień, a także osuwisk – głównie na obszarach górskich i wyżynnych, ale również na zboczach dolin rzecznych. Coraz częstszym zjawiskiem będą silne wiatry, a nawet towarzyszące im incydentalnie trąby powietrzne i wyładowania atmosferyczne, które mogą znacząco wpłynąć m.in. na budownictwo oraz infrastrukturę energetyczną i transportową. Wpływ klimatu na najbardziej wrażliwe sektory opisano w tendencjach zmian we wcześniejszych rozdziałach: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna i obszary prawnie chronione, zdrowie, transport, energetyka.

Przy formułowaniu działań SPA ustalono, że dokument powinien zawierać różne grupy działań adaptacyjnych, obejmujących zarówno przedsięwzięcia techniczne (np. budowę niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i ochrony wybrzeża), jak i zmiany regulacji prawnych (np. zmiany w systemie planowania przestrzennego ograniczające możliwość zabudowy terenów zagrożonych powodzią, podtopieniami i osuwiskami, bardziej elastyczne procedury szybkiego reagowania na klęski żywiołowe), wdrożenie systemów monitoringu odnoszących się do poszczególnych dziedzin i obszarów oraz szerokie upowszechnianie wiedzy na temat koniecznej zmiany zachowań gospodarczych.

Największy wpływ na warunki klimatyczne wywierają zjawiska ekstremalne, których obecny wzrost liczby wystąpień stanowi coraz częstsze zagrożenie na terenie powiatu. Do najistotniejszych obecnie zagrożeń klimatycznych na terenie powiatu i gmin (wraz z prawdopodobieństwem ich wystąpienia) zaliczyć należy:

- nawałne deszcze (średnio wysokie),
- podtopienia (średnie),
- susze (średnie),
- fale upałów (wysokie),
- ekstremalnie gorące dni (średnio wysokie),
- burze (średnie),
- fale mrozów (średnie),
- ekstremalnie zimne dni (średnie),
- huragany (średnie).

7.CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA DO 2024 ROKU I ICH FINANSOWANIE

Program nie jest aktem prawa miejscowego, ma jedynie charakter kierunkowy, wyznaczone i opisane w nim zadania są wytyczną dla realizowania polityki środowiskowej na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego, stawiając jednocześnie szereg zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych do wykonania w okresie jego obowiązywania. Wytyczone zadania mają w sposób optymalny pomagać kształtować ład przestrzenny, zgodny z bieżącymi wymogami ochrony środowiska. Realizacja części zadań wymaga dużych nakładów finansowych i współdziałania – tak urzędów administracji publicznej, jak i przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych. Efekty realizacji wytyczonych zadań obserwowane są zwykle w długim horyzoncie czasowym, przy założonej ciągłości realizacji zadań poprawy i utrzymania stanu środowiska.

Tabela 49 Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem

Lp	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania PLN				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024		
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Modernizacja energetyczna specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego im. Janusza Korczaka w Strzelcach Kraj.	Powiat Strzelecko-Drezdenecki	3 307 220,00 zł				Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych	
2		Montaż instalacji fotowoltaicznych w budynkach stanowiących własność powiatu.	Powiat Strzelecko-Drezdenecki	1.020.000,00 zł				Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych	
3		Termomodernizacja (wymiana okien w budynku Domu Pomocy Społecznej w Dobiegniewie)	Dom Pomocy Społecznej w Dobiegniewie		40 000,00 zł			Środki własne	
4		Termomodernizacja budynku, w tym m.in. termomodernizacja źródła ciepła i wymiana stolarki okiennej (Ratusz w Dreżdenku, ul Kościuszki 31, 660530 Dreżdenko)	Ratusz w Dreżdenku, ul Kościuszki 31, 660530 Dreżdenko		600 00,00 zł			Środki własne	
5		Wymiana starej, drewnianej stolarki okiennej na energooszczędną stolarkę plastikową (Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. Szpital Powiatowy w	Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. Szpital Powiatowy w Dreżdenku, ul. Piłsudskiego 8, 66-530 Dreżdenko		700 000,00 zł			Środki własne	

		Drezdenku, ul. Piłsudskiego 8, 66-530 Drezdenko)						
6		Wymiana stolarki okiennej	Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. Szpital Powiatowy w Drezdenku, ul. Piłsudskiego 8, 66-530 Drezdenko	100.000,00 zł				Środki własne
7		Remont drogi powiatowej nr 1371f Osiek – Lubiewko	Powiat Strzelecko-Drezdenecki	1.960.654,22 zł	-	-	-	Fundusz Dróg Samorządowych, Budżet Powiatu, Gmina obiegiew
8		Przebudowa drogi powiatowej nr 1376f Bobrówko-Żabicko	Powiat Strzelecko-Drezdenecki	2.405.878,04 zł	-	-	-	Fundusz Dróg Samorządowych, Budżet Powiatu, Gmina Strzelce Kraj.
9		Remont drogi powiatowej nr 1363f w miejscowości Rąpin	Powiat Strzelecko-Drezdenecki	1.267.383,14 zł				Fundusz Dróg Samorządowych, Budżet Powiatu, Gmina Drezdenko
10		Wsparcie inwestycji drogowych na terenie powiatu strzelecko-drezdeneckiego poprzez przebudowę odcinka drogi powiatowej nr 1381f w m. Gardzko oraz odcinka drogi powiatowej nr 1366f w m. Sarbiewo	Powiat Strzelecko-Drezdenecki	1.550.408,50 zł	-	-	-	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Budżet Powiatu, Gmina Zwierzyn Gmina Strzelce Krajeńskie
11		Przebudowa drogi powiatowej nr 1371F w miejscowości Dobiegniew ul. Mickiewicza	Powiat Strzelecko-Drezdenecki	Według kosztorysu	-	-	-	Budżet powiatu Środki zewnętrzne
12		Przebudowa odcinka drogi powiatowej nr 1366F w m. Sarbiewo	Powiat Strzelecko-Drezdenecki	883.382,00 zł	-	-	-	Budżet powiatu PROW

13		Przebudowa odcinka drogi powiatowej nr 1381F w m. Gardzko	Powiat Strzelecko-Drezdenecki	-	839.027,94 zł	-	-	Budżet powiatu PROW	
		Przebudowa drogi powiatowej nr 1375F w miejscowości Bobrówko	Powiat Strzelecko-Drezdenecki	-	3.072.014,64 zł	-	-	Budżet powiatu, Fundusz Dróg Samorządowych	
14		Modernizacja dróg powiatowych powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego	Powiat Strzelecko-Drezdenecki	21.000.000,00 zł		-	-	Budżet powiatu, Środki zewnętrzne, Nowy Ład	
15		Przebudowa drogi powiatowej nr 1359F w m. Zwierzyn ul. Wojska Polskiego	Powiat Strzelecko-Drezdenecki	-	Według kosztorysu			Budżet powiatu, Środki zewnętrzne, Nowy Ład	
1	Zagrożenie hałasem	Działania na rzecz spowolnienia i uspokojenia ruchu w obszarach zabudowanych	Powiat Strzelecko-Drezdenecki	Zadanie ciągłe, wg kosztorysu				Budżet powiatu	
1	Gospodarowanie wodami	Montaż urządzeń zmniejszających zużycie wody	Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. Szpital Powiatowy w Drezdenku, ul. Piłsudskiego 8, 66-530 Drezdenko		50.000,00 zł			Środki własne	
1	Zasoby geologiczne	Wydawanie koncesji eksploatacje złóż kopalin	Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe, w ramach działań własnych				Budżet Starostwa	
1	Gospodarka odpadami	Działania na rzecz edukacji ekologicznej mieszkańców w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest	Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe w ramach działań własnych				Budżet Starostwa	
2		Wydawanie decyzji w zakresie gospodarki odpadami	Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe w ramach działań własnych				Budżet Starostwa	
1	Zasoby przyrodnicze	Nadzór i pielęgnacja zielenie urządzonej	Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe w ramach działań własnych				Budżet Starostwa	

2		Nasadenia nowych drzew wzdłuż dróg Powiatowych	Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągle w ramach działań własnych	Budżet Starostwa	
---	--	--	---------------------	--	------------------	--

Tabela 50 Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Lp	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania PLN				Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024		
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Przebudowa ulicy Pierwszej Brygady w Drezdenku	Gmina Drezdenko	5.987.000,00 zł				Budżet Gminy, FDS	
2		Budowa drogi na działce nr 1156/4 w Drezdenku	Gmina Drezdenko	485.000,00 zł				Budżet Gminy	
3		Przebudowa ulicy Zaulek w Drezdenku	Gmina Drezdenko	246.000,00 zł				Budżet Gminy	
4		Przebudowa ulicy Sienkiewicza w Drezdenku	Gmina Drezdenko	501.000,00 zł				Budżet Gminy	
5		Przebudowa drogi w miejscowości Grotów	Gmina Drezdenko	301.000,00 zł				Budżet Gminy	
6		Udzielanie dofinansowania do wymiany starych pieców „kopciuchów” na nowe ekologiczne na podstawie uchwały nr XLIII/251/2021 Rady Miejskiej w Drezdenku	Gmina Drezdenko	37.500,00 zł				Budżet Gminy	
7		Wprowadzanie danych do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków	Gminy	W ramach działań własnych				Budżet gmin	
8		Przebudowa dróg gminnych nr 005308F	Gmina Stare Kurowo	936.287,07 zł				Budżet gminy, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg	

		oraz 005309F w m. Błotnica						
9		Modernizacja drogi w m. Błotnica	Gmina Stare Kurowo	329.692,19 zł				Budżet gminy, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
10		Modernizacja ul. Daszyńskiego	Gmina Stare Kurowo	118.387,50 zł				Budżet gminy, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
11		Modernizacja ul. Bocznej	Gmina Stare Kurowo	122.175,99 zł				Budżet gminy, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
12		Modernizacja drogi w m. Łącznica	Gmina Stare Kurowo	293.697,04 zł				Budżet gminy, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
13		Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Starym Kurowie	Gmina Stare Kurowo	2.091.000,00 zł				Budżet gminy, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
14		Stworzenie punktu Czyste Powietrze	Gmina Stare Kurowo	15.000,00 zł				WFOŚiGW
15		Asfaltowy zjazd z ul. PCK	Gmina Strzelce Krajeńskie	12.999,38 zł				Środki własne - Gmina Strzelce Krajeńskie
16		Chodnik przy cmentarzu	Gmina Strzelce Krajeńskie	10 .62,50 zł				Środki własne - Gmina Strzelce Krajeńskie
17		Ciąg pieszo-jezdny na cmentarzu w Strzelcach Krajeńskich	Gmina Strzelce Krajeńskie	51.660,00 zł				Środki własne - Gmina Strzelce Krajeńskie
18		Chodnik ul. Przemysłowa, Jedności Robotniczej	Gmina Strzelce Krajeńskie		300.000,00 zł.			Środki własne - Gmina Strzelce Krajeńskie
19		Przebudowa drogi wewnętrznej ul. Choszczańska w Bobrówku	Gmina Strzelce Krajeńskie		577.000,00 zł.			Środki własne - Gmina Strzelce Krajeńskie
20		Przebudowa odcinka ul. Poznańskiej w Strzelcach Kraj.	Gmina Strzelce Krajeńskie		455.000,00 zł.			Środki własne - Gmina Strzelce Krajeńskie

21	Budowa chodnika w Lubiczu	Gmina Strzelce Krajeńskie			330.000,00zł		Środki własne - Gmina Strzelce Krajeńskie
22	Przebudowa drogi gminnej w Ogardach	Gmina Strzelce Krajeńskie		200.000,00 zł			Środki własne - Gmina Strzelce Krajeńskie
23	Przebudowa dróg gminnych w m. Buszów i Długie	Gmina Strzelce Krajeńskie		550.000,00 zł			Środki własne - Gmina Strzelce Krajeńskie
24	Przebudowa dróg gminnych w m. Bobrówko i Bronowice	Gmina Strzelce Krajeńskie			600.000,00zł.		Środki własne - Gmina Strzelce Krajeńskie
25	Przebudowa ul. Południowej w Strzelcach Kraj.	Gmina Strzelce Krajeńskie		2.903.000,00zł.			Środki własne - Gmina Strzelce Krajeńskie
26	Budowa dróg osiedlowych przy ul. Słonecznej	Gmina Strzelce Krajeńskie			4.500.000,00 zł.		Środki własne - Gmina Strzelce Krajeńskie
27	Przebudowa drogi gminnej w ciągu ul. Słowackiego w zakresie schodów terenowych	Gmina Strzelce Krajeńskie	29.190,80 zł + Nadzór Inwestorski 1 230,00 zł				Środki własne - Gmina Strzelce Krajeńskie
28	Przebudowa drogi gminnej w ciągu ul. PCK w Strzelcach Kraj.	Gmina Strzelce Krajeńskie	30 356,40 zł + Nadzór Inwestorski 1 230,00 zł				Środki własne - Gmina Strzelce Krajeńskie
29	Część I - Przebudowa ul. PCK w Strzelcach Kraj.	Gmina Strzelce Krajeńskie	1 804 386,00 zł.				Środki własne - Gmina Strzelce Krajeńskie
30	Część II – Przebudowa ciągów pieszych na terenie Placu Zwycięstwa w Strzelcach Kraj.	Gmina Strzelce Krajeńskie	98 622,00 zł.				Środki własne - Gmina Strzelce Krajeńskie
31	Rozbudowa świetlicy wiejskiej w m. Brzoza	Gmina Strzelce Krajeńskie		400.000,00 zł,			Dofinansowanie z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 dla gmin z przeznaczeniem na

								inwestycje realizowane w miejscowościach, w których funkcjonowały zlikwidowane państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej	
32		Wymiana kotła w obiekcie należącym do Nadleśnictwa	Nadleśnictwo Głusko		50.000,00 zł	50.000,00 zł		Środki własne	
33		Termomodernizacja budynku socjalno – gospodarczego na szkółce leśnej	Nadleśnictwo Karwin		105.000,00 zł			Środki własne	
34		Wymiana kotła grzewczego w budynku leśniczówki Solecko	Nadleśnictwo Karwin		30.000,00 zł			Środki własne	
35		Wymiana kotła grzewczego w budynku leśniczówki Gościno	Nadleśnictwo Karwin		25.000,00 zł			Środki własne	
36		Wymiana kotła grzewczego w budynku leśniczówki Grotów	Nadleśnictwo Karwin		25.000,00 zł			Środki własne	
37		Wymiana kotła grzewczego w budynku leśniczówki Ustronie	Nadleśnictwo Karwin		25.000,00 zł			Środki własne	
38		Wymiana kotła C.O. w Leśniczówce Górzyska na kocioł C.O. 5 klasy Ecodesign	Nadleśnictwo Smolarz	20.350,00 zł				Środki własne	
39		Termomodernizacja poddasza budynku Leśniczówki Leśnictwa Smolarz	Nadleśnictwo Smolarz			150.000,00 zł		Środki własne	
40		Wymiana kotłów C.O. w budynku	Nadleśnictwo Smolarz			60.000,00 zł		Środki własne	

		Leśniczówki Leśnictwa Drawiny na kotły C.O. zgazowujące drewno 5 klasy Ecodesign							
41		Wymiana kotła C.O. w budynku mieszkalnym ul. Długa 84/1 na kocioł C.O. zgazowujący drewno 5 klasy Ecodesign	Nadleśnictwo Smolarz				30.000,00 zł		Środki własne
42		Wymiana pieca c.o. w leśniczówce Górki	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie	20.000,00 zł					Środki własne
43		Wymiana pieca c.o. w leśniczówce Danków	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie	25.000,00 zł					Środki własne
44		Przebudowa polegająca na odnowie dywanikowej drogi woj. nr 174 na odc. Drezdenko - Stare Bielice od km 4+309,50 do km 5+340,00	ZDW w Zielonej Górze	1.830.760,06 zł					Środki własne
45		Remont drogi wojewódzkiej nr 170 na odcinku od km 5+200 do km 7+555	ZDW w Zielonej Górze	852.761,37 zł					Środki własne
46		Remont drogi wojewódzkiej nr 156 na odcinku granica województwa – Strzelce Krajeński	ZDW w Zielonej Górze	401.105,31 zł					Środki własne
47		Budowa chodnika w ciągu drogi woj. nr 156 w m. Klesno (po drugiej stronie skrzyżowania)	ZDW w Zielonej Górze	170.685,24 zł					Budżet własny. Dofinansowanie Gminy Drezdenko w wysokości 60.000,00 zł

48		Montaż sygnalizatorów wskazujących prędkość w ciągu drogi woj. nr 158 w m. Trzebiecz	ZDW w Zielonej Górze	46.494,00 zł				Budżet własny. Dofinansowanie Gminy Drezdenko w wysokości 50% wartości zadania	
49		Monitoring jakości powietrza	GIOŚ	Zadanie ciągłe, w ramach działań własnych				Budżet GIOŚ	
50		Kontrole przedsiębiorstw w zakresie emisji do powietrza	WIOŚ	Zadanie ciągłe, w ramach działań własnych				Budżet WIOŚ	
1	Zagrożenie hałasem	Monitoring hałasu w środowisku	GIOŚ	Zadanie ciągłe, w ramach działań własnych				Budżet GIOŚ	
2		Kontrole przedsiębiorstw w zakresie emisji hałasu	WIOŚ	Zadanie ciągłe, w ramach działań własnych				Budżet WIOŚ	
1	Pole elektromagnetyczne	Stosowanie urządzeń emitujących niski poziom fal elektromagnetycznych	Zarządcy i właściciele obiektów	Zadanie ciągłe w ramach działań własnych				Środki własne	
2		Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku	GIOŚ	Zadanie ciągłe w ramach działań własnych				Środki własne	
3		Zapisy w mpzp ograniczające budowę źródeł promieniowania elektromagnetycznego w najbliższym otoczeniu zabudowy mieszkaniowej	Gminy	Zadanie ciągłe w ramach działań własnych				Budżet Gmin	
1	Gosp. wodami	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Karwin	Gmina Drezdenko	1.700.000,00 zł				Budżet Gminy, PROW	
2		Budowa sieci wodociągowej przesyłowej Drezdenko-Kosin	Gmina Drezdenko	806.000,00 zł				Budżet Gminy, PROW	

3	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Drezdenko obręb Radowo	Gmina Drezdenko	1.180.000,00 zł					Budżet Gminy	
4	Budowa wodociągu i kanalizacji na ul. Podgórznej i Spokojnej w Starym Kurowie	Gmina Stare Kurowo	145.201,50 zł					Budżet Gminy	
5	Budowa wodociągu na ul. Sikorskiego w Starym Kurowie	Gmina Stare Kurowo	69987,00 zł					Budżet Gminy	
6	Budowa wodociągu w m. Nowe Kurowo	Gmina Stare Kurowo	41.063,55 zł					Budżet Gminy	
7	Budowa kontenerowej stacji uzdatniania wody oraz renowacja studni w m. Machary	Gmina Strzelce Krajeńskie	376.332,00 zł					Budżet Gminy	
8	Opracowanie dokumentacji projektowej modernizacji SUW Bronowice	Gmina Strzelce Krajeńskie	25.000,00 zł					Budżet Gminy	
9	Modernizacja SUW Brzoza	Gmina Strzelce Krajeńskie	90.000,00 zł					Budżet Gminy	
10	Przebudowa sieci wodociągowej w ul. Cmentarnej	Gmina Strzelce Krajeńskie	20.000,00 zł					Budżet Gminy	
11	Przebudowa sieci wodociągowej w m. Buszów	Gmina Strzelce Krajeńskie	80.000,00 zł					Budżet Gminy	
12	Przebudowa sieci wodociągowej w m. Długie	Gmina Strzelce Krajeńskie	45.000,00 zł					Budżet Gminy	
13	Opracowanie dokumentacji budowlanej sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej	Gmina Strzelce Krajeńskie	50.000,00 zł					Budżet Gminy	

		na terenie obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania terenu w rej. ul. Asnyka, Herberta w m. Strzelce Kraj.							
14		Opracowanie dokumentacji budowlanej sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej na dz. Nr 306/2 w m. Długie	Gmina Strzelce Krajeńskie	10.000,00 zł					Budżet Gminy
15		Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przepompowniami ścieków ul. Gwiazdzista, Księżycowa, Planetarna w Strzelcach Kraj.	Gmina Strzelce Krajeńskie	410.000,00 zł					Budżet Gminy
16		Opracowanie dokumentacji budowlanej sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Popiełuszki	Gmina Strzelce Krajeńskie	20.000,00 zł					Budżet Gminy
17		Modernizacja oczyszczalni ścieków	Gmina Strzelce Krajeńskie	10.000.000,00 zł					Budżet Gminy
18		Budowa sieci wodociągowej w m. Bobrówko etap I i II	Gmina Strzelce Krajeńskie		1.000.000,00 zł				Budżet Gminy
19		Opracowanie dokumentacji projektowej dla budowy sieci wodociągowej w m. Broza (stara wieś)	Gmina Strzelce Krajeńskie		30.000,00 zł				Budżet Gminy

20	Modernizacja SUW Bronowice etap I (remont budynku, wymiana filtrów, automatyzacja procesu technologicznego)	Gmina Strzelce Krajeńskie		300.000,00 zł			Budżet Gminy	
21	Modernizacja ujęcia w m. Pielice (montaż kontenera, wymiana sieci wodociągowej od studni do kontenera)	Gmina Strzelce Krajeńskie		60.000,00 zł			Budżet Gminy	
22	Wykonanie odwiertu studni głębinowej w m. Danków	Gmina Strzelce Krajeńskie		150.000,00 zł			Budżet Gminy	
23	Budowa sieci wodociągowej na dz. Nr 306/2 w m. Długie	Gmina Strzelce Krajeńskie		80.000,00 zł			Budżet Gminy	
24	Budowa sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej na terenie obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania terenu w rej. ul. Asnyka, Herberta m. Strzelce Kraj.	Gmina Strzelce Krajeńskie		920.000,00 zł			Budżet Gminy	
25	Opracowanie dokumentacji projektowej budowy sieci kanalizacji sanitarnej wraz z tłoczną ścieków w m. Lubicz i rurociągiem tłocznym do m. Tuczo	Gmina Strzelce Krajeńskie		50.000,00 zł			Budżet Gminy	
26	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dz. Nr 295, 66/66,	Gmina Strzelce Krajeńskie			65.000,00 zł		Budżet Gminy	

		6/92 w m. Długie							
27		Budowa tłocznej kanalizacji sanitarnej oraz tłoczni ścieków w m. Długie	Gmina Strzelce Krajeńskie		300.000,00 zł			Budżet Gminy	
28		Budowa rozdzielczej sieci wodociągowej i SUW Danków	Gmina Strzelce Krajeńskie			1.400.000,00 zł		Budżet Gminy	
29		Modernizacja SUW Bronowice etap II (montaż zbiorników na wodę czystą i pomp II stopnia)	Gmina Strzelce Krajeńskie			300.000,00 zł		Budżet Gminy	
30		Opracowanie projektu budowlanego wymiany sieci wodociągowej w m. Pielice	Gmina Strzelce Krajeńskie			30.000,00 zł		Budżet Gminy	
31		Opracowanie projektu budowlanego wymiany sieci wodociągowej w m. Lubicz	Gmina Strzelce Krajeńskie			40.000,00 zł		Budżet Gminy	
32		Budowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w m. Przyłęg	Gmina Strzelce Krajeńskie			2.000.000,00 zł		Budżet Gminy	
		Opracowanie kompleksowej dokumentacji budowlanej kanalizacji sanitarnej, deszczowej i wodociągowej w ul. Cmentarnej w m. Strzelce Kraj.	Gmina Strzelce Krajeńskie			50.000,00 zł		Budżet Gminy	
33		Przebudowa sieci wodociągowej w m. Brzoza	Gmina Strzelce Krajeńskie				300.000,00 zł	Budżet Gminy	

34		Opracowanie projektu budowlanego wymiany sieci wodociągowej w m. Gilów	Gmina Strzelce Krajeńskie				30.000,00 zł	Budżet Gminy	
35		Zakup agregatu prądotwórczego dla obsługi ujęć wody	Gmina Strzelce Krajeńskie				60.000,00 zł	Budżet Gminy	
36		Przebudowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w ul. Katedralnej	Gmina Strzelce Krajeńskie				165.500,00 zł	Budżet Gminy	
37		Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Lubicz etap I	Gmina Strzelce Krajeńskie				1.500.000,00 zł	Budżet Gminy	
38		Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Gardzko etap I	Gmina Strzelce Krajeńskie				2.000.000,00 zł	Budżet Gminy	
39		Eksploatacja i utrzymanie urządzeń wodnych	PGW WP	10.160,28 zł				Śródk własne	
40		Utrzymanie wałów przeciwpowodziowych	PGW WP	154.473,74 zł				Śródk własne	
41		Utrzymanie koryt rzecznych na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego	PGW WP	1.320.235,43 zł					
1	Zasoby geologiczne	Wydawanie koncesji eksploatacji złóż kopalin	Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski	Zadanie ciągłe, w ramach działań własnych				Budżet Starostwa, Urzędu Marszałkowskiego	
2		Kontrole kopalni w zakresie zgodności wydanego pozwolenia ze stanem faktycznym	Okręgowy Urząd Górniczy	Zadanie ciągłe, w ramach działań własnych				Budżet OUG	
1	Ochrona gleb	Wdrażanie zasad dobrej praktyki rolniczej	WODR, ARMiR	Zadanie ciągłe, w ramach działań własnych				Budżet WODR, ARMiR	
2		Monitoring chemizmu gleb	OSCHR	Zadanie ciągłe, w ramach działań własnych				Budżet OSCHR	

1	Gosp.- odpadami	Demontaż, zbieranie, transport oraz unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest z terenu Gminy Dobiegniew	Gmina Dobiegniew	30.394,79 zł	40.000,00 zł	45.000,00 zł	50.000,00 zł	NFOŚiGW oraz WFOŚiGW Zielona Góra	
2		Usuwanie odpadów z folii rolniczych w tym opakowań po nawozach i big bagów	Gmina Dobiegniew	5.000,00 zł	5.000,00 zł	5.000,00 zł	5.000,00 zł	NFOŚiGW oraz WFOŚiGW Zielona Góra	
3		Realizacja zadania pn. „Demontaż, zbieranie, transport oraz unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Drezdenko	Gmina Drezdenko	9.011,03 zł				3.337,42 zł – WFOŚiGW w Zielonej Górze 5.673,61 zł – Budżet Gminy	
4		Modernizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	Gmina Drezdenko				Według kosztorysu	Budżet Gminy, środki pozyskane z dofinansowania	
5		Usuwanie folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej	Gmina Drezdenko	15.099,00zł				Budżet Gminy	
6		Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Gmina Stare Kurowo	15.500,00 zł				WFOŚiGW	
		Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Gmina Strzelce Krajeńskie	26.215,21 zł	100.000,00 zł			Środki własne 30 %, środki WFOŚiGW w Zielonej Górze 70 %	
7		Usuwanie folii rolniczych z terenu Gminy Strzelce Krajeńskie	Gmina Strzelce Krajeńskie	23.000,00 zł				Środki NFOŚiGW oraz środki własne gminy Strzelce Krajeńskie	
8	Kontrole gospodarstw domowych w zakresie	Gminy/Policja	Zadanie ciągłe w ramach działań własnych				Budżet Gmin		

		spalania odpadów							
9		Działania na rzecz edukacji ekologicznej w zakresie promowania niskoemisyjnych źródeł energii w tym źródeł odnawialnych oraz przeciwdziałanie spalaniu odpadów	Gminy	Zadanie ciągłe w ramach działań własnych				Budżet Gmin	
1	Zasoby przyrodnicze	Wykonanie nasadzeń zieleni a pasie drogowym aleja Piastów oraz przy skrzyżowaniu z ul. Poniatowskiego	Gmina Drezdenko	25.636,85 zł				Budżet Gminy	
2		Wykonanie nasadzeń zieleni na ul. Sienkiewicza, Piłsudskiego, placu Wileńskim oraz w miejscowości Marzenin (koło Sali wiejskiej)	Gmina Drezdenko	13.797,52 zł				Budżet Gminy	
3		Wykonanie nasadzeń zieleni na skwerze na ul. Szkolnej, placu Wileńskim, na skwerze ul. Kościuszki/Stary Rynek, na pasie zieleni przy ul. Dąbrowskiej, Ogrodowej	Gmina Drezdenko	5.443,08 zł				Budżet Gminy	
4		Wykonanie nasadzeń drzew – 53 szt. – na terenie gminy Drezdenko	Gmina Drezdenko	8.299,80 zł				Budżet Gminy	
5		Wykonanie nasadzeń zieleni na skwerze	Gmina Drezdenko	6.040,00 zł				Budżet Gminy	

		ul. Kościuszki/Stary Rynek, przy pomniku Tadeusza Kościuszki							
6		Wykonanie nasadzeń drzew – 162 szt. – na terenie gminy Drezdenko	Gmina Drezdenko	24.300,00 zł					Budżet Gminy
7		Rewitalizacja parku miejskiego	Gmina Strzelce Krajeńskie		4.500.000,00zł.				Budżet Gminy, dofinansowanie
8		Zakup systemu wczesnego lokalizowania pożarów	Nadleśnictwo Bierzwnik	95.000,00 zł					Środki własne
9		Prognozowanie występowania szkodników pierwotnych sosny oraz zwalczanie szkodników wtórnych świerka	Nadleśnictwo Bierzwnik	3.500,00 zł					Środki własne
10		Prognozowanie występowania szkodników pierwotnych sosny oraz zwalczanie szkodników wtórnych świerka	Nadleśnictwo Bierzwnik		2.334,00 zł				Środki własne
11		Opracowanie dokumentacji projektowej (etap III i IV) w ramach zadania pn. „Przywrócenie funkcji retencyjnych obszarów leśnych poprzez kompleksową odbudowę istniejącego ciekę wodnego i istniejących oczek	Nadleśnictwo Głusko	48.230,00 zł					85% dofinansowanie 15% środki własne

		wodnych na terenie Nadleśnictwa Głusko							
12		Roboty budowlane i nadzór inwestorski w ramach projektu „Przywrócenie funkcji retencyjnych obszarów leśnych poprzez kompleksową odbudowę istniejącego cieku wodnego i istniejących oczek wodnych na terenie Nadleśnictwa Głusko”	Nadleśnictwo Głusko	294.108,10 zł				85% dofinansowanie 15% środki własne	
13		Utrzymanie obiektów małej retencji	Nadleśnictwo Głusko	8.195,00 zł				środki własne	
14		Zabezpieczenie terenów leśnych przed pożarami	Nadleśnictwo Głusko	309.009,00 zł	1.029.144,00 zł			środki własne	
15		Prognozowanie występowania szkodników pierwotnych sosny ramach jesiennych poszukiwań oraz przy pomocy pułapek feromonowych	Nadleśnictwo Głusko	22.520,00 zł			środki własne		
16		Wypalanie pozostałości poeksploatacyjnych związku z występowaniem kornika drukarza oraz gatunków towarzyszących	Nadleśnictwo Głusko	3.200,00 zł			środki własne		
17		Akcje z zakresu przeciwdziałania szkodnictwu lesnemu (akcja „Kłusownik”, „Stroisz”, „Choinka”,	Nadleśnictwo Głusko	W ramach działań własnych			środki własne		

		„Turysta”						
18		Odtworzenie zbiornika Jezierce – odtworzenie zarośniętego stawu śródleśnego w ramach projektu „Adaptacja lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych”	Nadleśnictwo Karwin		430.000,00 zł			85% - środki Unii Europejskiej w ramach Funduszu Spójności, 15 % - środki własne
19		Budowa sztucznego otwartego zbiornika wodnego stanowiącego zapas wody na cele przeciwpożarowe w leśnictwie Irena	Nadleśnictwo Karwin		132.200,00 zł			środki własne
20		Budowa drogi leśnej Gościnowo, stanowiącej dojazd ppoż. o długości 7,8 km	Nadleśnictwo Karwin		4.000.000,00 zł			środki własne
21		Utrzymanie lądowiska, pasów przeciwpożarowych, punktów czerpania wody; utrzymanie sieci i sprzętu przeciwpożarowego; patrole lotnicze, punkty obserwacyjne, punkt łączności	Nadleśnictwo Karwin	1.552.800,00 zł				środki własne

		alarmowej, porządkowanie terenu,							
22		Tablice informacyjne i ostrzegawcze, utrzymanie lądowiska, pasów przeciwpożarowych, punktów czerpania wody; utrzymanie sieci i sprzętu przeciwpożarowego; patrole lotnicze, punkty obserwacyjne, punkt łączności alarmowej, porządkowanie terenu, tablice informacyjne i ostrzegawcze	Nadleśnictwo Karwin		1.222.500,00 zł	1.222.500,00 zł	1.222.500,00 zł		
23		Zakup urządzeń przeznaczonych do monitorowania własności Skarbu Państwa (np. drzewa, drewno) – fotopułapki, odbiorniki GPS	Nadleśnictwo Karwin	30.000, 00 zł				środki własne	
24		Utrzymanie i konserwacja dróg przeciwpożarowych w Nadleśnictwie Smolarz	Nadleśnictwo Smolarz	150.000,00 zł	100.000,00 zł	130.000,00 zł	480.000,00 zł	Środki własne	
25		Budowa zintegrowanego systemu detekcji pożarów	Nadleśnictwo Smolarz		50.000,00 zł			Środki własne	

26	Monitorowanie, ograniczanie zagrożenia pożarowego, akcje gaśnicze	Nadleśnictwo Smolarz	1.310.000,00 zł					
27	Monitoring liczebności owadów	Nadleśnictwo Smolarz	9.700,00 zł				Środki własne	
28	Ograniczanie liczebności szkodników upraw i szkodników wtórnych	Nadleśnictwo Smolarz	2.900,00 zł				Środki własne	
29	Monitoring liczebności owadów	Nadleśnictwo Smolarz		21.400,00 zł			Środki własne	
30	Ograniczanie liczebności szkodników upraw i szkodników wtórnych	Nadleśnictwo Smolarz		46.900,00 zł			Środki własne	
31	Monitoring liczebności owadów	Nadleśnictwo Smolarz			43.000,00 zł		Środki własne	
32	Ograniczanie liczebności szkodników upraw i szkodników wtórnych	Nadleśnictwo Smolarz			94.000,00 zł		Środki własne	
33	Zakup fotopułapek dla Straży Leśnej	Nadleśnictwo Smolarz	3.200,00 zł				Środki własne	
34	Zakup fotopułapek i innego sprzętu do monitoringu i obserwacji dla Straży Leśnej	Nadleśnictwo Smolarz		15.000,00 zł			Środki własne	
35	Inwentaryzacja leśnych siedlisk przyrodniczych	Nadleśnictwo Smolarz	18.000,00 zł				Środki własne	
36	Zakup i montaż platform lęgowych dla rybołówów	Nadleśnictwo Smolarz	54.870,00 zł				Środki własne	

37	Utrzymanie istniejących pasów p.poż	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie	20.000,00 zł	20.000,00 zł	20.000,00 zł	20.000,00 zł		
38	Budowa dostrzegalni (Projekt PPOŻ)	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie	383.000,00 zł					Środki własne
39	Przebudowa drogi Długie-Złota	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie	317.000,00 zł					POiŚ i środki własne
40	Wyposażenie PAD i dostrzegalni p.poż przy budynku Nadleśnictwa.	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie		135.000,00 zł				Środki własne
41	Wyposażenia dostrzegalni p.poż w Pielicach.	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie		135.000,00 zł				Środki własne
42	Budowa drogi nr 26 L. Złotawa 2 km	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie		1.000.000,00 zł				Środki własne
43	Budowa drogi nr 45 L-Danków-3.0km	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie		1.225.000,00 zł				Środki własne
44	Czynności prowadzone w ramach realizacji celów i zadań zrównoważonej gospodarki leśnej Nadleśnictwa Strzelce Kraj. – bieżący monitoring drzewostanów, prognozowanie i rozpoznawanie zagrożeń	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie	10.900,00 zł					Środki własne
45	Czynności prowadzone w ramach realizacji celów i zadań zrównoważonej gospodarki leśnej Nadleśnictwa Strzelce Kraj. – bieżący monitoring	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie		19.400,00 zł				Środki własne

		drzewostanów, prognozowanie i rozpoznawanie zagrożeń							
46		Czynności prowadzone w ramach realizacji celów i zadań zrównoważonej gospodarki leśnej Nadleśnictwa Strzelce Kraj. - ograniczanie liczebności szkodliwych owadów, likwidacja miejsc rozmnoży	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie	14.100,00 zł				Środki własne	
47		Czynności prowadzone w ramach realizacji celów i zadań zrównoważonej gospodarki leśnej Nadleśnictwa Strzelce Kraj. - ograniczanie liczebności szkodliwych owadów, likwidacja miejsc rozmnoży	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie		5.200,00 zł	5.200,00 zł	5.200,00 zł	Środki własne	
48		Projekt „Ochrona rybołowa Pandion haliaetus na wybranych obszarach SPA Natura 2000 w Polsce” realizowany z Programów LIFE. Wykonanie 2 platform dla rybołowa wraz z posadowieniem na słupach wysokiego napięcia oraz wykonanie	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie	19.400,00 zł.				Koszty finansowane ze środków Unii Europejskiej (LIFE), Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, PGL LP, Komitetu Ochrony Orłów.	

		i posadowienie tablicy „Witamy w krainie rybołowa”							
49		Projekt „Obszary Natura 2000 szansą wzbogacenia różnorodności biologicznej Puszczy Gorzowskiej” w ramach projektu nr POIS.02.04.00-00-0042/16. Monitoring liczebności populacji wybranych gatunków inwazyjnych (szop pracz, norka amerykańska)	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie	56.000,00 zł.					15% wkład własny 85% dofinansowanie z Funduszu Spójności
50		Projekt „Obszary Natura 2000 szansą wzbogacenia różnorodności biologicznej Puszczy Gorzowskiej” w ramach projektu nr POIS.02.04.00-00-0042/16. Budowa wraz z posadowieniem platformy łęgowej dla rybołowa	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie	3.000,00 zł.					15% wkład własny 85% dofinansowanie z Funduszu Spójności
51		Kompleksowy projekt ochrony gatunków siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe. Budowa wraz z posadowieniem platform łęgowych	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie		8.100,00 zł				15% wkład własny 85% dofinansowanie z Funduszu Spójności

		dla puchacza (3szt)							
52		Inwentaryzacja gniewosza plamistego	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego	W ramach działań własnych				Środki własne	
53		Inwentaryzacja ważek	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego	W ramach działań własnych				Środki własne	
54		Inwentaryzacja porostów nadrzewnych	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego	W ramach działań własnych				Środki własne	
55		Realizację projektu „Historia zaklęta w krajobrazie” – spacer po parkach krajobrazowych województwa lubuskiego	Zespół Parków Krajobrazowych Województwa	W ramach działań własnych				Środki własne	
1	Zagrożenie poważnymi awariami	Zakup samochodu operacyjnego SLBus dla Komendy Powiatowej PSO w Strzelcach Krajeńskich z wyposażeniem	PSP Strzelce Krajeńskie	155.000,00 zł				Środki Budżetu Państwa	
2		Zakup namiotu pneumatycznego z wyposażeniem	PSP Strzelce Krajeńskie	55.000,00 zł				Fundusz Przeciwdziałania COVID-19	
3		Kontrole ZDR	PSP Strzelce Krajeńskie	W ramach działań własnych				Środki własne	
4		Zapoznavanie się z obiektami	PSP Strzelce Krajeńskie	W ramach działań własnych				Środki własne	
1	Edukacja ekologiczna	Gadżety promujące selektywna zbiórkę odpadów	Gmina Drezdenko	2.120,00 zł				Budżet Gminy	
2		Kampania edukacyjna prowadzona w ramach	Gmina Strzelce Krajeńskie	2.834,00 zł				Środki WFOSiGW w Zielonej Górze	

		punktu Czyste Powietrze tj. zakup banerów, animacja, ulotki, zakup tablic informacyjnych							
3		Przeprowadzenie prelekcji, zabaw i konkursów podczas sołeckiego przedsięwzięcia pn. „Święto placka drożdżowego”.	Nadleśnictwo Bierzwnik	463,53 zł				Środki własne	
4		Udział leśników w akcjach, festynach (wystawienie stoiska), głoszenie prelekcji, organizowanie konkursów leśnych	Nadleśnictwo Bierzwnik			3.000,00 zł		Środki własne	
5		Utrzymanie obiektu edukacyjnego, prowadzenie zajęć edukacji ekologicznej	Nadleśnictwo Głusko	27.909,00zł		101.806,00zł		Środki własne	
6		Rozbudowa infrastruktury edukacyjno-turystycznej Nadleśnictwa Karwin poprzez ustawienie nowych tablic o charakterze edukacyjnym w obrębie miejsc postoju pojazdów, ścieżek dydaktycznych, szlaków rowerowych, itp.	Nadleśnictwo Karwin			30.000, 00 zł		Środki własne	
7		Zakup materiałów	Nadleśnictwo			120.000, 00 zł		Środki własne	

		dydaktycznych oraz środków dydaktycznych do uatrakcyjnienia zajęć z edukacji przyrodniczo leśnej (książki przyrodnicze, mapy, tablice przenośne, ślady zwierząt, liście drewniane, medale itp.)	Karwin					
8		Organizacja spotkań o charakterze edukacyjnym (Leśne Rajdy Hulajnogowe, rajdy rowerowe, spotkania ornitologiczne, rajdy piesze, rajdy nordic walking - promujące zrównoważony rozwój społeczeństwa oraz przyjazne środowisku środki transportu; spotkania z uczniami szkół, stowarzyszeń, organizacjami samorządowymi, itp.)	Nadleśnictwo Karwin			80.000,00 zł		Środki własne
9		Utrzymanie Leśnego Centrum Przyrodniczo-Edukacyjnego przy siedzibie Nadleśnictwa Smolarz i zakup wyposażenia do Sali edukacyjnej	Nadleśnictwo Smolarz	50.600,00 zł				Środki własne

10	Zakup pomocy dydaktycznych, wydawnictw edukacyjnych, organizacja zajęć, konkursów i imprez edukacyjnych	Nadleśnictwo Smolarz	21.400,00 zł					Środki własne
11	Utrzymanie Leśnego Centrum Przyrodniczo-Edukacyjnego przy siedzibie Nadleśnictwa Smolarz	Nadleśnictwo Smolarz		32.600,00 zł				Środki własne
12	Zakup pomocy dydaktycznych, wydawnictw edukacyjnych, organizacja zajęć, konkursów i imprez edukacyjnych	Nadleśnictwo Smolarz		34.000,00 zł				Środki własne
13	Utrzymanie Leśnego Centrum Przyrodniczo-Edukacyjnego przy siedzibie Nadleśnictwa Smolarz	Nadleśnictwo Smolarz				66.000,00 zł		Środki własne
14	Zakup pomocy dydaktycznych, wydawnictw edukacyjnych, organizacja zajęć, konkursów i imprez edukacyjnych	Nadleśnictwo Smolarz				68.000,00 zł		Środki własne
15	Opracowanie i wdrożenie koncepcji przebiegu szlaków rowerowych w województwie lubuskim w ramach projektu ODRA	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie	W ramach działań własnych					Środki własne

		VELO – ODER VELO. Budowa systemu informacji turystycznej dla rozwoju infrastruktury rowerowej na pograniczu polsko-niemieckim (wyznaczenie sieci szlaków)							
16		Bieżąca konserwacja tras pieszych i rowerowych (konserwacja: tablic, oznakowania tras, małej architektury)	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie				10.000,00 zł		Środki własne
17		Czynności prowadzone w ramach realizacji założeń obowiązującego w Nadleśnictwie Strzelce Krajeńskie III Programu Edukacji Leśnej Społeczeństwa na lata 2020-2029	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie	51.200,00 zł					Środki własne
18		Czynności prowadzone w ramach realizacji założeń obowiązującego w Nadleśnictwie Strzelce Krajeńskie III Programu Edukacji Leśnej Społeczeństwa na lata 2020-2029	Nadleśnictwo Strzelce Krajeńskie				46.700,00 zł		Środki własne

8.ZARZĄDZANIE I MONITORING ŚRODOWISKA

8.1 INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego jest dokumentem o charakterze strategicznym. Stanowi instrument wspomagający realizację prawa miejscowego, korelując w ścisłym związku z planami zagospodarowania przestrzennego, decyzjami o warunkach zabudowy i zagospodarowania oraz decyzjami związanymi z realizacją przedsięwzięć w zakresie gospodarki wodnościekowej, gospodarki odpadami, rozwojem terenów zielonych i innych.

Program ochrony środowiska, jako narzędzie koordynacji działań podejmowanych na danym obszarze w zakresie ochrony środowiska, pełni istotną funkcję we wdrażaniu zasad zrównoważonego rozwoju. W realizacji programu uczestniczą grupy podmiotów:

- biorące udział w organizacji i zarządzaniu Programem,
- realizujące zadania Programu, w tym również podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska,
- nadzorujące przebieg realizacji i efekty Programu,
- interesariusze - społeczność lokalna i organy pozarządowe (ekologiczne).

Realizatorami zadań określonych w Programie jest Powiat Strzelecko-Drezdenecki jako jednostka samorządu terytorialnego wraz z jednostkami organizacyjnymi, przedsiębiorcy, inspekcje, straż, organizacje społeczne oraz mieszkańcy gmin. Powiat posiada kompetencje do realizacji celów i zadań zawartych w programie. Dla spójnej realizacji z polityką regionalną konieczne jest przygotowanie struktur administracyjnych do ścisłej współpracy z organami dysponującymi znacznie szerszymi uprawnieniami wynikającymi z ich kompetencji.

Komórką monitorującą proces wdrażania i realizacji programu ochrony środowiska będzie Wydział Gospodarki Przestrzennej. Naczelnik Wydziału wraz z pozostałymi jednostkami organizacyjnymi Powiatu, pod kierownictwem Starosty Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego będzie współpracował w zakresie realizacji zadań własnych Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego. Naczelnik Wydziału w ramach prowadzonych w odstępach dwuletnich raportów z realizacji programu ochrony środowiska będzie koordynował pozyskiwanie informacji oraz prace nad sporządzeniem podsumowania wdrażanego programu ochrony środowiska. Jednostkami odpowiedzialnymi za realizację wskazanych działań będą przede wszystkim podmioty wskazane w harmonogramie realizacyjnym, zgodnie z aktualnymi planami inwestycyjnymi.

Główne zadania zarządzania Programem będą spoczywać na Powiecie. Mimo to całościowe zarządzanie środowiskiem w gminie będzie odbywać się na kilku szczeblach. Oprócz szczebla gminnego jest jeszcze poziom powiatowy, a także wojewódzki oraz jednostek organizacyjnych, obejmujących działania podejmowane przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska.

Starosta będzie współdziałał z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego oraz gminnego, które dysponują instrumentami prawnymi wynikającymi z ich kompetencji, a także z instytucjami administracji niespolonej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu (instytucje, które kontrolują respektowanie prawa oraz prowadzą monitoring stanu środowiska, WIOŚ, GIOŚ, WSSE, PIG-PIB).

Instytucje działające w ramach administracji, a odpowiedzialne za wykonanie i egzekwowanie prawa mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniom poprzez:

- racjonalne planowanie przestrzenne,
- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska,
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska,
- instalowanie urządzeń i instalacji ochrony środowiska.

Na innych zasadach odbywa się natomiast zarządzanie w stosunku do podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska. Kierują się one głównie rachunkiem (efektami) ekonomicznym i zasadami konkurencji rynkowej, choć powszechne staje się także uwzględnianie głosu opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzane środowiskiem odbywa się przez:

- dotrzymanie wymagań stawianych przez przepisy prawa,
- porządkowanie technologii i reżimów obsługi urządzeń,
- modernizację stosowanych technologii,
- eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska,
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska,
- stały monitoring zanieczyszczeń.

Do zarządzania Programem ochrony środowiska służą obowiązujące akty prawne (np. Prawo ochrony środowiska, ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, o odpadach, Prawo geologiczne i górnicze, Prawo wodne, ustawa o lasach itp.). W celu wdrożenia strategii działań przedstawionych w dokumencie, niezbędna jest realizacja procedur mających na celu określenie zasad współpracy i finansowania między wszystkimi jednostkami uczestniczącymi w działaniach na rzecz ochrony środowiska. Dla sprawnego wdrożenia POŚ zachodzi konieczność optymalizacji stosowania dostępnych narzędzi i instrumentów zarządzania ochroną środowiska, które można podzielić na instrumenty:

- prawne (prawno-administracyjne),
- finansowe,
- społeczne,
- strukturalne (planistyczne).

Współpraca z interesariuszami.

Interesariuszami są wszystkie strony, mają wpływ na realizację Programu, a także odnoszące korzyści z jego wdrażania. Skuteczność realizacji tych działań zależy od uczestnictwa różnych podmiotów, tzw. interesariuszy w procesie realizacji. Główne grupy interesariuszy to:

- jednostki powiatowe i gminne (interesariusze wewnątrzni): w tym działy Starostwa Powiatowego, jednostki budżetowe, samorządowe, spółki gminne,
- interesariusze zewnętrzni: mieszkańcy gminy, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe i in. nie będące jednostkami gminnymi,
- zakłady i przedsiębiorstwa komunalne,
- lokalni przedsiębiorcy,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje oświatowe, kulturalne i zdrowotne,.

Sukces we wdrażaniu Programu ochrony środowiska dla Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego będzie możliwy poprzez czynne współdziałanie ze wszystkimi interesariuszami, zbieranie ich opinii i wątpliwości oraz wypracowywanie działań korygujących.

Interesariusze zostali włączeni do opracowywania Planu w następujący sposób:

- zostały do nich skierowane zapytania związane z działaniami w ramach ochrony środowiska i gospodarki odpadami,
- przeprowadzono rozmowy telefoniczne z interesariuszami w celu uzyskania informacji na temat planowanych działań oraz realizacji działań,
- na tablicy informacyjnej w siedzimy Urzędu Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego oraz stronie internetowej BIP zostały umieszczone informacje o konsultacjach społecznych Programu.

Na etapie opracowania Programu interesariusze zewnętrzni mieli możliwość zgłaszać propozycje zadań do realizacji, zgłoszenia zadań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych, które uwzględniono w programie. W celu wdrażania Programu przewidziano działania informacyjne i edukacyjne, w tym m.in. dot. gospodarki odpadami, efektywności energetycznej, wykorzystania OZE skierowane do interesariuszy zewnętrznych (w szczególności do mieszkańców).

Ze względu na rolę pełnioną w trakcie realizacji programu można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim. Są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- społeczność gminy jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

W programach strategicznych powinny być uwzględnione kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki i ich konsekwencje dla środowiska oraz wytyczone pewne ramy tego rozwoju, warunkowane troską o stan środowiska. Oznacza to, że ochrona środowiska na terenie gminy wymaga podejmowania pewnych działań w określonych dziedzinach gospodarki, jak i codziennego życia jego mieszkańców.

Każdy interesariusz decyduje o kształtowaniu swojej przestrzeni geograficznej, sposobie zarządzania środowiskiem i tworzeniu lepszego modelu życia swoich mieszkańców. Program ochrony środowiska jest jednym z elementów prowadzenia ekorozwoju powiatu, który powinien nawiązywać do:

- programów ekologicznych wyższego szczebla,
- lokalnych wartości zasobów i zagrożenia środowiskowego,
- lokalnej świadomości, chęci i możliwości działania.

Lokalny rozwój powinien następować bez degradacji zasobów przyrody i jej ekosystemów oraz uwzględniać warunki przyrodnicze i społeczne.

Lokalny rozwój powinien następować bez degradacji zasobów przyrody i jej ekosystemów oraz uwzględniać warunki przyrodnicze i społeczne. Podstawowe założenie ekorozwoju wymaga zastąpienia filozofii maksymalnego zysku, filozofią wspólnego interesu. Dlatego tak ważne jest współdziałanie samorządu i mieszkańców (wspomniane wcześniej rozmowy z interesariuszami i edukacja ekologiczna). Nie tyle na poziomie powiatu, ale w szczególności na poziomie poszczególnych gmin tej jednostki, wspólny interes jest szczególnie ważny i musi uwzględniać potrzeby wszystkich mieszkańców. Jest to model życia, w którym ludzie starają się żyć w zgodzie z przyrodą i mieć wpływ na otaczającą ich rzeczywistość społeczną i gospodarczą.

Dobre warunki środowiskowe wpływają na rozwój gospodarczy gminy i poprawę warunków zdrowotnych. Drogą ich osiągnięcia powinien być program ekorozwoju jednostki, którego częścią jest Program ochrony środowiska oraz przestrzeganie jego założeń.

Główna odpowiedzialność za realizację programu spoczywa na Organie Wykonawczym Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego, który zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska składa Radzie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego raporty z wykonania programu. Rada Powiatu współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla gminnego i wojewódzkiego. Ponadto Rada Powiatu współdziała z instytucjami administracji rządowej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu.

8.2 MONITORING, PRZEGLĄD STOPNIA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ JEGO AKTUALIZACJI

Monitoring prowadzonej polityki ochrony środowiska wyznacza ocenę realizacji Programu w zakresie:

1. stopnia wykonania przyjętych zadań,
2. stopnia realizacji założonych celów
3. analizy przyczyn powstałych rozbieżności.

Wyniki oceny stanowiąc będą podstawę kolejnej aktualizacji programu. System oceny realizacji programu powinien być oparty na odpowiednio dobranych wskaźnikach, pozwalających kompleksowo ocenić i opisać zagadnienia skuteczności i realizacji programu ochrony środowiska. Mierniki efektów ekologicznych są w znacznym stopniu dostępne jako wielkości mierzone w ramach istniejących systemów kontroli i monitoringu. Do określenia powyższych mierników wykorzystywane są przede wszystkim ogólnie dostępne informacje Głównego Urzędu Statystycznego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz dane własne Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego. Listę proponowanych wskaźników dla Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego przedstawiono w tabeli poniżej.

Wskaźnik efektywności realizacji celów Programu ochrony środowiska dla Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

Tabela 51 Wskaźniki służące do monitoringu realizacji celów Programu ochrony środowiska dla Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego

LP	Obszar interwencji	Wskaźnik		
		Nazwa wskaźnika	Wartość początkowa	Wartość końcowa
1	Ochrona klimatu i jakość powietrza	Zanieczyszczenia, dla których stwierdzono klasę C według kryterium ochrona zdrowia w strefie lubuskiej	O ₃ , b(a)P Klasa C	Brak przekroczeń klasa A dla wszystkich zanieczyszczeń
2		Zanieczyszczenia, dla których stwierdzono klasę C według kryterium ochrona roślin	Klasa A dla wszystkich zanieczyszczeń	Utrzymanie klasy A dla wszystkich zanieczyszczeń
3		Długość sieci gazowej na terenie powiatu [km]	171,433	Nie mniej niż 171,433
4		Ilość przyłączy gazowych do budynków [szt.]	2188	Nie mniej niż 2188
5		Liczba kampanii promujących proekologiczne źródła energii	0	4
6	Zagrożenie hałasem	Ilość podmiotów gospodarczych dla których stwierdzono przekroczenie norm hałasu	0	0
7		Długość wybudowanych lub zmodernizowanych dróg na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego [km]	0	10
8	Pole elektromagnetyczne	Występowanie przekroczeń wartości dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych	Brak	Brak
9	Zasoby i jakość wód	Ocena stanu JCWP	Zły	Dobry
10		Jakość wód podziemnych w punktach pomiarowych I	II i III klasa (wody zadawalającej jakości)	Nie gorszy niż III klasa
11		Długość sieci wodociągowej [km]	542,2	Nie mniej niż 542,2
12		Ilość przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych [szt.]	8041	Nie mniej niż 8041
13		Długość sieci kanalizacyjnej [km]	225,4	Nie mniej niż 225,4
14		Ilość przyłączy do budynków mieszkalnych [szt.]	3619	Nie mniej niż 3619
15		Zbiorniki bezodpływowe [szt.]	4489	Mniej niż 4489
16		Przydomowe oczyszczalnie [szt.]	489	Nie mniej niż 489
17	Zasoby geologiczne i gleby	Powierzchnia gruntów wymagających Rekultywacji [ha]	Brak	Brak
18		Zanieczyszczenie gruntów metalami ciężkimi [ha]	Brak	Brak
19	Gospodarka odpadami	Ilość zebranych zmieszanych odpadów komunalnych [Mg]	11074,24	Mniej niż 11074,24
20		Ilość selektywnie zebranych odpadów – tworzywa sztuczne [Mg]	793,242	Nie mniej niż 793,242
21		Ilość selektywnie zebranych odpadów – papier, tektura [Mg]	338,158	Nie mniej niż 338,158
22		Ilość selektywnie zebranych odpadów – szkło [Mg]	616,561	Nie mniej niż 616,561
23		Odpady wielkogabarytowe [Mg]	963,505	Nie mniej niż 963,505
24		Masa zutylizowanych wyrobów zawierających azbest [Mg]	1604	Nie mniej niż 1604
25	Zasoby przyrodnicze	Powierzchnia lasów [ha]	64491,46	Nie mniej niż 64491,46
26		Powierzchnia terenów prawnie chronionych [ha]	90840,55	Nie mniej niż 90840,55
27	Poważne awarie	Liczba poważnych awarii	0	0

Dla prawidłowej realizacji monitoringu wykonalności celów, priorytetów i zadań Programu ochrony środowiska celów dla Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego niezbędna jest okresowa wymiana informacji pomiędzy powiatem oraz Urzędem Marszałkowskim i innymi organami i instytucjami, dotycząca stanu poszczególnych obszarów interwencji oraz stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań. Przewiduje się wymianę ww. informacji w sposób zorganizowany – w ustalonej formie pisemnej lub elektronicznej (sprawozdawczość okresowa).

Dla oceny wdrażania Programu szczególną rolę ma monitoring stanu środowiska, który prowadzony jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. System ten stanowi źródło pozyskiwania, gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji w zakresie pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Informacje dostępne w ramach PMŚ wykorzystywane są przez jednostki administracji samorządowej i rządowej dla potrzeb operacyjnego zarządzania środowiskiem oraz do monitorowania skuteczności działań i strategicznego planowania w zakresie ochrony środowiska. Dane PMŚ będą jednym z elementów kluczowych do analizy w ramach wskaźników realizacji POŚ.

Zgromadzone informacje służą wspomaganie działań na rzecz ochrony środowiska poprzez systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o:

- jakości elementów przyrodniczych, spełnianiu standardów jakości środowiska lub innych poziomów określonych przepisami oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów lub innych wymagań,
- występujących zmian jakości elementów przyrodniczych, przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo-skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów przyrodniczych.

W cyklu czteroletnim będzie oceniany stopień realizacji celów ekologicznych (w niniejszym dokumencie obejmujących okres od 2021 do 2024 z perspektywą do 2028 r.). Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji w kolejnych latach. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2021 poz. 1973) dotyczących okresu, na jaki jest przyjmowany program ochrony środowiska, a także systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska.

Kolejnymi etapami wdrażania programu ochrony środowiska są:

1. Ocena postępów we wdrażaniu programu ochrony środowiska, w tym przygotowanie raportu (co dwa lata).
2. Opracowanie listy przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w kolejnych latach.
3. Aktualizacja celów ekologicznych i kierunków interwencji (na kolejne lata w powiązaniu z innymi dokumentami strategicznymi).

Rada Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego przyjmuje uchwałą Program ochrony środowiska. Następnie co 2 lata organ wykonawczy Powiatu przedstawia raport z realizacji POŚ. Rada Powiatu monitoruje prowadzenie monitoringu stopnia realizacji działań zawartych w programie, a także za przygotowywanie aktualizacji programu.

Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2021 poz. 1973) dotyczących celu, dla którego jest przyjmowany program ochrony środowiska, a także systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska.

9. PODSUMOWANIE

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028.

Podstawę niniejszego opracowania stanowią informacje udostępni m.in. przez Starostwo Powiatowe, gminy z terenu Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego, Nadleśnictwa, GUS, GIOŚ, RDOŚ, PPIS i inne. Informacje wykorzystane w opracowaniu posłużyły określeniu stanu aktualnego komponentów środowiska przyrodniczego.

Program powinien być realizowany poprzez uwzględnienie zapisów wynikających z dokumentów rządowych, zwłaszcza wynikających z listy przedsięwzięć własnych i koordynowanych. Ponadto wszelkie działania winny wynikać z przedsięwzięć zawartych w opracowaniach na szczeblu regionalnym (Program Wojewódzki, Strategia Wojewódzka) oraz z dokumentów i koncepcji władz powiatu i gmin, postulatów interesariuszy: rozmaitych środowisk, w tym organizacji pozarządowych i mieszkańców.

Osiągnięcie celów głównych programu będzie możliwe poprzez realizację celów szczegółowych i zadań w obrębie ośmiu obszarów priorytetowych:

- klimat akustyczny, pola elektromagnetyczne i ochrona powietrza,
- zasoby wodne i gospodarka wodno-ściekowa,
- gospodarka odpadami,
- ochrona gleb, powierzchni ziemi i zasobów kopalin,
- wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,
- racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych i ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
- edukacja ekologiczna,
- poważne awarie przemysłowe,
- kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią i suszą

Przedsięwzięcia zaproponowane w obrębie wymienionych obszarów w przyszłości przyczynią się do poprawy stanu środowiska na terenie Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego.

Niniejszy dokument jest strategicznym dokumentem planistycznym i nie stanowi przepisów prawa miejscowego. Nakreśla jedynie kierunek, w jakim powinien podążać samorząd mając na celu zachowanie i poprawę stanu środowiska przyrodniczego.

10. LITERATURA I WYBRANE DOKUMENTY PROGRAMOWE

Dane Głównego Urzędu Statystycznego,
Geograficzny Atlas Polski. PPWK im. E. Romera Warszawa-Wrocław 1999 r.,
Transport kolejowy a ochrona środowiska Franciszek Tomaszewski, Estera Wojciechowska;
Biblioteka Cyfrowa Politechniki Krakowskiej 2011.
Informacje z Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego i gmin z terenu powiatu,
Kondracki J. 2001: Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa,
Wpływ pól elektromagnetycznych na florę i faunę Małgorzata Rochalska Medycyna pracy 2009 60(1)
Instytut

Wojewódzki Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego
Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2020-2026 wraz z planem inwestycyjnym
Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.,
Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku,
Projekt Polityki Wodnej Państwa 2030,
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, KZGW,
Program Wodno-Środowiskowy Kraju,
Ramowa Dyrektywa Wodna,
IV Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
Projekt Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami 2030,
Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022,
Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej,
Krajowa Strategia Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej,
Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
Krajowy Plan Działania w zakresie Energii ze Źródeł Odnawialnych,
Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej,
Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego
Klasyfikacja Klimatów Świata Wincenty Okołowicz i Danuta Martyn,
Centralna baza danych geologicznych - <http://baza.pgi.waw.pl/>,
Rejestr form ochrony przyrody, RDOŚ Wrocław,
Opracowania Wydziału Monitoringu Środowiska, GIOŚ,
Sprawozdanie z wykonania Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce
<https://www.wroclaw.pios.gov.pl/index.php?dzial=monitoring>
<http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/index.php>,
<http://energetyka.w.polsce.org>,
<http://www.oze.ranking.pl>,

Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Ministerstwo Środowiska

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1973), Rada Powiatu uchwała powiatowy program ochrony środowiska sporządzony przez Zarząd Powiatu w celu realizacji polityki ekologicznej państwa. Program taki sporządza się co cztery lata i obecny program ochrony środowiska został sporządzony na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2028.

Zgodnie z wymogami ustawy *Prawo ochrony środowiska* (art.17 ust.4) organ wykonawczy powiatu zapewnił możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem było sporządzenie opracowania pn. „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzelecko – Drezdeneckiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028”.

Przedmiotowy projekt programu ochrony środowiska uzyskał pozytywne opinie wszystkich, wymaganych prawem organów tj.:

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim – pismo znak: WZŚ.410.322.2021.DT z dnia 19 listopada 2021 r.,

- Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wielkopolskim – pismo znak: NZ.9022.507.2021.JZ z dnia 24 listopada 2021 r.,

- Zarządu Województwa Lubuskiego - uchwała Nr 225/3067/21 z dnia 30 listopada 2021 r.

Biorąc powyższe pod uwagę oraz ze względu na konieczność wdrożenia przedmiotowego dokumentu, podjęcie Uchwały w powyższym brzmieniu jest uzasadnione.